

Stoletni pomen zadružnega hranilništva

Ob stoletnici slovenskega zadružnega hranilništva počastitev v Ljubljani

Zadružno hranilništvo je imelo izredno pomembno vlogo pri osveščanju slovenskega naroda in obrambi pred nemškimi političnim ter gospodarskim pritiskom. In prav takšno združevanje kmetov pred sto leti je v veliki meri pripomoglo, da se je slovenski kmet obdržal tudi v času največjih gospodarskih kriz.

Pomen tega hranilništva ni nič manjši tudi danes, ko se spopadamo z gospodarskimi in družbenimi težavami. Zato je Andrej Petelin, nekdanji predsednik Zadružne zveze Slovenije in eden izmed ustanoviteljev zadružnih hranilnic, v svojem slavnostnem govoru na proslavi ob 100-letnici slovenskega zadružnega hranilništva v Cankarjevem domu v Ljubljani še posebej poudaril, da proslava ne sme biti namenjena samo obujanju spominov, ampak mora biti pobuda za še večje združevanje denarja slovenskih kmetov.

Danes je v Sloveniji 62 hranilno-kreditnih služb, v katere je vključenih 170 tisoč varčevalcev. Te službe razpolagajo danes z zavidanja vrednim kapitalom štirih milijard dinarjev, kar je tudi plod vse boljše organiziranosti kmetov, večjega odkupa tržnih presežkov in potrebe kmetov, da bi tudi sami prispevali k razvoju kmetijstva. Denar, ki ga kmetje dobe na hranilne knjižice, namreč ni namenjen samo osebni porabi, ampak ga kmetje večinoma vlagajo nazaj v kmetijsko proizvodnjo. V letih 1971 - 1981 so naložbe v kmetijstvo po lanskem cenah znašale prek 8 milijard dinarjev, skoraj polovico tega so prispevali kmetje sami.

Na proslavi o razvoju hranilništva je govoril tudi dr. France Adamič, ki je obudil spomin na čase pred sto leti, ko je bila na pobudo Mihaela Vošnjaka in drugih narodnjakov v Celju ustanovljena zveza slovenskih posojilnic. Kmečke hranilnice in posojilnice - ob ustanovitvi 23. januarja leta 1983 jih je bilo vsega 14 - so bile že tedaj močna opora kmetov pred prodorom kapitalizma na vas.

J. S.

OB PRAZNIKU OBISK KULTURNIH USTANOV - Kulturne ustanove v Novem mestu tudi čez leto ne samevajo, pravega obleganja pa so deležne ob kulturnem prazniku. Tako je množica mladih torkovo dopoldne izkoristila za obisk Glasbene šole Marjana Kozine, Dolenjske galerije in muzeja, pomudili so se ob spominskih obeležjih dolenjskih kulturnih mož. Na sliki: učenci osmih razredov Osnovne šole Janeza Trdine iz Stopič so prisluhnili besedam knjižničarke v študijski knjižnici Mirana Jarca. (Foto: Janez Pavlin)

Sindikrat pridobil na veljavi

S ponedeljkovih razgovorov Zdravka Krvine, sekretarja republiškega sveta Zvezs sindikatov Slovenije, v trebanjskem Trimu in mirenski Dani

„Lahko ste ponosni, da delate v pomembni proizvodnji, ki je pred 15 leti pomenila pravo revolucijo in ima perspektive za razvoj tudi za naprej. Toda zdaj živimo v zahtevnem času, ko brez močne podpore subjektivnih sil ne bomo mogli reševati problemov, seveda pa ne bo šlo tudi brez temeljitega seznanjanja delavcev z vsemi vprašanji, s katerimi se spopadamo,“ je dejal Zdravko Krvina, sekretar republiškega sveta Zvezs sindikatov Slovenije, ko se je skupaj s sodelavci mudil na obisku v Trimu. Obiskal je tudi mirensko Dano, potem pa se je pogovarjal še s političnim aktivom trebanjske občine.

Trimu odlikuje bogata sindikalna dejavnost. Sodelovanje vseh družbenopolitičnih organizacij, zlasti pa sindikata, je v tej delovni organizaciji še kako dobrodošlo, saj se sleherni dan srečuje z vrsto problemov.

Večkrat manjka materiala, cene surovin na domačem trgu so visoke, težave pa so tudi v tem, da manjka obratnih sredstev.

Sekretar Krvina se je zanimal, kako sindikat sodeluje pri razvoju družbenoekonomskih odnosov, reševanju nalog s področja stabilizacije, nagrajevanju po delu, pa tudi, kako deluje delegatski sistem. V Trimu so se lahko pohvalili, da je delo sindikata v zadnjih petih letih doživelo močno preobrazbo. Žal se niso mogli pohvaliti z delovanjem temeljne delegacije za zbor združenega

dela, kjer so delegati pogosto postavljeni pred omejitve, tako da

(Nadaljevanje na 2. strani)

OCENA RAZMER V POSAVJU

Medobčinski svet Zvezs sindikatov za Posavje bo jutri v Krškem ocenil politične in gospodarske razmere v Posavju. Člani sveta bodo med drugim razpravljali o predlogu programa dela medobčinskega sveta za letošnje leto in o konstituiranju odbora sindikata dejavnosti zdravstvenih delavcev v regiji.

Izgovor ne uresniči sklepa

ZK v brežiški občini zahteva večjo odzivnost članov

Na ponedeljkovi seji občinskega komiteja ZK v Brežicah izrečena kritična ocena dela komunistov narekuje osnovnim organizacijam zelo konkretne sklepe za boljše delo in spreminjanje razmer v delovnih

organizacijah in krajevnih skupnostih.

To zahteva od organizacij in članov predvsem več lastnih pobud. Do zdaj se je namreč pokazalo, da kar tri četrtine organizacij čaka na to, da jim bodo obravnavo posameznih vprašanj naročili občinski organi ZK. Dobro delajo komunisti tam, kjer sodelujejo v samoupravnem življenju okolja in kjer se vključujejo tudi v delo drugih družbenopolitičnih organizacij. To velja za IMV, tovarno povišstva, Trimo Dobova, Terme Catež, osnovno šolo v Brežicah ter za osnovne organizacije v Velikih Malencah, v Artičah, Mrzlavi vasi, Dobovi in 1. rajonu v Brežicah.

PETIM SREBRNE PREŠERNOVE PLAKETE

Ob slovenskem kulturnem prazniku so na osrednji proslavi v krški občini v Brešanici podelili najvišja občinska priznanja za dosežke v ljubiteljski kulturi. Srebrne Prešernove plakete so dobili: delavski pihalni orkester Svoboda s Senovega, moški pevski zbor delavsko-kulturnega društva Svoboda iz Brešanice, Anton Pleterški, Janez Ceglar in Karli Drence. V kulturnem sporedu so nastopili recitatorji osnovne organizacije ZSMS iz Brešanice, učenci osnovne šole Adama Bohoriča iz Brešanice ter moški pevski zbor DKD Svoboda iz Brešanice.

Ponekod so obravnave gradiv ZK še vedno preveč formalne, in nikakor ne prebijejo oklepa neobčutljivosti za njihov vsebinski pomen. Izgovarjanje na razreševanje lastnih gospodarskih težav in preobremenjenost z delom nikakor ne bi smelo še naprej ostajati razlog za neodzivnost na zahteve ZK, kot se to dogaja v Opekarni, Dekorlesu, Prevozu in še kje, je izjavila sekretarka komiteja Jana Videnič.

Prišel je čas, ko morajo komunisti ocenjevati lastno učinkovitost. Korak naprej do boljše ZK pomeni tudi večja zavzetost komunistov do opravljanja delegatskih funkcij, boljše akcijsko povezovanje v ozdih in krajevnih skupnostih. Ta čas oživljajo svete ZK oz. jih na novo ustanavljajo. Več povezovanja predlagajo tudi s komunisti v garniziji Cerklje in Remontnem zavodu v Bregani. Ta nepovezanost je slabo odjeknila ob zbiranju solidarne pomoči posavskih DO za Bizeljsko, saj se JLA ni pridružila akciji.

J. TEPPEY

Prešernovi nagrajenci

Tri Prešernove nagrade in deset nagrad Prešernovega sklada podelili na osrednji proslavi

„V zdajšnjih časih, ki jih doživljamo kot krizne, ne samo v gmotnem in gospodarskem pogledu, temveč tudi v duhovnem, se moramo vedno znova spraševati tudi o stanju našega duha. Spraševati se moramo, s kakšno zavestjo smo ustvarjali našo sedanjost, kolikšen je delež naše kulture v njem, kolikšna je tudi naša odgovornost za položaj, v katerem smo.“

To je med drugim povedal pisatelj Vladimir Kavčič, predsednik skupščine kulturne skupnosti Slovenije, v ponedeljek zvečer na osrednji proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku v Cankarjevem domu v Ljubljani, kjer so podelili tudi letošnje Prešernove nagrade. Prejeli so jih: pisateljica Mira Mihelič in skladatelj Primož Ramoš za življenjsko delo in akademski kipar Slavko Tihec za kvalitetne inovacije v kiparstvu, še posebej pa za nove ustvarjalne rešitve spomenikov NOB.

Nagrajenci Prešernovega sklada pa so: igralci Ivo Ban, Janez Bermež in Peter Ternovšek, oblikovalka Vesna Gaberščik-Ilgo, koroški pesnik Andrej Kokot, baletnik Mojmir Lasan, prevajalec Branko Madžarevič, akademska slikarka Adriana Maraž, arhitekt Milan Pogačnik in pihalni kvintet RTV Ljubljana.

Letošnje dobitnike je šest strokovnih komisij izbralo izmed 77 predlaganih. Prešernova nagrada znaša 150.000, nagrada Prešernovega sklada pa 60.000 dinarjev.

Krepi se zaščita samouprave

Ob poročilu družbenega pravobranilca samoupravljanja v Krškem - Za Posavje je zdaj značilna boljša samoupravna organiziranost - Hišna samouprava še šepa

V sedmih letih uveljavljanja institucije družbenega pravobranilca samoupravljanja v Posavju so jo delovni ljudje in občani sprejeli z zaupanjem, saj so spoznali, da vključevanje pravobranilca ne pomeni več „intervencije od zunaj“, temveč, da je to eden izmed organov združenega dela, ki lahko zaradi neobremenjenosti s pred-

hodnimi dogajanjem v posameznem delovnem okolju bistveno prispeva k preprečevanju ne-

samoupravnega ravnanja in odpravi kršitev. (Nadaljevanje na 2. strani)

• Temeljni namen novega delovnega časa, ki so ga uvedli tudi ponekod na Dolenjskem, je večji učinek na delovnih mestih. Raziskava, ki smo jo naredili v devetih občinah, pa kaže, da je do večje storilnosti kljub dobrim namenom še dolga pot. Novega delovnega časa namreč niso spremljale nekatere navidezne obrobne, vendar tako pomembne stvari, kot sta na primer urejen prevoz na delo, kosilo, ne nazadnje pa je premik spremenil tudi družinska razmerja.

SNEG NI VSEH PRESENETIL - Prvi „pošteni“ sneg je za dolenjske šolarje očitno prišel prepozno, za „komunalce“ pa še pravi čas, da so se lahko izkazali in načeli pripravljene zaloge soli in pogrnali pluge. Dežurne ekipe so bile s pripravljeno mehanizacijo na nogah vso nedeljo in noč na ponedeljek, tako da večjih zastojev ni bilo. Na sliki: nadležen sneg na novomeških ulicah so še v ponedeljek dopoldan z lopatami metali na kupe delavci komunalnega podjetja, ki so bojda sneg komaj pričakali, saj so plačani od dela. (Foto: Janez Pavlin)

Starih napak si ne smemo več privoščiti

Posojila bo sposobno vračati le močno gospodarstvo - Zaupanje tujih bank

Veliko besed in pisanja o finančni podpori mednarodnih bančnih ustanov in vlad najbolj razvitih držav programu ekonomske stabilizacije bi kaj lahko ustvarilo utvaro, da je Jugoslavija že prebradila gospodarske zagate. Žal ni tako, slovo od težkih časov je še daleč, v hiši je treba pomesti še prenekateri kot. Ob novih kreditih pa je predvsem treba razbiti iluzije, da so se stvari spet vrnile v nekdanjo strugo, ko smo posojila izdatno uporabljali za slabo investiranje ali celo za nepokrito porabo, kar nas je tudi pripeljalo v težave.

Poudarjeno je, da bodo odgovorni vztrajali na stališču, po katerem je treba nova posojila uporabiti za spodbujanje proizvodnje in obnavljanje deviznih rezerv Narodne banke Jugoslavije. Še posebej poudarjajo spodbujanje proizvodnje za izvoz, kar pa ne pomeni, da bodo devize dobili samo finalni izvozniki. Prednost izvoznemu gospodarstvu je razumljiva, saj so tudi naloge v jugoslovanski ekonomiji obrnjene navzven. Če se spomnimo letošnje resolucije, je treba izvoz na konvertibilno tržišče povečati za 20 odst., kar je glede na stagnacijo in zapiranje svetovne trgovine zelo zahtevna naloga.

Stvari so torej zastavljene tako, da izvoznih obveznosti ne bodo zamenjali wozni apetiti. Neposredna konkurenca in spopad na zunanem trgu bosta prispevala tudi k uravnavanju razmer v domačem gospodarstvu. Tu že vlečejo nekatere konkretne poteze. Začetek februarja je minil v znamenju bistvenih podražitev nekaterih proizvodov, kar naj bi dobronamerno razlagali, da se stvari uvrščajo na pravo mesto. Odlok o zamrznitvi cen je sicer podaljšan, vendar to ni zagotovilo, da se ne bo podražilo še kaj. Na tečajni listi efektivnih valut beležimo padec dinarja, kar je v skladu z načelom politike realnega tečaja. Življenje postaja vse bolj zapleteno in zamotano, besede o naslonitvi na lastne sile dobivajo konkretno obliko in podobo. Nedvomno napovedane denarne pomoči iz tujine ne bi bilo, če ne bi posojilo-dajalci verjeli v resnost in realnost programa ekonomske stabilizacije, če ne bi bili prepričani, da smo pripravljene tudi na nekatera odrekanja, da o discipliniranem odplačevanju dolgovi niti ne govorimo.

Zato je v tem vzdušju umirjenega optimizma in vere v enotnost besed in dejanj neprijetno objektna vest, da nekatere jugoslovanske banke preprosto nimajo deviz za plačilo obresti ter da naj z upniki uredi Narodna banka. Do kod sme seči socializacija bremen, kje se socializacija sprevrže v izkoriščanje? In navsezadnje: kako vest o takšnem obnašanju jugoslovanskih bank odmeva v mednarodnem finančnem svetu, ki je ravnokar odprl denarnico?

M. B.

V drugi polovici tedna se bo vreme izboljšalo, bo deloma jasno in hladno.

Dušan Dornik: „Največ primerov, ko so samoupravni splošni akti neveljavni - nezakoniti, je s področja stanovanjskih odnosov.“

Sindikati pridobil na veljavi

(Nadaljevanje s 1. strani)

nimajo pravega vpliva niti tedaj, ko gre za sprejemanje občinske resolucije.

V mirniški Dani je bilo največ pripomb slišati o družbenem dogovoru o delitvi osebnih dohodkov in sredstev za skupno ter splošno porabo; zdi se jim, da so bili delavci najbolj prikrajšani. Pred leti so namreč veliko vlagali v širitev proizvodnje in so se zavestno odrekli delu porabe, zdaj pa stoje pred dilemo, ali zmanjšati že sprejete dohodke ali pa biti kršitelji dogovora. Vsekakor se ne bodo odločili za prvo možnost, saj se jim zdi, da bi tako sami sebi, zlasti pa proizvodnji naredili veliko škodo.

Tudi na Mirni so menili, da ima znotraj delovnega kolektiva sindikat veliko moč, saj ne manjka pri nobe-

ni pomembnejši odločitvi. Zal pa se vpliv sindikata zmanjša na najmanjšo možno mero, ko gre za odločanje o pomembnih zadevah zunaj kolektiva. Tu so imeli v mislih zvezno administracijo, ki prepočasno rešuje vlogo in prošnje, v poslovnem svetu pa so potrebne hitre in učinkovite rešitve.

Tako v Dani kot v Trimu so se med pogovori dotaknili tudi nagrajevanja po delu, ki se ni povsod izpeljalo, kot bi bilo treba. Krivina je posebej poudaril, da morajo sindikati vplivati na to, da bodo bolje nagrajevani delavci na težjih delovnih mestih, prav tako pa morajo biti vzpodbujani tudi ustvarjalni delavci.

IMPERIAL POVEČUJE IZVOZ

Zito – tozd Imperial Krško ves čas količinsko povečuje izvoz gumi bonbov na zahodnoevropsko konvertibilno področje, čeprav se na tem tržišču srečuje s hudo konkurenco. Velika težava je še vedno to, da Imperial plačuje sladkor pri nas trikrat dražje kot pa zahodni konkurenti. Letos bodo izvozili vsaj 900 ton izdelkov.

Preločani zgradili dom

Gradnja je trajala kar deset let, vaščani pa so opravili več kot 18.000 prostovoljnih delovnih ur

V kratkem nameravajo na Preloki slovesno odpreti tamkajšnji večnamenski dom, ki so ga prebivalci te belokranjske vasi v veliki meri zgradili s svojim delom, denar, ki so ga dobili od republiške in kulturne skupnosti, so v glavnem porabili za nakup gradbenega materiala.

Dom so Preločani začeli graditi leta 1972. Najprej so mislili zgraditi nekaj malega, potem pa je vsa stvar zrastle, tako da imajo sedaj poleg drugih prostorov tudi veliko dvorano s enim največjih odrov v Beli krajini, v domu pa so sami uredili tudi prostore za trgovino. Črnomaljska kmetijska zadruga je dala samo police in robo nanje, pa še se je težko odločila za to. Sedaj so Preločani s trgovino, ki je dobro založena, in s prijaznim trgovcem, ki prihaja iz Adlešičev, zelo zadovoljni.

Seveda je preloški dom kot tako rekoč vsi podobni v Beli krajini zrasel z velikim prispevkom krajanov. Od slovenske in občinske kul-

tudi inventivna dejavnost v vseh delovnih okoljih še nipa tistega mesta, ki bi ji šlo.

J. SIMČIČ

V HUMANITARNE NAMENE

Odbor za upravljanje Zdravstvenega centra Brežice, tozda Splošna bolnišnica Brežice, se zahvaljuje občinski konferenci SZDL Brežice, ki je namesto venca za Ano Kršak prispevala 1.500 din, Osnovni šoli Cerklje ob Krki, ki je namesto venca za Rozalijo Kavc prispevala 2.000 din, in Osnovni šoli bratov Ribarjev, ki je namesto venca za Martina Zupančiča prispevala 1.500 din.

MALO SPREJEMOV V ZK

V brežiški občini šteje Zveza komunistov 884 članov. Ti so vključeni v 71 osnovnih organizacij. Iani so pomnožili vrste za 17 novih članov, črtali, izključili pa so jih 23. Med njimi je tudi nekaj takih, ki so sami izstopili. Podatki o sprejemih kažejo nazadovanje, saj večina organizacij ni vključila niti enega novega člana. Zahteve za sprejem so res večje, toda kljub temu so ostala vrata za pomlajevanje preveč zaprta.

LIKOF ZA ELEKTRIČARJE – Ko so uredili javno razsvetljavo v Gornjih Gribljah, so vaščani električarjem sredi vasi pripravili likof. (Foto: A. Bartelj)

Brez luči ni šlo več

Javna razsvetljava v Gornjih Gribljah je simbol vaške sloge in zaupanja v svoje moči

Griblje so lep primer, kaj lahko vas s 450 prebivalci naredi, če so ljudje složni in pripravljeni za razvoj in napredek vasi prispevati tudi svoj delež v denarju in seveda delu.

Pred kratkim so v Gornjih Gribljah dobili javno razsvetljavo. „Res gre samo za štiri luči na glavnih vaških točkah, vendar za nas tudi to veliko pomeni,“ je dejal Lojze Strucelj. „Morda celo več kot te luči je vredno dejstvo, da vas napreduje in da so ljudje pri tem pripravljeni pomagati.“ Tudi za javno razsvetljavo so vaščani Gornjih Gribelj ves denar zbrali sami. „Z javno razsvetljavo se je v Gribljah začelo, ko smo z denarjem, ki smo ga zaslužili s prireditvijo Noč na Kolpi, kupili števec in postavili tri luči po glavni vaški cesti. Sedaj pa je vsaka hiša iz Gornjih Gribelj prispevala po 1.500 dinarjev. Javno razsvetljavo pa v Gribljah res potrebujemo, če nič drugega, tako rekoč od vsake hiše vsaj eden hod v

službo, največ so to ženske. Dopoldanska izmena mora že pred peto na avtobus, iz popoldanske pa pridejo domov ob enajstih ponoči, torej ene in druge po temi. Sedaj jim bo pot gotovo bolj prijazna. Zanimivo je, da so ljudje sami prinesli denar, tudi tisti, ki so bili proti, so dali denar.“ V načrtu imajo javno razsvetljavo še za Spodnje Griblje, seveda bodo tudi tam vse naredili s svojim denarjem.

Glavno delo pa je v Gribljah sedaj napeljava vodovoda. Iani jeseni so vaščani že sami opravili veliko dela, gribeljski vodovod pa je tudi v programu javnih del, ki bodo opravljena v okviru samopriskpeva v črnomaljski občini. „Za dokončanje vodovoda bo krajevna skupnost od samopriskpeva dobila 950 tisočakov, celotno delo pa bo gotovo vredno več kot 4 milijone dinarjev; razlika je torej naše delo in naš denar,“ pravi Strucelj.

A. B.

Ljubljansko pismo

V pričakovanju novega svežnja ukrepov ZIS

Kakšni bodo učinki?

Na osnovi izhodišč dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in drugih gradiv tako imenovane Kraigherjeve komisije je ZIS že sprejel vrsto ukrepov, veliko pa jih še bo. Kljub dokajšnji podpori ukrepom ZIS pa prevladuje mnenje, da bi podobne ukrepe morali sprejeti že veliko prej in da bi tedaj lahko veliko manj ostri in neprijetni.

Sedanji „paket“ ukrepov kaže, da smo si splošne ekonomske in politične cilje ter sredstva in metode, s katerimi naj bi jih uresničili v prihodnjem srednjeročnem obdobju, že dokaj razjasnili. Objava izhodiščnih osnov dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije ter protinflacijskega programa pa je našo pozornost usmerila tudi na tiste ukrepe na področju ekonomske politike, ki jih bomo morali sprejeti v prihodnjih mesecih. Ostati samo pri sedanjih ukrepih ni možno, spremljati jih mora vrsta novih ukrepov s področja ekonomske politike in gospodarstvenega sistema.

Najteže nas bodo vsekakor prizadeli ukrepi, ki se nanašajo na zmanjšanje vseh oblik porabe. To velja zlasti za splošno, skupno in investicijsko porabo. Za osebno porabo naj bi to manj veljalo, ker sodimo med države, v katerih je osebna poraba relativno manj udeležena v sestavi družbenega proizvoda. Ker pa nemajhen del osebne porabe izvira iz uvoza, ga bo treba začasno zavezati. Dosedanje izkušnje v svetu in pri nas kažejo, da je najteže zmanjšati splošno in skupno porabo (pri nas tudi investicijsko). Potrebna bo skrajna odločnost vseh družbeno-političnih dejavnikov, če želimo to nalogo uspešno rešiti.

Resne probleme bomo imeli tudi pri iskanju najboljših načinov za zmanjšanje osebne porabe. Treba bo storiti vse za odpravo pomanjkljivosti v sestavi osebne porabe, kakršno smo imeli v celotnem povojnem obdobju, zlasti pa v zadnjih desetih letih.

Kot posledico novega „paketa“ ukrepov moramo pričakovati ne tako majhno povečanje razpoložljivega dohodka prebivalstva s srednjimi in zlasti z višjimi dohodki. Zmanjšanje stroškov za bencin, za občasna krajša ali daljša potovanja, za popravilo avtomobilov ipd. in za potovanja v tujino bodo povečala kupno moč tega sloja prebivalstva, ki ima večinoma po enega ali več avtomobilov.

Ob zmanjšani ponudbi predmetov za osebno porabo lahko ta pritisk deluje samo kot spodbujevalec inflacije, pričakovana intenzivnost tega povprečavanja po posameznih proizvodih, predvsem po živilih, zlasti po boljšem mesu, dražji konfekciji, pohištvo ipd., pa lahko privede do resnih motenj na trgu. Povzroči namreč lahko akutno pomanjkanje vrste proizvodov, katerih ponudba je bila v nekaterih delih države že doslej nezadostna.

Da bi se temu izognili, bomo morali sprejeti nove ukrepe. Eden takšnih je program uvedbe ekonomskih stanarin, za kar se je načelno opredelil že 10. kongres ZKJ. Zaradi odpora predvsem premožnejših slojev, ki stanujejo v glavnem v družbenih stanovanjih, te zahteve nismo uresničili, marveč se je delež stanarin v strukturi drugih izdatkov prebivalstva stalno zmanjševal. Tako danes stanarini predstavljajo le nekaj odstotkov v proračunu porabnikov. Ekonomske stanarine bi bilo treba uveljaviti v zelo kratkem roku, največ v treh letih, povečevali pa naj bi jih vsakih 6 mesecev.

Hkrati s tem bi morali sprejeti tudi predpis o revalorizaciji stanovanjskih kreditov.

VINKO BLATNIK

V ČRNOMLJU RAZSTAVA DROBNE GRAFIKE

Ob slovenskem kulturnem prazniku so pripravili v črnomaljski knjižnici na Gričku razstavo pisemskih ovitkov s priložnostnimi žigi. Razstavljeni so ovitki z drobno grafiko iz Afrike, Azije, Avstralije in Evrope. Največ ovitkov je jugoslovanskega izvora. Posebne pozornosti so vredni ovitki, ki jih je izdalo črnomaljsko Filatelistično društvo Otona Zupančiča, sopredatelj razstave.

JUBILANTOM NAGRADE

Konec januarja je imel sindikalni zbor tudi 800-članski kolektiv Riko Ribnica. Na njem so ugotovili, da so lani uspešno delali, med drugim pa je bil ta kolektiv največji izvoznik v ribniški občini. Ob tej priložnosti so podelili jubilejne nagrade. Dobilo jih je 30 delavcev za 10-letno skupno delovno dobo, 6 za dvajsetletno in eden za tridesetletno. Za neprekinjeno delovno dobo pri Riku pa je dobilo nagrade 23 delavcev za 10 let dobe, 22 za 20 let in eden za 30 let. Proglasili so še najboljše športnike Rika za lani (o čemer poročamo podrobneje na športni strani). V kulturnem programu so sindikalnem zboru so nastopili tamburaši iz Sodražice, kvartet „Vre“ in nonet „Vitra“.

M. G. Č.

Za vsako ceno?

Ni treba odvečnih besed in prepričevanja. Da je izvoz nujno potreben za nadaljnji gospodarski razvoj in odplačilo dolgov v tujini, je na dlani, lahko bi tudi rekli, da je to že prešlo v zavest velike večine delavcev. Letos naj bi izvoz na zahodna, konvertibilna tržišča zvečali za 20 odst. Ali je to mogoče doseči, bo pokazal čas, vsekakor pa je treba delovne organizacije, ki izvažajo, ekonomsko dovolj spodbuditi, da se jim bo izvažati tudi izplačalo in da ne bodo prodajale na tujem dobesedno „za vsako ceno“.

Zanimive in širši javnosti prvi predstavljene konkretne podatke o tem, kako naši izvozniki prodajajo svoje izdelke v tujini, je na nedavni letni programski seji republiške konference SZDL Slovenije posredoval Marko Bulc, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije. Povedal je, da so s posebno tržno raziskavo, ki je zajela 200 izdelkov ali 30 odst. slovenskega izvoza, ugotovili, da na konvertibilna tržišča izvažamo 36 odst. izdelkov z dobičkom, torej po višjih cenah, kot so v Jugoslaviji, na tržišča dežel v razvoju izvažamo tako 47 odst. izdelkov, na trge vzhodnoevropskih dežel (SEV) pa 83 odst. Z izjubo prodajamo na prva tržišča kar 39 odst. izdelkov, na druga 23 odst., na tretja tržišča (SEV) pa le 7 odst. Preostali del izdelkov do 100 odst. se krije z izvoznimi spodbudami in torej dosega na tujem enako ceno kot doma.

Iz navedenih števil se kar sama ponuja rešitev, namreč, da je treba najbolj pomagati konvertibilnemu izvozu, ki se srečuje z največjo mednarodno konkurenco, ki pa nam je najbolj potreben. Ne pozabimo, da naš dolg ta čas znaša 19 milijard – dolarjev.

M. L.

OD ZAČETKA PRI FOLKLORI – Marica in Franc Starešinič že ves čas po vojni sodelujeta pri preloški folklorni skupini. Že pred več kot tremi desetletji je imela ta skupina nastudiran celovečerni program.

turne skupnosti so skupaj dobili nekaj manj kot 1,5 milijona dinarjev, denar so prispevali tudi vaščani, ki so s prostovoljnimi delom opravili tako rekoč vse delo pri gradnji, prispevali pa so tudi potrebne les.

„Seveda je šel za dom tudi ves denar, ki smo ga v teh letih zaslužili z nastopi naše folklorne skupine, s prijemanjem gasilskih veselic in še od kod,“ sta povedala Marica in Franc Starešinič. „Gradnjo je vodil Ivo Starešinič, skupaj pa smo vaščani pri gradnji naredili več kot 18.000 delovnih ur.“ Družina Jožeta Starešiniča je naredila okoli 1.500 prostovoljnih ur, le kakih sto manj družina Ivana Starešiniča, Franceva družina pa pribl. 1.200. „Veliko pa je takih družin, ki imajo med 800 in 900 delovnih ur,“ pravi Franc.

Starešiničeve družine očitno niso delavne samo pri gradnji, marveč tudi na kulturnem področju. Že dolgo na Preloki deluje folklorna skupina in v nekem obdobju so v njej sodelovale tri Starešiničeve družine, iz vsake po štiri člani. Na Preloki je folklorna skupina delovala že pred vojno, po vojni jo je ponovno ustanovil Stane Starešinič.

V MLADINSKI KNJIGI KNJIGE S POPUSTOM

Ob slovenskem kulturnem prazniku so bile v več poslovalnicah Mladinske knjige slovenske knjige naporedaj z 10-odstotnim popustom. Tudi v Novem mestu so imeli 8. februarja nekoliko večji obisk zatadi popusta. Ponekod so pripravili srečanja bralcev s pisatelji in uredniki.

Franc je prevzel vodstvo tamburašev, Marica pa plesalce. Sedaj vodi tamburaše njun sin Jože, Marica pa še vedno plesalce. Že leta 1951 je imela preloška folklorna skupina nastudiran celovečerni program, veliko priznanje pa so požel z nastopi na mednarodnih folklornih prireditvah v Celovcu in Gorici.

A. BARTEJL

Aprila še energetska skupnost

Sedem občin Dolenjske in Posavja pripravlja ustanovitev skupne interesne skupnosti

Te dni so predstavniki izvršnih svetov 7 dolenjskih in posavskih občin končali usklajevanje stališč ob ustanavljanju interesne skupnosti za energetiko, ki bo nosila sicer ime občinska, opravljala pa bo posle za vseh sedem občin. Za občane to ne pomeni nikakršnih novih obveznosti.

O dokumentih, ki opredeljujejo delo in naloge te skupnosti, bodo morali v kratkem razpravljati v ce-

lotnem združenem delu in v krajevnih skupnostih, ker so vsi ti predvideni za ustanovitelje.

Doslej so se na tem področju občine združevale v elektrogospodarsko skupnost in v skupnost za nafto, in plin, po novem pa bodo vse energetske panoge pod eno streho. Tudi novih obveznosti ne bo, ker bodo iz zdajšnjih naslovov prenesene na novega.

Predvideno je, da bo aprila nova energetska skupnost za Dolenjsko in Posavje že ustanovljena in bo začela delati. Dela ne bo malo! Razen tega, da bo seveda opravljala usklajevanje

potreb in razvoja vseh vrst energij, se bo spoznavala glede cen, bo uresničevala pomembne, že zdaj znane naloge. Med drugim je predvideno, da bodo v okviru te skupnosti v Krškem postavili transformatorsko postajo za prenos energije na 110 KW omrežje, ki bo direktno napajalo območje Posavja in Dolenjske. Zdj gre energija iz atomske elektrarne v Krškem najprej v Maribor in Ljubljano pa spet prihaja nazaj. Skrbela bo za gradnjo savskih elektrarn in gradnjo novega daljnovoda iz Brestanice itd.

Ob vsem naštetem pa ne gre prezreti dejstvo, da gre tudi za združevanje. Namesto dveh bo ena sama energetska skupnost, zato je računati, da se tudi „birokracija“ na ta račun ne bo širila.

R. BAČER

Krepi se zaščita...

(Nadaljevanje s 1. strani)

V poročilu o stanju, pojavih in problemih varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine v letu 1982 v občinah Brežice, Krško in Sevnica družbeni pravobranilec samoupravljanja Dušan Dornik ugotavlja, da je za celotno obdobje značilna obilica dela s problemi varovanja samoupravnih pravic, predvsem posameznih delavcev, čeravno bi tu morala odigrati svojo vlogo pravna pomoč v organizacijah združenega dela in pri občinskih sindikalnih svetih.

Tisti, ki so po zakonu in določilih samoupravnega akta zadolženi, da dajejo pobude o ugotovljenih kršitvah v zvezi z varstvom družbene lastnine, tega praviloma niso počeli, zato je družbeni pravobranilec ukrepal največkrat na lastno pobudo.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja je lani na lastno pobudo in pobudo drugih obravnaval 372 zadev. Postaja že pravilo, da je največ zadev s področij, ki urejajo delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, delitev stanovanj in sredstev za stanovanjsko izgradnjo, sklenitev delovnega razmerja ter razporejanje delavcev in prenehanje delovnega razmerja. Največ je bilo primerov, kjer so bili posamezni delavci neposredno prizadeti, zato so kar v 184 primerih pojavljajo kot

P. PERC

NOVE MOČI – V kleti sevniškega gasilskega doma se vsako soboto izobražuje 60 novih strojnikov. Na občnem zboru boštanjskih gasilcev v nedeljo je Tone Koren podelil dvema lanskima diplomami. To sta Franc Dobovšek (na sliki) in Košir iz Šmarčnega. (Foto: A. Železnik)

ODLIKOVANI LOVCI – Zveza lovskih druženj Posavja, ki v 25 lovskih druženjih združuje nad 1100 članov, je na skupščini v Krškem prejšnji teden podelila več odlikovanj Lovske zveze Slovenije. Red za lovske zasluge 3. stopnje je prejel tudi Franc Racman (levi) iz LD Zabukovje. (Foto: P. Perc)

GODBENIKI PRED POLNO DVORANO – V metliškem Kulturnem domu Edvarda Kardelja so v soboto slavnostno počastili slovenski kulturni praznik s tradicionalnim zimskim celovečernim koncertom domače mestne godbe. Dvorana je bila tudi tokrat premajhna za vse poslušalce. (Foto: M. Bezek)

SEMINAR ZA ZAKLJUČNI RAČUN – Društvo računovodskih in finančnih delavcev Novo mesto je v podružnici Ljubljanske banke v torek pripravilo seminar za 120 delavcev iz vse Dolenjske. Poslušali so predavanje diplomiranega ekonomista Franca Prodnika o zaključnem računu 1982. (Foto: J. Pavlin)

ČRNOMALJSKO GORENJE OBSTALO
V Kompresorjih v Črnomlju, tozdu Gorenja, je od 1. februarja stala proizvodnja. Vzrok za zastoj je bil v pomanjkanju elektromotorjev, ki jih v Črnomlju vgrajujejo v kompresorje. Z elektromotorji jih oskrbuje Iskrin tozid Idrije, ki pa mu primanjkuje žice za navitje. V Črnomlju v začetku tedna še niso zagotovo vedeli, kdaj bo pri njih proizvodnja znova stekla, upali pa so, da se bodo razmere normalizirale te dni.

Sejmišča

BREŽICE – Na sobotni sejem so rejci prignali 533 mladih in 14 starejših prašičkov, prodali pa so 377 prvih in 12 drugih. Do 3 mesece stare živali so prodajali po 180 din kilogram žive teže, medtem ko so nad 3 mesece stare prašičke prodajali po 110 din kilogram žive teže.
NOVO MESTO – Sneg, ki je zapadel v nedeljo, je precej zmanjšal običajni sejmski vrvež. Tako so rejci pripeljali le 120 pujskov, od tega so jih prodali 77. Mlajše živali so šle po 4000 – 4500 din, starejše pa po 4500 – 5100 din. Goveje živine so prignali 23 glav, prodali pa 18. Cene volom so bile 120 – 130 din za kilogram žive teže, kravam 70 – 75 din (na čez so jih prodajali po 40.000 – 70.000), mladi živini pa 120 – 130 din za kilogram žive teže (na čez po 40.000 – 70.000 din).

Izvrstno vino prinaša izgubo

Metliška Vinska klet ima pri vsakem litru zaščitenega vina 5,80 do 12 dinarjev izgube – Vino prodajajo po stari, grozdje pa kupujejo po novi ceni

V Sloveniji narašča zanimanje za zaščiteni vina, ki jih proizvajajo v metliški Vinski kleti, to so metliška črnina, belokranjsko belo in rose. Tega bi bil ob normalnih razmerah vsak proizvajalec vesel, v Vinski kleti pa ugotavljajo, da z večjo prodajo narašča tudi njihova izguba. Pri vsakem litru teh zaščitenih vin ima klet namreč od 5,80 do 12 dinarjev izgube.

Izguba je posledica razlike med nakupno ceno grozdja in prodajno ceno vina. Prodajne cene vina so namreč stare, odobrene na osnovi odkupnih cen grozdja letnika 1981, cene grozdja letnika 1982 pa so bile do 30 odst. višje. Iz skupnosti za cene so pred časom slovenskim vinarjem obljubili, da bodo lahko že z januarjem vino prodajali po novih cenah, vendar do sedaj iz tega ni nič. Vsa zadeva teče preko slovenske poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo, vendar za sedaj še ni nobenih zagotovil, da bodo in kdaj cene ustrezno popravili.

V Vinski kleti se zavzemajo, da bi se cene povečale selektivno, ne v enakem odstotku za vsa vina, skratka, da bi bila cena odvisna od proizvodnih stroškov, kakovostnega razreda in povpraševanja po določenem vinu. „Tako bi tudi pospeševali proizvodnjo kvalitetnih vin. Naše

izkušnje pa povedo, da je povpraševanje po kakovostnih vinih, ki so na primer dvakrat dražja od namiznih vin z juga, petkrat večje,“ pravi vodja Vinske kleti inž. Julij Nemanič. „Tržišče torej zahteva kakovostna vina, teh pa z nizkimi prodajnimi cenami ni moč proizvajati.“

Metliška Vinska klet nima več notranjih rezerv za pokritje izgube. „To ne velja samo za našo klet, marveč za vse slovenske. Za trikrat bi morali povečati obseg proizvodnje, da bi se fiksni stroški na enoto proizvodnje zmanjšali,“ pravi inž. Nemanič. „Z 2,5 milijona litrov vina, kolikor znaša povprečna letna zaloga kleti, kletari pet ljudi. Naš kolektiv je marljiv, kljub temu pa že eno leto nismo povečali osebnih dohodkov, torej standard naših zaposlenih močno pada.“

A. BARTELI

nici, bo obrestna mera veljala celo za nazaj, od 1. januarja letos.

Vloge na vpogled pa tudi vložene devize z novim samoupravnim sporazumom nimajo povečanih obrestnih mer.

Zaradi povečanih obresti varčevalcem bodo morali seveda dražje plačevati obresti posojiljemalci. Za potrošniška posojila, ki imajo rok odplačila do enega leta, bodo obresti 20-odstotne, če je rok daljši, pa 25-odstotne. Večje obresti bodo morali plačevati tudi porabniki družbenih sredstev.

K tako korenito povečani ceni denarja bodo gotovo pripombe, morda tudi družbeno upravičene, vendarle pa bi ta hip le lahko rekli, da ima ukrep eno samo večjo „lepoto napako“: prišel je pozno, da ne rečemo prepozno.

M. LEGAN

So bogati, zato...

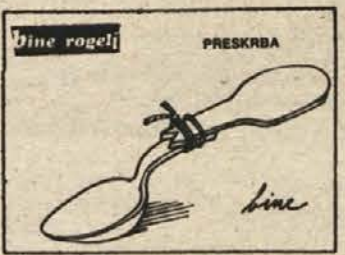
Britanci bi pokupili še več izdelkov sevniške Kopitarne, ki je uspešna tudi na nemškem trgu

Nismo tako bogati, da bi kupovali poceni stvari. Tega pregovora se Angleži držijo tudi pri nakupu čevljev. Za poprečen par čevljev Otčan odšteje celo (preračunano) milijon starih dinarjev. Temu primerja je nato kajpak tudi skrb za vzdrževanje čevljev.

O gornjem se je konec lanskega leta lahko prepričal tudi inž. Jože Stimec, direktor sevniške Kopitarne, ki se je v Veliki Britaniji mudil na poslovnem obisku. Sevniški kopitarji so lani na britanskem trgu prodali za 10 milijonov dinarjev raztezačev in napenjalcev. Letos načrtujejo, da bodo ta izvoz povečali za 20 odst., Britanci pa bi pokupili še več kopitarniških izdelkov. A dokler ne bo do konca opravljena rekonstrukcija v Kopitarne, ne bo mogoče še več izdelati za izvoz.

Kopitarne, ki deluje v sozdu Mercator, je pomemben uspeh dosegla tudi pri neposrednem izvozu v ZR Nemčijo. Tjaka je po šiljajo več le lesene podplate, na katere bi Nemci nabili preostale, ampak so januarja na Nemško poslali dva vagona cokel. Ta mesec bodo šli na pot trije vagoni – in tako dalje vse do junija. Na nemškem tržišču se Sevničani dobro držijo kljub konkurenci, za katero skrbijo izdelovalci cokel iz Skandinavije, Danske ali Italije.

A. ŽELEZNIK

Pred dvanajsto

Ob novih obrestnih merah

Dolgo, predolgo smo se sprevedali, ali mileje rečeno, „pozabljali“, da imamo plansko tržno gospodarstvo in da so v tržnem gospodarstvu obresti cena kapitala, ki je podvržena gospodarskim zakonitostim. Slep smo leta in leta vztrajali pri (pre)nižkih obrestih, s tem prilivali olje na ogenj inflacije in s tako politiko obrestnih mer kratkovidno sproti razvodenili prizadevanja za kvalitetnejše gos podarjenje.

Pet minut pred dvanajsto smo s tem mesecem v Jugoslaviji vendarle uveljavili nov samoupravni sporazum, ki uvaja mnogo višje obrestne mere za dinarsko varčevanje, da bi ga korenito spodbudile in hkrati vplivale na bolj smotrno investiranje, oz. zmanjšale porabo. Večje obresti so uvedene za vezane vloge, in sicer znašajo za vezavo za več kot tri mesece 12 odst., za več kot pol leta 15, za več kot leto dni 18, za več kot dve leti 23, za več kot tri leta pa celo 28 odst. Za tiste varčevalce, ki so tako vezan denar že doslej imeli v banki ali poštni hranili-

Kmetijski nasveti

Previdno s prvim dušikom

Narava nas ne pušča na cedilu. Mila zima si je res nakopala zamero pri solarjih, ki so v počitnicah ostali brez snega, je pa zato izdatno pomagala pri varčevanju s kurivom, cestno soljo ter še pri nekaterih stabilizacijskih prizadevanjih. Vendar zadnje čase spravlja v rahlo negotovost poljedelce, ki ne vedo, kako bi prav postregli pšenici z dušikom, ne da bi naredili usodne napake

Ob letošnjem izjemno toplim januarju, ko je povprečna dnevna temperatura znašala le -1,1° Celzija, bi lahko izvedli tako imenovano zimsko nitratracijo, to je zimsko dognojevanje z dušikom, ki ga s pridom uporabljajo v toplejših krajih, denimo v Italiji, od koder smo najprej dobili intenzivne sorte pšenice. Kmetijski inštitut, ki nam je pred nekaj dnevi – še pred tem snegom – poslal posebno navodilo, pravi glede dognojevanja naslednje:

Ob neobičajno topli in dolgi jeseni so se tudi pozno posejani posevki normalno razvili. Izredne otoplitve v januarju so povzročile predčasno rast in razvoj posevkov, tako da so ravno posejani že premočno razviti. Pretežni del posevkov je že v fazi razraščanja, ko potrebujejo izdatnejšo prehrano z dušikom.

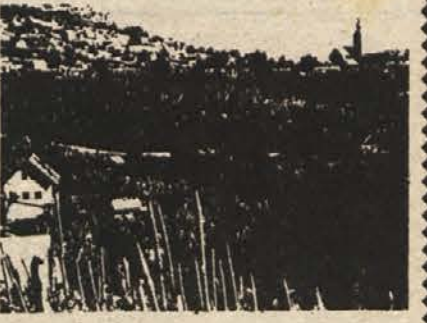
V primeru, da se bo razmeroma toplo vreme nadaljevalo (no, v nedeljo je zapadel koristen sneg in spremenil razmere), v priporočila inštitut, naj posevke čimprej dognojimo z manjšim odmerkom KAN (75 do 100 kg na ha). Ob koncu zime bo te posevke treba še enkrat dognojiti, odmerek pa naj bo tedaj zmanjšan za sedanjoo količino potrosenega gnojila. Če se bo vreme ohladilo, dognojevanje v sedanjem času še ne bo potrebno, na vrsto pa bo vsekakor prišlo ob običajnem roku, to je ob koncu februarja in v začetku marca.

Vsekakor se z dognojevanjem nikakor ne sme pretiravati, saj bi preveč dodanega dušika premočno spodbudilo rast in bi morbitni mraz v drugi polovici februarja lahko poškodoval pšenico.

Inž. M. L.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Letni obračun trebanjskih vinogradnikov

Svet ožjega vinogradeškega okoliša Društva vinogradnikov Dolenjske v Trebnjem (šteje 157 vinogradnikov) je imel 23. januarja zbor vinogradnikov. Med vinogradniki se je ob tej priliki razvila živahna razprava.

Območje ožjega okoliša Društva vinogradnikov v Trebnjem je dokaj veliko, saj obsega gorice Temeniške doline, dobrniške kotline, Čateža ter Primskovega vse do Gabrovke. Na tem območju je že veliko vinogradov obnovljenih, zlasti na trebanjskih, mirenskih in čateških goricah, npr. Gradišče, Debenec, Lipnik, Skrovnica, Goljek itd.

Nekoliko manj pa je obnove vinogradov na dobrniškem koncu, v Šahovcu in Lisicu. Žal je treba ugotoviti, da posamezniki, ki obnavljajo vinograde (razen v enem primeru), niso upoštevali skupne obnove, to je skupne obdelave na površinah, ki so za to primerne. Res pa je, da je veliko takih površin, kjer zaradi strmine in neprimerne lege posameznih parcel skupna obdelava ne pride v poštev. Zaradi tega se znatno draži pridelovanje grozdja in vina. Pri tem je potrebno naše vinogradnike samo pohvaliti, ker tako vztrajno delajo in negujejo trto na slabih in neugodnih zemljiščih, ki so povečini zelo težko dostopna.

Zaradi ustrezne lege imajo nekoliko več možnosti za skupno obdelavo v Šmavru, kjer se obnova vinogradov počasi razvija. Tam so že prvi zametki obnove in lahko rečemo, da na tem območju zelo dobro uspevajo modra frankinja, laški rizingl, zeleni silvanec in drugo, pa tudi žametovski in kraljevini ni za oporekati. Zlahna trta je zelo lepo razvita, ima bujno rast in je polno, bogato rodna. To smo leta 1982 ugotovili, ko smo si ogledali pridelek grozdja v Šmavru pri vinogradniku Strajnarju iz Dečje vasi, ki ima obnovljen vinograd z zlahno trto. V Šmavru bi kazalo obnovo vinogradov pospešiti, ker so tu dane vse možnosti za dobro kvaliteto prideleka zlahne trte. Ožji okoliš Društva vinogradnikov Trebnje bo skušal ustanoviti na tem območju samostojen ožji okoliš Društva vinogradnikov, ki naj bi obsegal vinogradnike vinskih gorice Šmaver, Vrhe, Lisec in Sela.

Na navedenem zboru vinogradnikov smo se dogovorili, kakšne pogoje morajo izpolnjevati zainteresenti, ki bodo dali

vino oceniti na lokalni degustaciji v Trebnjem in na glavnem ocenjevanju vina v Novem mestu. Poleg cvička kot glavnega prideleka vina bodo komisije ocenjevale še dolenjsko črnino in belo dolenjsko vino. Ožji vinogradniški okoliš Trebnje bo za pokušnjo vina v Trebnjem pobiral vzorce 11. februarja od 16. do 20. ure v gostilni Meglič, Obrtniška ul. Ocenjevalna komisija bo to vino ocenjevala 12. februarja v gostilni Meglič. Javna pokušnja ocenjenih vin in razglasitev rezultatov ocenjevalne komisije bo 13. februarja od 9. ure dalje v prostorih družbene prehrane v Trebnjem (za občino), kamor vabimo vse obačne, predvsem pa vinogradnike, ki so vino dali v oceno. Lokalna prirediteljica tedna dolenjskega cvička ožjega okoliša Trebnje bo določena pozneje.

Na zboru je bila dana obšrna informacija o možnostih nabave Skropiva, umetnih gnojil in pogonskega goriva za vinograde. Veliko je bilo govora tudi o tržnih presežkih vina in kam to vino prodati. Franc Opara in Ignac Škoda sta menila, da je potrebno vino ponuditi gostilničarjem in Zdrženju obrtnikov (gostinski sekciji), ki bi posredovala hitrejšo prodajo vina. Janez Lorenci pa je obšrno govoril o razvoju kmečkega turizma.

V nadaljevanju razprave je Franc Opara predlagal organizacijo strojne skupnosti pri Društvu vinogradnikov. Tako bi se vinogradniki lahko posluževali ustreznih strojev ali potujoče polnilnice za stekleničenje vina za vinograde z manjšimi stroški.

Po obšrni razpravi so bili sprejeti naslednji sklepi:
– UO Društva vinogradnikov Dolenjske predlaga, da na prihodnji Skupščini društva sprejmejo dopolnitev pravil društva glede delovanja in financiranja pri čemer bi naj celotna članarina ostala OVO.

– Vinogradniki nalagajo svetu OVO Trebnje, naj posreduje gostilničarjem in Obrtnemu združenju seznam vinogradnikov, ki imajo tržne presečke vina.

– S pomočjo UO Društva vinogradnikov naj se snujejo strojne skupnosti za obdelavo vinogradov po posameznih območjih in kletarska skupnost s potujočo polnilnico za stekleničenje vina, ki bi za začetek bila lahka le ena.

Imenovana je bila komisija za razvoj kmečkega turizma, ki bi vključevala zlasti potrošnjo lokalnih vin. V komisijo so bili predlagani: Ignac Škoda, Janez Lorenci, inž. Alojz Metelko, Ivan Bon, Stane Prijatelj in Pavle Miklič.

PAVLE MIKLIC

14-19
FEBRUAR

GOSPODINJSKI TEDEN V NAMI

V tem tednu pestrejša izbira
in ugoden nakup:

- za 10% ceneje:
posteljina, zavese,
prti,
kuhinjski servieti,
brisače, predpasniki,
prešite in volnene oddeje
- za 5% ceneje: tepihi

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA
VELETRGOVINA KOČEVJE

emona hoteli / ljubljana

tozd terme čatež

vabi na

VELIKO PUSTOVANJE 12. februarja
v hotelih TERME IN GRAD MOKRICE!

- Obilo zabave s programom
- bogate nagrade za najboljše maske
- vstopnina s konzumacijo 800,00 din
- predplačilo in rezervacije v hotelu Terme in hotelu Grad Mokrice.
- Maske imajo prost vstop

PUSTNO RAJANJE 15. februarja

v hotelu GRAD MOKRICE — vstopnine ni!

hotel TERME, tel. (068) 610-10, 610-11, 618-11
hotel GRAD MOKRICE, tel. (068) 695-00,
695-01

**ZIV TAM DO BELT
TOZD LIVARNA — ČRNOMELJ**

Delavski svet tozda Livarna

razpisuje

prosta dela in naloge
s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

— POMOČNIKA VODJE TOZDA LIVARNA

Pogoji:

- visoka šola metalurške ali druge tehnične smeri
- najmanj 5 let delovnih izkušenj v stroki
- sposobnost organiziranja in vodenja
- aktivno znanje enega ali pasivno znanje dveh svetovnih jezikov
- družbenopolitična aktivnost in pozitiven odnos do samoupravljanja

Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi.
O izidu izbire bodo kandidati obveščeni v roku 30 dni po izbiri.

87/6-83

**KIT KMETIJSKA ZADRUGA
ČRNOMELJ
TOZD Zivinoreja Črnomelj, Kolodvorska c. 39**

RAZPISUJE

**USTANOVITEV
VINOGRADNIŠKE SKUPNOSTI**

za dolgoročni prevzem in obdelavo vinogradov na Stražnjem vrhu.

Prednost pri formiranju skupnosti imajo kmetje — člani zadruga, ako so zainteresirani za vinogradniško proizvodnjo na osnovi skupnega dolgoročnega sodelovanja ter skupnih vlaganj.

Zainteresirani kandidati dobijo podrobne informacije na upravi zadruga.

88/6-83

**Industrija motornih vozil
Novo mesto
Kadrovska služba**

Urejanje funkcij poslovnega procesa zahteva organiziranje in dopolnitev služb, ki bodo sistematično spremljale in razvijale posamezne subfunkcije.
Doseganje zastavljenih ciljev je pogojeno s strokovno usposobljenimi kadri, ki bodo strokovno in samoiniciativno ob maksimalni uporabi lastnega znanja in razpoložljivih sredstev sodelovali pri njihovi realizaciji.
Zato vabimo k sodelovanju in objavljamo naslednja dela oz. naloge:

1. VODJA plansko analitske službe SOZD IMV
2. VODJA plansko analitske službe DO Tovarna avtomobilov
3. VODJA plansko analitske službe DO Adria — Caravan
4. RAČUNOVODJA DO Tovarna avtomobilov
5. RAČUNOVODJA DO Adria — Caravan
6. RAČUNOVODJA EDO Tehnoservis
7. RAČUNOVODJA EDO Razvojni inštitut
8. RAČUNOVODJA DSSS
9. delavec na dolgoročni dinarski operativi
10. ekonomski tehnik s prakso na dinarski operativi
11. vodja saldakontov kupcev in dobaviteljev
12. likvidator in kontrolor finančno-računovodske dokumentacije
13. kontrolor sredstev in revizije
14. samostojni referent za investicije

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- pod tč. od 1 do 8
- visoka šola ekonomske smeri — 2 leti delovnih izkušenj ali
- višja šola ekonomske smeri — 3 leta delovnih izkušenj pod tč. 9
- visoka ali višja šola in 2 leti delovnih izkušenj pri dinarskih poslih pod tč. 10
- srednja šola ekonomske smeri in 2 leti delovnih izkušenj na dinarski operativi pod tč. 11
- višja šola ekonomske smeri — 2 leti delovnih izkušenj ali
- srednja šola ekonomske smeri — 5 let delovnih izkušenj pod tč. 12
- srednja šola ekonomske smeri — 2 leti delovnih izkušenj pod tč. 13
- višja šola računovodske finančne smeri — 4 leta delovnih izkušenj pod tč. 14
- višja šola ekonomske smeri — 1 leto delovnih izkušenj ali
- srednja šola ekonomske smeri — 3 leta delovnih izkušenj

Objavljena dela nudijo vsakemu delavcu zanimivo ustvarjalno delo, funkcionalno izpopolnjevanje in specializacijo, možnost popolne afirmacije tako na strokovnem kot na samoupravnem področju.

Kandidatom za opravljanje zahtevnejših del oz. nalog (od 1 do 8) nudimo v okviru zaposlitve možnost reševanja stanovanjskega vprašanja.

Pismene prijave pošljite v 15 dneh po dnevu objave na naslov: IMV Novo mesto, kadrovska služba, Zagrebška 18 — 20, Novo mesto.

Kandidate bomo o izbiri pismeno obvestili v 15 dneh po dnevu izbire.

Informacije o objavljenih delih in pogojih dobijo kandidati v kadrovski službi.

84/6-83

SPOSOJENO TRNJE

— Bil je tako navdušen za samoupravljanje, da si ga je prisvojil.
(Iz Politike)

— Republiški ključ je neuporaben, ker so republike zamenjale ključavnice.
(Iz Politike)

— Vedno se zapne, kadar nihče ne odstopi od začetne devize, da so prav njemu najbolj potrebne devize.
(Iz Dnevnika)

**OSNOVNA ŠOLA
TOZD XII. SNOUB
NOVO MESTO**

razpisuje

**JAVNO LICITACIJO:
kombi IMV Turist 1600.**

Licitacija bo 11. februarja 1983 ob 15. uri pri osnovni šoli Bršljin. Interesenti morajo položiti 10 % varščine.
80/6-83

MLADI DOPIŠNIK

KULTURNI PRAZNIK

Za slovenski kulturni praznik smo si ogledali film Na klancu in pripravili krajši kulturni program, v katerem so nastopili glasbeniki, člani ritmičnega krožka, recitatorji in mladinski pevski zbor. Ure slovenskega jezika smo posvetili Francetu Presernu.

VANJA ZUBČIČ
OŠ Črnomelj

**NAŠA ŠOLA ZA
PRAZNIK**

Za slovenski kulturni praznik smo imeli proslavo, na kateri so člani literarnega krožka predstavili uglasbene Prešernove pesmi, nato pa so brali pesmi učencev. Proslavo je zaključila ritmična skupina. Ogledali smo si še razstavo samorastnikov v Trebnjem.

Člani lit. krožka
OŠ Krmelj

**VESELIMO SE DELA
V KROŽKIH**

Ceprav med počitnicami ni bilo snega, smo kar težko zopet odšli v šolo. Ob pouku pa je tudi kaj lepega, vsi se veselimo interesnih dejavnosti. Vsak učenec obiskuje vsaj en krožek, nekateri dva ali celo štiri. V celodnevni osnovni šoli imamo 14 krožkov, v popoldanskem času pa še pet. Najbolj obiskana sta atletski in prometni krožek, veliko šolarjev je vključenih v pevski zbor. Ob koncu šolskega leta bomo delo in uspehe krožkov predstavili staršem in občanom naše krajevne skupnosti.

RENATA CESAR
OŠ Grm
Novo mesto

SREČANJE

V naši šoli so se srečali mladinci iz sedanjih in lanskih osmih razredov. Mladinci smo pripravili kratek kulturni program, nato so nam učenci, ki obiskujejo šole usmerje-

moj otrok je drugačen

Kdo s prilagojenim programom

Otroci, ki zaradi svojih manjših intelektualnih sposobnosti spadajo na šolo s prilagojenim programom, se na to šolo lahko všolajo ali prešolajo le na podlagi odločbe občinske skupnosti socialnega skrbstva, ki je izdana na podlagi izvida in mnenja strokovne komisije za razvrščanje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju I. stopnje. Starše in otroka je potrebno na to pripraviti. Če se starši s tem šolanjem ne strinjajo, se lahko zoper odločbo občinske skupnosti socialnega skrbstva pritožijo na republiško skupnost socialnega skrbstva, kjer je komisija II. stopnje. Če ta komisija potrdi mnenje komisije I. stopnje, se starši lahko pritožijo naprej na vrhovno sodišče SRS. Otroka, ki je z odločbo napoten na šolanje v šolo s prilagojenim programom ali na drugačno obliko posebnega usposabljanja, redna šola ni dolžna sprejeti v šolanje.

Tukaj velja pripomniti, da lahko starši otrok, ki bodo predstavljeni komisijam, le-tem v celoti zaupajo brez bojazni, da bo njihov otrok neupravičeno poslan na usposabljanje in šolanje v šolo s prilagojenim programom. Priporočljivo je, da se lažje duševno nezadostno razvit otrok čimprej vpiše na šolo s prilagojenim programom, ker bo le tako deležen svojim sposobnostim ustreznega šolanja in usposabljanja. Na vseh šolah s prilagojenim programom se veliko pozornosti posveča tudi poklicnemu usmerjanju in zaposlovanju absolventov teh šol. Nekateri otroci se bodo takoj po šoli zaposlili, običajno v redni proizvodnji, v organizacijah združenega dela. Sposobnejši se bodo lahko vpisali v usmerjeno izobraževanje ožjega profila poklicev, s prilagojenim programom, še sposobnejši pa se bodo lahko vpisali v skrajšane programe usmerjenega izobraževanja.

Specialno šolanje, kot šolanje s prilagojenim programom včasih tudi imenujemo, ima v Sloveniji 70-letno tradicijo. Danes so v vseh večjih mestih organizirane šole s prilagojenim programom za šolanje in usposabljanje lažje duševno nezadostno razvitih otrok.

Večina šol s prilagojenim programom je brez internata, šole pa prehajajo na celodnevni pouk. Nekaj pa je v Sloveniji tudi šol z internati, ki sprejemajo otroke s širšega področja.

V prihodnjem sestavku bomo opisali, kako poteka usposabljanje zmerno in težje duševno nezadostno razvitih otrok.

VLADIMIR BITENC,
defektolog

nega izobraževanja, pripovedovali o načinu šolanja. Predstavili so nam vse šole v Novem mestu. Pogovor je bil zanimiv.

T. HRIBAR in R. HREN
OŠ 29. oktober
Šmarjete

**SNEG NAS JE
POTEGNIL ZA NOS**

Težko sem čakal zimskih počitnic. Upal sem, da bo veliko snega, saj mi je mamica obljubila za dober uspeh v šoli nove smučiči. Držala je besedo in mi kupila smučiči, ki sem si jih sam izbral. Snežiti pa ni hotelo. Počitnice brez snega niso bile preveč vesele, vendar tudi te kot vsake druge niso bile predolge.

LEON ZUPAN
OŠ Krmelj

DOVOLJ ZABAVE

Počitnice sem preživela kar doma. Tudi brez snega sem imela dovolj zabave. Delala sem ročno delo in brala knjigo, pa tudi po hiši sem pospra vljala, hodila v trgovino in pomagala v kuhinji.

MAJDA JANKOVIČ
OŠ Krmelj

**ZBIRALNICA V
GOR. SUHORJU**

Vaščani Gornjega Suhorja so sklenili, da zgradijo na vasi mlečno zbiralnico, seveda upajo, da jim bo pomagala kmetijska zadruga z gradbenim materialom. Dva delegata vasi sta se v Metliki že pogovorila z vodjem TZO Kooperacije Stanetom Bajukom, ki je obljubil pomoč.

ŽELJKO

**S PLETILKAMI
ZOPER MRAZ**

Tak naziv bi lahko dali četrtkovi razstavi volnenih izdelkov, ki smo jih naredili v krožku za pletenje. Vadle smo v dveh skupinah. Nekateri učenci smo že kar spretni, saj smo pletle tudi težje vzorce, ki smo si jih izbrale iz knjig in revij.

MOJCA KREVC
OŠ Mirna peč

KONEC POČITNIC

Na žalost je počitnic konec. Nič več dolgega spanja, polčezanja in lenarjenja, tu je drugo polletje in nešteto obveznosti. Med počitnicami se mi ni zgodilo nič posebnega, saj ni bilo prave zime in snega. Kljub temu je bilo veselo.

SANJA MILOVIČ
OŠ Črnomelj

Umrla je Meta Belovsky

Smrt je posegla med pogumne sodelavce NOB v Mirenski dolini - ni več Mete Belovsky z Mirne.

Meta, njena sestra Beti, Maruša Bulc in Kolenčeve so bile med prvimi ženskami, ki so se v svojem kraju vključile v skupino organizatorjev OF kmalu po prihodu sovražnikov. Meta in njene sodelavke niso poznale strahu, niso omahovale pri opravljanju zadanih nalog. Za Meto ni bilo ure ne ponoči ne podnevi, ne v dežju, snegu in mrazu, da bi se odvrnila od poti, če je bilo treba pomagati človeku, aktivistu, partizanu. Zbirala je podatke, širila ideje osvobodilnega boja, tolažila tiste, ki so obupavali. Z iznajdljivostjo pri delu je med nemško ofenzivo jeseni 1943 marsikomu rešila življenje. Okupatorju in domačim izdajalcem njeno delo ni ostalo skrito, nemalokrat je bila preganjana, zasramovana. Ni klonila, niti tedaj ne, ko je zaradi izdajstva morala umreti njena sestra Beti. Še z večjo vnemo je sodelovala v NOB do končne zmage. Za tako pokončno držo je bila odlikovana, po osvoboditvi pa tudi ni držala rok križem, delovala je v družbenopolitičnih organizacijah in društvih. Za mnoge je naredila kaj dobrega, zato se je bomo spominjali kot poštvalne žene.

LOJZE KOPRIVEC

SPOSOJENO TRNJE

— Veste, kaj je pokazala akcija „Imaš hišo, vrni stanovanje“? Da ima vsak otrok hišo ali stanovanje. (Iz lista „Narodne novine“)

Bolnik blatil zdravnike

Odgovor zdravniškega kolegija črnomaljskega zdravstvenega doma na zapis „Zdravnik odklonil zdravljenje?“ v Dolenjskem listu

Janez Potokar se je zdravil v črnomaljskem zdravstvenem domu od 2. decembra 1981 zaradi različnih težav. Ker jih zdravnik v splošni ambulanti kljub prizadevanjem ni mogel razjasniti, je bil Potokar napoten v Klinični center Ljubljana, kjer je ležal od 22. junija do 4. avgusta 1982. V tem času ni navajal težav s hrbtenico, torej je navedba, da se je zdravil tri mesece zaradi bolezni hrbtenice, lažniva. Mnenje in zaključek specialista Kliničnega centra sta bila, da ni objektivnega vzroka za njegove težave.

Kljub temu mu je lečeči zdravnik na njegovo zahtevo podpisal predlog za invalidsko komisijo in ga izpisal iz bolniškega staleža 8. decembra 1982. Šele 16. decembra se je prvič javil v ambulanto zaradi težav s hrbtenico. V bolniškem staležu je bil z manjšimi presledki večkrat. Pregledal ga je tudi nevrolog, ki je predlagal pregled pri ortopedu in do takrat delane zmoglost. V tem času so zdravniki navezali stik z njegovo delovno organizacijo in mu zagotovili lažje delo. Eankno mnenje (lažje delo) je podal tudi ortoped. Kljub temu pa je Potokar še naprej izsiljeval bolniški stalež in invalidsko upokožitev. Ko bolniškega staleža ni dobil pri zdravniku dr. Paunovi, ji je začel pre-

ti s fizičnim obračunom in jo žaliti, zato je bila prisiljena poklicati na pomoč milico. Medtem je Potokar odšel v ordinacijo zdravnika dr. Boriča, ki mu je ponovno odprl bolniški stalež, ker ni vedel, da ima Potokar urejeno lažje delo. Ob pojasnilu dr. Paunove je v prisotnosti miličnika stalež prečrtal.

Nekaj dni po tem sta zdravnika dr. Borič in dr. Macan po naključju videla Potokarja v prisotnosti drugih prič, kako opravlja svoje poklicno delo (minerstvo) v privatni režiji. Naslednji toden je Potokar prišel v Boričevo ambulanto in zahteval bolniški stalež. Na zdravnikovo vprašanje, kako je lahko zasebno opravljal delo, ki ga za podjetje ne more, je Potokar odgovoril: „Kaj, če sem delal, saj nisem bil v bolniški!“

Menimo, da Potokarju ni noben zdravnik odklonil zdravljenja, nasprotno, omogočil so mu diagnostično obdelavo in zdravljenje v najvišji zdravstveni ustanovi, v Kliničnem centru, in pri specialistih v novomeški bolnišnici. Njegovo obnašanje in pisanje v Dolenjskem listu pa je navadno blatenje zdravstvene službe in izkoriščanje družbe v tem težkem ekonomskem položaju.

Zdravniški kolegij
Zdravstveni dom Črnomelj

„V Hinjah se ne dajo“

Odgovor na sestavek, objavljen 20. januarja

Krajevna skupnost Hinje je pri našem podjetju naročila pesek za popravilo cest. Dobavili smo ga 81,5 kubičnega metra peska boljše kakovosti, ki je povsem ustrežal za vzdrževanje makadamskih cest. Ker je zaradi pomanjkanja razstreliva zmanjkalo peska te kvalitete, so prevozniki metliške obrtne zadruge po predhodnem dvakratnem telefonskem razgovoru s tajnikom KS Hinje vozili na ceste material slabše kakovosti po 116,30 din za 1 m³ fco kamion. Tega gradiva je bilo 566,5 m³.

KS Hinje bi morala nadzorovati izvedbo del, in če jim material slabše kakovosti ni ustrežal, tudi delo prekiniti. Stroga kontrola bi bila potrebna že zato, ker smo bili pri tem delu udeleženi trije partnerji: Gradbeno podjetje Gradbenik iz Žužemberka kot dobavitelj materiala, Obrtna zadruga Metlika kot prevoznik in Cestno podjetje Novo mesto kot izvajalec uslug z grederjem.

RIKO: ODIGRANO ENAJSTO KOLO

V ribniški delovni organizaciji Riko je bilo pred dnevi odigrano 11. kolo zimske lige v malem nogometu. Rezultati: GT 10 - Montaža 11:3, OPD - Rezkalci 15:0, Prototipna - Zajemalka RK 0:11, Ricomag - Strojna 1:6, Montaža I - Naš obveščevalci 0:4, Komunalna oprema - Razvoj 7:1, SKK - Loški potok 2:3. Vodi ekipa Komunalne opreme z 20 točkami pred Loškimi potokom (19) itd.

M. G.-6.

Ni res, kar piše v članku, da smo namreč naročniku fakturirali dober material, kar je razvidno tudi iz računa, ki se glasi: „Pesek, odpadni, po ceni 116,37 din za 1 m³“.

Prav tako ne drži očitek, da smo za popravilo ceste Gradene - Prevole, ki smo jo v tistem času popravljali sami, zase uporabljali boljši material. Razlika je bila le v tem, da smo delo izvajali ročno in kamenje sproti na cesti razbijali z minerskimi kladivi, medtem ko je strojnik, ki je delal za KS Hinje, z grederjem kamenje izločeval in ugrajeval le droben material, ki pa brez debelejšje granulacije ne ustreza za posip cest ali tampon.

Čeprav smo dobavili le material, smo pripravljeni - ne zaradi krivde, temveč zaradi dobrih sosedskih odnosov - dati KS Hinje brezplačno določeno količino peska. Menimo tudi, da bi nesporazum lahko uredili med seboj, preden bi se poslužili sredstev javnega obveščanja oziroma inšpekcijske službe.

IVAN PLUT
Gradbeno podjetje
GRADBENIK
Žužemberk

RIBNICA: NAJMANJ BOLNIŠKE

Na nedavni seji medobčinkega sveta Zveze sindikatov ljubljanske regije so med drugim ugotovili, da je najmanjši bolniški stalež zabeležen prav v ribniški občini. Ko so ugotavljali vzroke za to, so menili, da je k temu veliko pripomoglo tudi dejstvo, da so zdravniki dostopni bolnikom praktično med delavniki vseh 24 na dan, pa tudi ob sobotah in nedeljah je uvedena dežurna služba. Stalno pripravljenost ima uvedeno tudi zobozdravstvena služba.

pisma in odmevi

Večina zadovoljna

Na Trebelnem so zadovoljni z veterinarjem -
Odgovor na kritiko v
Dol. listu

V zadnjem Uredništvu v gosteh smo lahko prebrali kritiko čez veterinarja osemenjevalca, češ da je od njega malo koristi in uspeha. Torej se na Trebelnem godi pravo čudo, saj kmetje pridelajo 700.000 litrov mleka letno, vsak ponedeljek prodajajo teleta in mlado govedo in najmanj tovornjak odpelje vsak teden prodane živine od tod. Povrhu tega pa gre s črno trgovino na Hrvaško nekaj živine. Torej živinorej je uspeva.

So pa nekateri, ki mislijo, da bodo kravo jutraj osemenili, zvečer bo teliček pri hiši, v ponedeljek pa naj bi ga že prodali. In če ni tako, je kriv osemenjevalec.

Povedati je treba, da ima osemenjevalec 50 km dolgo pot in je zaposlen od jutra do večera. Če ga kdo zaustavi na poti zaradi bolne živine, gre veterinar z njim in pomaga. Če ga kdo pokliče po telefonu in če ni dežurnega, pride takoj.

Kljub temu se najdne ljudje, ki govorijo v svojem imenu in kritizirajo veterinarja, čeprav je večina z njim zadovoljna.

J. K.
Trebelno

Še: Most, ki stoji na lažeh

Pripombe k pismoma „Most, ki stoji na lažeh“ in „Izkoristil je priložnost“

Na prispevek pod naslovom „Izkoristil je priložnost“, podpisan od šestih vaščanov iz Srednjega Lakenca ter na prispevek Staneta Ložarja „Most, ki stoji na lažeh“, bi rad dal nekatera pojasnila, saj sta oba članka, objavljena v Dolenjskem listu, po nepotrebnem povzročila precej hude krvi med vaščani celotnega območja Lakenec. Takšen način reševanja problemov, ki spremljajo skoro sleherni skupno akcijo, pače ne more prispeljati k složenemu sodelovanju, nasprotno, povzroča razdore in nezaupanje med vaščani.

Res je, da je tako na zborih občanov, kakor tudi na sestankih vaškega odbora bil večkrat govor o potrebni regulaciji Lakenec, pri čemer je tudi krajevna skupnost sodelovala s posredovanjem želja krajanov na pristojna mesta. Smatral sem za potrebno, da se nekdo osebno zavzame za pospešitev teh del, pa sem se prav zato na obvestilo predsednika KK SZDL Mokronog udeležil sestanka Zemljiške skupnosti Trebnje, kjer sem načel razpravo o pujanosti regulacije Lakenec. Ko sem zvedel, da je pobuda za načrtovanje teh del sprejeta tudi pri Vodnogospodarskem podjetju Novo mesto, sem se odpravil tudi tja z namenom, da pospešim pričetek del. Moje intervencije, pa tudi posredovanja krajevne skupnosti, čeprav so nekateri vaščani napovedovali, da iz tega ne bo

nič, niso ostala brez uspeha.

Ko je kmalu zatem KS prejela obvestilo, da so dela v načrtu in se prično takoj, je svet KS imenoval gradbeni odbor in mene za predsednika tega odbora. Ob podpisovanju izjav lastnikov priobrednih zemljišč so bili ti seznanjeni z vsemi obveznostmi, ki jih prevzemajo ob regulaciji potoka, pa tudi glede premostitve. Takrat ni nihče od 6 vaščanov, ki so pozneje pisali v Dolenjski list, omenil problema mostu. Ko so stroji že stali na kraju samem, sem se odpravil tudi k Stanetu Ložarju in mu svetoval, naj tudi oni prično delati most; če nimajo dolgega lesa, sem jim pripravljen dati les iz svoje hoste. Na to mojo ponudbo sem dobil odgovor: „Tako mi ne bomo delali, mi se bomo drugače pogovarjali s krajevno skupnostjo. Glede svojega mostu, ki ga uporabljata še dva vaščana in GG, sem se obrnil na Gozdni obrat Puščava s prošnjo za pomoč pri gradnji mostu. Denarja od njih nisem dobil takoj, pač pa

naročilnico za nabavo raznega materiala. Vlogo za pomoč sem vložil v svojem in v imenu koristnikov mostu. Denar sem prejel šele po izvršitvi vseh del na mostu. Očitek, da sem na račun regulacije naredil še izkope za gradnjo hleva in kanalizacije, je zlonamern, saj sem za ta dela podpisal naročilnico in račune tudi poravnal. Torej nobenega okoriščanja!

Nikomur nisem „natvezel“, da sem letal po vseh mogočih uradih in organizacijah, da bi dobil pomoč pri gradnji mostov, in da so povsod sredstva v te namene izčrpana. Med pogoji izvajalca del je tudi ta, da mostove sami postavimo. Če bodo porabniki mostov prosili za pomoč kjerkoli, jim najbrže ne bomo očitali zato sebičnosti, okoriščanja ipd.

Ne vem, kaj so pisci enega in drugega članka želeli doseči s svojim pisanjem, trdno pa sem prepričan, da bi bilo pametneje o teh in podobnih zadevah razpravljati iz oči v oči na sestankih gradbenega ali vaškega odbora, da tako ne bi trpeli dobri odnosi med vaščani, izognili bi se zdraham in medsebojni mržnji ter nezaupanju, zlasti pa ne bi trpela prepotrebna složnost, kakršna je potrebna pri skupni akciji za nadaljevanje pričtetih del pri regulaciji potoka.

JOŽE BEČAJ
Srednji Lakenc 1

PRIPRAVE ZA BRIGADE

Člani centra za MDA pri OK ZSMS Brežice imajo veliko dela z evidentiranjem brigadirjev, s pripravami brigad, izobraževanjem in zagotavljanjem finančnih sredstev. Zdaj skušajo mlade in javnost izčrpo seznaniti z mladinskim prostovoljnim delom in mlade zainteresirati za brigade. MDB Brežica četa se bo letos udeležila MDA Goričko 83 v tretji izmeni. Iz Posavja bo letos prvič krenila pionirska delovna brigada na zvezno MDA Vipavska dolina 83. Če bo prijav preveč, bodo del pionirjev zaposlili na domačih delovnih akcijah ali pa v MDA Trebče 83, ki bo nedaleč od domače občine. Uspešno pripravljena pionirska brigada bo pomenila dobro osnovo za kasnejše brigadirje.

BREDA DUŠIČ

ZGORELO 300 STARIH MILIJONOV!

3. februarja je zagorelo v tovarni celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem, tozdr Papir. Požar je nastal na elektromotorju brusilnega stroja. Po ugotovitvah preiskave je do ognja prišlo zaradi dotrajanosti izolacijskega materiala. Škodo so ocenili kar na 300 starih milijonov.

rem ji ni bilo nič podarjenega. Vse, kar je dosegla, si je pridobila z vztrajnostjo, poštenostjo in delavnostjo.

Ivanka je bila rojena pred 61. leti v Metliki, svojo mladost pa je preživela v Šmihelu pri Novem mestu. Njena mati, že zgodaj vdova in nenavadno odločna žena, je po smrti moža prevzela mesto v železniški čuvajnici na križišču proge in ceste, ki vodita iz Novega mesta proti Birčni vasi. Tako je Žigonova

mama lahko preživljala Ivanko in njene tri brate. Vsa družina je od leta 1941 sodelovala v osvobodilnem gibanju, vsi štirje otroci so bili borci partizanskih enot. Ivanka je s sodelovanjem za OF nadaljevala tudi v Ljubljani, kjer je jeseni 1941 začela študij na medicinski fakulteti. Ob kapitulaciji Italije je šla v partizane na Dolenjsko. Kot medicinka je delala v slovensko-hrvaški bolnišnici v Žumberku, kasneje kot pomočnik zdravnika v kirurški ekipi 14. divizije, 18. divizije in 7. korpusa. Nabrala si je bogate življenjske izkušnje in ogromno medicinskega znanja.

Po osvoboditvi je Ivanka leta 1950 v Beogradu končala medicino, ostala pa je v JLA in končala specializacijo iz anesteziologije. Leta 1956 je prevzela vodstvo anesteziološke službe na kirurškem oddelku vojne bolnišnice v Ljubljani, v JLA pa je dobila čin sanitetnega podpolkownika.

Pred 18. leti se je Ivanka Žigon pridružila mlademu anesteziološkemu oddelku na kirurški kliniki v Ljubljani, leta 1969 postala primarij in leta 1982 primarij-svetnik. Za njeno delo v stroki, in vzgojnem področju in za znanstveni prispevek so na zadnjem slovesu Ivanki izrazili priznanje njeni strokovni sodelavci. Priznanje in hvaležnost pa ji moramo izreči tudi partizani, nje borci, saj je s svojim delom mnogim rešila življenje. S smrtjo Ivanke je preminil tudi zadnji član partizanske družine Žigonovih.

Soborci partizani in strokovni sodelavci ter sošolci

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 22. do 28. januarja 1983 so v brežiški porodnišnici rodile: Helena Kovač iz Dobna - UROŠA, Marjeta Zakšek iz Lokev - KATARINO, Ivanka Kolar iz Brežic - ROMANA, Anica Rasinec iz Brežic - LAURO, Jadranka Brnjas iz Drenja - TANJO, Stanka Brečko iz Prešne Loke - ANDREJA, Anica Mižigaj iz Krškega - TOMAŽA, Nevenka Fresl iz Jesenic na Dol. - MATIJO, Vilma Fabjan iz Krškega - dečka, Evgenija Andželkovič iz Brežic - MIHAJLA, Marija Korenc z Zigarškega vrha - SANJO, Marjana Sečen iz Brežic - INO, Ana Zoflič iz Črniča - MATEJO, Dragica Matijašič iz Otruševca - TOMISLAVA, Jelena Leskovec iz Jesenic na Dol. - ANITO, Breda Kranjčič iz Pišec - SANJO, Janka Bahč iz Brežic - ANDREJA, Zeljka Kenda iz Podvrha - VALENTINO, Andželka Rastešič iz Bedra - dečka, Branka Bukovinski iz Brežic - deklco, Tezreja Kmetič iz Dramelj - BLAŽA. ČESTITAMO!

Marija Želko osemdesetletnica

Pred kratkim je Marija Želko iz Gor. Suhorja praznovala 80. rojstni dan. Vseskozi je bila marljiva kmečka gospodinja, rodila je tri sinove in hčerko, zdaj ima že osem vnukov in dva pravnučka. Številna družina se je zbrala okoli mize in počastila Marijin življenjski jubilej.

Na vprašanje, kako ji je do tako častljive starosti uspelo ohraniti gibčnost in svežino, mi je odgovorila: „Nikoli nisem lenarila.“ Precej nato je vprašala družino: „Ste dali jest prašičem?“ Se vedno jo skrbi, kako poteka delo. Pri obujanju spominov ni mogla zamolčati, da je imela dobrega in skrbnega moža. Prenekatero stvar je znal sam izdelati, celo živali je nagačil in slikal.

Za mamin praznik je sin Stan-ko igral na harmoniko lepe pesmi, snaha je skrbela, da miza ni bila nikoli prazna, vsi pa smo Mariji želeli, da bi se še dolga leta ohranila pri zdravju.

N. M.

POČITEK V SELCAH

Več delovnih kolektivov iz Slovenije, med njimi tudi kočevski Itas (in še nekateri, ki imajo svoje OZD v kočevski občini kot Slovenjales, Elan) je zgradilo v Selcah pri Črkičevnici počitniško naselje, v katerem je 77 počitniških hišic s 118 sobami in še več posteljami. Naselje vsako leto izpopolnjujejo. Lani so zgradili bazen za otroke, stopnice, postavili nov tuš ter asfaltirali prostor pred jedilnico in recepcijo pa tudi glavni dohod in vmesne poti. Glavna uprava tega naselja poveri vsako leto večino dela članom kolektiva iz Kočevja, ki so Selcam najbližji, in tako skrbijo za nadzor tudi v zimskem času.

S. SKOČIR

PIONIRSKA HRANILNICA V STOPIČAH

Na naši šoli imamo enkrat tedensko pionirsko hranilnico, enkrat mesečno pa obiščeemo tudi podružnični šol na Dolžu in Podgradu. Vsi pionirji vestno zbirajo denar. Kljub temu da je na šoli le 406 učencev, varčuje kar 234 varčevalcev, med njimi so tudi cicibani. Ti so ob sprejemu v pionirje prejeli hranilne knjižnice z začetno vlogo, ki jih je podarila Ljubljanska banka - podružnica Novo mesto.

Darja Gazdova, 6. r.
o. š. „Janez Trdina“
Stopiča

France, a maš vžigalice?

30. januarja me je privabil v črnomaljsko kino dvorano film Poštar vedno zvoni dvakrat. Vedel sem, da bo predstava dobra, niti slutil pa nisem, da se bo dogajalo več zanimivega pred filmskim platnom kot na nje. Zato so poskrbeli nekateri gledalci, očitno pod vplivom alkoholnih hlapov, nekaj pa tudi zaradi objema teme, v kateri postanejo slabiči pravi korenjaki. Drli so se huje, kot bi bili na paši, dajali so pripombe, ki bi jih človek težko prenašal celo na javnem stranišču. Ne, ni šlo za nepremišljeno mularijo, snupak za odrasle fante, od katerih bi pričakoval človek vsaj kanček kulture in olike. A kaj, ko tega, tako kažejo, nimajo. „France, a maš vžigalice?“ je tullj že mutirani glas iz sredine dvorane. „Ne, niman!“ se je oglašalo od spre-daj. V tem smislu polni dve uri, dokler ni končno prekipelo pobiralcu vstopnic z balkona, ki je zavpil: „Pali svetlo!“ In res je zasijal neon, partnerski redar pa je izganjal iz dvorane povzročitelje nereda, kar je spravilo gledalstvo v tako navdušenje, da je pričelo navijati in ploskati, kot bi se pri-

čela ali končevala bikoborba. Po tem „oddihu“ je v dvorani zavladala tema in film smo lahko gledali do konca, v enakem neredu, kot smo pričeli buljiti na platno.

Pa se vprašujem, kaj je tom izgrednikom, tem duševnim plitvici, ki vzbujajo pozornost z neslanostmi, ker jih s čim pametnim ne morejo. Se ne zavajajo svoje možganske revščine ali pa jim dovoljuje takšno obnašanje ustaljen režim kino dvorane? Ne bi hotel biti zloben, toda v kulturni ustanovi - in to kino dvorana brez dvoma je - bi mo-

rali delati in delovati predvsem kulturni ljudje. In to od snazilke do direktorja, če hočete, od pobiralca vstopnic preko prodajalca le-teh. Če bomo namreč dopuščali, da nam bodo ustvarjali red kulturno nepismeni ljudje, se kaj hitro lahko zgodi, da bodo postale naše kino dvorane prostori, v katerih se bodo izživljali najprimitivnejši nagoni. Zdi se mi, da kljub vsemu še nismo pregloboko zagazili v nekulturniško blato in da bi bilo treba neredu v črnomaljski kino dvorani dokončno stopiti na prste.

TONI GASPERIČ

TELEVIZIJSKI SPORED

11. II.
petek

1

8.55 TV V SOLI: Koledar, Francoščina, Odmor, Pripovedka, TV gledališče, Poročila
10.35 ZIMSKI SPORED ZA DIJAKE
16.20 POROČILA
16.25 SMUČARSKI SKOKI (70 m), posnetek z Igmana
17.25 ANSAMBEL VITA MUZENICA
17.55 ARABELA, češkoslovska oddaja za otroke
18.25 OBZORNIK
18.45 DRUŽBENA SAMOZAŠČITA: RADIOLOŠKO-BIOLOŠKA KEMIČNA ZAŠČITA, izobraževal-

na oddaja
19.00 SPEKTER: DELFINI - POMOČNIKI RAZISKOVALCEV, poljudnoznanstvena oddaja
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 NAŠI OLIMPIJCI: SMUČARSKI SKAKALCI, dokumentarna oddaja
20.40 ZRCALO TEDNA, pregled političnih in drugih dogodkov
21.00 NOČNI KINO: POLETNE ZELJE, ZIMSKE SANJE, ameriški film
Žena v poznih štiridesetih letih na prvi pogled nima večjih težav. Resda se prepira s hčerko, skrbi jo odsotnost sina, ne razume se z materjo. A žena ni ravnodušna ob travmah, ki jih doživlja mož, temu se kar naprej v zavest vrinjajo spomi-

ni na dogodke iz zadnje vojne. Ko ji mati umre, se ženska živčno zlomi; da bi jo iztrgal neprijetnemu okolju, jo mož odpelje na popotovanje po poteh svojih spominov. Tako oba doživita nekakšno očiščenje. Film je 1973 režiral Gilbert Gates, igrajo pa Joanne Woodward, Martin Balsam, Sylvia Sidney in drugi.
22.25 POROČILA

2

17.10 Test - 17.25 Dnevnik - 17.45 Plavica - 18.15 Alkoholizem, bolezen št. 3 - 18.45 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Okno v glasbeno delavnico - 20.45 Zagrebška panorama - 21.00 Poročila - 22.05 Nočni kino: Vrtnitev (jugoslovanski film)

12. II.
sobota

1

8.15 POROČILA
8.20 ZVERINICE IZ REZIJE: VOLK JE DELAL ZA LISICO
8.40 CICIBAN, DOBER DAN: TAM JE VRTEC, TAM JE GRAD
8.50 MALI ODRED, skopska oddaja za otroke
9.20 ARABELA, češkoslovska oddaja za otroke
9.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos 1. teka iz Marksteina
11.25 MUZEJI MAKEDONIJE: MUZEJ KRUŠEVO
11.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos 2. teka iz Marksteina
13.00 VESOLJE: POPOTNIK PRI-

POVEDUJE, poljudnoznanstvena oddaja
14.35 POROČILA
14.40 SMUČARSKI TEKI NA 10 KM ZA ŽENSKO, posnetek z Igmana
15.25 VELIKA PARADA KOMEDIJ, ameriški dokumentarni film
16.55 PARTIZAN: ZADAR, prenos košarkarske tekme
18.30 JAPONSKA PRAVLJICA
18.45 MUPPET SHOW, gostuje JONATHAN WINTERS
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00, TELEVIZIJSKA KRIŽANKA
21.30 IZ ŽIVLJENJA MARIONET, zahodnonemški film
Ze podatek, da je film z gornjim naslovom po lastnem scenariju posnel Ingmar Bergman, pove, da

bomo gledali psihološko dramo, tokrat o razkrivanju duševnosti junaka z imenom Peter. Je slednji slabčič, ki ni zmožen pravih odnosov z drugimi ljudmi? Ali ni ta nemoč v drugih ljudeh? In podobno dalje... Kritiki so ta Bergmanov film pogosto vzporejali s Kafkovim Procesom. Igrajo Robert Atzorn, Christine Buchegger, Martin Benrath, Rita Russek in drugi.
23.10 POROČILA

2

17.00 Test - 17.15 Mali princ - 18.05 Clovek Sam - 19.00 Narodna glasba: Ansambel Franca Miheliča - 19.30 Dnevnik - 20.00 TV kasete: Sandra Kulier - 20.30 Poezija: Radoslav Vojvodić - 21.05 Poročila - 21.10 Feljton: Humani vojaki - 21.45 Športna sobota - 22.05 Povsem osebno: Olga Spiridonović

13. II.
nedelja

1

8.00 POROČILA
8.05 ŽIVZAV, otroška matinea
9.00 CLOVEK IN POL
9.55 VELESALOM ZA MOŠKE, prenos 1. teka iz Todtnaua
11.30 PRAZNIČNI DNEVI SLOVENSKE FOLKLORE: VEČER LJUDSKIH PLESOV
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 625, oddaja za stik z gledalci
13.25 VELESALOM ZA MOŠKE, prenos 2. teka iz Todtnaua
14.15 SMUČARSKI SKOKI (90 m), prenos z Igmana
15.30 POROČILA

15.35 TV KASETA: MONI KOVAČIČ, zabavnoglasbena oddaja
16.00 STAFETA 3 x 10 KM V SMUČARSKIH TEKIH, posnetek z Igmana
16.30 ZADNJEGA POGOLTNE PEKEL, češki film
Začetek 17. stoletja je bil na Češkem nemiren čas, razbohotilo se je razbojništvo, pri tem so prednjačili najemniški vojaki. Pošteni ljudje so bežali - in film bo prikazal ubežniško usodo družine nekega zlatarja. Delo je predlani posnel Ludvik Raža, v glavnih vlogah pa nastopajo Michaela Kudlačková, Ivan Vyskočil, Jirži Holy in še kdo.
17.55 NAŠ KRAJ: POLHOV GRADDEC
18.10 ŠPORTNA POROČILA
18.25 SLOVENC V ZAMEJSTVU

18.55 NE PREZRITE
19.10 RISANKA
19.25 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 R. Marinković: KIKLOP
21.05 ŠPORTNI PREGLED
21.35 SEMIZOVAC PRI SARAJEVU, dokumentarna oddaja
22.05 POROČILA

2

15.30 Travis Logan (ameriški film) - 17.05 V nedeljo... - 18.55 Risanke - 19.30 Dnevnik - 20.00 Trenutek jazz - 20.45 Včeraj, danes, jutri - 21.05 Budulai (oddaja iz sovjetske nadaljevanke)

14. II.
ponedeljek

1

8.35 TV V SOLI: Koledar, Ne pozabi, J. Jančić: O cvetu, Sodobna afriška književnost, Odmor, Zmaj v barvi, Zgodovinska pripovedka, Poročila
10.35 TV V SOLI
17.20 POROČILA

17.25 MALI ODRED, skopska oddaja za otroke
17.55 CLOVEKOVO TELO: MOČ, KI LAHKO GORE PREMICA
Današnja oddaja bo prikazala, česa vse so zmožne storiti človekove mišice.
18.25 OBZORNIK
18.45 POP GODBA: TOMAŽ DOMICELJ
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

19.55 VREME
20.00 D. Solev - R. Bogdanovski: DOBA ZMAJEV
Skopska televizijska drama, ki jo je po literarni predlogi Dimitra Soleva (in scenariju Rusomira Bogdanovskega) posnel Ivan Mitevski, govori o prvi ljubezni dveh gimnazijcev, o njihnih neuresničljivih sanjah in sprih s starši. Igrajo Silvija Jovanovska, Dančo Čevreški, Kiro Cortošev, Svetolik Nikačević in drugi.
21.15 GLASBENI MAGAZIN
22.10 POROČILA

15. II.
torek

1

8.55 TV V SOLI
17.30 POROČILA
17.35 ZVERINICE IZ REZIJE: VOLK V ZBAJANČEVI BAJTI
17.55 SLOVENSKA LJUDSKA GLASBILA IN GODCI: BELTINSKA BANDA
Ob - cimbalistu Miški Baranju v

znani skupini igrajo še violinist, basist in klarinetist, godbeniki pa so pravi vzorec za proučevanje dediščine slovenske ljudske glasbe.
18.25 GORENJSKI OBZORNIK
18.40 MALI SVET
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 MLADOST KARLA MARXA
Na sporedu bo prva od sedmih oddaj vzhodnonemške nadaljevanke, ki bo prikazala Marxovo življenje od

1836 do 1848, torej čas, ko je filozof študiral v Bonnu in Berlinu, sodeloval pri časopisih in se spoprijateljil z Engelsom. S predvajanjem nadaljevanke bodo ljubljanski televizijski počastili 100-letnico Marxove smrti. Delo je režiral Lev Kulidzanov, glavne vloge pa igrajo Venčislav Kisjov, Renata Blume, A. Saftonov, M. Zec in drugi.
21.00 AKTUALNA ODDAJA
21.45 MINIATURE: MLINI OB KRKI
22.00 POROČILA

16. II.
sreda

1

9.25 TV V SOLI: Koledar, Odmor, Sebastijanova babica, Socialistična revolucija v Jugoslaviji, Poročila
10.35 TV V SOLI
17.25 POROČILA
17.30 PEDENJEP: ZGODBA O GOSKICI GAGICI

17.40 MLADI VIRTUOZI: VIOLINA
17.55 NAŠA PESEM 82: TRIJE Z GORIŠKEGA
18.25 KOČEVSKI OBZORNIK
18.40 MOSTOVI, oddaja za italijansko in madžarsko narodnostno skupnost
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: NOČNI METULJ, poljski film

Junak po radijski postaji ponoči sprejema klice ljudi, ki si želijo besedovanja. V glavnem ga kličejo obupanci, zato junak ne more ostati ravnodušen, navsezadnje pa se med njim in neko sogovornico razvije celo ljubezen... Film je režiral Tomasz Zygadlo, igrajo pa Toman Wilhelmi, Anna Seniuk, Iwona Bielska, Nela Obarska in še kdo.
21.45 KULTURNE DIAGONALE
Današnja oddaja bo posvečena popotresni obnovi Breginja.
22.25 POROČILA

17. II.
četrtek

1

9.05 TV V SOLI: Koledar, Zakaj so zvezde zvezde, Odmor, Prva pomoč, Torus, Poročila
10.35 TV V SOLI
17.20 POROČILA
17.25 VESOLJE: HRBTENICA NOCI
Današnja poljudnoznanstvena oddaja nas bo seznanila, kako so potekale človekove raziskave vesolja od starih Grkov do danes.

18.25 PODRAVSKI OBZORNIK
18.45 OBRAMBA IN SAMOZAŠČITA
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 TEDNIK
21.00 ZVOKI GODAL: KONTRABAS
Kontrabas je najbolj zapostavljen instrument med godali. Zakaj tolikšen mačehovski odnos do tega godala, o tem bo govorila današnja oddaja, v kateri bomo slišali vrsto odloškov iz del, v katerih ima kontrabas veliko vlogo.
21.35 V ZNAMENJU

2

16.55 Biatlon (štafeta 4 x 7,4 km) - 17.40 Poročila - 17.45 Učitelj - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Zabavnoglasbena oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.00 Dramski večer: Zgodbe preko polne črte - 21.15 Zagrebška panorama - 21.30 Pariške kulturne diagonale

»Dolenjski list«
v vsako družino

UGODNO - AKTUALNO

Po konkurenčnih cenah dobavljamo in montiramo iz proizvodnega programa

- intro okna
- izolir okna
- sumo vrata
- vhodna in garažna vrata
- stenske in stropne obloge
- omarice s PVC roletami

Informacije dobite pri OBRTNI ZADRUGI „HRAST“ NOVO MESTO, Trdinova 4 telefon 22-802, 21-927 ali pri članu zadruga

IVANU KRANJCU, montaža stavbnega pohištva, stropnih in stenskih oblog, Adamičeva 38, Novo mesto telefon 25-691.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

IMV v sodelovanju z vso svojo trgovsko mrežo vas vabi na „prodajni sejem IMV - ADRIA '83“, ki bo od 15. 02. do 19. 02. 1983 v Novem mestu, v Športni dvorani, Kettejev drevored.

Strokovno vam bomo predstavili naš celotni proizvodni program prikolic. Zaključene aranžmaje na prodajnem sejmu bomo takoj realizirali. Seznanili vas bomo z možnostmi nakupa prikolic za družbeni sektor in sindikalne organizacije.

Priče trpkega življenja

V kočevskem Likovnem salonu razstavlja Matija Glad

V Likovnem salonu v Kočevju je od ponedeljka na ogled 30 lesenih skulptur Matije Glada, kostelskega rojaka. Na otvoritvi razstave, katere pokroviteljica je krajevna skupnost Stara cerkev, je nastopil ženski nonet Rog iz Zeljn.

Med Gladovimi kipi so kovač (njegov nesojeni poklic), kmetica z vedrom na glavi, kosce - skratka ljudje, ki žive v kiperje-

KIPAR OB SVOJEM KIPU - Matija Glad upa, da bodo odkupili ta njegov kip, ob katerem se je dal slikati.

vem spominu: kostelski kmetje in delavci, drvarji in krošnjari. „Grobe figure enostavnih oblik, ki pričajo o izvirnem čustvovanju preprostega, vendar globoko čustvenega človeka,“ je zapisal akademski kipar Stane Jarm, ki Glada zelo ceni.

„Matija Glad je likovni ustvarjalec posebne vrste in izredno dosleden kipar - naivec,“ meni Jarm. „Tako, kakor zna in hoče, napravi človeško podobo, ki s svojo naivo enostavnostjo oblik govori o težkem in škrtom življenju nekdanjih ljudi na Kostelskem.“

Poleg teh so razstavljeni tudi kipi, ki jih je Gladu navdahnila zgodovina - uporništvu. Med taka dela šteje „Zvonar“, ki kot da poziva k uporu, pa najrazličnejši liki kmetov in kmetic, oboroženih s kmečkim orodjem. V „Kurirju“ in „Vojaku“ pa prepoznamo odjek narodnoosvobodilnega boja.

Na razstavi ni Gladovega največjega in najnovejšega dela - „Zenske s skafom“. Kip je visok 2,3 metra in ga bodo, kot kaže, postavili nekje v Kočevju.

Bo akcija „Spoznajmo se“ odmrla?

Je moč še govoriti o pripravljenosti, če se predstavniki ZKO ne odzivajo na dogovarjanje?

V ponedeljek, 7. februarja, je Mirko Jelenič, predsednik MS SZDL za Dolenjsko, sklical v Novem mestu posvet, na katerem naj bi predstavniki občinskih ZKO iz dolenjske in posavske regije razpravljali o zastoji akcije „Spoznajmo se“ in povedali, kaj je potrebno storiti, da bi medob-

činska kulturna izmenjava vendarle tekla dalje.

Sestanek se, žal, ni posrečil, saj se je poleg dveh novinarjev vabilu odzval le predstavnik ZKO iz Črnomlja, medtem ko so iz Metlike odsotnost opravičili. Iz vseh drugih občin pa ni bilo ne duha ne sluha, kar prav gotovo kaže, kakšen odnos imajo do akcije, ki je sicer prvo leto, ko je bila zgolj dolenjska, zelo dobro uspeša.

O kulturni izmenjavi pod geslom „Spoznajmo se“ je v tej sezoni komaj še moč govoriti, saj sta si do zdaj kulturne skupine izmenjali le črnomaljska in brežiška občina. Drugod se niso zganili, pa čeprav so njihovi predstavniki na skupnih sestankih zatrjevali, da je akcija „Spoznajmo se“ dobrodošla in v stabilni-

zacijskih časih celo nujna, saj zahteva razmeroma malo sredstev. Je zatajila zavest ali morda pripravljenost organizatorjev?

V DOLENJSKI GALERIJ KUPI SLAVKA FERKOLJA

V Dolenjski galeriji v Novem mestu bodo jutri ob 18. uri odprli razstavo kiparskih del Slavka Ferkolja iz Preddvorja pri Kranju. Na otvoritvi bosta nastopila kitarist Igor Saje in mezzosopranistka Sabira Hajdarevič. Izvajala bosta pesmi za ples in kitaro. Na sporedu bodo pesmi angleških renesančnih skladateljev, slovenske skladbe na ljudsko tematiko ter nekaj francoskih in španskih pesmi. Razstava bo odprta do 9. marca.

OB ČRTANJU SALONA

Iz Kostanjevice smo prejeli take dopis, ki ga je podpisal kustos mag. sci. Andrej Smrekar:

„Na zapis pod sliko iz Lamutovega likovnega salona v Kostanjevici, kjer je rečeno: žal v Kostanjevici, kjer je svojčas skrbel za prireditve Dolenjski kulturni festival, kaj takega letos v prazničnih dneh ne bo videti, sporočamo, da je taka ugotovitev pravilna. Prireditve v Lamutovem likovnem salonu namreč tudi v prihodnje ne bo, ker je občinska kulturna skupnost Krško iz svojega programa črtala tudi dejavnost Lamutovega likovnega salona, sicer enega najstarejših in najuglednejših likovnih razstavišč na Slovenskem.“

„Parada“ različnih prireditev

Slovenski kulturni praznik je za nami, prireditve pa še potekajo - Ponekod, npr. v Metliki, so Prešernov dan počastili zelo domiselno

Osrednje prireditve, s katerimi so na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju počastili letošnji slovenski kulturni praznik, so se zvrstile ta teden v ponedeljek in torek. O nekaterih na kratko poročamo v tem sestavu. Praznovanje bo potekalo tudi še naslednje dni, saj so ponekod februar proglasili za kulturni mesec.

Brežičani so se v ponedeljek zbrali v galeriji Posavskega muzeja, kjer so odprli razstavo knjižnih ilustracij

NOVA BEROVIČEVA RAZSTAVA

Stikar Marin Berovič, novomeški rojak, ki živi v Ljubljani, razstavlja te dni svoja nova dela v galeriji Kemijskega inštituta Boris Kidrič v Ljubljani. V tem razstavišču se je ta slikar že večkrat predstavil, na njegovo pobudo pa so dali tam na ogled svoja dela tudi nekateri drugi dolenjski likovniki.

JURI V KOČEVJU LITERARNI VEČER

V okviru proslavljanja letošnjega kulturnega praznika se bo jutri ob 18. uri v prostorih stare gimnazije v Kočevju začel literarni večer, na katerem bodo nastopili Daniel Brkič, Marjanca Kočevar, Milan Markelj in Ivan Zoran, pesniki iz Novega mesta. Avtorji bodo dela brali sami.

METLIKA: S SKUPNO VSTOPNICO DO DENARJA

Sredstva, ki jih je imel Belokranjski muzej na razpolago za ureditev grajskega dvorišča, so zaradi vsepobnega pomanjkanja denarja namenili za popravilo strehe. Da na dvorišče le ne bi ostalo v tako „surovem“ stanju, kot je sedaj, so se v muzeju, Turističnem društvu iz Metlike, Zvezi kulturnih organizacij in v osnovni organizaciji metliške mladine začeli dogovarjati o akciji, s katero bi pridobili vsaj nekaj denarja. Izdali naj bi skupno vstopnico, ki bi jo prodajali vsi organizatorji prireditve, ki bi se odvijale na grajskem dvorišču. 10 odst. sredstev od prodanih vstopnic bi namenili za obnovo dvorišča, hkrati pa bi bili prireditelji oproščeni plačevanja najemnine za prireditveni prostor. Akcijo naj bi pričeli spomladi, torej takoj ko se bodo začele prireditve na prostem.

SMREKARJEVE GRAFIKE

V počastitev 100-letnice rojstva Hinka Smrekarja so v Narodni galeriji v Ljubljani odprli razstavo njegovih 88 grafik. Največ grafik je iz fonda te galerije, nekaj pa so jih za razstavo posodili Narodni muzej in Mestni muzej v Ljubljani ter Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu. Razstavljeni dela so duhovite in pronicljive karikaturne upodobitve slovenskih javnih in kulturnih delavcev, ki imajo z drugimi deli - karikaturnimi na socialne, kulturne in politične razmere predvojne in vojnega časa poleg umetniške tudi zgovorno dokumentarno vrednost.

akademske slikarke Kamile Volčanšek, brežiške rojakinje, ki je lani prejela Levstikovo nagrado. Na otvoritvi je gledališki igralec Maks Furijan nastopil z odlomki iz Krleževe drame „V agoniji“, Gogoljeve „Zenitve“ in Cankarjevega „Kraja na Betajnovi“.

V metliškem hotelu „Bela krajina“ so za torek zvečer pripravili recital slovenskih pisavih pesmi in rapitnic, prireditvi pa so dali naslov „Na zdravje, Francos!“ V Ribnici so dan poprej lahko prisluhnili recitalu „Neboščičnik, sedite!“ Nika Grafenauerja, s katerim so nastopili igralci iz Ljubljane. V Novem mestu je bila osrednja prireditev v torek v Domu JLA, kjer so nastopili mešani pevski zbor iz IMV ter literati in likovniki iz te de lovne organizacije. Ze v ponedeljek so se na literarnem večeru v Kozinovi dvorani glasbene šole predstavili nekateri člani Literarnega kluba Dragotina Ketteja.

Več prireditev je bilo že prejšnji teden. Ze med tednom se je v Trebnjem s svojo dejavnostjo predstavilo občinstvo Kulturno društvo Pavla Golla. V Črnomlju pa so prisluhnili ženskemu pevskemu zboru, ki je pripravil nov program.

„KRKA“ V POČASTITEV KULTURNEGA PRAZNIKA

V novomeški tovarni zdravil so se odločili letošnji kulturni praznik počastiti z več prireditvami: v avli poslovne stavbe v Ločni z razstavo grafik akademskega slikarja Jožeta Čuhe, v „Krkinem“ razstavišču v Ljubljani z razstavo slikarskih del Karoline Bračko, v Ljutomeru, kjer ima tovarna svoj tozd, pa s pregledno razstavo izdaj Prešernovih del. Mešani pevski zbor „Krke“ pa je že ob koncu minulega tedna nastopil na samostojnem koncertu v Gabrju.

APLAVZ ZA ROJAKA

Slovenski kulturni praznik so v kočevski občini počastili že z več prireditvami. Osrednja je bila v torek zvečer v dvorani stare kočevske gimnazije, kjer je violinist Volodja Balžalorsky ob klavirski spremljavi Edija Trbovca izvajal dela skladateljev L. van Beethovna, J. Brahmsa in C. Francka. Sonatnemu večeru, kakor se je prireditev imenovala, so obiskovalci prisluhnili z velikim zanimanjem, ne nazadnje tudi zato, ker je kot osrednji izvajalec nastopil njihov kočevski rojak. Balžalorsky je namreč doma v Kočevju, trenutno pa se študijsko izpopolnjuje na Dunaju.

Nastopi kulturnih skupin so se zvrstili po šolah in krajevnih skupnostih.

DANES POČASTITEV VALENTINA VODNIKA

V Študijski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu bodo drevi ob 18. uri odprli razstavo „225-letnica rojstva Valentina Vodnika“. Uvodno predavanje o pesniku bo imel prof. dr. Jože Koruza iz Ljubljane.

Vsaj toliko, da bo še znosno

Denarne težave novomeški Študijski knjižnici ne dovoljujejo nakupa novih knjig po normativih - Predlagani znesek pomeni zadnji korak nazaj, ki je še sprejemljiv

Če bi hotela Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu letos izpolniti minimalni (republiki) normativ pri nabavi novih knjig, se pravi kupiti najmanj eno knjigo na deset prebivalcev novomeške občine, bi morala ljudsko, pionirsko in potujočo knjižnico, ki delujejo pod njenim okriljem, obogatiti z nič manj kot 5.500 novimi knjižnimi deli. Uspoštevanje še potrebe samega študijskega oddelka, ki je zadnja leta čedalje bolj obiskovan, pa bi morala Študijska knjižnica zagotoviti skupaj kar 7.650 knjig. Številka se zdi res visoka, kot rečeno, pa predstavlja le minimalne zahteve za normalno poslovanje osrednje knjižnične ustanove v novomeški občini.

Je pa to tudi dosegljivo? Preprost račun pokaže, da ne. Če namreč skupno potrebo po novih knjigah, torej 7.650 knjig, pomnožimo s 700 dinarji oziroma s povprečno ceno knjige v minulem letu, dobimo znesek 5.255.000 dinarjev, česar pa ni moč zagotoviti. Zavedajoč se denarnih težav in omejitev, ki so v živo zadele tudi kulturno področje, se je

knjižnica pripravljena zadovoljiti z nekajkrat manjšim številom novih knjig. V gradivu za bližnjo sejo skupščine novomeške kulturne skupnosti lahko preberemo, da predlaga Študijska knjižnica „vsaj“ 2.500 do 3.000 novih knjig oziroma za nakup teh 1.800.000 dinarjev.

kar naj bi dobila od kulturne skupnosti. Novega koraka v znižanje najbrž ni več mogoče napraviti, saj bi ta pomenil ne samo zastoj, ampak tudi načetje eksistenca same dejavnosti.

Svoje letošnje zahteve opira knjižnica na neizpodbitne argumente. Enega najpomembnejših predstavljajo sami obiskovalci oziroma bralci. Napovedujejo, da si bo letos 55.000 obiskovalcev izposodilo 110.000 knjig in revij. Pripravljenih bo osem knjižnih razstav, za učence srednjih šol usmerjenega izobraževanja pa bo v okviru umetnostne vzgoje tudi kakih 25 predavanj, ki jih bodo seveda pripravili v knjižnici.

I. Z.

„Obtoženi volk“ po sevniško

Uspela postavitev Petanove igre - Živa glasba

Je z nedavno premiero Petanove parodije „Obtoženi volk“ (osnovni zaplet se vrti okrog konca znane Grimmov pravljice o Rdeči kapici, je pa jedka kritika sodstva) sevniški Oder mladih prekinil nekajletno životarjenje?

Več ali manj je ta sekcija pri gasilskem društvu vedno sodelovala pri proslavah z recitacijami. Toliko, da je marsikdo že kar zamahnil z roko, češ kaj bi s tistim branjem pesmi. Nekdaj, še za časa Rudija Filca, sedanjega uspešnega ravnatelja osnovne šole v Podčetrtku, so igrali tudi po več iger v sezoni. Tudi nekdanji mladinski sekretar, sedaj nosilec samostojne obrti Peter Žuraj, ki se z oblikovalcem Zdravkom Blagom loti skoraj vsega, je ponovno zbral mlade. Mnogo je takih, ki doslej še niso spregovorili z odra. Kar morajo v tej Petanovi igeri povedati v zboru, mladi Sevničani izvrstno zapojejo, in to ob živi glasbi! Trojica vzame v roke kar glasbilar: sodnik harmoniko, lovec kitaro, policaj pa saksofon. Vse se odvíja ob preprosti, za Baloga že značini sec-

ni. Gozd ponazarjajo kar polivinilasti trakovi. (Je ob dandanašnjem onesnaževanju v resnici tudi kaj drugače?) Ali volk, režiser Peter Žuraj je tudi glavni igralec, ki se kot junak ameriških risank vozi kar na starem kolesu...

Vsekakor vedra igra, tudi po zaslugi mladih igralcev, in do poslednjega stojišča nabita dvorana! Mnogi so ostali brez kart, kar se ne zgodi vsak dan. Najlepši dokaz, da tudi igra gledaliških ljubiteljev lahko pritegne, in razlog za ponovitev in nove igre.

A. ZELEZNIK

KONCERT Z RECITALOM

V črnomaljskem kulturnem domu je bila minulo soboto zvečer prireditev v počastitev slovenskega kulturnega praznika. Obiskovalci so prisluhnili domačemu ženskemu pevskemu zboru, ki zdaj vadi pod taktirko Ani Jankovič-Šobar, ter recitalu Prešernovih, Gradnikovih in Kajuhovih pesmi, ki so ga izvedli člani KUD Jasa iz srednje šole Edvarda Kardaža.

kultura in izobraževanje

O slovenščini proizvajalcev

Novomeška „Krka“ je brzkone edina slovenska tovarna, ki ima jezikovno razsodišče. Skrb za to „neproduktivno“ področje so naložili svojemu kulturno-umetniškemu društvu, kričeče primere izigravanja ali pakiranja slovenščine pa sklenili obelodanjati v tovarniškem glasilu.

Iz takih pobud je nastal članek „Krka slovenščina“, objavljen v zadnji, januarski številki „Krkinega“ glasila. V njem podpisana Lidija Kuhar med drugim piše: „Ze nekajkrat smo bili neprijetno presenečeni, ko smo prejeli neslovenske dopise za notranjo in zunanjo rabo. O tej jezikovni problematiki ne nameravam pisati niti mило niti vljudno, ker menim, da je skrajno čudno in nevljudno, če si v lastni slovenski tovarni ne dopisujemo v slovenskem jeziku in se na sestankih ne dogovarjamo po slovensko ali vsaj vsak v svoji materinščini. Saj nikomur ne gre za podrejanje, prilaganje drugega drugemu, ampak za medsebojno spoštovanje sožitja različnosti.“

V spisu podpisana navaja več primerov jezikovne malomarnosti, ki so jih v „Krki“ zagrešili pri dopisovanju, in podčrtuje, da jih je spričo dopisa v slabi hrvaščini, namenjenega partnerjem v Sloveniji, obravnavalo jezikovno razsodišče pri republiški konferenci SZDL. „Za takšen odnes, malomarnost, tudi neznanje in brezčutnost, ni opravičil. Po petindvajsetih letih „Krke“ bi pa že morali znati napisati dopis v pravilni slovenščini,“ se hudeje avtorica članka in dostavlja, naj bi pošle na sestankih, strokovnih in uradnih dogovorih uporabljali vsaj vsak svojo materinščino, namesto da se trudijo v spakedranščini.

Spis o „Krkini“ slovenščini se končuje s pozivom odgovornih, naj dopise, preden jih podpišejo, pazljivo preberejo in preverijo, ali so jezikovno popolni oziroma razumljivi.

Komentar skoroda ni potreben, kljub temu pa si ne moremo kaj, da ne bi dodali nekaj besed. Najprej to, da omenjeni in citirani spis v „Krkinem“ glasilu dokazuje, da je vendarle „spregovorila“ tehničar vesti in jezikovne zavesti v okolju, ki v več ozirih sicer velja za zgledno, je pa bilo vse preveč ravnodušno do slovenščine kot neodtujljive sestavine slovenske kulture. Seveda bi mogli take ali še bolj obtožujoče prispevke brati tudi v glasilih nekaterih drugih delovnih organizacij, ko bi bila v njih dovolj osveščena in morebiti tudi dovolj pogumna „peseja“. So o tej problematiki, denimo, že kaj razmišljali proizvajalci avtomobilov in prikolice, gradbeniki in ne nazadnje tisti, ki bdiijo nad zdravjem delovnih ljudi in občanov, če omenimo samo nekatera delovna področja? „Krka“ je dober zgled, zglejdi pa, kot vemo, vlečejo...

I. ZORAN

Tudi kar je zastoj, ne maramo

Pižel odziv na akcijo „Brezhibno vozilo je varno vozilo — V Novotehno prišel je en interesent — Je nova republiška komisija za prometnovzgojno propagando rešitev?

Zagotovo tudi udeležba na ustanovnem sestanku komisije za prometnovzgojno propagando pri republiškem svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu prejšnji teden kaže na pripravljenost nekaterih, kako stopiti na prste vse večjemu davku, ki ga pobirajo naše ceste. Le slaba polovica vseh vabljenih udeležencev je navzlic temu opravila zadano nalogo, hkrati pa opozorila še na nekaj.

Naj si bo delo novoustanovljene komisije za prometnovzgojno propagando še tako jasno začrtano, polno preventivnih akcij, predavanj, kakšnih večjih sprememb čez noč ne gre pričakovati. Preprosto zato, ker je 5 do 7 tisoč mrtvih letno v Jugoslaviji in 500 do 600 v Sloveniji mnogim premalo prepričljiv podatek, da bi za varnost na cestah dovolj storili tudi sami. Če člani sveta so prejšnji teden ugotavljali, da mnoge akcije, ki jih pripravljajo, niso dovolj usklajene, temu primerno je tudi odziv. Najboljše potrjuje temu imamo v rezultatih akcije „Brezhibno vozilo je varno vozilo“, ki jo je po navodilih republiškega sveta pripravil novomeški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Mirno lahko zatrdimo, da je bilo o akciji dovolj zapisanega, zato toliko bolj čudi, da se je, denimo, v

servisu Novotehne pojavil na brezplačen pregled vsega 1 (!) avto, dosti večje gneče pa ni bilo tudi

• V akcijo „Brezhibno vozilo je varno vozilo“ so se vključili tudi novomeški miličniki. Pregledali so 42 vozil, od tega pa so jih 4 poslali na izreden tehnični pregled.

drugo. Vsega skupaj je bilo v dneh akcije pregledanih 223 vozil, od tega jih je bilo preko polovico službenih tovornjakov, medtem ko lahko posameznike, ki so se prostovoljno

PADEL S TRAKTORJA

Metličan Branko Goleš se je v soboto zvečer peljal na traktorju od Radovice proti domu. V Slamni vasi je traktor med vožnjo pričelo zanašati, prevrnil se je, pri tem pa je Goleš padel z vozila. Voznik se je pri tem huje poškodoval in so ga prepeljali v novomeško bolnišnico. Vse kaže, da je vzrok nezgode v neizkušeni in neznanju, saj Goleš nima vozniškega dovoljenja, pa tudi traktor ni bil registriran.

NA PREHODU ZBIL DEKLICO

Anton Volčjak je Dolnjega Suhadola se je 3. februarja popoldne peljal z avtom od Rateža proti Velikim Brusnicam. Ko se je pripeljal do prehoda za pešce v Velikih Brusnicah, je po njem prečkala cesto 8-letna Slavka Škrbec z Jugorja. Zaradi neprimerne hitrosti Volčjaku ni uspelo ustaviti vozila in je dekletce zadel ter zbil po tleh. Ko so Slavko pripeljali v novomeško bolnišnico, so ugotovili, da ima hujše poškodbe.

OB DIPLOMATSKI KOVČEK

Zadnjega dne v januarju je Vladimir Kukec iz Kostanjevice parkiral svoj osebni avto pri hotelu Petrol na Čatežu. Med 18. in 21. uro je nekdo vlomil v vozilo in iz njega odnesel diplomatski kovček. V njem je bil manjši digitron, kemični svinčniki in še kaj, tako da je Kukec oškodovan za kakšnih 8.000 din.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Mogoče je bilo navdušenje nad tem, da se je iztekel najdaljši mesec v letu, krivo, da je 40-letni Marjan T. preglednik pogledal v kozarec. Opogumljen z maligani je doma razgrajal, tako da so se domači raje zatekli drugam. Sicer pa bo podrobnejši zagovor sledil pred sodnikom za prekrške, s katerim sta že kar dobra znanca.

• Mala mesna tragedija pa se je zgodila pri Staniševih v Šmilhelu v Novem mestu. Obiskal jih je namreč vlomilec in še pred podražljivo odnesel iz hladilne skrini 3 kilograme svinjskega in 4 kilograme govejega mesa, zraven pa še 3 piščance in 2 litra olja. Škoda, za mnoge sicer neprecenljiva, pa je po zaslugi zadnjih podražitev za 30 odstotkov narasla.

• Vse kaže, da je 19-letnega Dušana H. med praznovanjem rojstnega dne prejšnji teden za kake pol ure zapustila pamet. S težko glavo in negotovih nog se je namreč po končanem praznovanju vrnil domov, vzel žago in se spravil nad telefonski drog. Kakšno hujsno norijo so mu domačini prepričali, zato pa je potem vzel kanto bencina, z njim polil svoj avto in ga zažgal. V spomin so ostala le tri kolesa, motor in akumulator. Ni škoda bencina!?

Razbijali betonske sode

Neznanci razbijali in prevračali betonske sode po vinogradih po Podgorju — Storitice še iščejo

Miličniki na Bizeljskem so v soboto prejeli več prijav okoliških krajanov iz vasi Podgorje pri Pišecah. Kmetje so vsi po vrsti prijavljali, da so jim neznan storilec v vinogradih na območju Podgorja razbil in prevrnil več betonskih sodov, ki jih imajo kmetje za pripravljanje škropiva in shranjevanje vode.

Ogled miličnikov je pokazal, da je

bilo razbitih in prevrnenih več dvesto do štiristotih sodov. Po ugotovitvah miličnikov so neznanci to storili med 25. in 26. januarjem, oškodovanih pa je bilo kar 14 vinogradnikov.

Miličniki so ugotovili, da je bila velika večina sodov razbitih, s prevračanjem pa so storilci polomili tudi več trt in stebrov. Po prvih podatkih je škoda ocenjena na preko 10 starih milijonov, miličniki pa storilce še iščejo.

soglasje za vožnjo traktorja. V teh primerih bo potrebno samo stopiti na občinski sekretariat za notranje zadeve, kjer bodo na podlagi že opravljenega izpita za katero od navedenih kategorij enostavno dobili še dovoljenje za vožnjo traktorja. Vsi ostali, z izjemo tistih, ki dovoljenje za vožnjo traktorja že imajo, pa bodo morali pred izpitno komisijo.

Ze uvodoma smo omenili, da nekateri pomisleki ne govorijo v prid takšni odločitvi, vendar je tehnično premočno prevesilo dejstvo, da postaja traktor najbolj množičen orodje na podeželju. In v domala vseh primerih smrtnih nezgod s traktorji smo morali zapisati, da so jih zakrivilo ne previdnost, malomarnost, neznanje in neizkušeni. Nemalokrat se je dogajalo, da smo za krmili traktorjev našli celo otroke.

B. B.

S sladkorjem posuta njiva

Nedeljski sneg zakrivil kup zveržene pločevine

Dobro jo je zagodlo nedeljsko sneženje. Najbolj je seveda prizadelo voznike, bolje rečeno avtomobile, saj je bil ponedeljek za zavarovalniške cenilce škod daleč najbolj naporen dan doslej. Pokalo je na vseh cestah, najbolj pa seveda na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom. Poleg gasilcev, vlečne službe AMD so imeli največ dela miličniki. Objavljamo le nekaj odlomkov iz njihovih obsežnih nedeljskih zapisnikov.

Ze dopoldne je bilo nekaj zveržene pločevine. Tako je pri Jezeru zaradi neprimerne hitrosti pričelo zanašati avtomobil italijanskega državljana. Na zasneženi cesti je zdrknil na levo in trčil v tovornjak AMZ, ki je pravkar nalagal drug poškodovan osebni avto. Vsaj vlačilec je bil takoj pri roki. Škoda je bilo za 150.000 din.

V večernih urah pa jo je najprej skupil Milan Vretič s Sel pri Raki, ko je med vožnjo avtobusa od Novega mesta proti Metliki zaradi prevelike hitrosti trčil v nasip, nato zdrknil na levo in se prevrnil na streho. Na veliko srečo je bil avtobus brez potnikov, sicer bi zagotovo prišlo do tragedije. Tako pa se je vse končalo „le“ s tridesetimi stari milijoni škode.

Podobno srečo so imeli potniki v Sapovem avtobusu, ki ga je vozil Jože Balon iz Brezice. Beograjec Radivoje Petrovič je namreč v nedeljo zvečer z osebnim avtom pri Korentiki zapeljal v levo in trčil v avtobus, v katerem je bilo 48 potnikov. Avtobus je po nezgodi zdrknil s ceste na nasip. Tudi tokrat se je končalo le s precejšnjo materialno škodo. Po prvih podatkih so jo ocenili na blizu 50 starih milijonov.

Ogromna, čeprav še neocenjena, pa je bila škoda v nezgodi pri Prilipah, kjer se je zaradi okvar na napravi za spajanje vlečnega in priklopnega dela odpel priklopnik in zdrknil na njivo, kjer se je prevrnil. Vozilo je bilo naloženo s sladkorjem, ki se je razsul po snegu. Vsaj nekaj sladkobe v grenkih nedeljskih snežnih dogodkih!

B. B.

Konj kriv za poškodbe?

Drabova povzročila prometno nezgodo, za katero je našla kup opravičil — Poškodbe ne od avtomobila, pač pa od konjske brce?

Pred senatom novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto se je pred nekaj dnevi znašla 34-letna Marija Drab s Pristave pri Novem mestu. Drabovo je obtožnica bremenila povzročene prometne nesreče predlanskega oktobra, v kateri se je hudo poškodoval Jože Juršič.

Drabova se je 5. oktobra 1981 okoli 7. ure peljala s svojo katrcjo po lokalni cesti med Pristavo in Vinjo vasjo. Pred prodajalno kmetijske zadruge Krka v Podgradu pa je na razširjenem delu ceste nepazljivo obracala avtomobil. Ostro je zavila v levo, tudi z nekolikaj preveliko hitrostjo, tako da je zapeljala na pločnik tik ob steno prodajalne in tam trčila v Jožeta Juršiča. Zbila ga je po tleh, kjer je Juršič obležal hudo poškodovan in bil celo precej časa nesposoben za kakršno delo.

Sodišče je Drabovo navzlic števil-

nim izgovorom obsodilo na denarno kazen 20.000 din. Voznica je namreč pred senatom trdila, kako je bila prepričana, da ima za obračanje dovolj prostora in da bi se ji konec koncev Juršič lahko umaknil in je potemtakem za nezgodo vsaj toliko kriv kot ona. Sodnikom je zatrjevala tudi, da pri obračanju sploh ni bila nepazljiva, da ni vozila prehitro, to prepričevanje pa je začela še z izjavo, da je bil Juršič poškodovan že pred nesrečo, saj ga je baje brnil konj.

Ob tem pa ne moremo še mimo nečesa. Drabova je namreč vozila brez vozniškega dovoljenja, sama je celo na obravnavi izjavila, da to počne že nekaj let. In še nekaj: voznica po storjeni nezgodi sprva poškodovanca sploh ni hotela zapeljati domov, na obravnavi pa je celo povsem neprizadeto izjavila, da če bi vedela, kako slaba je pot do Juršičevega doma, ga tja sploh ne bi peljala(!).

Sodba še ni pravomočna.

RADNA: TRČENJE AVTOMOBILOV

V soboto ob 8.20 je prišlo na magistralni cesti med Krškimi in Sevnico pri Radni do hude prometne nezgode. 71-letni Jože Ježovnik iz Šostanja se je peljal proti Sevnici, v Radni pa je na delu ce-te, ki jo obnavljajo, zapeljal na ožji del cestišča in zadel tovornjak, ki ga je nasproti pripeljal Ivan Predovnik iz Dolenje vasi.

DOMAČINI REŠILI GOSTILNIČARKO

V gostilni Štampohar v Gradcu so 5. februarja okoli 1. ure gostili razgrajša trojko Slavko Dembič, Ivan Bučan in Anton Komiča iz Pravutine so namreč razbijali steklenino, hoteli pa so se lotiti še gostilničarke, ki jim je skušala razbijanje preprečiti. Na srečo so gostilničarki priskočili na pomoč domačini in razgrajša izrinili iz gostišča ter za njimi zapli vrata. Trojka se je obupana spravila na tri parkirane avtomobile in jih dodobra zdelala. Verjetno bodo pred sodniki bolj pohlevni.

IZ SVINJAKA IZGINILI SVINJI

Da tatovi pri svojem delu ne poznajo meja, je pokazal dogodek, ki se je pripetil v noči na minuli petek v Ravnah 22 pri Raki. Neznani storilec, dogodki pravijo, da jih je bilo celo več, je namreč iz svinjaka Janeza Janškovec odvekel dva stokilogramska prašiča. Edini izgovor, ki ga bodo zlikovcem upoštevali sodniki je, da so pač čakali na ugodnejšo ceno svinine. Ali bo tudi kazni za preko 30 odstotkov nižja pa bomo še videli.

TRČIL V REŠILCA

Novomešan Jože Udovc se je 3. februarja zvečer peljal z osebnim avtom do kandijskega križišča in zatem v Trdinovo ulico. Pri tem se ni prepričal, ali je cesta prosta. Po njej je namreč z reševalnim avtomobilom pripeljal Alojz Dragan iz Smolenje vasi. Pri trčenju je nastalo kar za preko 200.000 din škode.

OB USNEN SUKNJIC

5. februarja zvečer je bil na Otočcu tat. Obiskal je restavracijo in z obešalnika izmaknil Željku Kranjčeviču iz Velike Gorice usnjen plašč. Oblačilo je med brati vredno preko tri stane milijone.

OSIROMAŠEN AVTO

V noči na nedeljo je bilo vlomljeno v osebni avto Marjana Cvetana in Radne vasi, ki je vozilo pustil pred gostilno Luzar v Škojčanu. Storilec je svojo prilžnost dobera izkoristil. Odnesel je namreč kasete, dokumente, bone za 60 litrov goriva, zraven pa je z zadnjega okna snel še kovinsko roletno.

V NEDELJO POKALO — Močno sneženje v nedeljo je na dolenskih cestah zakrivilo veliko zveržene pločevine. Največ je bilo trkov na dolenski magistrali, od koder je tudi ta posnetek. Na srečo žrtev ni bilo, zato pa je materialna škoda ogromna.

KRONIKA NESREČ

NEPREVIDNO NA PREDNOSTNO CESTO — Ljubljancan Anton Milec se je 2. februarja popoldne peljal z osebnim avtom od Velikega Gabra proti Biču in tam zavil na prednostno cesto. Pri tem se ni prepričal, ali je ta tudi prosta, saj je po njej takrat pripeljal Franc Rajar iz Velikega Gabra. Vozila sta trčili, pri tem pa je nastalo za 60 tisočakov škode.

NI OPAZIL TOVORNJAKA

3. februarja zvečer je Novogoričan Silvan Mlakar peljal tovornjak proti Zagrebu, vendar je moral pri Drnovem zaradi okvare na električni napeljavni oblati. Vozilo je označil s trikotnikom, sam pa odšel na Čatež po pomoč. Medtem pa je do tovornjaka z osebnim avtom pripeljal Zagrebčan Zdravko Pečanič, ki vozila ni opazil, in trčil vanj. Pri tem

sta se Pečanič in sopotnik poškodovala, materialna škoda pa so ocenili na 155.000 din.

ZDRKNIL NA LEVO — Alojz Ajdič iz Velikega Gabra se je v nedeljo dopoldne peljal z osebnim avtom od Trebnjega proti Novemu mestu, vendar ga je na zasneženem cestišču pričelo zanašati. Zdrknil je na levo in trčil v avto Ljubljancana Franca Jelena. Škoda je bilo za 90.000 din.

NEPREVIDNO ZAVIJAL — Ivan Grahek iz Petrove vasi se je v soboto zvečer peljal z osebnim avtom po lokalni cesti po Otovcu. Ko je zavil na prednostno regionalno cesto, je iz Črnomlja pripeljal z osebnim avtom Gradčan Marjan Janderlič. Pri trčenju je Grahek padel iz avtomobila in se poškodoval, škoda na pločevini pa je za 120.000 din.

Na traktor le z izpitom

V kratkem prične veljati zakon o obveznih voznških dovoljenjih za vožnjo traktorja — Kdor ima izpit B, C ali D kategorije, ne potrebuje novega izpita

Približno takole je zapisal neki naš bralec v pismu, ki nam ga je poslal prejšnji teden:

„Bral sem, da bodo morali poslej vsi lastniki traktorjev delati voznške izpite. To se mi ne zdi prav iz več razlogov. Prvi je ta, da so premoški kmetje življenjsko vezani na prevoz s traktorji, nadalje nekateri imajo njive in polja 5, 8 ali celo več kilometrov oddaljene od doma itd. Saj imajo

tudi drugod po svetu traktorje, pa verjetno nikjer zanje ne potrebujejo voznških.“

Tako piše bralec, toda zaenkrat je za nas vendarle najpomembnejše to, da zakon o varnosti cestnega prometa resnično določa, da bodo lahko po 31. marcu traktor vozili le tisti, ki bodo imeli zanj posebno voznško dovoljenje. Doslej je namreč zadostovalo dovoljenje za vožnjo katerikoli motornih vozil, poslej pa bodo morali tudi vsi tisti, ki imajo dovoljenje B, C ali D kategorije pridobiti še posebno

B. B.

Na podlagi 19. člena Statuta Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško, določil Zakona o stanovanjskem gospodarstvu (Ur. list SRS, št. 3/81), Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško za obdobje 1981-1985 ter 24. in 26. člena Pravilnika o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz združenih sredstev vzajemnosti v občini Krško odbor za graditev in prenovo stanovanj Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško

objavlja

JAVNI NATEČAJ

1. za posojila organizacijam združenega dela TOZD in DS, za nakup, zidavo in prenovo najemnih stanovanj	din 37.500.000,00
2. za kreditiranje komunalnega opremljanja zemljišč v usmerjeni gradnji	din 6.250.000,00
3. za posojila delavcem za nakup stanovanj v etažni lastnini ter posojila delavcem in adaptacijo individualnih stanovanjskih hiš	din 18.750.000,00
4. dodatna sredstva SPIZ za prenovo, adaptacijo in modernizacijo stanovanjskih hiš upokojujencev in invalidov	din 2.559.200,00
5. dodatna sredstva za kreditiranje udeležencev NOB za gradnjo in adaptacijo njihovih stanovanjskih hiš	din 4.310.560,00
Skupaj:	din 69.369.760,00

I. UPRAVIČENCI DO POSOJIL:

- OZD, TOZD in DS, ki so podpisale samoupravni sporazum o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško za obdobje 1981-1985;
- Samoupravna komunalna interesna skupnost in komunalne organizacije, ki so podpisale samoupravni sporazum o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško za obdobje 1981-1985;
- a). delavci, ki združujejo svoje delo v OZD, TOZD in DS, ki združujejo sredstva vzajemnosti pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Krško;
b). delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom v lasti občanov, pri njih zaposleni delavci;
c). delovni ljudje, ki samostojno opravljajo kot poklic umetniško ali drugo dejavnost in združujejo sredstva vzajemnosti pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Krško;
d). združeni kmetje in kmetje kooperanti, ki združujejo sredstva vzajemnosti pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Krško;
- Upokojujenci in invalidi, stanujoči v občini Krško;
- Udeleženci NOB, stanujoči v občini Krško.

II. POGOJI ZA PRIDOBITEV POSOJILA:

1. Za OZD, TOZD in DS

Posojilo iz vzajemno združenih sredstev lahko pridobijo OZD, TOZD in DS, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da so sprejele samoupravne splošne akte o osnovah in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, usklajene z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu in z družbenim dogovorom o skupnih osnovah in merilih za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji,
- da začasno niso sposobne oblikovati dovolj sredstev v skladu skupne porabe za planiran obseg stanovanjske gradnje, ki vrednostno ni večji od 3,6 % celotne mase BOD v tem obdobju,
- da združujejo sredstva za vzajemnost ali so zaradi neugodnih poslovnih rezultatov začasno oproščene tega združenja v stanovanjski skupnosti,
- da prikažejo potrebe po stanovanjih in program reševanja stanovanjske problematike svojih delavcev,
- da sprejemajo obveznosti zagotavljanja lastne udeležbe, vračila anuitet in izpolnjujejo obveznosti iz že odobrenih posojil iz združenih sredstev vzajemnosti,
- da gradijo ali kupujejo stanovanja v okviru programa stanovanjske izgradnje stanovanjske skupnosti.

Poleg navedenih izjav je potrebno vlogi predložiti še:

- izračun povprečnega mesečnega OD na zaposlenega v organizaciji v letu 1982,
 - sklep samoupravnega organa, s katerim se dovoljuje nakup ali gradnjo najemnih stanovanj.
- Lastna udeležba OZD, TOZD ali DS za gradnjo, nakup in prenovo stanovanj v družbeni lasti znaša najmanj 40 % od predračunske vrednosti ali od končne kupoprodajne cene.
- Organizacija, katere povprečni mesečni OD na zaposlenega znaša več kot povprečni mesečni OD na zaposlenega v republiki, plača lastno udeležbo po progresivni lestvici, s tem da se za vsake 5 % prekoračitve OD poveča lastna udeležba za 5 %.

Lastna udeležba	Pripada posojilo od predračunske ali končne vrednosti stanovanj	Odplačilna doba posojila
40 %	60 %	10 let
45 %	55 %	10 let
50 %	50 %	8 let
55 %	45 %	8 let
60 %	40 %	7 let

2. ZA SKIS IN KOMUNALNE ORGANIZACIJE

Do posojil iz združenih sredstev vzajemnosti, namenjenih za kreditiranje komunalnega opremljanja zemljišč v usmerjeni gradnji, so upravičene navedene organizacije, če izpolnjujejo naslednje pogoje in katerih izjave priložijo vlogi:

- sklep samoupravnega organa, s katerim se dovoljuje najem posojila in se zagotavljajo sredstva za plačilo lastne udeležbe in za plačevanje posojila;
- program izgradnje in tehnično dokumentacijo;
- izračun stroškov in vire sredstev za izgradnjo komunalnih naprav v usmerjeni gradnji.

3. ZA INDIVIDUALNE PROSILCE

Do posojil iz združenih sredstev vzajemnosti za nakup etažnih stanovanj in za gradnjo ter adaptacijo enodružinskih stanovanjskih hiš pa so upravičeni delavci iz 1./3 točke tega razpisa, če:

- nimajo stanovanja ali imajo neprimerno oz. neustrezno stanovanje in niso sami in njihovi družinski člani lastniki vseljivega stanovanja, stanovanjske hiše ali vseljivega vikenda, ki presega 42 m²,
- imajo ustrezno rešeno stanovanjsko vprašanje in bodo z gradnjo ali nakupom stanovanja oz. stanovanjske hiše sprostili družbeno stanovanje,
- imajo do dneva objave tega razpisa zgrajeno stanovanjsko hišo najmanj do vključno III. gradbene faze; to je pokrit objekt oz. objekt, zgrajen do 40 %,
- imajo do dneva objave tega razpisa zgrajeno stanovanjsko hišo do faze, ki je potrebna za postavitve montažne stanovanjske hiše, in veljavno pogodbo s prodajalcem montažnih stanovanjskih hiš ter zagarantirana lastna sredstva do višine minimalne lastne udeležbe,
- prosilec ne izpolnjuje pogoja lastne udeležbe, OD njegove družine pa ne presega 20 % povprečnega OD na člana v letu pred razpisom.

Vsak delavec lahko dobi ob pogojih, ki jih določa Pravilnik o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz sredstev vzajemnosti v občini Krško, posojilo za standardno stanovanje za 4-člansko družino 70 m², če pa je dejansko število večje, se standardna stanovanjska površina poveča za 15 m² na člana. Posojilo, ki ga dobi delavec za nakup ali gradnjo stanovanja ali stanovanjske hiše ter adaptacijo, znaša največ 30 % od predračunske ali končne kupoprodajne cene standardnega stanovanja.

Delavec, ki gradi, kupuje ali prenavlja stanovanje ali stanovanjsko hišo, katerega standardna površina je večja od površine pripadajočega standardnega stanovanja ne more dobiti posojila za del stanovanjske hiše, ki presega standardno stanovanjsko površino.

Skupna vsota vseh posojil za nakup etažnega stanovanja ne sme presegati 80 % predračunske ali končne vrednosti po kupoprodajni pogodbi ob upoštevanju standardne površine stanovanja.

Skupna vsota vseh posojil za gradnjo individualne stanovanjske hiše ne sme presegati 60 % vrednosti standardnega stanovanja.

Prednost za pridobitev posojila pa imajo delavci, ki:

- imajo nižji OD na družinskega člana v preteklem letu,
- gradijo stanovanjski objekt v okviru usmerjene stanovanjske gradnje,
- bodo z gradnjo ali nakupom stanovanja oz. stanovanjske hiše sprostili družbeno stanovanje,
- namensko varčujejo pri banki za rešitev svojega stanovanjskega problema,
- kupujejo standardno stanovanje,
- še niso pridobili posojila iz sredstev vzajemnosti,
- imajo težji socialni položaj,
- katerih stanovanjske hiše zaradi adaptacijskih del niso uporabne in prosilec s svojo družino biva včasem bivališču,
- imajo težji socialni položaj,
- zaradi neprimernih stanovanjskih razmer živijo ločeno od svoje družine.

4. ZA UPOKOJENCE IN INVALIDE

Veljajo isti pogoji kot za individualne prosilce pod točko 3.

5. ZA UDELEŽENCE NOB

Veljajo isti pogoji kot za individualne prosilce pod točko 3.

III. VLAGANJE VLOG

Prosilci, ki želijo pridobiti posojilo iz sredstev vzajemnosti, sredstev SPIZ, razen OZD, TOZD in DS, vložijo vlogo na posebej tiskanih obrazcih, ki jih dobijo pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Krško, in predložijo potrebno dokumentacijo do 25. 2. 1983 na Samoupravno stanovanjsko skupnost občine Krško, CKŽ 30, Krško.

IV. ODPLAČILNA DOBA IN OBRETNOST MERA

Odplačilna doba za posojilo bo določena po kreditni sposobnosti posojilojemalca in njegovih družinskih članov, pri tem pa bodo upoštevana tudi posojila, ki so jih dobili posojilojemalec in njegovi družinski člani na osnovi namenskega varčevanja oz. posojila, ki so jih dobili v svojih OZD in na podlagi povprečnega mesečnega OD na člana družine, vendar ne more biti daljša od 15 let.

Obretna mera za posojila odobrena po tem razpisu je 8 % na leto.

V. DRUGA DOLOČILA

Rok za sprejemanje vlog je 25. 2. 1983

Vloge, ki bodo vložene po tem datumu, in nepopolne vloge se ne bodo obravnavale.

Odbor za graditev in obnovo stanovanj bo po preveritvi vlog in določil izdelal prioriteto listo ter jo dal v potrditev zboru uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško, kateri jo tudi objavi. Upravičenci, ki niso prišli na prioriteto listo, lahko vložijo ugovor v roku 15 dni od dneva objave na skupščino Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško. Sklep skupščine je dokončen in nanj ni pritožb.

Upravičenci, katerim bo odobreno posojilo po tem razpisu, bodo sklepali posojilne pogodbe pri LB TPB Krško - Poslovni enoti za stanovanjsko in komunalno kreditiranje, ki bo od posojilojemalca zahtevala zavarovanje posojila.

SGP „PIONIR“ – TOZD TOGREL, Leskovec pri Krškem,

razpisuje prosta dela in naloge za dela v proizvodnji:

1. VK zidarja	2
2. KV zidarji	6
3. PK zidarji	6
4. KV železokrivca	2
5. KV ključavničarja	2
6. KV strojnika za mostni žerjav za delo na montaži:	2
1. KV zidarja	2
2. PK delavci	3

Pogoji:
- za VK, KV zidarje, železokrivce in ključavničarje se zahteva končana poklicna šola ustrezne smeri
- za PK zidarje in PK delavce se zahteva končana osemletka in starost nad 18 let
- za KV strojnika mostnega žerjava se zahteva končana poklicna šola in tečaj za upravljalce mostnih žerjavov.
Delo združujejo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Poskusno delo je določeno s pravilnikom o delovnih razmerjih. Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 15 dni po objavi.
Kandidate bomo o izidu izbire obvestili 30 dni po končanem zbiranju ponudb.

VODNOGOSPODARSKO PODJETJE NOVO MESTO

razpisuje

JAVNO PRODAJO ODPISANIH OSNOVNIH SREDSTEV, DROBNEGA INVENTARJA IN MATERIALA

	izključna cena
1. japanerji – 4 kosi	500 din
2. ključki gedore – 1 grt	300 din
3. lopate metače – 20 kosov	20 din
4. samokolnica železna – 1 kos	200 din
5. barakā lesena – 1 kos	1.000 din
6. zaboj kovinski z orodjem (moder) – 1 kos	700 din
7. zaboj kovinski z orodjem (siv) – 1 kos	750 din
8. pečī na olje – 5 kosov	1.000 din
9. dvigalo vozniško ročno – 1 kos	600 din
10. dvigalo vozniško ročno – 1 kos	500 din
11. kalorifer – 1 kos	200 din
12. računski stroj Odhner – 1 kos	1.000 din
13. računski stroj Zagreb M-4-1 kos	300 din
14. magnetofon Grunding TK 42 – 1 kos	2.000 din

Javna licitacija bo na Čatežu ob Savi 63 pri Brežicah (strojno prometna služba) 19. 2. 1983 ob 12. uri.
Licitacija bo ustna.
Prometni davek v ceni ni zaračunan. Pravico do licitacije imajo vse pravne in fizične osebe.

Razpisna komisija Emona Dolenjka – TOZD Engro – detajl Novo mesto v skladu z določili statuta

razpisuje dela in naloge individualnega poslovnega organa

VODJE TOZD ENGR – DETAJL NOVO MESTO.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- da imajo višjo ali srednjo šolsko izobrazbo ustrezne smeri,
 - da imajo 5 let ustreznih delovnih izkušenj pri odgovornih poslovnih delih,
 - da imajo ustrezne moralno-politične kvalitete, ki se izražajo v odnosu do samoupravne družbene ureditve, ter sposobnosti za razvijanje samoupravnih odnosov, v razvitem čutu odgovornosti do dela, do delovnih ljudi in osebni poštenosti.
- Prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtev za opravljanje razpisnih del in nalog naj kandidati pošljejo v roku 15 dni po objavi na naslov: Razpisna komisija DO Emona Dolenjka – TOZD Engro – detajl, Novo mesto, Glavni trg 28.

Ne jokajte na mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpela sem,
in večni mir mi zaželite!

ZAHVALA

V 41. letu starosti nas je po dolgi in težki bolezni zapustila naša dobra, draga žena, mamica, stara mama, sestra in teta

**MARIJA-
MIMI KRAŠOVEC**

rojena OPALK iz Podgore, Straža

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki ste nam v teh težkih dneh pomagali, nam izrazili sožalje, pokojni darovali cvetje in jo spremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo družini Vodnik, Drčar in Derganc. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju Splošne bolnice - interni oddelk, ki je naš dragi pokojnici lajšalo bolečine, delovnim organizacijam Opekarna Zalog, Novoles TDP in hotel Metropol za podarjene vence, pevcem za zapete žalostinke in dekanu Marku Levstiku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: mož Lojze, hčerki Marija in Slavica, vnuk Mitja, brat Ivan z družino, sestre Vika, Anica, Ivanka, Danica in Martina z družinami ter ostalo sorodstvo

Podgora, dne 4. februarja 1983

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage žene, mame, sestre, tete, stare mame in prababice

NEŽE BRINOVEC

roj. Topolišek
iz Piršenbrega 23, Globoko

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izraze sožalja, številne vence in cvetje ter spremstvo na zadnji poti. Iskrena hvala kolektivom Mercator-Kmetijski kombinat Sevnica-Tozd trgovina, Lovski družini Studenec, Iskra-Tovarni polprevodnikov Trbovlje, Slovenijales-Tovarni pohištva Brežice, IMP Trata Ljubljana, IMV-Tovarni prikolic Brežice in Stanku Škofu za prevoz vencev. Naša posebna zahvala velja dr. Slavku Sušinu za dolgoletno zdravljenje naše drage mame in lajšanje bolečin v zadnjih dneh. Pristrčna hvala govornikoma tov. Ivanu Keneju in Francu Cizlu za poslovilne besede, župniku iz Pišec za opravljeni obred. Vsem skupaj še enkrat naša iskrena zahvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, očima, brata in strica

FRANCA MIKLAVČIČA

vodje kamnoloma in posestnika
iz Brestanice

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste z nami sočustvovali v težkih trenutkih, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala gre gasilskemu društvu iz Brestanice za organizacijo pogreba, tov. Bračunu za poslovilne besede ob odprtem grobu, tov. Žmavcu, predsedniku upokojencev za ganljivi govor, in župniku za opravljeni obred. Vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 92. letu starosti nas je zapustil naš dragi oče, stari oče, ded, praded in prapraded

PETER PEZDIRC

Miklošev oče
iz Krasinca 35 v Beli krajini

Iskreno se zahvaljujemo vsem vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se GD Krasinc za organizacijo pogreba ter ostalim GD Griblje, Podzemelj, Dobravice, Gradac, Stranska vas, Vranoviči in GD Ribnik iz Hrvaške, ki so s prapori sodelovali pri pogrebu, pevskemu zboru iz Gribelj za zapete žalostinke ter govornikoma Brodariču in Klepcu za poslovilne besede in župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob izgubi moža in strica

**ALOJZA
SELKA**

Budganja vas 30

se iskreno zahvaljujemo vsem vaščanom, ki ste mu pomagali med boleznijo in ga pospre nili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni zdravniku in župniku iz Žuzemberka.

Žena Mici, Škrubejevi in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi bolezni nas je v 75. letu starosti zapustil dragi mož, oče, brat, stric in boter

**JANEZ
PERŠE**

iz Brezovice

Iskreno se zahvaljujemo sosedovim in vsem vaščanom, Tovarni obutve Novo mesto, Zdravilišču Smarješke Toplice, pljučnemu oddelku bolnice v Novem mestu, patronažni sestri, župniku in sestram.

Vsi njegovi

ZAHVALA

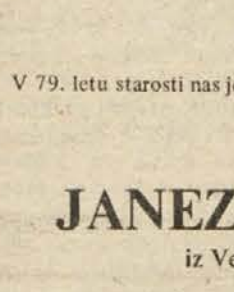
V 87. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

**JOŽEFA
ŠKRBEČ**

Jugorje 4, Brusnice

Z bolečino in žalostjo v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali. Iskrena zahvala velja KZ Krka in sodelavcem za podarjene vence, Ivanki Boltez za poslovilne besede, pevcem in duhovniku za lepo opravljeni obred. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče in brat

JANEZ ANDOLŠEK

iz Velikega Mraševega 30

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih in sočustvovali z nami. Posebej se zahvaljujemo zdravnici Totovi, kolektivom IMV, IGM SAVA in BADEL iz Zagreba ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Rozalija, sinovi Ivan, Franci, Jože in Stane z družinami, sestra Rezka ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 80. letu nas je zapustila naša dobra

**META
BELOVSKY**

z Mirne 77

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za podarjeno cvetje ter vsem, ki ste pokojnico v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se osebju bolnice Novo mesto, organizaciji ŽB, RK in Društvu upokojencev Mirna, tov. Jožetu Hrovatu, govornikoma Romanu Kozolcu in Lojzetu Koprivcu, godbi iz Trebnjega ter delavcem Doma upokojencev iz Sevnice.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage sestre in tete

**ELI
KULOVEC**

iz Vavte vasi 2

se zahvaljujemo vsem sosedom, sovaščanom, prijateljem in znancem, ki ste z nami sočustvovali, pokojni darovali cvetje in jo tako številno spremili na zadnji poti. Posebna zahvala velja kolektivu Emone - Dolenjke Novo mesto, govornikoma, pevcem, družini Sajovec, Erni Gruden in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

„SOP“ Krško - TOZD KLEPAR Krško,
Gasilska 3,

razpisuje

JAVNO LICITACIJO
za prodajo osnovnega sredstva

LADA 1600 NM 609-22, letnik 1980, prevoženih kilometrov 120.000.
Izklicna cena 100.000,- din.

Javna licitacija bo v ponedeljek, 14. 2. 1983, in sicer za družbeni sektor ob 8. uri, za privatni sektor pa ob 9. uri. Ogled možen uro pred pričetkom licitacije. Pri ogledu morajo zainteresirani kupci plačati polov v višini 10% izklicne cene. Kupec plača na izklicno ceno še prometni davek.

76/6-83

Zavarovalna skupnost Triglav-Dolenjska območna skupnost Novo mesto posreduje prodajo naslednjih poškodovanih vozil:

- LADA, tip 2103, PU 789-04, letnik 1981, prevoženih km 21594, izklicna cena 50.000,- din.

Ogled vozila je mogoč pri Zavodu za požarno varnost Novo mesto, Cesta herojev.

Pred licitacijo morajo zainteresenti položiti 10% kavnice. Kupec plača temeljni in posebni davek v občini stalnega prebivališča.

Licitacija bo v sredo, 16. 2. 1983, ob 16. uri v mali sejni dvorani Dolenjske območne skupnosti Novo mesto, Cesta herojev 1.

76/6-83

KMETIJSKA ZADRUGA
KRKA
NOVO MESTO

razpisuje

JAVNO LICITACIJO ZA PRODAJO

- tovornega avtomobila TAM 5500 - izklicna cena 250.000 din
- rabljene gostinske opreme - okna in vrata

Licitacija bo 18. februarja 1983 ob 15. uri v Žuzemberku (poleg skladišča repromateriala). Pred licitacijo je treba položiti 10% varščino.

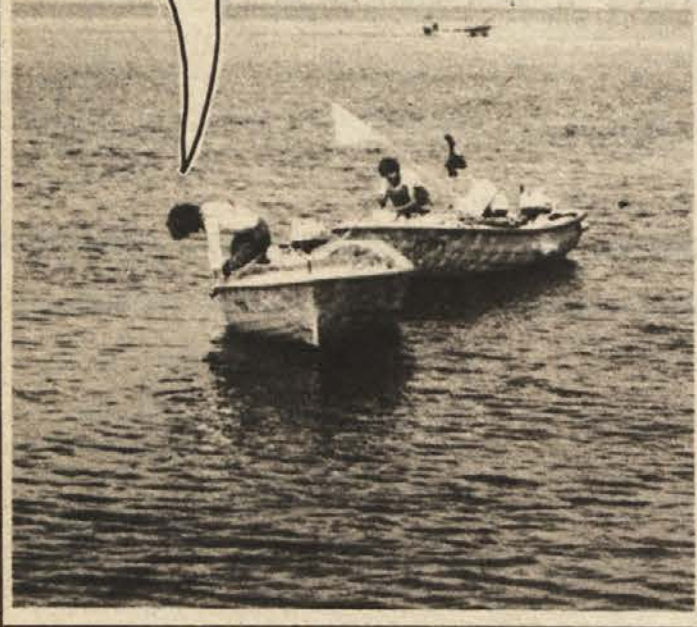
91/6-83

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal:
Milan Markelj

RIBE, RIBICE, ZDAJ BI PA ŽE LAHKO BOLJ PRIJEMALE, KO SE VAM JE CENA DVIGNILA!

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Gospod - grenka preteklost

Beseda gospod odseva razredne odnose - Ljudje se jezijo nad snegom - Bresčna mladina uničuje ptice

TOVARIŠ TITO ni zaman opozarjal na pojav, ki ga kar pogosto srečujemo v življenju. Medsebojno ogovarjanje, ki smo ga podedovali iz meščanskega sveta, v katerem je beseda gospod odsevala razredne odnose in miselnost, je še kar naprej udomačeno, čeprav bi nam moralo biti tuje insamo še grenak spomin na preteklost. S tem si ne bi belili glave, če bi uporabljali besedo gospod samo v krogih ljudi iz preživelega meščanskega sveta, ki se pač ne morejo sprijazniti z novo stvarnostjo, v kateri ni več delitve ljudi na gospodo, ki jo je morala uboga raja malodane še vedno onikati, in delavce pa kmete, ki jih je izkoriščevalski sistem gonil v položaj, da bi morali kaj naprej ukrivljati hrbet.

PLOČNIKI SO polni snega in ljudje se jezijo nad spolzkim snegom, zaradi katerega lahko na vsakem koraku padejo. Medtem ko v Ljubljani ljudi, ki ne počistijo pločnikov prijavijo sodniku za prekrške, so lahko v Novem mestu brez skrbi. Podjetja in zasebniki, ki imajo nekoliko več čuta, so očistili sneg pred svojimi stavbami, vendar je večina pločnikov neočiščenih.

TEŽKO JE BITI dober član SZDL, če moraš vsakih 14 dni na sestanek in poslušati to, kar te ne zanima. Krajevna organizacija SZDL naj ugotovi, katere stvari so pereče, zbere državljane, ki jih posamezna pereča vprašanja zadevajo in povedo razpravo o njih.

NE SAMO HUDA zima, tudi brezsrčna mladina uničuje ptice. V Selah in Zakotu pri Brežicah te srce zaboli, ko opaziš kose, ščinkavce, senice, ki slepe, s prestreljenimi peruti in odbitimi nožicami poletavajo, se valjajo po snegu in poginjajo. Zakaj?

GLAVNI VZROK za pomanjkanje premoga je povečana potrošnja kuriva zaradi nepričakovano hude zime. Rudnik Kanižarica si vsestransko prizadeva, da bi nakopal dovolj za pogodbene odjemalce.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA
7. februarja 1963)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Izprešali bi denar iz delavca

O državnem zboru ni da bi govoril - Po Avstriji gre glas, da bo vojska v Bosni - Mestno županstvo prepovedalo godbo po gostilnah pred 4. uro popoldne

(O delovanju) državnega zbora ni da bi govoril. Tak državen zbor pa nič, ko se samo denar po nepotrebnem izdaja, a koristi nimajo ne država ne narodi, ampak le posamezne stranke in njih voditelji, ki umejo v kalnem ribariti. Kaj ni to komedija, da 9 ljudi strahuje celo veliko zbornico? Devet čeških radikalcev je s svojo obstrukcijo naredilo, da je trajala prva seja od 15. januarja 11. ure dopoldne do pol 5. ure popoldne v soboto, torej 54 ur. Vzrok temu je pomanjkljivost opravnika državne zbornice; predsednik ne more prav čisto nič narediti, da bi preprečil obstrukcijo.

(Vojska bo!) Tak glas gre po Avstriji in marsikdo že trepeče. A vendar ne bo tako hudo. Res je sicer, da je mnogo rezervistov poklicanih pod orožje, da imajo železnice natančno navodila za prevažanje vojakov, da parni mlinci, ki meljejo za vojaštvo, prav pridno meljejo, da se tudi mornarica pripravlja, a vojske ne bo še tako hitro. Avstrija hoče vojaštvo poslati v Bosno na turško mejo, da bi Turčija dobila

strah in vendar enkrat napravila mir in red v Makedoniji, koder se poboji in morije še nadaljujejo.

(Slišimo), da je mestno županstvo prepovedalo godbo pred četrto uro popoldne ob nedeljah in praznikih po gostilnah. Od vseh gostilničarjev samo eden misli, da taka prepoved ni utemeljena in opravičena, češ, da je s tem njegova gostilna uničena in zaradi teh razmer celo prodaja posestov. Takih gostilničarjev, kateri mislijo z razno godbo izprešati denar iz uboze delavca ali kmeta, kateri se celi teden muči in dela, da preživi svojo rodbino, nam v mestu ni potreba.

(Vsled velikega) mraza zamrzile so v raznih hišah vodovodne cevi ter nimajo sedaj vode. Temu se odpomore, ako se v hudem vodovodne pipe čisto malo odpre, tliko da voda v tanki niti curlja.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC
1. februarja 1903)

PO SVETU OKOLI

GOLI NOGOMET - Medtem ko se pri nas na sodišču razpleta vozle nepravilnosti in podkupovanj v nogometu, pa v domovini modernega nogometa, Angliji, razmišljajo, kako bi napolnili v prihodnji sezoni na pol prazne stadione. Med zanimivejšimi predlogi je tudi ta, naj bi med obema polčasoma desetminutni premor zapolnili s striptizom. Ideja je zanimiva in tudi proizvajalci daljnogledov bi morda imeli kaj od nje, seveda če ni morda edina prava rešitev le boljši nogomet.

SVINJSKI PLAYBACK - Neka svinja je rešila težak problem, s katerim se je mučil režiser filma, v katerem nastopa slavna igralka Faye Dunaway. V neki sceni namreč igralko pretepajo z bičem in morali bi se slišati primerni glasovi, kar nikakor ni šlo, saj igralka ni pristala, da bi zaradi avtentičnega zvoka bič zares švigal po njenih oblinah. Neki domiselnež je rešil problem tako, da je pri snemanju nekdo otepal z bičem po truplu mrtve svinje. Menda je bil zvok čisto pravi. Kdo je pojedel krvavice, pa se ne ve.

ČRNA LESTVICA - Znani ameriški modni kreator Blackwell se vsako leto nadvse resno zabava s tem, da sestavi lestvico najgrše in najbolj neokusno obloženih slavni žensk na svetu. Lani je ta klavrna čast pripadla britanski princesi Diani. Omenimo še, da se je med Evropejkami na črno lestvico uvrstila tudi Onassisova hči, za katero je kreator jedkega jezika zapisal, da „spominja na tanker pokojnega očeta.“

PIJANE POČITNICE - Za opozorilo tale vestička s severa. Vseh 160 učencev neke srednje šole v Veliki Britaniji je prispilavo zimske počitnice s tekmovanjem, kdo bo najhitreje spil steklenico brandyja. Zmagal je učenec, ki mu je ta nevarni podvig uspelo opraviti v slabih dveh minutah. Tisti, ki so že prej odnehali, so pijani obležali vsepovsod. Nekaj lovcev na rekord pa so odpeljali v bolnišnico.

Risba laserskega topa v vesolju, ko uničuje sovražni satelit. Desno je start vesoljskega taksija, ki med drugim služi tudi postavljanju vojaških satelitov v vesolje.

Smrt stopa v vesoljski prostor

Vojaški velesili merita svoje moči že tudi v vesolju - Vohunskim satelitom se bodo pridružili laserski topovi in druge uničevalne naprave

V veliki dvorani globoko v gori nekje v Coloradu noč in dan svetijo ekrani in šumijo računalniki. Niti za sekundo se ne ustavi delovanje zapletenih in najsodobnejših elektronskih naprav, katerih naloga je, da nadzorujejo poti več kot pet tisoč umetnih satelitov, ki ta trenutek krožijo visoko nad Zemljo in z elektronskimi očmi otipavajo, kaj se dogaja na tleh in v ozračju, na morju in v mestih.

Nekateri od satelitov so milorjubnega značaja, drugi pa služijo Marsu, bogu vojne. Za vsakega od teh pozlačenih in posrebljenih umetnih nebesnih teles se na skrbno varovanih ekranih izrisuje svetleča pikica, njeno pot pa neprenehoma spremljajo vojaški izvedenci. Vsake toliko časa katera od pikic ugasne - satelit je prenehel obstajati in je zgorel v ozračju - pojavljajo pa se tudi nove, ki dvignejo krvni pritisk opazovalcev. Je to nov satelit ali morda balistični izstrelak s smrtonosnim tovorom?

Ni dvoma, da ima tudi druga svetovna vojaška velesila Sovjetska zveza nekje na skrivnem mestu podobno opazovalnico in da njeni strokovnjaki s prav takšno vnemo in vestnostjo zasledujejo dogajanje v bližnjem vesoljskem prostoru.

Vse skupaj pa kaže, da se merjenje vojaških moči seli v vesolje. V zadnjih dveh desetletjih sta obe vojaški velesili ob osvajanju vesolja hkrati z znanstvenimi pošiljali tudi naprave, namenjene vojaškim zadevam,

Ljubi in živi!

Po mladostnost in dolgo življenje v posteljo

Piš seksualne revolucije je temeljito pometel z najrazličnejšimi predsodki in spolnost naredil za nekaj prijetnega, zaželenega in nič grešnega. Za tem velikim viharjem pa se še podljo drobni vetrčki, ki pripogibajo tanjše in manj pomembne bilke. Eden od njih je tudi peruanski psihiater Hildebrand Salazar, ki pravi, kot smo lahko prebrali v Tanjugovem Durbinu, da je ljubljene prava telovadba za srce.

Pogosti ljubezenski odnosi po mnenju tega psihiatra spodbujajo delo srca, s tem pa poskrbe, da se celice oskrbijo s kisikom. Dobra oskrbljenost s tem „plinom življenja“ pa ohranja celice mlade.

In še nekaj je ugotovil Salazar. Spolni odnos, kadar je v veselje in radost obeh ljubečih, pospešuje tvorbo protiteles v organizmu. To pomeni, da je človek, ki veliko ljubi, tudi bolj odporen proti najrazličnejšim boleznim. Razen proti eni - ljubezni. Za to ni zdravila, pravi stara ljudska modrost. Morda pa bi se dalo klin s klinom izbiti? Če ima seveda peruanski psihiater prav.

zato nekateri vojaški izvedenci menijo, da se je vojna v vesolju že začela.

Prvi korak je bil storjen 1960. leta, ko je sovjetski raketen izstrelak sklatil slovito ameriško vohunsko letalo U 2. Tri leta so takšna vohunska plovila v varni višini 20 kilometrov nadzorovala gradnjo sovjetskih izstrelišč za medkontinentalne balistične izstrelke. Ko so Sovjeti letalo sklatili, so se morali Američani z vohunskimi plovili umakniti v vesolje.

Do danes so Američani poslali v vesolje 600 vojaških satelitov, Sovjeti pa okoli 1.500. Seveda še enkrat večje število sovjetskih satelitov ne pomeni, da ima Sovjetska zveza več teh naprav v bližnjem vesolju, saj so sovjetski sateliti tehnološko manj razviti in tudi njihov življenjski vek je krajši. Vgrajene radarske naprave, super občutljive kamere in druge naprave za odkrivanje nadzorujejo, kaj se dogaja v drugih deželah. Nekatere so tako občutljive, da zaznajo vžig vsake rakete na zemlji, izmerijo radioaktivnost vsake podzemeljske atomske eksplozije, slede ladjam in vlakom, tovornjakom in drugim prometnim sredstvom in tako zlahka zasledujejo premike vojaških enot. Posnetki so tako čisti in natančni, da je skoraj neverjetno, saj je mogoče z nekaterimi sateliti posneti tudi napise, ki niso večji od nekaj decimetrov.

Oblaki, megla in tema onemogočijo optične naprave, vendar pa imajo vohunski sateliti dodatne senzorje, ki prodro tudi skozi te naravne ovire. Prvi sateliti so pošiljali posnete filme na Zemljo, kjer so jih potem razvili in naredili fotografije. Sodobni potomci teh prvih satelitov pa pošiljajo v zbirna središča že celotne posnetke s pomočjo elektronske. Prav na področju elektronskega prenosa slik imajo ZDA veliko prednost pred Sovjetsko zvezo, ki je šele na začetku izdelave takšnega sistema. Slišati pa je, da so poskušali tehnologijo kar ukra-
sti.

Še eno zelo pomembno nalogo imajo vojaški sateliti: slu-

žijo kot sredstvo komunikacij. Preko njih lahko potekajo vodenja velikih vojaških operacij ne glede na to, kako daleč so borbene enote od komandnih središč.

Razumljivo je, da obe velesili premišljata na podoben način, ko iščeta, kako nasprotnika onespobiti v najbolj občutljivem delu. Tako Američani kot Sovjeti razvijajo orožja, s pomočjo katerih bi lahko uničili nasprotnikove satelite. Ameriški viri trdijo, da ima Vzhod izdelane satelite uničevalce in da so jih tudi že praktično preizkusili. Satelit uničevalec je dejansko bomba, ki eksplodira, ko pride v bližino sovražnega satelita, in ga tako uniči. Isti viri tudi navajajo, da Sovjetska zveza gradi laserski top, ki bo krožil v vesolju že čez nekaj let, ne poudarjajo pa, da tudi sami gradijo podobno uničevalno napravo.

Laserski topovi naj bi imeli moč petih milijonov vatov. Tako močan laserski žarek bi kot za šalo uparil vsak satelit in zlahka onespobil balistične rakete in druge vojaške naprave, še preden bi se smrtonosno orožje spustilo proti ciljem na Zemlji. Še več. Nekateri vojaški strokovnjaki trdijo, da Sovjetska zveza že letos lahko sestavi v orbiti takšno lasersko orožje, s katerim bi lahko uničila tudi cilje na zemeljski površini.

Poleg laserskih topov obe velesili razvijata tudi orožje, ki uničuje s snopi nabitih delcev. Žarek takšnih delcev potuje s svetlobno hitrostjo, in ko zadene v molekularno strukturo satelita ali rakete, povzroči hipni razpad.

Medtem ko se človeštvo s strahom ozira v nakopičeno goro atomskega orožja na Zemlji, ko se velesili prekljata, kje smeta graditi velikanske podzemne silose za smrtonosno atomsko orožje, pa teče tiha vojna visoko nad oblaki, o kateri se previdno molči in jo je mogoče zaslutiti le iz drobnih vestičk, ki poročajo, da je ta ali ona velesila lansirala v orbito nov satelit.

MIM

(Vir: Reader's Digest)

Nobena ženska ni varna

Presenetljiv rezultat šestletne študije o raku na prsih

Nekaj let so zdravniki in medicinski raziskovalci menili, da določeni dedni elementi in določene življenjske navade ter načini življenja predstavljajo tako imenovane rizične faktorje, ki opozarjajo na nevarnost raka. Še posebej so se spravili na raziskovanje rizičnih faktorjev za raka na prsih z željo, da bi ženske, pri katerih bi rizični faktorji kazali veliko nevarnost obolenja, pravočasno pregledovali in bolezen zatrli že v njeni najzgodnejši fazi, ko je zdravljenje še najbolj uspešno. Toda izkazalo se je, da je bil ves trud skoraj zaman.

Nedavna analiza šestletne študije 365.812 žensk, med katerimi jih je 3.130 dobilo raka na prsih v tem obdobju, je pokazala, da ni mogoče najti

zanesljivih elementov, ki bi jih lahko upoštevali kot opozorila za nevarnost razvoja raka na prsih. Študija je pokazala, da je ta nevarnost za ženske enaka ne glede na ugotovljene rizične faktorje. Samo četrtnina žensk, ki so dobile raka na prsih, je imela katerega od desetih rizičnih faktorjev, medtem ko tri četrtnine obolelih žensk ni spadalo v nobeno od rizičnih kategorij.

To je bila mrzla prha za medicinske raziskovalce. Vendar pa rizični faktorji le niso čisto brez koristi. Še vedno drži, da imajo ženske z več rizičnimi faktorji več možnosti, da obole za rakom na prsih. Študija pa resno opozarja, da ženske brez njih nikakor ne smejo biti brezskrbne.

Mala mladinska univerza

V dveh letih in pol je šlo skozi vse programe novomeške mladinske politične šole nad 500 mladih

Sredi februarja se bo v Novem mestu ponovno začela mladinska politična šola, ki jo že tretje leto organizira novomeška občinska konferenca ZSMS. V dveh letih in pol je šlo skozi vse programe šole okrog 500 slušateljev, kar po svoje govori o pomembnosti šole in o zanimanju za takšno obliko izobraževanja med mladimi. O tem smo se pogovarjali s predsednikom novomeške občinske konference ZSMS Bojanom Mikecem.

„Mladinska politična šola je organizirana na področjih življenja in dela mladih: za mlade v združenem delu, krajevnih skupnostih in šolah. Zelja je, da vključimo čim širši krog mladih

Bojan Mikec: „Mladi, ki zaključijo začetni in nadaljevalni program mladinske politične šole, imajo resnično precej znanja za delo v ZSMS...“

v idejnopolično izobraževanje, ki ga drugje ni ali so ga mladi ne udeležujejo. Mladinska politična šola pomeni akcijsko usposabljanje mladih za delo v mladinski in drugih organizacijah. Program je zastavljen tako, da daje slušateljem široko izobrazbo in znanje, potrebno za delo v ZSMS. Poleg tega je to del načrtnega dela za krepitev kadrovske osnove mladinske organizacije. Čeprav je bilo v šoli že vključenih precej mladim, želimo, da bi slušatelji pridobili znanje in informacije, ki so potrebne pri delu v mladinski organizaciji. Razmišljamo tudi o nadaljevalnem C programu, ki bi bil še bolj poglobljen, študijski, z več seminarjskimi nalozami. Tako bi imeli pravo malo mladinsko univerzo. Upam, da nam bo to uspelo že letos. Poleg tega želimo, da bi-le aktivirali komisijo za idejnopolično izobraževanje pri občinski konferenci, ki bi naredila dolgoročno usmeritev šole, medtem ko sedaj pripravljajo programe področne konference.“

saj takšni predavatelji veliko bolj čutijo specifičnosti mladih. Obstaja tudi usmeritev, da bi vse, ki predavajo v mladinski politični šoli ali po osnovnih organizacijah, povezali v predavateljski aktiv.“

Kakšen je program šole? „Za vsa tri področja mladinske politične šole že tradicionalno poteka jeseni in spomladi v dveh programih, v začetnem in nadaljevalnem, vsak pa traja okrog 25 ur. V začetnem programu si mladi pridobijo osnovno znanje z idejnopoličnega področja in s področja družbeno-političnega dela s temami o ZSMS, njenem mestu v sistemu, organiziranosti itd. Nadaljevalni program pa obsega zahtevnejše splošno aktualne teme. Vanj se lahko vključijo mladi, ki so končali začetni program ali kakšno drugo obliko tovrstnega izobraževanja. V nadaljevalnem programu morajo slušatelji pod vodstvom mentorjev izdelati seminarjsko nalogo. Kdor ima za sabo oboje programov, ima resnično precej znanja in informacij, ki so potrebne pri delu v mladinski organizaciji. Razmišljamo tudi o nadaljevalnem C programu, ki bi bil še bolj poglobljen, študijski, z več seminarjskimi nalozami. Tako bi imeli pravo malo mladinsko univerzo. Upam, da nam bo to uspelo že letos. Poleg tega želimo, da bi-le aktivirali komisijo za idejnopolično izobraževanje pri občinski konferenci, ki bi naredila dolgoročno usmeritev šole, medtem ko sedaj pripravljajo programe področne konference.“

Čemu bo dan poudarek v letošnjem spomladanskem programu šole?

„Mladinska politična šola za mlade iz združenega dela se bo začela 15. februarja, za mlade iz krajevnih skupnosti 25. februarja, za mlade iz šol pa v marcu. Programi za posamezna področja se sicer razlikujejo, povsod pa bo dan poudarek delovanju subjektivnih sil v družbi, akcijskim usmeritvam republiškega in zveznega mladinskega kongresa ter stabilizacijskim prizadevanjem v obravnavanju resolucij in dogovorov v zvezi s tem. Zanimanja za šolo je veliko. Iz združenega dela imamo sedaj 40 prijav za začetni in 20 za nadaljevalni program. Z obeh drugih področij je prijav zaenkrat nekoliko manj, izkušnje pa govore, da je največji odziv vedno med mladimi iz šol.“

Z. L. - D.

JASLI V LOČNI ODPRELE VRATA - V ponedeljek je prvič sprejel otroke v varstvo novi vrtec v stanovanjskem naselju ob Cesti herojev. V temeljito prenovljenih nekdanjih poštnih garažah je dobilo varstvo 80 malčkov. Od tega so trije oddelki dojenčkov ter po en oddelk otrok od drugega do tretjega in od tretjega do četrtega leta starosti. Veliko staršev, predvsem iz novega naselja, si je tako oddahnilo, marsikateremu malčku pa niti prijazne vzgojiteljice in premnoge igrače niso mogle zaustaviti nekaj solz ob prvem srečanju z novim okoljem. (Foto: Zdenka Lindič-Dragaš)

Komunalni se obetajo slabi časi

V novomeški komunalni skupnosti že lani vrsta neuresničenih nalog zaradi manj zbranega denarja - Se počasnejše reševanje komunalne problematike v prihodnje

Težke gospodarske razmere se že odražajo tudi pri reševanju v novomeški občini marsikje zelo pereče komunalne problematike. V občinski komunalni skupnosti že lani ni bilo uresničenih nekaj nalog zaradi izpada precejšnjega dela sredstev, čeprav so začetni cilji upoštevali težje pogoje za gospodarjenje in slabše možnosti za pridobivanje sredstev. Letošnje in prihodnje leta pa bo še slabše.

Prihodki za kolektivno komunalno dejavnost so bili lani sicer uresničeni za 2 odstotka nad planom, čeprav so bila sredstva iz 1,4-odstotnega prispevka iz čistega dohodka 21 odstotkov manjša od načrtovanih. Zaradi občutno manjših sredstev od planiranih s srednjeročnim planom močno kasni zelo nujna izgradnja osrednjega novomeškega pokopališča. Iz istih razlogov je iz lanskoletnega plana izpadla položitev asfaltobetona na cesti Brusnice-Gabrje in Šmarješke Toplice-Draga ter nadaljevanje modernizacije ceste Prečna-Straža.

Pri vodovodu je bilo zbranih le 87 odstotkov planiranih sredstev. Zaradi tega ni bil zgrajen vodovod Jedinščica-Regrške košenice in Irca vas-Brod, izpad sredstev pa preprečuje tudi dokončanje osrednjega dela vodovoda na Uršnih selih. Kljub temu da srednjeročni plan tega ne predvideva, bi bilo treba rešiti problem pomanjkanja vode v Straži v sušnih ob-

ditih se manj. Iz srednjeročnega programa je pri vodovodih tako povsem črtan sistem Stari grad - Herinja vas, vsi ostali pa bodo zgrajeni v manjšem obsegu. Pri kanalizaciji je ostala v programu le izgradnja primarnega kanalizacijskega sistema Novo mesto, ki je vezana na samoprispevek, ter čistilne naprave v Straži. Ne bo pa gradnje kanalizacij in čistilnih naprav v Sentejnerju, Dolenjskih Toplicah, Škocjanu, Stopičah, Žuzemberku, na Dvoru in Otočcu, zaradi česar v teh krajih ne bo mogoča stanovanjska in industrijska gradnja brez občutnih posledic za okolje.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Mostovi brez bodočnosti

Zaradi pomanjkanja denarja visi velik vprašaj nad nujno gradnjo mostov v Novem mestu, Dragi, Orehovici

V novomeški občini trenutno čaka na temeljito popravilo ali povsem novo gradnjo precej mostov. Med najbolj nujnimi so brez dvoma novi most v Novem mestu ter mostova v Dragi in Orehovici. Žal pa nad vsem visi velik vprašaj, saj vsak zase zahteva veliko vsoto denarja, katere zaenkrat nikjer ni, tudi pri (pred kratkim ustanovljeni) občinski skupnosti za ceste ne.

Za novi novomeški most prek Krke, ki naj bi tekkel ob sedanjem železniškem in se navezoval na sedaj na pol zgrajeno obvoznico, je lokacijska dokumentacija pripravljena pa tudi projekti so že v zaključni fazi. Z gradnjo pa bo verjetno zelo težko. Vsekakor bo potrebno za most posebno združevanje sredstev združenega dela, ki pa je samo v velikih težavah.

Od mostov lokalnega pomena je najbolj problematičen most v Dragi, ki je zaradi dotrajanosti že dlje časa uradno zaprt. Lokacijska odločba za novega je bila izdana že lani, izdelane pa so bile tudi tri različice, kakšen naj bi bil. Zaradi tega skupnost za ceste, ki ima posej na skrbi mostove, niti ne bo naročala projektov, temveč bo le skušala pridobiti najboljšega ponudnika za gradnjo. In denar? V srednjeročnem planu je bilo za ta most predvidenih vsega 2,5 milijona dinarjev za popravilo, novi pa bo po sedanjih ocenah stal najmanj 200 milijonov. Keliko bo zanj lahko namenila skupnost za ceste, še ni znano, a, brez dvoma, ne veliko. Večino bi morale združiti krajevne skupnosti Bela cerkev, Sentejner in tudi druge, saj bi bil ta most praktično edina povezava tudi ob poplavih od Novega mesta pa dalj od Drage. Na posebno

Od danes teden ribjih jedi v hotelu Kandija

Potrjeno sodelovanje s poreško Plavo laguno - Ribji dnevi do 20. februarja

Od danes pa vse do 20. februarja pripravljajo gostinski delavci novomeškega hotela Kandija dneve ribjih specialitet. Za četrtrič zapored bodo tako v Novem mestu gostovali kuharji poreške Plave lagune, novomeškim gostom pa bodo na voljo dagnji v omaki, lignji, hobotnice, razne ribje juhe, ribje rižote, skampi, brodeti, buzare, orada, zobatec, škarpine itd.

Omenjeni dnevi ribjih specialitet sodijo v vsakoletno sodelovanje med Novomeščani in Porečani, hkrati pa zagotavljajo, da bo ribarnica v Kandiji poslej najmanj deset dni vsak dan založena s svežimi ribami. Desetdnevno prireditev bodo „prekinili“ v torek, ko bo v hotelu Kandija pustovanje.

O VLOGI MLADINSKE ORGANIZACIJE

Za danes je sklicana seja novomeške občinske konference ZSMS. Statutarna komisija bo poročala o pripravi in izdelavi pravil o organiziranju in delovanju občinske organizacije ZSMS, delegati bodo dobili informacijo o izvedbi mladinskega kongresa in o mladinski politični šoli, razprava pa naj bi tekla tudi o problematiki vloge mladinske organizacije kot subjektivne sile.

ZRVS: PROGRAMSKE KONFERENCE

Ta čas je v krajevnih organizacijah ZRVS v novomeški občini nekoliko bolj živo kot sicer. Ob rednih nalogah se člani pripravljajo na redne letne programske konference. V občini imajo 24 organizacij, delo pa so opravili že v petnajstih. Tudi to je dokaz, da čaka predvsem mlajše v teh organizacijah še precej dela.

Z roko v roki k napredku

Prenovljeni kulturni dom v Prečni poimenovali po revolucionarju Alojzu Colji - Za kulturni praznik otvoritvena slovesnost z bogatim programom

V nedeljo, 6. februarja, je bil za krajane Prečne velik dan, saj so v počastitev kulturnega praznika slovesno odprli prenovljeni kulturni dom ter ga poimenovali po Alojzu Colji, ki je kot učitelj v Prečni od leta 1934 do 1942 vtisnil kraju neizbrisni pečat. Listino o poimenovanju je prevzela njegova soproga.

Kljub gostemu sneženju se je slovesnosti udeležilo veliko krajanov Prečne in okoliških vasi, slavnostni govornik Boris Škedelj, predsednik občinske konference SZDL, pa je poudaril velike zasluge mladine in krajanov pri prostovoljnih delih za obnovo doma. Orisal je tudi življenjsko pot učitelja in revolucionarja Alojza Colje ter njegove kulturne in politične zasluge v času osemletnega učiteljevanja v Prečni. Italijani so ga 1942 kot sodelavca OF aretirali, ga obsodili v Ljubljani in odpeljali v internacijo, po kaptulaciji Italije pa se je vrnil v Ljubljano, kjer je padel kot žrtev „črne roke“.

V navzočnosti Coljeve zene Vere in treh hčera je spominsko ploščo Colji na pročelju stavbe odkril prvoborec Jože Petrič, nato pa je bila v obnovljeni dvorani lepa proslava. Program so izvajali Dolenjski oktet, komponist in harmonikar Dušan Porenta, učenci osnovne

šole Bršljin ter prečenska mladina.

Kot so ob tej priložnosti napovedali domači govorniki, bo novi dom spet središče kulturnega življenja, ki ima v kraju

že od nekdanj bogato tradicijo. Že čez teden dni bo domača dramska skupina predstavila javnosti „Vražega fanta iz zahodnega sveta“, v tej sezoni pa bo še vrsta drugih prireditev.

Obnovljeni dom je prevzelo v skrbništvo domače kulturno društvo.

R. B.

OB OTVORITVI V PREČNI - V nedeljo so v Prečni zelo slovesno odprli prenovljeni kulturni dom, s čimer je bil slovenski kulturni praznik najlepše počaščen. Med številnimi krajanji in gosti je bila tudi vdova pokojnega učitelja Colje s tremi hčerami (sedi), po katerem so poimenovali krajevno kulturno ustanovo. (Foto: R. Bačer)

ZE SPET NA DOBRI ZEMLJI

Ceprav je šlo bolj za formalnost, ko so nedavno v skupščinskih zborih sprejemali odlok o prenehanju lastniške pravice za zemljišča, ki sodijo v območje zazidalnega načrta obrtno servisne cone na Cikavi, je bila huda kritika politike, po kateri dobra kmečka zemlja izginja za industrijsko pozidavo. Več delegatov je menilo, da je bila ob sprejemu zazidalnega načrta huda napaka, ker so v tem predelu začrtali obrtniški in industrijski razvoj. Vsega gre za 6 hektarov dobre obdelovalne zemlje in nekaj gozda, za 9 travnikov, 4 gozdove in 9 njiv. Lastniki teh parcel bodo dobili v zameno druga zemljišča, vendar je kmetijstvo kljub vsemu prizadeto. Danes, ko že ena novih tovarn stoji, je sicer kritika zvonjenje po toči, vprašati pa bi se morali, zakaj ob sprejemu takega zazidalnega načrta ni bil upoštevan ugovor kmetijske delegacije.

GLASILO OK ZRVS

Na enem izmed sestankov predsedstva občinske konference Zveze rezervnih vojaških starešin Novo mesto so sklenili, da bodo vsaj dvakrat na leto izdali tiskano glasilo. Ime časopisa je v javni razpravi, zaenkrat pa se imenuje Iz rezerve. Glasilo bo na obeh straneh prinašalo vesti iz krajevnih organizacij ZRVS, pogovore z mladimi člani te organizacije, poročila o akcijah ipd. Prva številka naj bi izšla v začetku marca, odgovorni urednik pa bo Branko Djukič.

ZA DRAGE INSTRUMENTE

V sklad za drage medicinske instrumente so prispevali: DITC, tozdr Tiskarna, 1.800 din namesto cvetja na grob očeta sodelavca Silva Videta, OO Rdečega križa Novo mesto 2.000 din namesto cvetja na grob pokojnemu Jožetu Možetu, in Dolenjski projektivni biro 1.500 din namesto cvetja na grob pokojnemu Ivanu Petriču.

Končno trgovina v Mačkovcu

Ce bodo urejene formalnosti, bo jeseni lahko odprta trgovina v Mačkovcu — Kaj pa Market Bršljin?

Več let v krajevni skupnosti Ločna-Mačkovec kot osrednji problem omenjajo gradnjo oskrbovalne trgovine. Nedavno tega se je vendarle v prizadevanjih občutno premaknilo, in kot kaže, trgovina bo. Kot dodatek so jo vnesli tudi v letošnjo občinsko resolucijo. S tem v zvezi smo prosili za pojasnila direktorja tozda Emona Doljenka v Novem mestu, Lojzeta Urbanca.

„Pripravljena je že pogodba za odkup zemljišča, potekajo pa tudi vse ostale priprave za izpeljavo investicije. Imamo tudi že ponudbo za postavitev montažnega objekta Marles, tako da bi lahko ob ureditvi vseh formalnosti gradnja hitro stekla. Predvsem bodo morali dati najprej svoj pristanek Urbanisti. Predvideno je tudi finančno pokritje investicije. Če bo vse zastavljeno izpeljano, bo trgovina jeseni lahko odprta.“

— Kakšna trgovina bo in kaj bo potrošnikom nudila?
„Gre za montažni objekt, postrežba bo klasična, prodajali pa bomo vse osnovne živilske proizvode, da krajanom ne bo potrebno več nakupovati v mestu. Na tem področju se po naših izračunih oskrbuje okrog 500 potrošnikov, zato se samopostrežnica ne bi izplačala. Če pa bo čas pokazal, da so zahteve drugačne, se bomo temu prilagodili.“

— Kaj je z ostalimi gradnjami vaših trgovin, predvsem z razširitvijo Marketa v Bršljinu?

„Za večjo adaptacijo in razširitev Marketa Bršljin potekajo akcije več let. Imamo zagotovljena sredstva in je investicija tudi v našem letnem planu. Vse projekte imamo nared že od maja 1980. Čeravno je že bil lokacijski ogled in so se vsi prizadeti z našimi načrti strinjali, lokacijske odločbe ne dobimo. Tako vse čaka. Kar zadeva Bršljin pa predvidevamo zaenkrat razširitev že omenjenega Marketa, kasneje pa še postavitev oskrbovalne trgovine v novi soseski.“

Kako je z nameravano gradnjo blagovnice na Novem trgu?

„Kot je znano, je gradnja začasno odložena, ker ni v zdajšnjih stabilizacijskih časih označena kot prednostna, je pa zapisana v občinskem srednjeročnem programu. Ta naložba trenutno miruje, projekti so končani. Nameravam pa projekte še enkrat preveriti, če bi bilo možno kaj poceniti, vsekakor pa gradili bomo. Menim, da bi se dela lahko začela konec 1984, v približno letu dni pa bi bila lahko gradnja končana. Poudaril bi rad, da je doslej samo Emona v pripravljiva dela že vložila 35 milijonov dinarjev, za urejanje celotnega kompleksa, saj gre za več investitorjev, pa je bilo porabljenih nad 50 milijonov din.“

RIA BACER

Lojze Urbanec: „Tudi z nadržavo in razširitvijo trgovine v Bršljinu bi lahko začeli, če...“

SPOSOJENO TRNJE

— Ne pozabite, tovariši, da smo neurvrščeni v zunanji, ne pa notranji politiki!

— Turistom bomo lahko kmalu kazali zapuščene tovarne kot spomenike naše — nekulture.

(Iz Večernjih novosti)

Dohodek nam bo krojil usodo

Novomeška občinska resolucija za leto 1983 predvideva za okrog 3-odstotno rast celotne proizvodnje in za 11 odst. povečan izvoz na konvertibilni trg — Zasluški pa?

Vsi trije zbori novomeške občinske skupščine so pred dnevi v ločenih sejah sprejeli občinsko resolucijo za letošnje leto in izhodišča za splošno porabo. Pogumneje zastavljeni načrti kot v republiki so uresničljivi. V skupščinskih zborih še obravnava razvoja in problematike PTT, ter osnutkov nekaterih odlokov.

Besedilo letošnje resolucije je razumljivo, kratko in precej konkretno, v njej pa so bile upoštevane skoro vse tehtne pripombe z javne razprave. Bistvo vsega možnega napredka v letošnjem letu je zajeto v predvideni 3-odstotni rasti celotne proizvodnje. Pri tem računajo na 5-odstotno rast v industriji in 4-odstotno rast v kmetijstvu, v ostalih dejavnostih pa znatno manj. Ta izračun, ki pomeni pogumnejše planiranje napredka, kot je predviden v republiški resoluciji, temelji na dejstvu, da je začela obratovati nova tovarna steklene volne v Bršljinu, na povečanem obsegu proizvodnje v IMV in na prvih rezultatih iz nove tovarne Iskra Keke v Žužemberku, ki bo še letos začela s proizvodnjo.

NA BOLNIŠKO Z IZJAVO

Odsotnost z dela zaradi bolniških se je lani v novomeški občini precej povečala, predvsem pa delci bolniških zaradi nege obolelega družinskega člana. Da se lo-ta ne bi še povečeval, je skupščina novomeške zdravstvene skupnosti že na decembrski seji sprejela sklep, da morajo zdravniki pred vsako odobritvijo odsotnosti z dela zaradi nege bolnega družinskega člana dobiti od uporabnika pismeno izjavo, da v družini ni drugih, za nego sposobnih članov in da prevzema vso kazensko in materialno odgovornost za krivo izjavo. Resničnost izjav pa lahko preverjajo delovne organizacije, kjer je uporabnik zaposlen.

Obseg novih naložb bo v letu 1983 znatno manjši, sploh pa je pri investicijah v gospodarstvu značilno, da se vse manj porablja za gradnjo stavb in zidov, vse več pa za modernizacijo proizvodnje in opreme. Sredstva za skupno porabo bodo letos v novomeški občini za 11,5 odst. večja, kar pomeni 0,8 več, kot je splošna poraba, začrtana v republiški resoluciji. Seveda pa taka predvidevanja temeljijo na uresničitvi planov porasta proizvodnje in dohodka.

Resolucija zavezuje vse izvoznike in delovne organizacije, ki imajo možnost prodaje na tuja tržišča, pa s tem šele začnajo, da povečajo izvoz na konvertibilna tržišča za 11 odst., kar pa pomeni povečan izvoz za 12,2 milijona dolarjev. Četudi je rast izvoza v novomeški občini skromneje zastavljena, kot je predvidena v republiki, je treba poudariti, da bo s tem dosežen 30-odstotni izvoz celotne industrijske proizvodnje v občini. Zaradi slabih cen, ki jih naši izvozniki dosegajo v tujini, je bilo v preteklem letu okrog 450 milijonov dinarjev izpada dohodka.

Glede rasti osebnih dohodkov si ne gre delati utvar. Po eni strani se

PREDAVANJE O SVICI

Horkulturno društvo iz Novega mesta vabi na predavanje prof. Cirila Hubada z naslovom „Nepozabna Svica“, ki bo v ponedeljek, 14. februarja, ob 17. uri v sindikalnem domu v Novem mestu.

TAKŠNA JE NOVA JEDILNICA — Kot v vsakem javnem obratu družbene prehrane imajo v novi stopiški šoli organizirano prehrano. Dobra hrana in samopostrežni način serviranja pripomoreta k temu, da se stopiška mladež ne čuti več bogu za hrbtom. (Foto: R. Bačer)

Razlika je kot noč in dan

Razmere na stopiški osnovni šoli so ob preselitvi v novo stavbo bistveno boljše — Vse je naj sodobnejše, kar je tudi eden od razlogov, da se kraj naglo večja

Lani vseljena nova, naj sodobnejše grajena stavba stopiške osnovne šole je učencem in učiteljem prinesla dobre delovne razmere. Pozna se pri boljšem zdravju, doseganju boljših učnih rezultatov in še kje.

Stara stavba stopiške šole, ki je tako razpokana, da je v njej bivanje nevarno, je prazna. Edino le v spodnjih prostorih so uredili knjižnico in uporabljajo eno od učilnic, vse ostalo stoji, zaenkrat kot pomnik časa. Mišljeno je bilo, da bi staro stavbo preuredili in v novem in starem posloju uredili prostore za celodnevno šolo in vrtič, toda ostalo je pri preselitvi v novo šolo in tudi trenutno ni možnosti za nadaljnja dela.

Prav zato, ker prostorov vseeno ni dovolj, šola ne more organizirati celodnevne šole, pač pa so v letošnjem šolskem letu prvič uvedli v enem oddelku podaljšano bivanje. V novi šoli imajo kompletno opremljene kabinete za pouk posameznih predmetov, lahko uporabljajo pri pouku vrsto naj sodobnejših učil in pripomočkov, česar prej niso poznali. Razlika med stopiško šolo in ostalimi v občini je izginila. Tudi lepa in sodobno opremljena jedilnica pripomore k temu, da je počutje

zaposlenih in otrok ugodno.

Kajpada so zdaj tudi možnosti za zunajšolske dejavnosti veliko boljše. Organizirano dela vrsta krožkov, pri katerih kot mentorji sodelujejo tudi zunanji sodelavci. Vse to je hkrati eden od razlogov, da se bivanja v Stopičah ljudje ne ogibajo več. Stopiške so v zadnjih letih v vsej novomeški občini postale eden najbolj naglo razvijajočih se predelov. Se pred dvema desetletjema je bilo v vasi okrog 30 hišnih števil, zdaj jih je 80, gradnja zasebnih hiš pa se še razvija.

Vsak dan v nevarnosti

Avtobusna postajališča na podeželju in prenatrpani avtobusi so trenutno najbolj pereče vprašanje na prometnem področju

Avtobusna postajališča v naseljih zunaj Novega mesta so mnogokrat na tako nevarnih mestih, da vsakokratno vstopanje in izstopanje potnikov pomeni ogrožanje življenj. Resda smrtno nesreče zaradi tega še ni bilo, pač pa so bili ljudje že huje in laže poškodovani. Tudi prenatrpani avtobusi so vsakdanja nevarnost, v katero pa se hočeš nočeš podajajo krajanje.

Na ti dve slabosti, ki pomenita v prometu trenutno največji hibi, je opozoril Svet za preventivo in varstvo v cestnem prometu, ko so delegati zboru združenega dela obravnavali poročilo temeljnega sodišča o prometni delinkvenci. Menili so, da je treba opozoriti zlasti prevozna podjetja, predvsem delovno organizacijo „Gorjanci“, da nikakor ne bi smeli dovoljevati vožnje v nabitih avtobusih. Glede na zimske razmere na cestah je nevarnost toliko večja.

Posebnost pri avtobusnih postajališčih pa je predel okrog Sentičarjeve. Tam so v več krajih krajevne skupnosti same postavile lična pokrita postajališča, pripravili so tudi izogibašča za avtobuse, toda avtobusi ustavljajo še vedno tam, kjer so prej, na cesti! Za najbolj nevarno pa je bila v razpravi ocenjena peš pot od

SPREMEMBE PRI DAVKIH

Predlog odloka o davkih občanov bo v novomeški občini v javni razpravi do konca februarja. To so sklenili v zboru združenega dela novomeške občinske skupščine. V novem odloku je predvidenih precej novosti, in sicer nove olajšave za kmetijsko dejavnost, nekatere olajšave za gospodarske dejavnosti in tudi nova osnova za izračun le-te. Predviden je bistveno nižji davek od nekaterih avtorskih pravic; sprememba je pri obdavčitvi na posest stavb itd. Ker gre za širok krog občanov, ki jih novi odlok zadeva, bi bilo prav tudi, če bi ga obravnavali v čim širšem krogu.

Kje odgovornost?

S politično akcijo nad nedisciplino delegatov

Komisija za družbeni nadzor je nedavno tega ocenila prisotnost delegatov na zasedanjih vseh treh zborov novomeške občinske skupščine in prišla do nič kaj razveseljivih ugotovitev. V zadnjem času je bila udeležba na sejah družbenopolitičnega zbora in v zboru združenega dela še zadovoljujoča, medtem ko postaja udeležba na zasedanjih zbora krajevnih skupnosti zaskrbiljujoča.

Nekatere krajevne skupnosti že nekajkrat niso bile zastopane na teh sejah, druge poskrbijo za navzočnost delegatov le občasno, malo pa je takih, v katerih delegatski sistem res živi, kot je določeno.

Dogaja se tudi to, da včasih delegati še pridejo na začetek seje, oddajo poverilnico, po nekaj točkah dnevnega reda pa izginejo, tako da postane sklepčnost negotova. Ker dosedanja opozorila in tudi pismeni opomini niso nič zalegli, je družbenopolitični zbor občinske skupščine 31. januarja predlagal, naj Socialistična zveza s politično akcijo na terenu zagotovi prisotnost delegatov, oziroma ugotovi, zakaj so krajanje funkcije sprejeli, a jih ne opravljajo.

Tudi delegatsko izobraževanje, ki je v letošnji sezoni pred kratkim spet zaživelo po skrajšanem programu, je zaspevalo že na začetku: zgodilo se je, da je na izobraževalni seminar prišla le desetina predvidenih udeležencev.

Nič pa k izboljšanju stanja ne bo pripomoglo, če bodo tudi na terenu samo analizirali stanje, če ne bo hkrati analize vzrokov, za katere menijo, da niso vselej samo subjektivne narave, in če ne bo akcije, s katero bodo te nepravilnosti v najkrajšem času odpravili.

R. BACER

ŠMIHELKO GASILSKO DRUŠTVO VABI

Gasilsko društvo Šmihel, Novo mesto, vabi vse simpatizerje gasilstva na redni letni občni zbor, ki bo v soboto, 12. februarja, ob 18. uri v zgornji dvorani gasilskega doma Šmihel.

Gasilsko društvo Šmihel pokriva štiri krajevne skupnosti: Šmihel, Regarča vas, Drska in Kandija-Grm in delno še KS Gotna vas. V društvu je še premalo članov, saj živi na območju preko 8.000 prebivalcev v približno 2.700 gospodinjstvih. Ogenj nikoli ne počiva, zato društvo vabi vse, ki imajo veselje do gasilstva, posebno še člane civilne zaščite, da se včlanijo in aktivno delajo v društvu.

Upravni odbor GD Šmihel

Novomeška kronika

ŠE HUJE KOT ČEPICE! — Da so iz sanitarnih razlogov trgovce zadnje čase opremljene s čepicami, smo že pisali, ampak kot pravijo občani, bi bilo iz sanitarnih razlogov še bolj nujno upoštevati pravilo, da se ne sme z istimi rokami šariti po denarju in živilih. Glede tega je zlasti v delikatesah vse na robe.

Glavne trga 22 — Andreja; Branka Kiseljak iz Cankarjeve 13 — Boštjana.

EN KONTEJNER PREMALO — Po blokhi na Cesti herojev so namesto kovinskih posod za odpadke v posebej določen prostor namestili kontejner. Je bolj praktičen in higienečen, ampak je očitno premajhen za toliko odpadkov, kolikor jih stanovalci odvržejo.

SNEG JIM NI PREPREČIL — V ponedeljek je bila novomeška tržnica kar dobro založena, čeprav je bila snežna odeja dokaj debela. Precej je bilo jajc po 9 din, prodajali so regrat po 20 din merico, naprodaj je bil teloh po 10 din šopek, kot da bi bila na pragu pomlad. Tudi kramarjev slabo vreme ni pregnalo. Postavili so stojnice in se prestopali v snežni brozi.

KJE BI LAHKO IZVEDELI? Medtem ko je vozni red za avtobuse v razne smeri izbošen na avtobusni postaji, pa potnik nikakor ne more izvedeti, kdaj na primer lokalni avtobus polje v Prečno. Tega ob nedeljah nikjer ne izveš. Informacije na pošti ne vedo, prometni urad je zaprt, na voznem redu pred Metropolitom ne piše.

TEDEN DEČKOV — Bera minulega tedna iz novomeške porodnišnice je videti kot sedem škratov in Snelguličca. Rojenih je bilo namreč kar sedem fantičev in eno samo dekletce. Rodile so: Darinka Kržan z Zagrebške 15 — Gregorja; Marija Ivekovič z Ljubljanske 50 — Aljaža; Vivijana Žvan iz Ulice Mirana Jarca 35 — Mateja; Mirjana Mrkšič z Bršljina — Sandro; Božena Drenik iz Lobetove 7 — Miho; Cvetka Vidmar z Ločne — Matjaža; Jožica Šulc z

Ena gospa je rekla, da je v osnutku novega občinskega odloka o hišnem redu predvideno, da drva pred blokhi ne smejo stati več kot 24 ur, pa predlaga, naj bi z odlokom zavezali še žagarja, da bi drva v enem dnevu razžagal...

Ne orje vsak, kdor kupi zemljo

V brežiški občini se s staranjem kmečkih ljudi množijo neobdelane njive

V kmetijstvu se nekatere stvari v dveh letih niso spremenile niti za ped. Urejanje preživninskega varstva in družbena skrb za zemljo, ki se ji odpovedujejo ostareli, za delo nezmožni kmetje, že sodita v sklop neuresničenih nalog. V kmetijskih delovnih organizacijah in v kmetijski zemljiški skupnosti ni zanimanja za nakup ponujenih zemljišč, zato za zdaj v brežiški občini še nihče ne dobiva preživnine.

Leta pa minevajo, kmečko prebivalstvo se stara, zato je neobdelanih ali slabo obdelanih njiv in vinogradov vedno več. V občini je že 1200 kmetov starih 65 let in več. To pomeni, da bodo zemljišča naprodaj povsod tam, kjer nimajo naslednikov, in tam, kjer se mladi niso pripravili vračati in posvetiti se delu na kmetiji.

Nad onemoglimi, samim sebi prepuščenimi kmeti bdi za zdaj le skupnost socialnega skrbstva. Pomaga jim s socialnimi podporami, tiste, ki ne morejo več skrbeti zase, pa pošilja v domove upokojencev. Za posestva išče kupce ali najemnike, da zemlja ne bi ostajala še naprej neobdelana. Z izkupičkom zanjo poravnava oskrbnino v domovih. Toda ta praksa se mora nehati in zadnji čas je, da skrb za zemljo in za socialno varnost kmetov prevzame kmetijska zemljiška skupnost. Po zakonu je ta dolžna zagotoviti kmetom preživnino in prevzeti njihovo zemljo, če zanjo ne najde interesenta niti v družbenem niti v zasebnem sektorju.

Svet za družbenoekonomske odnose v kmetijstvu pri OK

PET KRAJEV ZA NAGRADO

Skrb za lepo podobo krajev spodbuja k tekmovanju, zato je vsako leto več vasi zgledno urejenih. V brežiški občini so se lani uvrstili med najboljše in najbolj urejene tile kraji: Artiče, Catež, Pišce, Globoko in Dobova, medtem ko se Bizeljsko lahko pohvali z najbolje oskrbovanim vaškim pokopališčem.

REZAČA - Vinogradniki na Bizeljskem, na Pišeckem in na gorjanskih pobočjih so še ves minul teden delali v trsju. Suho in toplo zimsko vreme so izkoristili za pomladansko delo. Na sliki: Edo Agrež in Anton Dušič iz Pavlove vasi. Nadejata se, da bo to leto minilo brez spomladanske pozebe in brez toče. Lani sta ti dve nesreči v njihovem okolišju vzeli kar 60 odst. pridelka. (Foto: J. Teppey)

NOVO V BREŽICAH

V KAJ NAJ SE PRELEVI-MO? - Strojno skupnost v Ločah bi dovtipneji najraje prekrstili v volovsko, dokler bo tako malo denarja za obnovo strojev. Ustanovili so jo pred desetimi leti, dobro je delala, zdaj so se pa nenadoma znašli na slepem tiru. Posojil ni, torej bodo res voli morali zamenjati stroje in po polžove kreniti naprej, če se ne bo odprl noben vir za nujno potrebno posojilo.

ZA BREŽICE SAMO MAJH-NE ŠTEVILKE? - V trgovinah s čevlji so skoraj dva meseca ponujali „mini“ copate in „mini“ čevlje. „To nam pošljejo,“ so dejali na primer

pri Borovu, a tudi drugod ni bilo veliko drugače. Kupec pa se vendarle vpraša, zakaj take pošiljke ne zavrnejo. Izložbe so prav zares varjive. Razkazujejo vrsto lepih modelov po normalni in znizani ceni, vendar le za nožice št. 36 in 37.

TA TEDEN ZASTONJ - V občinski matični knjižnici plačujejo bralci letno članarino sto dinarjev. Tudi tisti brez cvenka lahko postanejo redni člani, če se vpišejo v tednu od 7. do 15. februarja. Za dijake in učence osnovnih šol je to priložnost, ki jo mnogi izkoristijo vsako leto za slovenski kulturni praznik 8. februar.

pa očitno še ne. Zato je tudi največ kupcev med zasebniki, vendar več med tistimi, ki zemlje ne obdelujejo, kot med kmeti. Torej je predvsem od politike kmetijske zemljiške skupnosti oziroma od njenih finančnih možnosti odvisno, v kakšne roke bo prišla zemlja ostarelih, onemoglih kmetov.

Brežiška KZS sodi med revnejše, zato zemljišč ne more zadržati za morebitno kasnejšo menjavo, ampak jih mora prodati ali oddati v najem zasebnikom, saj večino teh ni mogoče vključiti v večje, zaokrožene obdelovalne površine. Omeniti velja tudi, da dokler bo prispevek od spremembe namembnosti zemljišča glavni denarni vir KZS, ta ne bo obogatela, če bo skušala varovati kmetijsko zemljo pred nadaljnjim uničevanjem.

J. TEPPEY

Vrata za pomoč odprta

Slovin vodi obnovo uničenih vinogradov - Letos jih bodo zasadili 10 hektarov v družbeni in 20 v zasebni lasti

Za odpravljanje posledic po toči je Slovenija namenila brežiškemu kmetijstvu 24 milijonov dinarjev solidarnostne pomoči. Odgovornost za sanacijo prizadetega območja je na pobudo izvršnega sveta občinske skupščine prevzela delovna organizacija Slovin Bizeljsko - Brežice. Poskrbela bo za obnovo družbenih nasadov in zasebnih vinogradov na Bizeljskem in Pišeckem.

Slovinovi buldožerji so ves januar delali v vinogradnih ter jih pripravljali za ponovno zasaditev trte. Upajo, da bodo kljub snegu, ki je za nekaj dni prekinil rigoljanje, o pravem času dokončali začeto delo. Od

56 hektarov uničenih vinogradov jih mora biti do pomladi nared 30 hektarov, in sicer 10 Slovinovih ter 20 kmečkih. Sadike zanje je Slovin rezerviral v Ormožu. Tudi umetna gnojila, sadike, semena in zaščitna sredstva. Ta pomoč je namenjena izključno za obnovo, ne za socialne podpore. Zanje so drugi viri, predvsem pa sredstva, ki so jih za prehoditev krize zbrali zaposleni iz posvskih delovnih organizacij.

Denarja ne bodo nikomur izplačali na roko. Pomoč je zamišljena drugače. Iz solidarnostne vsote bo Slovenija poravnala le regres za umetna gnojila, sadike, semena in zaščitna sredstva. Ta pomoč je namenjena izključno za obnovo, ne za socialne podpore. Zanje so drugi viri, predvsem pa sredstva, ki so jih za prehoditev krize zbrali zaposleni iz posvskih delovnih organizacij.

J. T.

Kaj vse greni vsakdanjik zaposleni ženski

V trgovinah popoldne navadno že vsega zmanjka

V Jutranjki, kjer delajo ženske za tekočim trakom, so se že večkrat pritožile nad privilegiji „uslužbenk“. Te lahko med delom ali med malico skočijo tudi v trgovino in nakupijo vse potrebno za gospodinjstvo. Koliko njihova opozorila zalegla, je težko reči.

Ivanka Počkar sicer ne dela v neposredni proizvodnji, vendar ni vajena in tudi ne želi zapuščati delovnega mesta zaradi nakupovanja. Zato je pogosto pritožljiva. Ne more razumeti, kako to, da se v trgovinah popoldne zadovoljijo z odgovorom: „Nimamo, zmanjkalo nam je.“

Moti jo, da na primer v brežiški blagovnici popoldne brez slabe vesti nastavijo na police trajni štajerski ali kak drug kruh in da v večini prodajaln ni navadnega mleka, včasih celo alpskega ne. Najslabše je po njenem mnenju z mesom. Do piščancev ali rib med tednom sploh ne pride, ker sta ob prodajalni odprti samo dopoldne. Zmanjka tudi kisle in sladke smetane. Težko je dobiti tudi skuto, a če jo, je stara. Zavzema se celo za prodajo po spisku, ker je prepričana, da sicer ne bo našla nianjo.

Res jo, da pri popoldanskem nakupovanju ne utegne obiti vseh prodajaln in da so morda izjeme, ki očitkov ne zaslužijo. Toda Počkarjeva je prepričana, da se podobno kot njej godi še mnogim, ki v Brežicah nimajo sorodnikov, predvsem tistih, ki bi dopoldne hodile zanje nakupovat. Zeli si spono to, da bi se trgovina prilagodila zaposlenim krajanom in ne obratno.

J. T.

Ponekod se gredo skrivalnice

Delovne skupine so še najboljša oblika spoznavanja vpliva ZK

„O organiziranosti je doslej razpravljala šele polovica osnovnih organizacij Zveze komunistov. Veliko smo pričakovali od prevezave med občinskim komitejem in osnovnimi organizacijami, žal pa so te še preveč zaprte, zlasti če obravnavajo bolj občutljive zadeve.“ je poudaril na 8. seji občinskega komiteja ZK v Krškem sekretar Željko Kolar.

Razprava o idejni in akcijski usposobljenosti ZK, s katero so sklenili javno razpravo v osnovnih organizacijah in organih ZK v občini, je bila glede na bogato gradivo za 6. sejo CK ZKS premalo zagreta in preveč krčevita, je dejala sekretarka medobčinskega sveta ZK za Posavje Božena Ostrovršnik. Vseeno pa je odkrila dejansko stanje na področju idejnopolitičnega usposabljanja komunistov, ki se

● Komunisti, zlasti še funkcionarji, morajo biti pogostejše na terenu, med ljudmi. Ti zahtevajo živ stik tudi z drugimi funkcionarji, saj bi tako bolj spoznali utrip življenja in lažje skupno reševali razne sprotne težave ali pa preprečevali, da bi do njih sploh prišlo.

ne premakne nikamor; navkljub dokaj številnim komunistom, ki so končali razne oblike usposabljanja ostaja vse bolj po starem tudi zato, ker ostajajo ti komunisti brez nalog, nekaterim, zvečine starejšim, pa obesajo vse mogoče funkcije. Prav tako se ne bi smeli čuditi malodušju, ki se loveva mnogih novospregletih komunistov, ki so po sprejemu preveč prepuščeni sami sebi. V nekaj urah semi-

narja pač ni mogoče oblikovati lika komunista!

Akcijske konference bi morale v januarju ustanoviti v vseh večjih delovnih kolektivih, a so storili samo v Celulozi. Komunisti marsikje nimajo jasnih pojmov, kakšne so njihove naloge v sedanjih gospodarskih razmerah. Precej je kritike posameznih ukrepov, tudi v stilu „rekla - kazala“, a če bi poznali naše razvojne težave bolj celovito, bi ne bilo takih razprav. Tako se ne bi smelo več primeriti, da v zapisniku s sestanka osnovne organizacije, ki je trajal štiri ure, ni niti enega sklepa. Je iskati krivdo pri neveščemu zapisnikarju ali je šlo za jalov sestanek, to naposled ni najpomembnejše. Gre bolj za to, da tako politično delo ne omogoča preverjanja uresničevanja dogovorov in tako tudi ni moč ugotavljati (ne)odgovornosti.

Komunisti niso dovolj izkoristili sekcijske razprave in tri-

LANI 87 POŽAROV

Lani je povprečno precej več kot enkrat na teden rdeči petelin ogrožal imovino in včasih celo življenja. Podatek velja za krško občino, posredovala pa ga je poklicna gasilska enota v Krškem, ki je pogasila sama ali pa ob sodelovanju z gasilci iz določenega območja 68 požarov. 19 požarov so pogasili gasilska društva sama. Lani so poklicni gasilci opravili kar 659 tehničnih intervencij in 1168 preventivnih pregledov.

bune, ki jih je pripravila Socialistična zveza, za svoj idejni vpliv. Ravno tako je težko opraviti kritično oceno frontnosti SZDL, če ni na razpravah komunistov in mladincev. Dokler ni ocenjeno tako početje komunistov, je toliko težje to storiti pri mladih, kjer je še več volonterstva.

P. PERC

LITERARNO SREČANJE NA ZDOLAH

Kulturno društvo „Rudi Rožanc“ Zdole in krški Literarni klub vabita na literarno srečanje v počastitev kulturnega praznika, ki bo jutri, 11. februarja, ob 18. uri v šoli na Zdolah. Ob tej priložnosti bodo prvič predstavili drugi snopič Literarnih listov. V programu bodo sodelovali člani Literarnega kluba in glasbenik Bojan Razbelj.

VEDRE NAPOVEDI

Letos in prihodnje leto obeta občinska Turistična zveza v Brežicah kar štiri prospekte, s katerimi želi gostom predstaviti značilnosti območja gostinske zmogljivosti ter vodit kulturnih spomerikov. Najprej naj bi izšel iz tiska prospekt občine, nato prospekt zasebnega gostinstva in prospekt turist hotela. Kulturno dediščin namerava Turistična zveza predstaviti v posebni publikaciji.

SPOSJOJENO TRNJE

— Odločili smo se, da bomo pomaknili kazalce na urah — čeprav že brez premikanja vemo, da je pet do dvanajstih. (Iz Politike ekspres)

Pester in bogat praznik Senovčanov

30-let okteta DKD Svoboda in premiera Raztrgancev ob krajevnem praznovanju

Osrednja proslava minulo soboto v Domu Štirinajste divizije na Senovem ob senovskem krajevem prazniku v spomin na uspešno akcijo 14. divizije, ki je med znamenitim pohodom napadla in poškodovala sepoški rudnik, je potekala v dvojnem znamenju: v zaobljubi, da je potrebno svetle tradicije narodnoosvobodilnega boja prenašati na mlade zavoljo njihove prihodnosti, da ne bi nikoli občutili strahot, ki jih je tedaj prinesel fašizem; hkrati pa je bogat kulturni spored primerno obeležil slovenski kulturni praznik in potrdil, da ima ljubiteljska kultura v krški občini najgloblje korenine prav v tem rudarskem kraju.

„Se so v središču vsakdanjih dogajanj, njihova beseda in osebnostni zdeli sta dobrodošla in potrebna. Vrednote, ki so označevale njihov boj, so in morajo biti vrednote, ki jih vgrajujemo v naš vsakdan, naše vedenje,“ je med drugim poudaril slavnostni govornik predsednik krške občinske skupščine Branko Pirc, ko je govoril o borcih. Te besede še kako držijo za krajevno organizacijo Zveze borcev na Senovem, ki ji je ravno ob tej priložnosti občinski štab za teritorialno obrambo podelil posebno priznanje za izredne zasluge pri prenašanju tradicij NOB. Ob tem naj spomnimo, da borci redno sodelujejo pri raznih oblikah usposabljanja teritorialcev.

Kulturni spored so izvajali člani okteta DKD Svoboda, ki se je ob svoji 30-letnici spomnil s ličnimi priznanji bivših in sedanjih pevcev, prijetno popestritev je pomenil nastop mladinskega pevskega zbora osnovne šole 14. divizije, njeni učenci pa so pripravili recital, ki bi ga s ponosom lahko pokazali na vsakem odru. Zaslužnik kulturnikom so podelili tudi bronaste Prešernove plakete.

Nedeljska premierna uprizoritev Borovih Raztrgancev, ki jih je zrežirala Zinka Guček, je bila za hvaležno občinstvo nov dokaz, da senovska ljubiteljska kultura ne pozna premora.

P. P.

JUBILEJ OBRNE ZADRUGE „RESA“ - V mali dvorani Delavskega doma Edvarda Kardelja v Krškem je bila 4. februarja slovesnost ob 10-letnici delovanja Obrtne zadruge „Resa“ iz Krškega. Zadruga, ki je lani ustvarila okrog 210 milijonov dinarjev celotnega prihodka in okoli 1,2 milijona dohodka, se uvršča v zlato sredino med štiridesetimi slovenskimi zadrugami. „Resa“ združuje gradbeno, proizvodno in storitveno dejavnost, v planskih listinah krške občine pa zavzema mesto med temeljnimi nosilci za pospeševanje razvoja drobnega gospodarstva. Petkovi slovesnosti je pridjal kulturno obeležje moški pevski zbor DKD Svoboda iz Brestanice pod vodstvom Janka Avsenika. Na sliki: med govorom direktorja zadruga Sandija Strupeha. (Foto: P. Perc)

KRŠKE NOVICE

DUHOVNICI V CELULOZO - Novoletni sprejem za predstavnik verskih skupnosti pri predsedniku občinske skupščine Branku Piru je minil v zelo prisrčnem vzdušju. Po protokolarnem delu je bilo sproščeno še več in iz raznih pomenkov, iskrih domislic in šal bi lahko pridno polnili tole rubriko. A tokrat ostanimo pri posvem resnem govoru duhovnikov s predstavniki oblasti, da bi taka srečanja postala pogostejša. To željo so obojestransko izrazili že lani, vse pa kaže, da bo letos tudi uresničena. Načelno so se že domenili, da bodo po srečanju pred letošnjimi dopusti, najverjetneje junija, duhovniki obiskali in si ogledali tovarno „Djuro Salaj“.

NAKLJUČJE ALI SRAMEŽLJIVOST? - Ob otvoritvi poslovalnice

ljubljskega Kompassa v Nakupovalnem centru so se najprej zvrstili govori predstavnikov znane potovalne agencije. Eden izmed direktorjev je dejal, da nikjer ne odpirajo poslovalnice, kjer niso dobrodošli. Po tem, da se nihče izmed domačinov, med njimi je bil tudi podpredsednik krške občinske skupščine, ni spomnil, da bi spregovoril nekaj pozdravnih besed kompasovcem, bi lahko sklepali, da se direktor Kompassa moti...

PUSTNE NOVICE ŽE V SOBOTO NAPRODAJ - Prikljubene Pustne novice bodo izšle predvidoma v soboto v 7000 izvodih. Še vedno jih je zmanjkalo, zato se podvzajate z nakupom!

KRŠKI TEDNIK

SPOSOJENO TRNJE

Tihotapci so najbližje komunizmu. Zadovoljujejo svoje potrebe pa še potrebe drugih. (Iz Ježa)

„V zaporu, a tudi vnaprej člani partije“. Ta naslov je bil objavljen pred nekaj dnevi. Pred vojno so bili to najboljši člani partije. (Iz Večernih novosti)

Tisti, ki so leto končali s pozitivno nulo, bodo ta mesec poslovali s pozitivnim plusom. (Iz lista „Centri julij“)

Mnogi se sprašujejo, kako lahko postaneš pri nas milijarder. Z vprašanji gotovo ne. (Iz Politike, ekspres)

UČIJO PREBIVALCE – Večina fantov, članov Prostovoljnega gasilskega društva Primož, je zaposlenih daleč od domačega kraja. Na mokri vaji v nedeljo konec januarja na Rogačicah so tudi ostare ženske učili sklapljati spojke gasilskih cevi. Sosedje iz novomeške občine, iz Dola, pa so pokazali, kaj zmore prava gasilska brizgalna, rosenbauerica. (Foto: A. Železnik)

Sami zložili za svoje društvo

Najmlajše gasilsko društvo v občini na Primožu lani kupilo kombi

Silvo Blatnik, predsednik društva in poveljnik gasilskega društva v krajevni skupnosti Primož, zaposlen kot strojnik pri novomeškem Pionirju, govori v samih presečkih o svojih fantih. „Resda poteka šele tretje leto, kar smo ustanovili društvo,“ pripoveduje in razloži, kako so prišli s pobudo najprej k sosedom, boštanjским gasilcem. Tem so jim svetovali najprej ustanovitev protipožarnih trojk, ki so hitro prerasle v desetino in nazadnje v društvo.

„Vsi brez izjeme,“ pojasnjuje Silvo in se v isti sapi zahvaljuje številnim krajanom te revne krajevne skupnosti za enako razumevanje.

Žal imajo premalo delovnih obklov za močno desetino, da o slavnostnih uniformah – premorejo le tri – ne govorimo. Radi bi, da bi se vanje lahko oblekli vsaj vsi ustanovni člani. Ne premorejo niti enega samceta tega slema ali gasilskega delovnega pasu.

Lani so uspešno prestali prvi ognjeni krst. Pri Novakovih na Hubajnici je treščilo v komaj zgrajeno sleme novega hleva. Silvo se sponinja, da je voda tako drla po cesti, da se je kombi komaj prebijal. So pa rešili ostreže in tudi udušili požar, ki ga je zanetila ognjena strela, kar uspe le malokrat. Trenutno se iz teh hribov vozi na tečaje v Sevnico kar devet primoških gasilcev. Vedo, da bodo močnejši le, če bodo imeli strokovno znanje. A. Ž.

Težje kot delo je najti pravi material zanj

Mojster Jože Ribič je izdelal jekleno konstrukcijo za sevniški DINOS – Dobro sodelovanje s Komunalno

Ključavničar Jože Ribič iz Sevnice je bil donedavna predsednik združenja obrtnikov sevniške občine. Po zadnji skupščini je to dolžnost prepustil mizarju Matku Kurniku. Še naprej

pa ima v izvršnem svetu na skrbi malo gospodarstvo.

Sredi Sevnice ima skrbno urejeno delavnico. Mojster ob tem potoži, da je prostorsko utesen z vseh strani. To se mu je posebno opletalo pri enem nedavnih del, 12 metrov dolgih kovinskih elementih za Dinovso halo za Jugotanimom. Vse potrebno je bilo kljub temu hitro nared. V torek, 1. februarja, je Ingradovo avtomobilsko dvigalo že spretno postavljalo kovinske stebre. Delavci Komunalne so imeli opravka pri drugih delih.

Mojster je imel v delavnici vse potrebne načrte, tudi pri zagotavljanju materiala je pomagala Komunalna. Ribič je potemtakem njen glavni kooperant pri gradnji teh prostorov, ki so tej občini sicer kar dosti kovinoskostrojne industrije prepotrebni. V številnih razpravah in tudi v tem pogovoru je poudaril pomanjkanje najrazličnejšega materiala. „Težje je dandanes dobiti delo, še težje pa je najti material zanj,“ pravi, kar tudi najbolje pojasnjuje, zakaj je zadovoljen s sodelovanjem s Komunalno. Pravzaprav bi moralo biti takšno povezovanje obrtnikov z združenim delom.

Ribič zaposluje v delavnici sedem delavcev, vse izučene ključavničarje. In vajenci? Teh ni, kako je sploh njimi, mu žal tudi ni jasno po novem usmerjenem izobraževanju. „To bo nova težava, ki se utegne izcimiti, ko bo sedanja kriza mimo,“ zamahne in se posveti delu. A. Ž.

MARLJIVI BOŠTANJČANI

V nedeljo, 6. februarja je imelo svoj občni zbor gasilsko društvo iz Boštana. Na Šmarčnem zidajo nov gasilski dom, Boštanjčani pa bi radi povečali svojega. Delovna je tudi desetina na Logu. Danes je predvidena seja predsedstva konference SZDL, kjer se nameravajo pogovoriti, kako izpeljati letošnji občinski praznik, ki naj bi ga slavili po sklepu predsedstva občinske konferenčice SZDL letos v tej krajevni skupnosti.

OBILO SEŠTANKOV

V ponedeljek se je sestel občinski sindikalni svet, ki je med drugim obravnaval stanovanjsko politiko. V torko se je sestel občinski komitej ZK, prvič po zadnji reorganizaciji. Sveti za družbenoekonomske odnose in socialno politiko občinske konference SZDL in sindikata sta se sestala na skupni seji večeraj. Obravnavala sta spremembo zakona o zdravstvenem varstvu naše republike, ki prinaša številne občutne spremembe. Ločeno so proučili tudi proslavo letošnjega 8. marca. Danes je tudi sestanek vseh direktorjev.

UTEČENA DELAVNICA – NEUTEČENO DELO – Mojster Ribič skuša sodelovati z več kolektivi pri izdelavi zahtevnih sklopov. Vesel je bil tudi kovinske hale, predvsem zategadelj, ker je montaža blizu delavnice.

SEVNIŠKI PABERKI

BONI NATISKANI – Kongres sevniškega pustnega karnevala bo na sam pustni torek ob 15. uri pred Merxom, seveda kot vse dobre stvari – na bone. Eden velja 50 dinarjev – brez „gihanja“. Dolgoročno je treba namreč poskrbeti že za naslednji karneval, saj se tudi letošnji financira od lanskega dohodka, kljub inflaciji.

ENOTNA TAKSA – Sevniški občinski izvršni svet se je na zadnji seji ugodno izrekel o enotni turistični taksi za Dolenjsko in Posavje. Po 15 dinarjev bo tista odšteta za nočitve v hotelih, gostiščih, zasebnih sobah, motelih in kampingih.

RUŠI SINDIKAT – Boštanjškega „tromostovja“ v ponedeljek že ne bi

AVTOBUS VOZI – Integralovi smučarski avtobusi so se dobro obnesli. Samo v januarju je namreč odpeljalo kar devet avtobusov, uspešno se je začel tudi februar. Domači sneg seveda ni kaj dosti maral za „usmerjene“ počitnice, ki so bile vsaj v svojem koncu prav tempirane edinole za ljubljanske in mariborske šolarje.

V težavah več pozornosti razvoju

Čateška Elma, ki se je lani otepala z upadom prodaje, začenja s ponudbo štirih novih izdelkov – Sodeluje tudi s Tesnili iz Velike Loke

Že lani med letom je kazalo, da bo za Elmo – tozđ Elektromaterial zelo težko. Povpraševanje po elektroinstalacijskem materialu se je manjšalo, na tuje trge je bil prodor veliko težji, za nameček pa so imeli težave tudi z nabavo materiala. Vse to je po svoje prispevalo, da niso bili doseženi niti proizvodni plani niti prihodek. Kljub temu so na Čatežu – to menijo še pred sprejetjem zaključnega računa – lansko leto zaključili brez izgub.

V sodelovanju s Tesnili iz Velike Loke so našli zaposlitev za okoli trideset delavcev, ki sicer ne bi imeli kaj delati, hkrati pa so zaposlili tudi svoje proste strojne kapacitete. Prav zaradi tega sodelovanja se za okoli 30 milijonov manjši prihodek in za četrtno manjša proizvodnja nista tako močno poznala ob zaključnem računu.

Čeprav je bilo lani najhujše leto za vse proizvajalce elektroinstalacijskega materiala – prodaja je strmo padala zaradi manjših naložb – si za letošnje leto obetajo boljše proizvodne in poslovne rezultate, pa tudi izvoz naj bi skupaj s tozdom iz Lendave, ki je končni proizvajalec, precej izboljšali. Kot kažejo nekatera znamenja, se bo prodaja spei nekoliko dvignila, izvoz, predvsem v nerazvite države, pa naj bi bil večji za okoli 40 milijonov dinarjev. Ob tem naj povemo, da Čatežani skoraj ves material, čeprav po precej višjih cenah kot na zunanjih trgih, nabavljajo doma.

Hkrati z reševanjem tekočih gospodarskih težav na Čatežu veliko svojih moči vlagajo v razvoj novih izdelkov, kjer želijo izboljšati kvaliteto in trgu ponuditi izdelke, ki jih pri nas sicer ni dobili. Lani so razvili štiri nove artikle s področja veznega elektroinstalacijskega materiala, ki naj bi jih letos tudi začeli prodajati. Gre za kondenzatorske sponke in konjektorje za gospodinjstvene stroje, ki so jih bili domači finalisti doslej prisiljeni uvažati. Posebna novost so tudi brezvijačne sponke za elektroinstalacijske izdelke za stanovanjsko izgradnjo. Bržkone najpomembnejša novost pa je spax, ki ga bodo v Elmi izdelovali skupaj s Tesnili iz Velike Loke. Vsi ti izdelki so plod lastnega razvojnega dela in sodelovanja z drugimi.

J. SIMČIČ

Za Čatežem so na vrsti še druge vasi

Javna razprava o razvoju že poteka

„Če je bil razvoj krajevne skupnosti Čatež v preteklih sedmih letih omejen le na središče, je zdaj napočil čas, da se dela lotimo tudi v ostalih krajih. Resda je izgradnja nove tovarne, izboljšava cestne povezave med Čatežem in občinskim središčem, trgovine in telefonije v veliki meri pripomogla k razvoju vse krajevne skupnosti, toda v manjših krajih je še vrsta pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti. Tudi s tem bi radi prispevali, da bi tu ostajalo še več ljudi, ki se bodo še bolj kot doslej lahko posvečali kmetijstvu, seveda če bodo imeli pogoj za to,“ pravi Jože Bregar, ki je spet prevzel dolžnost predsednika sveta krajevne skupnosti Čatež.

Najbolj pereč problem, s katerim se bodo Čatežani spopadli, je preskrba z zdravim pitno vodo. Obstoječa vodovodna sistema, ki pokrivata potrebe Čateža in Do-

JOŽE BREGAR: Medtem ko smo doslej vlagali le v razvoj Čateža, so zdaj prišle na vrsto tudi manjše vasi.

lenje vasi, že z davnaj ne zadoščata več, težave s pitno vodo pa so v drugih vaseh še hujše. Vse to vpliva, da se živinorejca, za katero so tamkaj sicer ugodne možnosti, ne razmahne kot bi se lahko. Prav tako ne zadoščajo nekateri cestne povezave med Čatežem, Dolenjo vasjo in Rojani ter proti Goljeku in Kriški rebri. Telefon pa sega samo do središča krajevne skupnosti in Dolenje vasi, medtem ko so ostali kraji po tej strani odrezani od sveta. Včasih so težave tudi z oskrbo kvalitetne električne energije, da ne govorimo o možnostih za kulturno in telesnokulturno udejstvovanje krajanov.

„Ker je v razvoju naše krajevne skupnosti, ki se vedno šteje med manj razvite, precej šibkih točk, bo potrebno spet uvesti krajevni samoprispevek,“ pravi Bregar. „Zato se že zdaj lotimo široke javne razprave o programu del, ki naj bi jih v prihodnjem obdobju opravili v naši krajevni skupnosti. Zdej se je že začela javna razprava v vaških odborih Socialistične zveze, kaj vse bi lahko iz smernic, ki smo jih sprejeli, v tem in v prihodnjih letih opraili. Program, ki smo ga ponudili v razpravo krajanom, je kar zahteven, še posebej, če upoštevamo gospodarske težave, v katerih zdaj tičimo. Toda s pomočjo krajanov, ki so že nekajkrat dokazali veliko voljo do dela, komunalne skupnosti, Elme, enot JLA in mladinskih delovnih brigad, sem prepričan, da bomo kos tudi tem nalogam,“ je poudaril Bregar. J. S.

DELAVCI NISO OSTALI BREZ DELA – Delavci Elme na Čatežu bi lani skoraj ostali brez dela. Na srečo so se dogovorili, da bodo odvečni delavci prišli v Tesnilih v Veliki Loki. Kar trideset jih je lani delalo tako, podobno so ravnali, ko so imeli nekaj odvečnih strojnih zmogljivosti. (Foto: J. Simčič)

Prvič izvoz večji od uvoza

Lanski izvozni načrti v trebanjski občini niso bili uresničeni – Letos naskok na pozitivno izvozno bilanco

Zapisali smo že, da so si trebanjske delovne organizacije in tozdi za letos zastavili precej obsežne proizvodne in tudi izvozne naloge. Seveda je zaradi tega prihajala vrsta opozoril, češ da bodo razmere v gospodarstvu še težje kot leta 1981. Še večjo težo tem opozorilom pa daje tudi analiza o uresničevanju resolucije o izvajanju družbenega plana občine Trebnje v preteklem letu.

Iz nje je namreč razvidno, da lanski ambiciozni izvozni načrti ne bodo uresničeni. Trebanjsko združeno delo si je zadalo nalogo, da bo izvoz na konvertibilno področje v primerjavi s prejšnjim letom povečalo za 52 odst. Toda združeno delo je izvozilo celo manj kot leto poprej, tako da izvozni načrt ne bo dosežen. Na srečo v trebanjski občini niso pretirano uvažali, kar je pripomoglo, da se je pokritje uvoza z izvozom nekoliko popravilo. Zdej znaša to pokritje že skoraj 100 odst., medtem ko je bilo leto poprej za polovico nižje.

Seweda se zaradi tega zaostajanja ne bo nič zmanjšala prodaja na tujih trgih. Prej ko slej pa bodo pri tem nosile levji delež tiste organizacije, ki so že lani veliko izvažale. Med njimi so Tesnili iz Velike Loke, Trimo in Dana. In pri uresničevanju letošnjih izvoznih načrtov gre predvsem za to, da tujemu trgu ponudijo čimveč konkurenčnih proizvodov, v katerih bo čimveč domače pameti. Še naprej bodo iskali tržišča v tretjem svetu, kjer ima uspehe predvsem Trimo.

Hkrati s povečevanjem izvoza bodo v trebanjski občini veliko pozornosti posvečali lastni proizvodnji tistih materialov in surovin, ki so jih bili doslej prisiljeni uvažati. To velja predvsem za Novolesova tozda, Tovarno akrilnih proizvodov in Industrijo gradbene keramike, ki se uvažata akril oziroma keramično glazuro. Toda ne glede na ta, bržkone dolgoročno prizadevanja se bo letos, če bodo načrti obveljali, trebanjska občina tudi uvrstila med tiste, ki več izvozijo, kot uvozijo. Delež izvoza naj bi v celotnem prihodu narasel na 8 odst., kar je veliko več kot pretekla leta. J. SIMČIČ

IZ KRAJA V KRAJ

PUTNIKOVI MOTEL V TREBNJEM je kar precej od rok, še posebej, ker v zadnjem času veljajo omejitve v porabi bencina. Zato so si v tem motelu, še posebej v zadnjem času, ko so postali samostojen tozđ, zadali za nalogo, da bodo vabili tudi z glasbo. Vsaj tako je bilo moč soditi po številnih plakatih, ki so vabili na ples, kjer je z milimi zvoki nastopal ansambel „Akord“.

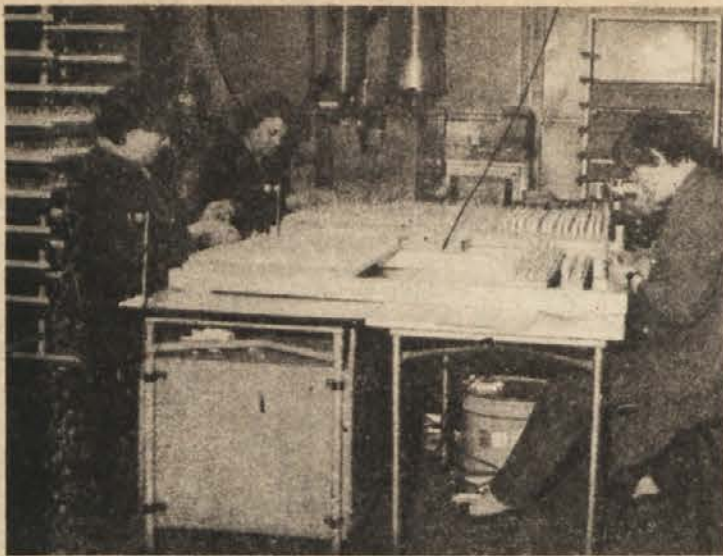
AH, TA ZELENA BRATOVŠČINA – to pot za spremembo trebanjskega! Medtem ko so trebanjski lovci pretekla leta vsaj en dan izmed 365 posvetili zakonskim družicam, dekletom in priložnostnim prijateljicam, lani ni bilo nič z lovsko zabavo. Lovci menda tožijo, da jim manjka denarja in časa, da naj zveste zakonske družice še malo počakajo, da bodo že pripravili tisto slavje. Žene pa se boje, da s temi

obljubami ne bo nič. Saj lovci že 10 let obljublajo, da bodo spet priredili lovsko veselico, a je žal ostalo samo pri obljubah. In kaj hočemo, takšni so pač lovci, veliko obljublajo, pa malo uresničijo!

TREBANJSKI IGK je tisti izmed Novolesovih tozdom, ki ima največji bolniški stalež. Vendar je po starostni strukturi in po težavosti dela za to najmanj razlogov. Ob vsem tem se zdi, da tamkajšnji delavci ne jemljejo preveč resno položaja, v katerem so se znašli, med drugim tudi zaradi slabega dela. Toda v Novolesu so prepričani, da bodo najhujšim „bolnikom“ že stopili na prste. Recept, kako jim bo to uspelo, pa bi želela slišati še kakšna delovna organizacija v trebanjski občini. Saj so Trebanjci – tako kažejo statistike – vse bolj bolni. Žal ne za delo v vinogradnih kjer je videti tudi tak „bolnik“.

TREBANJSKE NOVICE

SEVNIŠKI VESTNIK

ZOPET BOLJ ŠIROKO ODPRTA VRATA ZAPOSLOVANJA – V semiški Iskri nameravajo letos zopet zaposliti nekoliko več delavcev. Zadnji dve leti so v glavnem zaposlovali le strokovni kader, ki so ga študirali, v neposredni proizvodnji pa se je število zaposlenih celo zmanjšalo. Tudi letos bodo nadaljevali prakso preteklih let, a bodo hkrati zaposlovali tudi delavce v proizvodnji. Po predvidevanjih naj bi letos našlo zaposlitev v Iskri 64 ljudi. (Foto: M. Bezek)

Napredek tudi v oddaljene vasi

V semiški krajevni skupnosti letos dve pomembni pridobitvi: posodobitev ceste in 150 telefonskih priključkov – Velik prispevek krajanov.

Krajevna skupnost Semič velja v črnomaljski občini za eno najbolj razvitih, vendar je razvito predvsem središče, torej Semič z okolico, ki se ima za napredek v glavnem zahvaliti tovarni kondenzatorjev Iskra. A mnoge ostale vasi in zaselki še vedno nimajo vodovoda – takšnih je kar polovica, tretjina naselij pa niti industrijskega električnega toka. Toda krajanje ne čakajo in ne držijo rok križem, saj se zavedajo, da si bodo ustvarili možnosti za boljše življenje predvsem z lastnim delom.

Tako bodo letos bogatejši za dve novi pridobitvi. Obnovili bodo 6 kilometrov dolgo makadamsko cesto od Semiča do Krvavčjega vrha, za kar so 2 milijona dinarjev zbrali s samopriskevkom, milijon in pol so dale delovne organizacije na semiškem področju, pol milijona pa krajanje s prostovoljnimi prispevki. Z deli bodo začeli spomladi, zemeljska dela pa bo

opravila inženirska enota JLA, kar pomeni, da se bodo stroški občutno zmanjšali.

Druga, še pomembnejša pridobitev je telefonska povezava s petnajstimi vasmi od Semiča do Štrekljčeva oz. Malin. Predračunska vrednost za to investicijo je 9 milijonov dinarjev, vse stroške bodo krili krajanje sami, delo pa opravili prostovoljno. Zanimanje za priključitev na telefonsko omrežje je v krajevni skupnosti veliko, vendar bodo letos zadovoljili le 150 prosilcev. Zmogljivosti avtomatske telefonske centrale bodo s tem namreč zapolnjene, za razširitev pa bi potrebovali dodatna 2 milijona dinarjev. Pomoč bodo gotovo morali znova poiskati pri krajanjih, saj podjetje za ptt promet ne obljublja nobenih sredstev.

Boljši časi se obetajo tudi Rožnemu delu, ki je sedaj brez

6. TEDEN DOMAČEGA FILMA

V okviru praznovanja občinskega praznika pripravljata Zavod za kulturno-prosvetno dejavnost in občinska kulturna skupnost od 19. do 25. februarja v Črnomlju 6. teden domačega filma. Na predstavah, ki bodo vsak dan ob 17. in 20. uri, si bo moč ogledati filme Razseljena oseba, Variola vera, Maratonci tečejo častni krog, Savamala, Pustota, Kiklop in Rdeči woogie. V kulturnem domu so v predprodaji abonmajske vstopnice po 210 dinarjev, za dijake, študente in vojsake pa po 30 din manj. Ob tednu domačega filma bo v avli kulturnega doma razstavljal domačin, akademski kipar Jože Vrščaj. Razstava bo odprta v soboto, 19. februarja, ob 19. uri.

Polovica proizvodnje v izvoz

Glede na 185-odstotno pokrivanje uvoza z izvozom v lanskem letu v Kometu letos računajo na več uvoznih pravic – Kljub težavam so poslovali v okviru plana

Kljub težavam zlasti pri uvozu potrebnih reprodukcijskih materialov kažejo prvi podatki oziroma ocene, da je 445-članski kolektiv metliškega Kometu v lanskem letu dobro posloval

in dosegal rezultate v okviru plana.

Prvi podatki sicer kažejo, da bo celotni prihodek malo pod načrtovanim, in to predvsem zato, ker se je zaradi močno zmanjšanih možnosti uvoza zmanjšal obseg prodaje na domačem trgu. Vendar so se zaradi tega zmanjšali tudi materialni stroški, tako da je dohodek za dva odstotka večji kot so ga načrtovali. Ocenjujejo, da bo dohodek znašal 113 milijonov dinarjev, čisti dohodek pa 93 milijonov dinarjev, kar je tudi odstotek več od planiranega. Prav tako je ostanek dohodka za 5 odst. večji kot so načrtovali za lansko leto.

Povedati je treba, da je Komet več kot 22 odst. celotnega prihodka dosegel z izvozom na konvertibilno tržišče in v lanskem letu je bilo pokrivanje uvoza z izvozom kar 185-odstotno, medtem ko je bilo leto poprej 140-odstotno. Res gre ta visoka stopnja pokrivanja deloma na račun manjšega uvoza, vendar je dejstvo, da se je tudi izvoz na konvertibilno tržišče precej povečal. Tako je Komet lani na konvertibilni trg izvozil za 868.000 dolarjev, uvozil pa za 463.000 dolarjev.

Lani jeseni so morali v Kometu zaradi zmanjšanih pravic pri uvozu omejiti obseg proizvodnje, vendar so krizo kmalu prebrodili, opravljati so namreč začeli usluge zlasti za tuje, delno pa tudi za domače partnerje. Za letos računajo, da bodo glede na tako visoko stopnjo pokrivanja uvoza z izvozom imeli več uvoznih pravic kot lani.

Poleg tega bo tovarna Inplet, ki so jo v Dolnjem Brezovem pri Sevnici skupaj zgradili Komet Lisca in Jutranjka, v prvem polletju začela dobavljati materiale za izdelavo nedrčkov in s tem se bo tudi zmanjšal uvoz. V Kometu se zavedajo, da bo izvoz teško še povečati, saj že sedaj kar 48 odstotkov vseh kapacitet dela za izvoz.

A. B.

ZA OSEBNE DOHODKE MANJ OD DOVOLJENEGA

V lanskem letu bi lahko v Kometu povečali maso za osebne dohodek za 20,4 odst., a so jo le za 19,6 odst. Tudi prejšnja leta so, čeprav so imeli vseskozi dobre poslovne rezultate, za osebne dohodek namenili manj, kot bi lahko. Zato so osebni dohodki v Kometu sorazmerno nizki, saj znaša povprečni osebni dohodek za lansko leto 10.040 din, leto poprej pa je bil 8.606 din.

NASTOP V SLAMNI VASI

Pred kratkim je metliški mešani pevski zbor Beti napravil prebivalcem Slamne vasi prijeten večer. V njihovem novem gasilskem domu je zbor zapel 17 pesni in številni poslušalci so bili navdušeni nad petjem zbora, ki ga vodi Franc Milek. Po koncu programa je bilo slišati želje, naj bi v Slamni vasi nastopil tudi tamburaši in ne nazadnje oktet Vitis. Ljudje so željni kulturnih prireditvev, ki jih v tej krajevni skupnosti manjka, sedaj pa je na voljo lep prostor. Pevcem bo ostal v spominu topel sprejem pa še prijateljski večer v kleti gasilskega doma, kjer so nadaljevali s petjem.

ROSE OSVAJA TRŽIŠČE

Izkazalo se je, da je metliška Vinska klet naredila dobro potezo, ko je na trg poslala precej večje količine svojega novega vina, belokranjskega roseja. To novo vino, za katerega strokovnjaki trdijo, da so lahko enakovredno kosa z znamenitimi francoskimi in španskimi roseji, gre zelo dobro v prodajo. Za letos trdijo, da ga bo dovolj ne samo na tržišču Bele krajine in širše Dolenjske, marveč tudi na ljubljanskem, gorenjskem in celjskem območju.

Krasinec, vas pravih kmetov

Lani je Jože Zupančič oddal 10.000 litrov mleka – Malo rok za delo na kmetiji

Kmetje iz Krasince oddajo jeseni, ko je paša, okoli 1.000 litrov mleka vsak dan, sedaj pozimi pa okoli 850 litrov. Med temi, ki oddajajo mleko, je tudi Jože Zupančič, 28-letni čisti kmet, ki ni nikoli okusil nobenega drugega poklica razen kmečkega. Mleko je njegova glavna proizvodnja, vsako leto pa na približno enem hektarju posadi krompir, ki ga ob dobri letini pridelca 15 do 20 ton, lani, ko je bila letina za krompir slaba, pa ga je bilo le 13 ton.

„Imamo 9 hektarjev zemlje, od tega je hektar gozda. Redim šest krav in dva bika, ki ju bom za zakol prodal metliški Kmetijski zadrugi, katere član je bil že

Jože Zupančič: „Po zadnji podražitvi je odkupna cena mleka primerna.“

moj oče. Lani sem ljubljanski mlekarji preko naše kmetijske zadruge oddal 10.000 litrov mleka; do zadnje podražitve kmetje s ceno mleka nismo bili zadovoljni, sedaj, ko dobimo, če je tolična stopnja 4-odstotna, za liter do 19 dinarjev, pa nekako gre,“ pravi Zupančič.

Mladi kmet trdi, da je danes kljub raznim strojem na kmetih še vedno treba trdo delati. „Na kmetiji je danes precej manj delovnih rok. Pri nas glavno breme pade name; v pomoč mi je še mama, žena pa je v službi, imava dva majhna otroka, teta, ki živi pri nas, pa je že v letih.“ Jože ima vse potrebne stroje za spravo krme: traktor, kosilnico, obračalnik, nakladalno prikolico in puhalnik. V Krasincu, kjer je kar kakih deset mladih čistih kmetov, imajo tudi več strojnih skupnosti in član ene od teh je tudi Zupančič. „V naši strojni skupnosti nas je šest in imamo sadilnico za krompir in koruzo, cisteno za gnojnico, silo kombujna, krožne brane, jezevke. Naša vas je slozna, dobro se razumemo in drug drugemu pomagamo.“

S pomočjo kredita kmetijske zadruge si je Jože zgradil nov hlev, nasploh pravi, da imajo z zadruge dobre odnose, saj jim pomaga tako pri gradnji kot pri nakupu kmetijske mehanizacije pa tudi s strokovnimi nasveti. „V Krasincu smo vsi kmetje člani zadruge,“ pove Jože, ki se je, kot vsi belokranjski kmetje, ki redijo živino, pritožil nad tem, da je odkupna cena na slovenski strani Kolpe precej nižja kot na hrvaški strani. „Isti kupec, naj bo to Emona, Gruda ali kdo drug, je na oni strani pripravljen plačati več kot na tej. Seveda kmetje prodajajo tam, kjer je zanje bolj ugodno. Tudi za krompir je v Karlovcu boljša cena kot pri nas.“

Jože Zupančič je bil pred dvema letoma tudi v odboru za komasacijo v Krasincu. „Šlo je za 57 ha zemljišče; čeprav so bili takrat tudi glasovi proti, smo danes vsi zadovoljni. Komasaacija je bila opravljena pošteno, obdelava zemlje je sedaj lažja, izkoristek strojev boljši, manjša je poraba goriva. V vasi že razmišljamo o drugem kompleksu za komasacijo.“

A. BARTEJ

V gospodarstvu na prvem mestu izvoz

Sprejeta resolucija o politiki izvajanja družbenega plana v črnomaljski občini

V črnomaljski občini so zelo pogumno zastavili plan družbenoekonomskega razvoja v letošnjem letu, saj načrtujejo, da bodo na konvertibilno področje izvozili za 18 odst. več kot preteklo leto, uvoz pa naj bi ostal na enaki ravni kot leta 1982. Družbeni proizvod oz. celotno proizvodnjo bodo povečali za 3 odst., pogoj za to pa je v stopnji rasti produktivnosti, ki bo znašala 1,5 odst., ter v številu zaposlenih, ki se bo letos povečalo za 100 ljudi. Delavce bodo zaposlovali predvsem v kmetijstvu, rudarstvu in drobnih obrti.

Dohodek bo v letu 1983 porasel nominalno za 23 odst. Bruto osebni dohodki bodo zaostajali za rastjo dohodka za 35 odst., sredstva skupne porabe pa za polovico. Rast sredstev za zadovoljevanje splošnih potreb bo okoli 10,7 odst.

Glavni poudarek pri usmerjanju gospodarstva bo v izvozu, kmetijstvu, gozdarstvu, energetiki, zaposlovanju in prednostnih investicijah. Med družbenimi dejavnostmi pa bodo imeli prioriteto izobraževanje, zdravstvo in inovacijsko-raziskovalna dejavnost.

Vrednost naložb bo letos okrog petino družbenega proizvoda, v glavnem pa se bodo nadaljevale tiste, ki so že v teku: oprema semiške Iskre, odpiranje južnega polja v rudniku Kanižarica, gradnja stanovanj, nadaljevanje adaptacije črnomaljske osnovne šole ter usposobitev Iskrinega obrata v Aldešičih in začetek proizvodnje. Med novimi investicijami bodo imele prednost oprema tovarne Beti, gradnja nove Belsadove proizvodne hale, rekonstrukcija livarne v Beltu in gradnja hlevov za govedo ter vlaganje v zasebno kmetijsko proizvodnjo.

V stanovanjskem gospodarstvu bodo v črnomaljski občini v letošnjem letu zgradili 51 družbenih stanovanj – polovica bo solidarnostnih, 31 zasebnih stanovanjskih hiš, v blokovskem naselju Čardak pa prvo fazo kotlovnice na trda goriva.

B. M.

KUD O SVOJEM DELU

Kulturno-umetniško društvo Miran Jarc je imelo pretekli teden letno konferenco, na kateri je pregledalo delo v preteklem letu. Ugotovili so, da je bila najbolj delavna folklorna skupina, ki je imela kar 18 samostojnih nastopov. Gledališka skupina zaradi pomanjkanja kadrov to sezono počiva, ženski pevski zbor pa je po enoletnem premoru začel v jeseni znova vaditi pod vodstvom Ani Jankovič-Sobar. Za letošnje leto so si postavili obširen program, najpomembnejša pa bo gotovo društvena prireditev, ki bo posvečena 35. obletnici delovanja črnomaljskega ženskega pevskega zbora. Na jubilej, ki bo v jeseni, bodo povabili tudi pevске zborе, s katerimi sodelujejo.

Konferenco so zaključili z mislijo, da bi združili v novo sekcijo KUD vse likovnike v občini, ki so doslej delali neorganizirano.

ČIŠČENJE NAMESTO SANKANJA

V adaptirani osnovni šoli v Zupančičevi ulici so pretekli teden znova začeli pouk. Velika zasluga za to gre med drugim osnovnošolcem, ki so ves zadnji teden počitnice skrbno čistili prostore obnovljene šole ter tako koristno zapolnili proste dni brez snega.

ČRNMALJSKI DROBIR

RAZOGLAVO SKLADIŠČE – Obisk gradbenikov bi potrebovala tudi stavba v Vinici, v kateri imajo prostore trgovina Dolenjke, skladišče Kmetijske zadruge in krajevna skupnost. Prav na strehi, ki pokriva združeno skladišče, se je udrla streha in že najmanj leto dni kazi hišo in dela sramoto trgu. Viničani upajo, da bo toplo vreme odtalilo tudi združeno blagajno in da bo kakšen dinar kanil za popravilo strehe.

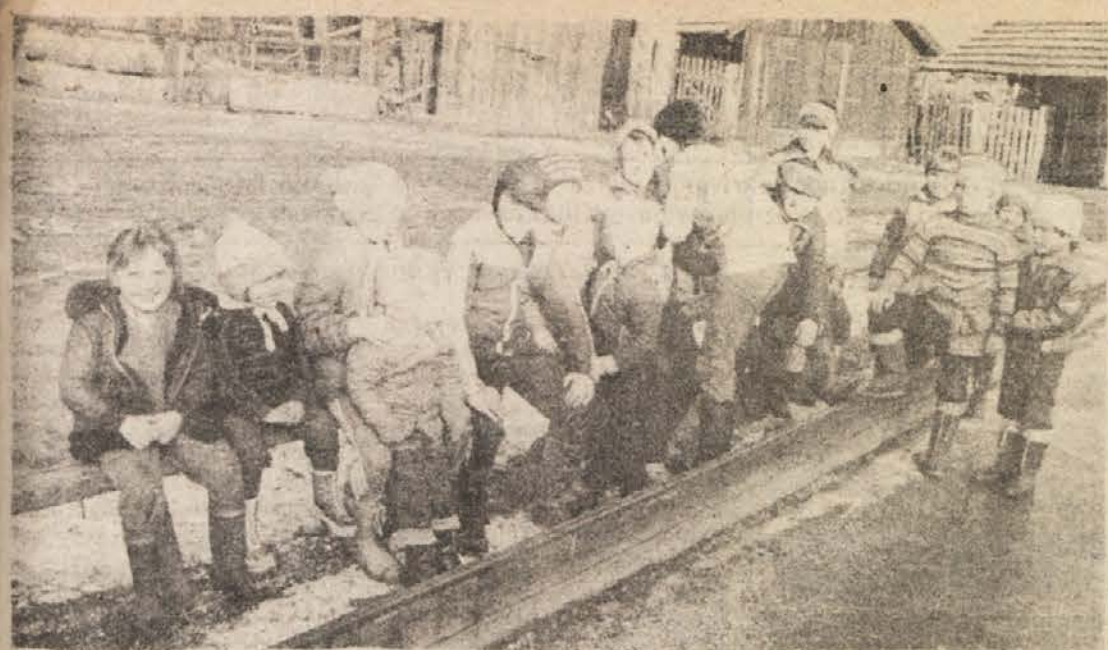
NEBO GA JE DALO... Sneg je komunalce znova presenetil – vsaj v Črnomlju. Res, da so ceste splužili, „pozabili“ pa so na pločnike in parkirne prostore. No da, pločniki so sicer bili očiščeni, a le za „vožnjo“ v eno smer, saj so pospravili sneg le z ene strani ceste. Mogoče pa so pločnike na drugi strani pustili v obdelavo drugi izmeni ali pa se držijo načela: nebo ga je dalo, nebo naj ga vzame (sneg namreč).

IGRANJE NA HRBTU – Folklorna skupina „Zeleni Jurij“ velja v občini za eno najkvalitetnejših v občini, hkrati pa se ponasa tudi z zanimivostjo, ki je ni moč videti vsak dan: njihov harmonikar obvlada igranje na svoj instrument celo na hrbtu. Če kdo ne verjame, naj le pride pogledat na naslednji nastop folklorne skupine.

MLEKO POD MILIM NEBOM – Nekateri bodoče zbiralnice mleka v črnomaljski občini zaman čakajo na zidarje. Na mestu, kjer naj bi počakale kante pod streho na mlekarški avto, stojijo kupi zidakov kot opomin naši zidarski vnemi in odnosu do kmetijstva. Ponokod so sicer zidovi že nekoliko pognali iz tal, a so je gradnja, le kdo bi vedel, zakaj, ustavila. Slabo vreme do konca preteklega tedna gotovo ni bilo vzrok.

Črnomaljski poročevalec

metliški tednik

NAMESTO SMUČANJA IN SANKANJA — Lepe, sončne dni, ko ni bilo dovolj snega in ledu za sankanje, smučanje in drsanje, so otroci s Trdnjave na Rudniku pri Kočevju izkoristili za razne druge igre, kot „ugibanje živali“, med katero smo jih presenetili. (Foto: Primc)

Grobo kršene samoupravne pravice

Zahtevane ostre kazni za tiste, ki so nesamoupravno sprejemali višje obremenitve osebnih dohodkov — V besedah odločno, kako pa bo v praksi?

„Občinske družbeno-politične organizacije niso noben servis občinske uprave ali strokovnih služb SIS(ov), ampak so servis delovnih ljudi in občanov, se pravi, da so jim dolžne

pomagati pri uveljavljanju njihovega samoupravnega odločanja.“

To je ena izmed misli iz razprave predsednika modobčinskega sveta ZK Ljubljanske regije Ludvika Zajca na zadnji seji občinskega komiteja (prej konferenca) ZK Kočevje, na kateri so razpravljali o postopkih pri sprejemanju novih prispevnih stopenj iz osebnih dohodkov.

V kočevski občini je decembra lani znašala obremenitev osebnih dohodkov s prispevki 26,50 odst. in je bila ena najnižjih v Sloveniji, v januarju pa že 30,991 odst. in je bila ena najvišjih v Sloveniji. To pomeni, da bi se morali čisti osebni dohodki pri enaki produktivnosti vsakega zaposlenega znižati za okoli 6 odst.

V razpravi je bilo najprej ugotovljeno, da so bile prispevne stopnje v kočevski občini nižje kot drugod, da so torej zato kočevski delavci dobivali višje osebne dohode in da so se letos najbolj zvišale republiške prispevne stopnje (za 2,7 odst.), manj pa občinske.

Iz razprave se ni dalo razbrati, da bi o povišanju stopenj kjerkoli na osnovi točnih podatkov razpravljali in odločali delavci, pač pa so v dveh primerih (otroško varstvo, socialno skrbstvo) o tem odločale skupščine SIS.

SKUPNA NABAVA?

Delegat Itasa Kočevje je na zadnji seji zbora združenega dela občinske skupščine Kočevje predlagal, naj bi v občini ustanovili službo, ki bi naročala potrebni material za vse (sorodne) delovne organizacije. Tako bi pocenili nabavne, prevozne in skladiščne stroške pa tudi stroške, ki nastanejo zaradi poznih dobav.

Odgovor je bil, da je pobuda koristna, vendar jo je možno uresničiti le v združenem delu (se pravi z medsebojnim dogovarjanjem zainteresiranih), oziroma s pomočjo območne gospodarske zbornice.

Drobne iz Kočevja

SE DVE TEKMOVANJI INVALIDOV — V soboto, 12. februarja, bo v Kočevju tekmovalje invalidov v sahu. Tekmovati bodo invalidi z območja Ljubljana-Dolenjska. Za isto območje bo v soboto, 26. februarja, tudi v Kočevju tekmovalje v kegljanju. Obe tekmovalji

PREVEČ PODRAZILI — Končno se je izkazalo, da je bil januarski račun za centralno kurjavo za stanovanjske objekte, ki se ogrevajo iz kemične tovarne, močno pretiran, saj je znašala podražitev kar 52 odst.

Med stanovalci je zato zavrelo in zdaj se govori, da bodo preveč zaračunano poročali že pri tem obračunu. Občani so že vrsto let opozarjali na nekatere čudne, da ne rečemo sumljive zadeve v zvezi z ogrevanjem. Noben organ ali organizacija pa jim nikoli ni pomagala, da bi zadeve izpeljali na čisto. Tudi to je eden izmed vzrokov, da se le malo stanovalcev še zniža za delo v hišni samoupravi, saj je dosedanja praksa pokazala, da vedno potegnejo krajši konec.

SPET ZAPADEL SNEG — Ze naslednji dan, ko so minile šolske počitnice, je spet začel padati sneg. Padal je kar dva dni, sicer bolj po malem, vendar je zmrzal pripomogla, da se je obdržal. Tudi Rinža je ponovno zaledenela, vendar tudi tokrat ne toliko, da bi se dalo po njej drsati.

občan vprašuje

Kako si upaš trditi, da te zadnja, nad 30-odstotna podražitev mesa ni prizadela? — Ker v mesnicah ni mesa.

organizira Društvo invalidov Kočevje.

KOČEVJSKE NOVICE

Preprečiti onesnaževanje voda

Vsak ribič mora na leto opraviti 10 delovnih ur, sicer ne more biti član družine — Izvolili novega predsednika tekmovalne komisije, ker stari ni organiziral tekmovanja

Ribiška družina Ribnica je na nedavnem zboru delegatov sprejela delovni program za leto, nove članske prispevke za leto, delovno obveznost članov za leto in še nekatere druge sklepe in ukrepe.

V revirju Dolenja vas bodo uredili jezove na Obrhu in na Ribnici (Zalužje, Dolenja vas). Poskrbeli bodo tudi za preprečitev onesnaževanja voda, ki jih povzročata kanalizacija v Prigorici in trgovina Mercator v Dolenji vasi.

V revirju Sodražica bodo uredili gojitvene vode in pragove na Bistrici, v revirju Rašica pa gojitvene vode in pontikalnice ter vzdrževali ostale vode. V revirju Ribnica bodo uredili ribnike, pragove na Bistrici, onemogočili onesnaževanje Sajeveca in uredili zgornji tok Ribnice.

Vodne pragove v Bistrici je sicer dolžna urediti vodna skupnost Ljubljana-Sava, vendar bodo to opravili kar ribiči na stroške Vodne skupnosti. S skkupnimi akcijami bodo ribiči razen tega opremili svoje prostore v starem zdravstvenem domu, ki jim jih je brezplačno odstopil Riko, ki je to stavbo kupil.

Vsak član ribiške družine je letos dolžan opraviti 10 delovnih ur. Če jih ne opravi, jih mora plačati po 200 din. Vendar vsak član mora opraviti najmanj 5 delovnih ur, šele nato lahko preostalih pet plača. Če te obveznosti ne izpolni, ne dobi ribolovnice za naslednjo sezono, kljub temu pa mora plačati ostale članske obveznosti in tudi delovne

Ške družine ne bo mogel več ostati. Seveda so stari in bolni člani oproščeni delovne obveznosti.

Clanski prispevki tudi niso majhni. Za stare ribiče znašajo 1.500 din na člana, za novoro sprejete (za letošnjo sezono) pa celo 4.575 din, saj morajo novi člani plačati še 2.000 din pristopnine, 1.000 din za polovico neopravljenih delovnih ur in 75 din za pripravniški dnevnik. Za mladince znašajo letni prispevki skupaj z letno ribolovnico, revijo Ribič in prispevki 700 din.

Na zboru so razrešili dosedanega vodjo tekmovalne komisije, ker ni organiziral obveznega letnega tekmovanja v suhih disciplinah za člane družine. Za novega predsednika so izvolili Staneta Žbona ml. Sklenili so, da mora vsak član, ki se ne udeleži tekmovanja, plačati 200 din kazni.

Za delegate za KS so izvolili tajnika RD Vojka Stanflja (v njegovi odsotnosti ga nadomešča predsednik RD Franc Petek) — za KS Ribnica, Igorja Petriča (za KS Sodražica), Jožeta Oblaka (za KS Velike Lašče) in Leopolda Debeljaka (za KS Dolenja vas).

J. PRIMC

RIBNIČANI V KOČEVJU — Topla zima gre na roko tudi krošnjarem. Janez Košir iz Slatnika v ribiški občini večkrat pripelje suho robo in druge izdelke domače obrti na kočevsko tržnico (na sliki), kjer pa to zimo ni pravega povpraševanja. (Foto: France Brus)

Zadovoljni taborniki

V Sodražici in okolici taborniki iz Zaloga srečali le dobre ljudi — Smučali, obiskali Ogenjco in suhorobarje

Taborniški odred „Rdeči Zalog“ iz Zaloga pri Ljubljani je med šolskimi počitnicami organiziral zimovanje v Sodražici in okolici. Taborjenja, ki je trajalo teden dni, se je udeležilo 33 tabornikov, vodila pa jih je Marta Černe.

Taborniki tega odreda so že med lanskimi poletnimi šolskimi počitnicami bivali na območju občine Ribnica in sosednje občine Ljubljana-Vič-Rudnik, in sicer v okolici Ortneka in Dvorske vasi. Ker so bili zadovoljni, so se vrnili.

Zdaj, pozimi, pravzaprav niti niso taborili, saj so stanovali v prostorih krajevne skupnosti; hranili pa so se v gostilni „Izvir“. Na srečo je prav med njihovim bivanjem v Sodražici zapadlo nekaj snega, da so lahko opravili vadbo in nekatera tekmovalna na snegu, in sicer na smučišču v Izberju. Organizirali so tudi več izletov v širo okolico Sodražice. Med ostalimi so obiskali partizansko bolnišnico Ogenjca, ki so jo spoznali že, ko so gledali televizijsko nadaljevanje o njej. Taborniki pa so bili še posebno veseli obiska pri znanih

izdelovalcih suhe robe v okolici Sodražice.

„Priznati moramo, da smo v teh krajih srečali same dobre ljudi. Vsi so nam pomagali, od mladine, šole, turističnega društva, krajevne skupnosti, lovec in drugih do vojašnice v Ortneku, ki nam je posodila ležišča. Tudi v naslednjih letih se bomo radi vračali v te kraje“, je ob slovesu dejala Marta Černe, vodja tabora.

M. GLAVONJIC

Letos še več

V Pletenini bodo več proizvedli in izvozili

V delovni enoti ljubljanske Pletenine v Sodražici je zaposlenih 120 delavcev, med njimi je večina žensk. Podatkov o lanskem gospodarstvu še nimajo, prepričani pa so, da so uspešno poslovali.

V delovni organizaciji Pletenina predvidevajo, da bo njihova enota v Sodražici letos zvečala proizvodnjo za 18 odst., kar pomeni, da bodo člani tega kolektiva izdelali okoli 149.000 trenerj, tekaških dresov in drugih svojih proizvodov. Tako povečanje je potrebno tudi zato, ker je na zunanjem trgu vedno večje povpraševanje po njihovih proizvodih. Izvažajo predvsem v Nemčijo, Avstrijo, Švico in Kuvajti. Predvideni proizvodni načrt za leto bodo izpolnili, saj proizvodnjo lahko zavre le pomanjkanje raznih materialov, domačih in uvoženih.

Kljub dosedanemu uspešnemu delu pa se otepajo tudi s težavami, ki so predvsem posledica zastarelih strojev in drugih proizvodnih naprav. Vendar letos ne morejo računati na nikakršno obnovo. Osloniti se bodo morali na to, kar imajo; pravijo pa, da bodo še izboljšali tudi delovno disciplino, kjer je še nekaj (malega) rezerv.

V sodražici enoti Pletenine kljub načrtovani višji proizvodnji ne bodo zaposlili novih delavcev. Izjema je le delovno mesto mehanika za vzdrževanje strojev, ki je razpisano že nekaj mesecev, doslej pa se ni še nihče prijavil.

M. G.Č.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCCI

PREPREČEVATI SKODO — Tudi v ribiški občini sklepajo lovske družine in krajevne skupnosti samoupravne sporazume o preprečevanju škode, povzročene po divjadi. Po veljavnih predpisih so lovske družine dolžne nabaviti sredstva za preprečevanje škode, krajevne skupnosti pa so dolžne poskrbeti za postavitev teh naprav, postavitev plotov in drugih ovir.

NONET VITRA PRIDNO NASTOPA — Ribniški deklinski nonet „Vitra“, ki ga vodi Bernarda Kogovšek, smo pred kratkim videli tudi na televiziji. Te dni je pel tudi v kristalni dvorani hotela Sion v Ljubljani. Razen tega pa pridno nastopa po raznih prireditvah v domači občini, med drugim tudi v kulturnih programih, ki so po nekaterih občinskih zbiorih osnovnih organizacij sindikata.

GLASBENI VEČER — V okviru praznovanja slovenskega kulturnega praznika bo jutri, 11. februarja, ob 19. uri v dvorani doma JLA v Ribnici glasbeni večer. Prireja ga KUD „Jakob Gallus-Petelin“ iz Ribnice. Na njem bodo nastopile amaterske glasbene skupine in posamezniki iz vse ribiške občine.

občan vprašuje

Zakaj ribniški poštar noče dati stipendije staršem, če študenta ni doma? — Da je ne bi zapili starši, saj jo mora študent.

REŠETU

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 10. februarja - Silvan Petek, 11. februarja - Zvezdana Sobota, 12. februarja - Damjan Nedelja, 13. februarja - Katarina Ponedeljek, 14. februarja - Valentin Torek, 15. februarja - Pust Sreda, 16. februarja - Julijana Cetrtek, 17. februarja - Aleš

LUNINE MENE
13. februarja ob 1.32 - mlaj

KINIO

BREŽICE: 11. in 12. 2. ameriški film Operacija zebra. 12. 2. ameriška risanka Popajeva vragolije. 13. in 14. 2. ameriški film Legenda, o

kasterju. 15. in 16. 2. ameriški film Zadnji valček.

CRNOMELJ: 10. in 13. 2. ameriški film Podgane na asfaltu. 11. 2. risanka Tom in Jerry - dobra prijateljca. 11. in 13. 2. brazilski film Na svidenje, Brazilija. 15. 2. italijanski film Canerburijske zgodbe. 17. 2. italijanski film Prenosišče izgubljenih.

KOSTANJEVICA: 12. 2. ameriški film Kralj zvodnikov. 13. 2. italijanski film Od pekla do zmage.

KRSKO: 13. 2. ameriški film Zora v deželi Zulu. 15. 2. ameriški film Par - nepar. 16. 2. japonski film Boksar. 17. 2. ameriški film Invazija tretjih bitij.

SEVNICA: 11. 2. hongkonški film Osamelci tigr. 12. 2. italijanski film Šerif v dolini Nila. 13. 2. japonski film Maskirani voziki. 16. in 17. 2. ameriški film Plaz.

Z 750, neregistrirano, prodam. Telefon 84-566 po 17. uri.

GOLF, letnik 1978, prodam. Telefon 61-362, od 18. ure dalje.

126 P, letnik 1978, prodam. Kavčič, Gotna vas 53, Novo mesto, telefon 23-724.

DIANO 6, letnik 1977, registrirano, obnovljena karoserija prodam za 5,5 M. Alojz Frankovič, Avguštinca 4, Kostanjevica.

Kmetijski stroji

KOSILNICO BCS, malo rabljeno, v dobrem stanju, prodam. Feliks Špelič, Gor. Kamenje 9, Dobrič.

TRAKTOR ZETOR 6911 s kabino prodam. Alojz Pekolj, Artmanja vas 9, Dobrič.

MOTORNO ŽAGO „HOMELITE XL“, obnovljeno, v zelo dobrem stanju, prodam. Alojz Pavkovič, Zavrtaec 21, 68293 Studenec pri Sevnici.

SILOKOMBAJN, uvožen, dobro ohranjen, prodam. Franc Panče, Stanežiče 3, Ljubljana - Sentvid.

KOSILNICO, traktorsko za IMT, vlečno s kardanom, malo rabljeno, prodam. Feliks Katič, Mihaelovec 71 b, Dobova pri Brežicah.

TRAKTOR ZETOR 3511 prodam. Telefon (068) 25-846.

PRODAM

Prodam verige za kombi velikosti 6, 50-16-600-16. Tel. 068-25-374.

MODEL LADJE CITI SARK ugodno prodam. Telefon (068) 51-512, popoldne.

OTROŠKI ŠPORTNI VOZIČEK z avtosedežem prodam. Stefan Hrovat, Cesta herojev 32, Novo mesto.

PRODAM rabljeno peč za centralno ogrevanje (TRIKA Celje) na trda goriva in olje (35.000 kalorij). Božo Galič, Gotna vas 79, Novo mesto, telefon 21-323.

PRODAM se dobro ohranjena hrastova garažna vrata (dimenzije 240 x 210) za 8.000,00 din. Ogled v popoldanskem času po 16. uri. Matjaž Lenart, Smolenja vas 22, Novo mesto.

PRODAM rabljeno motorno žago DOLMAR in kombinirani stroj TPS s petimi kombinacijami. Telefon 72-453.

PRODAM glasbeni center BENYTON 6120 model 83 za 40.000 din. Boris Deak, Majde Silc 20, Novo mesto, telefon 23-911, vsak dan od 14.30 do 15. ure.

BETONSKI MEŠALEC, obračunski za BCS, italijanski, prodam. Vel. Brusnice 1.

RADIALNE GUME Sava - Semperit (153 x 13), 4 kose, prodam. Telefon (068) 85-107.

KOMPLETEN GRUŠT za fasado prodam. Telefon 84-566, po 17. uri.

PRODAM ali dam v najem leseno garažo v Novem mestu. Telefon 85-160, od 7. do 9. in od 18. do 20. ure.

NEMŠKEGA OVČARJA z rodovnikom, starega dve leti, po ugodni ceni prodam. Telefon 23-891.

HRASTOVE DESKE prodam. Smolenja vas 50, Novo mesto.

POGONSKO JERMENICO za traktor Univerzal prodam. Sandi Bovhan, Krsinji vrh, 68295 Tržišče.

PRODAM glasbeni pograd posteljo, električni harmonij in nizko mizo za polovično ceno. Franc Adam, Trdinova cesta 9, Novo mesto.

PSA - nemškega ovčarja z rodovnikom, starega devet mesecev, prodam. Naslov v upravi lista (516/83).

KLAVIRSKO HARMONIKO „Melodija“, 96-basno, dobro ohranjeno, prodam. Cena po dogovoru. Fink, Obrh 8, Dolenjske Toplice.

PRODAM malo rabljen šivalni stroj BAGAT in PONY kolo. Telefon 23-910.

IZ KOOPERACIJSKE REJE bomo prodajali od 1. marca dalje vsak dan šest tednov stare rjave jarche (nesnice). JERSIN, Račje selo, Trebnje, telefon 44-389.

POCENI PRODAM šivalni stroj v omari znamke CSEPEL - 30. Informacije vsak dan po 16. uri ali po telefonu 25-404. Naslov: Bečirevič, Majde Silc 20, Novo mesto.

9 ton sena prodam po dnevni ceni. Interesenti, zglasite se pri Tonetu Goršku, Groblje 60, 68310 Sentjerne.

24-589 (dopolodne, ob neparnih datumih).

DVE TERMOAKUMULACIJSKI PEČI takoj prodam. Naslov v upravi lista (521/83), telefon 71-437.

LEPO OHRANJEN POLKAVČ in dva fotelja poceni prodam. Črne, Nad mlino 18, Novo mesto.

PRODAM prenosno vlečnico (13 KS moči) in 400 metrov vrvi, rabljeno eno sezono. Informacije dopoldne na tel. 23-826.

KUPIM

SAMONAKLADALKO, sipovo, kupim. Leopold Omerzu, Senovo 100, telefon (068) 79-410.

KUPIM dveinpoljsobno, trisobno stanovanje ali hišo v Novem mestu. Plačam z gotovino v devizah in s krediti. Naslov v upravi lista (519/83).

KUPIM čevljarški čistilni stroj manjše izdelave. Vodeb, telefon (061) 224-476.

PEČ za centralno etažno ogrevanje (15.000 kalorij) kupim. Telefon 22-441 int. 233.

POGONSKO JERMENICO za traktor Deutz kupim. Sandi Bovhan, Krsinji vrh, 68295 Tržišče.

KOSILNICO REFORM, pokvarjeno, za rezervne dele kupim. Branko Belinc, Stranje 6, 68283 Blanca.

POSEST

Prodam nedokončano ZIDANICO in 8 arov zemlje v Rodinah pri Crnomlju. Marjan Senežič, Mengoš, telefon (061) 737-497.

HIŠO v Semiču, narejeno do podstrehe, prodam. Cena po dogovoru. Martin Golobič, Strekljavec 19, Semič.

PARCELO (2800 m²), zazidljivo, na Rataču, prodam. Naslov v upravi lista (509/83).

ZIDANICO z vinogradom (10 a) in opeko za vikend v Gor. Grčevju pri Otočcu prodam. Ogled 19. in 20. februarja na kraju samem. Naslov v upravi lista (510/83).

VINOGRAD (8 a) v Grčevju prodam. Janez Gašperič, Podboršt 22, Mirna peč.

PRODAM štiri leta star vinograd z novo zgrajeno stavbo v bližini Trebelnega. Vse druge informacije dobite vsak dan od 15. ure v Bršljanu 29, Novo mesto.

DVE VEČI NJIVI v Bojanji vasi pri Metliki ugodno prodam. Ena leži v smeri Radovice, druga pa pod vasjo ob asfaltni cesti. Poizvete lahko na naslovu: Vida Režek, Luže 45, 64208 Šenčur pri Kranju.

STANOVANJSKO HIŠO, vseljivo, z vrtom in gospodarskim poslopjem, v Sevnici prodam. Ponudbe pod šifro: MAJ 83.

VINOGRAD, nov nasad, na Dolenjskem, po ugodni ceni prodam. Oglasite se na telefon (061) 811-163.

60 arov vinograda v Tršlincu (Gollec) oddam v najem ali prodam. Informacije pri Mariji Arh, Ulica 11. novembra 36, Leskovec, telefon 71-573.

Zaradi starosti in onemoglosti oddam POSESTVO, približno 10 ha, proti preužitku, poštenemu in vestnemu interesu. Posestvo je v Ravnah pri Zdolah, številka 41, Kriško. Naslov lastnika posvesta dobite na upravi lista (518/83).

VINOGRAD (6 arov) v Sončniku pri Pleteljih prodam. Telefon 32-148.

PARCELO (1500 m²) za vikend in vinograd v Stari gori pri Semiču prodam. Stariha, Osojnik 8, Semič.

NOVO HIŠO, takoj vseljivo, s precej velikim vrtom, in 30arov njive zamejam kje v okolici Novega mesta, Trebnjega ali Sentjerneja za primerno vseljivo hišo, novo ali staro. Naslov v upravi lista (511/83).

PARCELO v Vinjem vrhu ob glavni cesti prodam. Električna je poleg. Informacije pri Antoniji Oberč, Vinji vrh 31, Šmarješke Toplice.

Zaradi boleznih in selitve poceni prodam 30 arov VINOGRADA pri Crnomlju. Pismene ponudbe pošljite na naslov: Jožica Bratina, Zdobrova 56, 63211 Skofja vas. VINOGRAD, primeren za vikend, v okolici Metlike prodam. Naslov v upravi lista (512/83) ali telefon 58-623.

DVOSTANOVANJSKO HIŠO z veliko delavnico in lepim vrtom v Novem mestu prodam. Hiša ima vse komunalne priključke. Telefon 22-073.

NOVO Vrstno hišo zamenjam za dvojnopoljsobno stanovanje z doplačilom v Novem mestu. Ponudbe pod šifro „Ugodno“.

RAZNO

RAZVEZAN, brez krivde, s svojo hišo in pokojnino, želim spoznati dobro gospodinjico za skupno življenje, staro od 55 do 63 let. Star sem 66 let, živim na lepem kraju ob glavni cesti na deželi. Ponudbe pod šifro: OBA SREČNA - 11 - FD.

MLADA ZAKONCA kmečke družine, ki se ne bojita nobenega dela, sta pripravljena nuditi nego in pomoč starejšim osebam na kmetiji ali v gospodinjstvu za srečno in lepše življenje. Naslov v upravi lista (508/83).

Pred tremi tedni se je izgubil v Žabji vasi črn koder (puclj) z rdečo ovratnico in značko. Najditelja prosim, da mi proti nagradi sporoči na telefon 22-979.

PREKLICI

MARTIN CVELBAR, Vratno 4, Sentjerne, strogo prepovedujem kakršnokoli vožnjo po mojih parcelah (travnikih) od Gabrovce do Pletelj. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

CESTNIŠKE

Dobri in skrbni mami FRANCKI KRANJC iz Velikih Brusnic 69, želijo za njen 80. rojstni dan in god veliko sreče in zdravia otroci Tončka, Tone in Milka z družinami, vnuki in pravnuček pa ji pošiljajo 80 poljubčkov.

9. februarja pred 30 leti sta stopila na skupno življenjsko pot draga starša ALOJZ in TEREZIJA GLIHA iz Deče vasi 8 pri Trebnjem. Se veliko zdravih in srečnih let jima želijo njuni otroci in vnuki.

Dragima atu in mami FRANCU in MARIJI PUSTOVIMA iz Gor. Globodola pri Mirni peči iskrene čestitke ob zlati poroki in še vrsto let želijo otroci z družinami, 24 vnukov in 9 pravnukov.

OBVESTILA

ZNAČKE - Ugodno, kvalitetno izdelujemo vse vrste značek, obeskov, medalj, plaket. Informacije: Brane Brece, Šorlijeva 33, 64000 Kranj, telefon (064) 28-016.

VALILNICA v Cegljici 20 sprejema naročila za enodnevnice piščance (krmila so zagotovljena). Informacije na telefon (068) 23-385 ali na naslov: Gizela PETELINKAR, Cegljica 20, Novo mesto.

Conjene stranke obveščam, da sem odprl steklarsko obrt v Vel. Bučini gasi 35 a (nasproti gostilne Pri Marički). Meivar Lovro. Delovni čas od 7.30 do 15.30.

OBVEŠČAM STRANKE, naj dignejo popravljene gume iz leta 1982 najkasneje do 19. februarja 1983. - VULKANIZER Tone MESTNIK, Lobetova 11, Novo mesto.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 13. do 19. januarja so v novomeški porodnišnici rodile: Jožica Cerv iz Sentjerneja - Andrej, Lučka Pezdirc iz Crnomlja - Petro, Marija Planinc z Libne - Barbaro, Ivanka Hotujec iz Bednja - Sandija, Vanda Možina iz Dolnje Prekope - Tomija, Anica Kastelic iz Trnovice - Bojana, Marta Udovič iz Jablana - Jerneja, Navenka Čančar iz Sentjerneja - Marjano, Zlata Končar iz Skaljevce - Valentino, Vida Kalin iz Dolnjega Gradišča - Aleša, Jožica Stančec iz Kanižarice - Dalibora, Marija Metelko iz Povrja - Bojana, Zlatka Zurga iz Dobindola - Karla, Vida Radej iz Dovškega - Gorana, Štefica Murn z Dvora - Darjo, Dragica Mihalič iz Durlincev - Mihaela, Štefica Trplan iz Crmošnjic - Damirja, Milena Plut iz Brezove rebri - Matjaža, Viljenka Zajc iz Vinice - Jerneja, Renata Gilha iz Malega Vidma - Bojano, Darinka Zarn s Pristave - dečka, Ana Kmetič iz Sevnice - dečka, Fanika Hutar iz Crnomlja - deklico, Angela Rupercič iz Dolenjega Maharovca - deklico, Milena Zore iz Bogniče vasi - deklico in Jožica Ločičnik z Mirne - deklico. Čestitamo!

V času od 27. januarja do 2. februarja so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Krstinc iz Hruševca - Sašo, Majda Kapš iz Dolenjskih Toplic - Aleša, Danica Bajuk z Račovice - Martina, Jožica Gabrič iz Zenj - Boštjana, Darinka Selan iz Budganje vasi - Igorja, Jožica Grubar iz Vavte vasi - Katjo, Terezijska Jordan z Rake - Bojana, Štefanija Lajuh iz Zabe vasi - Heleno, Anlea Jevnikar iz Dola - Petra, Štefica Dragutinovič iz Metlike - Jeleno, Dragica Vašič iz Obrha - Primoža, Tatjana Zupan iz Sentjanja - Iztočka, Jožica Roje iz Klečeta - Petro, Franciška Kapus iz Mokronoga - Andraž, Adolfa Udovič z Vinjega vrga - Gregorja, Miroslava Rangus iz Dolnjega Vrhpolja - Gorana, Ivica Arh iz Grče vasi - Alonjo, Viktorija Pušič iz Podturna - Nastjo, Berta Škrbina iz Mrtvice - deklico. Čestitamo!

UKINJENO POSTAJALIŠČE

Avtobusno postajališče pri Petrovju v Kočevju, ki so ga uporabljali predvsem delavci LIK, je bilo ukinjeno zato, ker ni primerno urejeno. Na magistralni cesti morajo biti postajališča izven cestišča. Ob tej cesti so že urejena postajališča v Ložinah, na Jasnici in v Ribnici, za ureditev ostalih pa bodo poskrbele krajevne skupnosti, ko bodo uredile vse potrebno v zvezi z odkupom zemljišč.

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je zapustil naš ljubljani oče, stari oče in stric

JOŽE BEVEC
iz Jezera 12 pri Trebnjem

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in vaščanom, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam karkoli pomagali in nam izrekli tolažilne besede, darovali cvetje in vence. Toplo se zahvaljujemo tudi kolektivoma TOŽD Živilski trgi in KOP Šiška iz Ljubljane, pevcem in duhovnikom za lepo opravljeni obred.

Žaljuči: otroci Jože, Mici, Justina, Bogo, Stane in Ivan z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni, boleči in nenadomestljivi izgubi naše najdražje mame

MARTE LEPŠINA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste v teh težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam ustno ali pismeno izrazili sožalje, poklonili toliko lepega cvetja, nam nudili vsestransko pomoč in pokojno tako številno pospremili na njeni zadnji poti. Hvaležni smo vsem za nudeno pomoč na nevrološkem oddelku bolnišnice v Novem mestu. Posebno lepo se zahvaljujemo gospodinu sosedu Maku za poslovitne besede ob slovesu, pevcem za žalostinke in kaplanu za občutne besede in pogrebni obred. Vsem in vsakomur posebej iskrena hvala.

Neutolajljivi otroci: Danica, Ici in Toni z družinami ter ostalo sorodstvo
Brežice, dne 31. januarja 1983

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

AVTOKLEPARJA sprejemam v redno delovno razmerje. Naslov v upravi lista (517/83).

BRIVSKO-FRIZERSKO POMOČNICO sprejemam takoj. SALON JURE, Novo mesto.

MIZARJA za terensko delo, KV ali PKV, takoj zaposlim. Stane Plot, Jurčkova pot 131/C, Ljubljana.

NK DELAVKO sprejemam v službo. Novak, Na Lazu 1, Novo mesto.

DEKLE za pomoč v gospodinjstvu v Krškem potrebujem. Hrana in stanovanje v hiši, nastop službe takoj. Naslov v upravi lista (515/83).

KMEČKO DEKLE za pomoč pri vrtnarskem delu sprejemam takoj. Adamičeva 28, Novo mesto.

SLUŽBO IŠČE

PRIDNO DEKLE s poklicno šolo najnujno išče kakršnokoli zaposlitev v Novem mestu, lahko pri privatniku. Naslov v upravi lista (514/83).

AVTOKLEPAR s prakso išče službo. Marjan Gorenc, Zbure 34, 68220 Šmarješke Toplice.

STANOVANJA

ENO- ali DVOŠOBNO STANOVANJE v Novem mestu ali okolici išče. Naslov v upravi lista (513/83).

SOBO (neopremljeno) oddam moškemu. Bračička, Gotna vas 40, Novo mesto.

Motorna vozila

ZASTAVO 750, letnik 1976, prodam. Ogled vsak dan popoldne: Šimrak, Slavka Gruma 15, Novo mesto.

ZASTAVO 750, letnik 1974, prodam. Miha Stipič, Dilančeva 6, Novo mesto.

Z 101 M, letnik 1980, rdeče barve, z dodatno opremo, prodam. Leban, Mirna 228.

ZASTAVO 750 special ugodno pro-

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozđ časopis Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.

UREDNIŠKI ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik); Marjan Legan (odgovorni urednik); Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zaleznik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztoč Gačnik in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 12 din. Letna naročnina 480 din - Za delovne in družbene organizacije 960 din - Za inozemstvo 20 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolonjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 220 din, za razpise, licitacije ipd. 300 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 330 din, 1 cm na prvi strani 440 din. Vsak mali oglas do 10 besed 100 din, vsaka nadaljnja beseda 10 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davak od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33 (telefon (068) 23-606 - Naslov uprave (DSSS): Germova 3, p. p. 33, tel. 22-365 in 22-551 - Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-610 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC, tozđ Grafika, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 12 din. Letna naročnina 480 din - Za delovne in družbene organizacije 960 din - Za inozemstvo 20 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolonjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 220 din, za razpise, licitacije ipd. 300 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 330 din, 1 cm na prvi strani 440 din. Vsak mali oglas do 10 besed 100 din, vsaka nadaljnja beseda 10 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davak od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33 (telefon (068) 23-606 - Naslov uprave (DSSS): Germova 3, p. p. 33, tel. 22-365 in 22-551 - Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: Glavni trg 3, p. p. 33, telefon (068) 23-610 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC, tozđ Grafika, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste v teh težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam ustno ali pismeno izrazili sožalje, poklonili toliko lepega cvetja, nam nudili vsestransko pomoč in pokojno tako številno pospremili na njeni zadnji poti. Hvaležni smo vsem za nudeno pomoč na nevrološkem oddelku bolnišnice v Novem mestu. Posebno lepo se zahvaljujemo gospodinu sosedu Maku za poslovitne besede ob slovesu, pevcem za žalostinke in kaplanu za občutne besede in pogrebni obred. Vsem in vsakomur posebej iskrena hvala.

Neutolajljivi otroci: Danica, Ici in Toni z družinami ter ostalo sorodstvo
Brežice, dne 31. januarja 1983

OSMRTNICA

Po dolgi in težki bolezni je v 83. letu starosti dočrpel naš dragi

AVGUST KRAVOS

upokojeni učitelj

Na njegovo željo smo ga v družinskem krogu pokopali 4. februarja 1983 na ljubljanskih Žalah. Prosimo tihega sošalja.

Žalujoči: žena Berta, sinovi Janko, Saša, Dušan z družinami in drugo sorodstvo

Vinica, Ljubljana, Ptuj, Skrilje, 30. januarja 1983

Ce pridna roka
koga bi rešila,
tebe, draga Jožica,
ne bi črna zemlja krila.

V SPOMIN

15. februarja bo minilo leto dni, odkar nas je po hudi bolezni mnogo prezgodaj za vedno zapustila naša nadvse dobra žena, mamica, hčerka, sestra in svakinja

JOŽICA BAJUK

rojena 27. novembra 1935 na Kalu
pokopana v San Franciscu

Zahvaljujemo se vsem, ki se je spominjate in ji na prerani grob prinašate cvetje in prižigate svečke.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, tašča, stara mama, prababica, sestra in teta

MARIJA ŠUŠTARŠIČ

iz Podrebra pri Semiču

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih. Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojnici darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Še posebej velja zahvala kolektivu Elektro Novo mesto, Ivanki Simonič, Nežki Bezek, Ivani Simonič ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sinovi Ivan, Tone, Jože in Franci z družinami, sestre in brat ter ostalo sorodstvo

Semič, Novo mesto, Kanada, Ljubljana

ZAHVALA

Ob smrti naše ljube mame

ALOJZIJE KRALJ

iz Zaloga 14 pri Skočjanu

se zahvaljujemo vsem našim dobrim sorodnikom, prijateljem, sosedom, vaščanom in znancem, ker ste se v velikem številu poslovali od naše drage mame, jo obdali s cvetjem, nam pa pomagali in s sožalji delili žalost z nami. Iskrena hvala VVO Črnomelj, DO Alpetour Kamnik, DO Stilles Sevnica, pevcem, župniku za lepo opravljeni ogred in sestram za pomoč. Vaše plemenito ravnanje nam je dokaz, da ste našo mamo imeli radi, kar nam je uteha v neizmerni bolečini. Iz srca vsem iskrena hvala.

Žalujoči: sinovi in hčerka z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage in ljubljene žene, mame in sestre

KARLINCE LATERNER

rojena PEZDIRC

ki smo jo položili k večnemu počitku v torek 25. januarja, na pokopališču v Vojni vasi, se iskreno zahvaljujemo sosedom, sodelavcem, prijateljem, sorodnikom in znancem, ki ste ji poklonili toliko vencev in cvetja, nam izrazili osebna ali pisna sožalja, z nami sočustvovali v težkih trenutkih ter pospremili pokojno na zadnji poti. Zahvala za poslovilne besede sestri Marici in tov. Firovi, organizaciji ZZB in ZK, tov. Enici, kakor tudi dijakom in profesorjem gimnazije in osnovne šole Črnomelj. Zahvaljujemo se kolektivu ZD Črnomelj, posebej dr. Strmečevi, onkološki bolnici v Ljubljani, posebej dr. Bitencu ter zdravniškemu in strežnemu osebju pljučnega oddelka bolnice v Novem mestu, ki ste skrbeli za zdravljenje pokojnice. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

Vse na svetu je minljivo,
vse se spremeni, a spomin
na tebe, dragi mož in oče,
v naših srcih bo ostal.

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče in stric

ANTON UHAN

iz Irče vasi 19

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami, pokojnemu darovali vence, ga spremili na zadnji poti, nam pa izrekli sožalje. Zahvalo smo dolžni kolektivu TOZD Vrtnarstvo in Novolesu-tozd TPP. Posebna zahvala kaplanu za lepo opravljeni obred in ganljive besede. Hvala duhovniku za obiske na domu.

Žalujoči: žena Marija, sin Tone in Martin z družinama in ostalo sorodstvo

Irča vas, Trebnje, Ljubljana

ZAHVALA

Ob boleči in bridki izgubi naše nadvse ljubljene mame, stare mame, prababice, sestre in tete

KAROLINE GRUDEN

iz Družinske vasi 20

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom in znancem, ki ste nam nesebično pomagali in z nami sočustvovali v najtežjih trenutkih. Zahvaljujemo se za podarjeno cvetje in vence, vsem sorodnikom, kolektivu hotel Grad Otočec, Komunalni, še posebno pa kolektivu Pionir-TOZD SPO za vso izkazano pomoč. Najlepša hvala župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste pokojno v tako velikem številu spremili k zadnjemu počitku.

V globoki žalosti: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage sestre in tete

FRANČIŠKE HOČEVAR

rojene UHAN
iz Trebnjega, Rimska cesta 8 a

hvala vsem, ki ste nam ustno ali pisмено izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Marjetki Pavlin - Metelko in kirurškemu oddelku bolnice Novo mesto za nudeno pomoč, sorodnikom, sosedom, kaplanu za lepo opravljeni obred, pevcem za zapete žalostinke in Društvu upokojenecv. Še enkrat vsem lepa hvala.

Žalujoči: sestra Ivanka Senica in nečakinja Milka z možem

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta, dedka in brata

STANETA AUERSPERGERJA

iz Trebnjega

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste v teh težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam ustno ali pisno izrazili sožalje, še posebno ZB NOV Trebnje za organizacijo pogrebnih svečanosti, Društvu šoferjev in avtomehnikov Trebnje, SVTK Ljubljana, SVTK Novo mesto, zastavonošem, tov. Ivanu Stariču za poslovilne besede pred domačo hišo in Stanetu Prijatelju za tople in priskrbe besede ob odprtem grobu. Posebno zahvalo dobrim sosedom za požrtvovalno in nesebično pomoč. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali toliko lepega cvetja in nam na kakršenkoli način pomagali. Še enkrat iskrena hvala za vse!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

ANTONA SAJETA

iz Malenske vasi 16, Mirna peč

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem za izraženo sožalje, darovano cvetje in vence ter vsem, ki ste pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo kolektivu ŽTP Novo mesto, Donit Velika Loka in Avtomontaža Ljubljana, govorniku, pevcom in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Marija, sin Tone z družino, hčerke Majda, Anica in Joži z družinami ter ostalo sorodstvo

TONI GAŠPERIČ

Tudi torkova prireditelj v počastitev slovenskega kulturnega praznika, ki so jo v Metliki pripravili v tamkajšnjem hotelu, je pokazala, da je kulturno življenje v tem belokranjskem mestu pestro, bogato in odmevno. Dolgoletna metliška izkušnja govori, da za uspešno kulturno delovanje niso najbolj potrebni razkošni prostori, polne blagajne denarja in cela vrsta poklicnih kulturnikov, zlasti pa ne globokomurno razglabljanje in privzdignjeno teoretiziranje. Ne, potrebno je zgolj in samo preprosto veselje in zavezanost temu delu ter toliko organizacijske sposobnosti in volje, da zamisli, ki se tako pogosto rojevajo, uresniči in daš vse to v presojo ljudem.

In tako v Metliki že leta počne Toni Gašperič. Kakorkoli že gledamo na kulturno življenje v Metliki, nihče ne more gledati tako mimo, da bi ne videl Tonija, saj je s svojim neposrednim delom v kulturnem življenju tega belokranjskega mesta navzoč že od osnovne šole. Od ponovne oživitve zveze kulturnih organizacij pred dvema letoma je Toni tudi predsednik izvršnega odbora te zveze.

„Vse metliško kulturno življenje je povsem amatersko, ljubiteljsko v najlepšem pomenu besede. Zveza kulturnih organizacij združuje mestno godbo, kulturno-umetniško društvo Ivan Navratil s folkloro in tamburasi, pevski zbor Belič, oktet Vitiš, razvejeno kulturno dejavnost goji mladinski klub, tu je še kulturno-umetniško društvo Oton Župančič iz

Gradca. Kar okoli 200 ljudi deluje v vseh teh društvih, poleg tega imajo svoja kulturna društva tudi v vaških krajevnih skupnostih. In za vse to je letos pri naši zvezi na voljo 250 tisočakov,“ je povedal Toni. „Kdor govori, da ljudje niso pripravljene delati na kateremkoli področju, je sam lenuh, ingnorant ali pa laže. Kako malo truda je v bistvu potrebno za organizacijo neke kulturne prireditve.“

Res pa je, da nekdo mora dati prvi sunek, zbrati skupaj ljudi, poskrbeti za prostor, za plakate. No, in take sunke, ki marsikdaj združujejo tako pisanje scenarija kot obešanje plakatov ali organizacijo gostovanj, Toni pogosto „zadaja“. Tako vsako leto za dan mladosti v Metliki pripravijo prireditelj „Mladost, podaj mi krila“, ki je hkrati tudi pregled vsega amaterskega kulturnega delovanja v občini, ljudje so lepo sprejeti prireditelj v okviru metliškega kulturnega poletja, ki ga bodo nadaljevali tudi letos, prostor v hotelu Bela krajina je tudi primeren za razne recitacijske večere. Pri teh in številnih drugih prireditvah, s katerimi društva zaslužijo kakšen dinar za nakup instrumentov, oblek, narodnih noš, je Toni zraven. Seveda se najdejo tudi taki, ki jim gre to bogve zakaj v nos. In ko kdo celo okoli vogala zavistno šepeta, kaj vse ima Toni od tega, se niti ne zaveda, da pravzaprav govori resnico. Od metliškega kulturnega življenja ima Toni veliko veselje, radost in zadovoljstvo. To pa ima tudi večina Metličanov.

A. BARTELIJ

Pospravil obljube in denar

Novomeško sodišče spregovorilo o zadnjih „podvigih“ Rajka Bevca — Povšetov kredit za traktor porabil za vračilo svojih dolgov — Tudi od traktorja iz tujine ni bilo nič — Šest let

O 37-letnem Rajku Bevcu, nekdanjem poslovođu v Mirni peči smo v našem listu že pisali, danes pa pišemo nekaj več o njegovih „podvigih“. Senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto je namreč na januarju obravnava spregovorilo o njegovi „pripravljenosti“ pomagati kmetom pri nabavi raznih kmetijskih strojev, vendar sodniki do njegovega početja niso pokazali preveč naklonjenosti; odmerili so mu kazen šestih let zapor. Zakaj?

Bevc je, potem ko je izgubil poslovoško mesto v Mirni peči, prevzel žagarsko obrt. Brez trgovine pa le ni mogel, svojo priljubljenost je videl v težavah kmetov, ki niso mogli do raznih kmetijskih strojev. Ker pač teh ni bilo ali pa je bilo treba nanje predolgo čakati. Tako se je na Bevca obrnil lanskega aprila tudi Franc Povše iz Gornjega Globodola, ki je hotel priti do traktorja. Bevc mu je predložil predračun. Povše pa je pri Ljubljanski banki vzel 210.000 din kredita. S tem kreditom je potem Bevc poplačal svoj dolg, ki ga je imel v trgovini v Skočjanu, seveda pa o kakšnem traktorju ni bilo ne duha ne sluha. Na Povšetovo srečo je Skočjanski trgovec Peter Blatnik, ki je od Bevca vzel kredit, uvidel, da ni ravnal prav, in se skupaj s Povšetom odpravil iskat Bevca. Ta se je medtem že preselil v Ljubljano, tako da je Blatnik iz svojega žepa povrnil Povšetovo ves denar. Obravnava je pokazala, da se je Blatnik že od vsega

začetka branil tega posla, vendar ga je Bevc pregovoril, da bo že sam vse uredil. Nekoliko drugače pa je govoril obtoženec: da je res imel dolg pri Blatniku, vendar mu ga je v gotovini nekje pri Dobruški vasi povrnil.

Druga Bevcova žrtev je bil Alojz Šilar iz Prečene. Tudi njemu je Bevc obljubil traktor, za kar mu je Šilar lanskega junija izročil 304.000 din gotovine. Seveda od lanskega junija dalje ne le da ni videl denarja, pač pa tudi traktorja ne. Bevc je povedal, da je dal ta denar nekemu šoferju iz Kočevja, čigar imena pa ni hotel izdati. Povedal je še, da je ta možakar vozil v tujino, kjer bi naj traktor priskrbel, vendar tega ni storil.

S tema primeroma pa zajetna obtožnica še zdaleč ni bila izčrpana. Obravnava je namreč v nadaljevanju dokazala Bevca še, da je kot posrednik v osemih primerih dobavil kmetom kmetijske stroje, čeprav za tak posel seveda ni imel dovoljenja. Niti preiskava niti obravnava pa nista ugotovili, da je Bevc pri tem imel kakšen dobiček in kolikšen.

Senat je po vsem tem Bevcu odmeril enotno kazen 6 let zapor, v katero pa je vštete tudi pripor, v katerem je Bevc od 13. septembra lani, hkrati pa mu pripor tudi podaljšalo do pravomočnosti sodbe. Poleg tega je sodišče izreklo še stransko denarno kazen plačila 100.000 din, ker je bilo dejanje storjeno iz koristiljubnosti, mu naložilo plačilo stroškov 5.000 din poprečnine in seveda, da mora Spiljarju povrnilo odvetnih 304.000 din s 7,5-odstotnimi obrestmi.

Bevc je na koncu v zagovor povedal le, da je hotel kmetom narediti

Belokranjski tobak se obnese

Uspel poskus gojitve tobaka sorte barley v Beli krajini — Od desetih arov nasada kar tri stare milijone dinarjev čistega, kar je mnogo več kot pri drugih poljščinah

Na pobudo Ljubljanske tobačne tovarne so lani preko kmetijskih združenj v Metliki in Črnomlju poskusno posadili tobak. V ta poskus so se vključili po štirje pridelovalci iz vsake občine, skupaj pa so v Beli krajini posadili tobak na 1,2 hektarjih, v metliški občini na 86 arih, v črnomaljski pa na 34 arih.

Strokovnjaki iz tobačne tovarne so tako s kakovostjo kot količino pridelka zadovoljni; gre za tobak burley, ki ga ljubljanska tobačna tovarna predela po 1.500 tona leto, vsega tobaka pa ta tovarna predela 9.000 ton na leto. Lanski belokranj-

ski pridelok tobaka znaša 2.360 kilogramov. Poskus bodo nadaljevali tudi letos, in to v večjem obsegu: računajo, da bo tobak letos posadilo 40 kooperantov iz obeh belokranjskih občin. Povprečna površina, posajena s tobakom, naj bi bila 25 arov, tako bi v Beli krajini tobak posadili na 10 hektarjih. Ob normalni letini bi na teh površinah pridelali 25 ton tobaka tipa burley. Obe združenja še sprejemata prijave zainteresiranih.

Dela z gojenjem tobaka je res precej, vendar, poudarjajo glede na lanske izkušnje, je tudi dohodek dober. Tako je kooperant, ki je tobak posadil na 10 arih, zanj dobil čistega tri stotine milijone, medtem ko bi, če bi na enaki površini posadil pšenico, zanj iztržil (resda s precej manj dela) skoraj petkrat manj. Seveda to ne pomeni, da bi morali sedaj vse njive zasaditi s tobakom. Pač pa si ljubljanska tobačna tovarna prizadeva, da bi v povezavi z obema belokranjskima kmetijskima združenjema dosegla, da

bi ljudje tobak gojili na tistih površinah, ki sedaj zaradi težke strojne obdelave ali drugih razlogov niso obdelane. Računajo, da bi lahko na teh površinah pridelali kar 2.000 ton tobaka tipa burley, od tega bi ga kar 40 odst. izvozili, kajti ta vrsta tobaka je na svetovnem tržišču zelo iskana, ker zahteva še veliko ročne dela.

Sedaj nikjer v Sloveniji ne gojijo tobaka, Bela krajina pa je za to v ekološkem pogledu zelo primerna. Skratka: če bodo tudi letošnji rezultati ugodni, bodo v Beli krajini začeli tobak redno pridelovati.

A. BARTELIJ

SPOSOJENO TRNJE

— Donatorstvo, boni, inflacija, devalvacija. Same tuje besede, samo problemi so naši. (Iz Svijeta)

Novo mesto dobi disko

Po daljšem času ponovno možnost za zabavo ob glasbi — Disco 068 si zastavlja pester in zanimiv program

068 je karakteristična številka novomeške telefonske omrežne skupine, vendar z njo ni mogoče priklicati kaj prida zabave ob koncu tedna v dolensko metropolo. Novo mesto je tako že precej časa brez diska, čeprav ima nekaj takega že vsaka druga večja vas. No, stvar se spreminja. V petek, 11. februarja, se bodo odprla vrata novega diska, ki nosi naziv Disco 068, torej kljub šifrirni tajnosti le domače in pomensko ime.

Disko bo vodil nekdanji član ansambla Rudolfovo Tomo Bartelj,

NOV HOTEL V LENDAVI

V Lendavi so končali dela na bazenu in na terapevtskih objektih, tako da je novi hotel Lipa dokončan in pripravljen na goste. Hotel, ki ima lepo slovensko ime, je dobil status zdravilišča.

POZABLJAMO SLOVENŠČINO

Na glasbenem večeru, ki bo jutri, 11. februarja, v Ribnici, bodo nastopili ansambli Impulz, Amay, Unikat, Sončni krik in Strah iz kleti ter pevec Jaka Oražem, ki bo igral tudi na kitaro in orglice. Ni tako strašno, če imata kar dva ansambla izmed petih v svojih imenih besedi „krik“ in „strah“, pač pa, da kar trije niso mogli najti primerne slovenske imena.

usluge, sedaj pa je za svojo pripravljenost „nastradal“.

Ob koncu se zapišimo, da je obtožnica Bevca bremenila tudi preprodaje osebnega avtomobila in cestnih strojev, vendar mu sodišče očitanih dejanj ni dokazalo. V prvem primeru je namreč star avto prodal, ker je dobil novega kot kupnino za prodano brunarico, stroje pa nakupil, ker je hotel z njimi opravljati obrt.

B. BUDJA

RIBNICA: POGREBA NE BO, BO PA PLES

Zvedeli smo, da v sredo, 16. februarja, v Ribnici ne bo običajnega pogreba Naceta Pusta, ki je kriv za vse neumnosti, katere so se v zadnjem letu dni zgodile v ribniški občini. Stari organizatorji so utrujeni in užaljeni, mlajših pa ni. Bo pa na sam postni tork sprovedo mladih maskar skozi Ribnico. Začel se bo pri osnovni šoli in krenil do Centrove gostilne in nazaj. V njem bodo sodelovali šolski in predšolski otroci. Že v soboto zvečer pa bo v domu TVD Partizan v Ribnici „Ples v maskah“. Najlepše maske bodo nagrajene.

PUSTOVANJE V METROPOLU

V novomeškem hotelu Metropol pripravljajo za soboto in tork pustovanja s plesom, vstopnina pa bo 200 din. Poleg teh dveh prireditelj bo prihodnjo sredo v Metropolu še tradicionalna salnikova pojedina, v gostišču Na Loki pa bo v soboto ocenjevanje cvička dolenskega vinorodnega okoliša.

Paketi v Gradcu

Kaj pripravljajo gradaški Mački za pustno nedeljo 13. februarja

13. februarja, to je v nedeljo pred pustom, bo ves Gradec v znamenju paketov. Paketi bodo na cesti, paketi bodo viseli po drevih, po uličnih svetilkah, kukali bodo skozi okna, vozili se bodo na vozovih, traktorjih, kamionih. Uganili ste, da bo šlo za pustni spreved, ki ga pripravljajo gradaški Mački vneto, do solz resno, da bi se krajanstvo, ki bo pridrvelo ta dan v Gradec, kar najbolj smejalo in zabavalo, pa tudi zamislilo nad našo stvarnostjo, lenobnostjo, neproduktivnostjo, zadolženostjo, potrošništvom, nad načinom življenja iz rok v usta.

Gradaški Mački iztiskujejo iz svojih možgan zamisli, barvajo, lepijo, zabijajo, varijo, krasijo, kajti, pravijo: „V nedeljo ne sme iz Gradca nihče, ki se ni nakrohotal, poskusil krofov ali vina, ki ga bomo točili v številnih gradaških gostilnah.“ Pravljično ubrana bo gradaška pustna parada, da bi s tem ponazorila, kako lepo smo živeli v preteklosti, domala kot v pravljici. Nič čudnega ne bo torej, če bomo videli 13. februarja v Gradcu Rdečo kapico, deda Mraza, Sneguljčico z osmimi palčki, Janka in Metko, Alibabo in 4 (ne štirideset) razbojnika pa še Bončija, Depozitka in tako naprej. Zevali boste od presenečenja nad novim avtom, ki ga je treba navzgor riniti, navzdol pa gre sam. Seveda ne smemo pozabiti na snežni top, ki se bo šopiril na prostoru blizu stare javne tehtnice in ne bo bruhal iz sebe snega, letos tako zelenega in potrebne, ampak nekaj veliko vrednejšega. Če bi kaj izdal, bi mi lahko gradaški Mački spraskali obraz, saj bodo gotovo prhali že zavoljo tega, kar je napisano.

Gradaški Mački namreč znajo grebsti, sicer ne toliko posameznike (potolažen), kot v preteklosti storjene napake. Praskajo ostro, vendar nezaljivo, praskajo po vseh področjih našega javnega življenja, in to duhovito, s kratkimi in učinkovitimi prebiski. Sicer pa si je najbolj zadevo ogledati na mestu samem, četudi bo gradaški cirkus prenašala njihova domača televizija, ki pa ni zanesljiva, saj lahko pride do motenj na mednarodnih zvezah Črnomelj — Metlika.

T. GAŠPERIČ

Skoraj sto vzorcev vin

Zelo uspešna pakušnja vin v Sevnici — Domače dobrote

Druga pakušnja vin društva vinogradnikov Sevnica — Boštanj (OVO Dolenske) sevniske občine konec tedna je uspela nad vsemi pričakovanji. Degustacijska komisija je vestno opravila svoje delo: v dveh dneh je morala oceniti kar 97 vzorcev.

Da so svoje delo pod predsedstvom inž. Jožeta Peternelja opravili resnično pošteno, je pokazala tudi objava rezultatov v soboto zvečer. Pri cvičku sta zmagala dva: Boris Slapšak iz Boštanja in Alojz Klenovšek iz Podvrha (vini obeh sta dosegli 16,1 točke). Kmet Klenovšek je tudi zglede tržni proizvajalec, temeljni organizaciji Kmetijskega kombinata je v jeseni oddal 8 ton grozdja. Pri belih vinih je bila najbolj rujna kapljica Janka Škerbeca, pri rdečih vinih sta sodelovala le dva, in sicer Bruno Plavštajnar in Franc Repar. Po splošni oceni komisije je bila kakovost lanskega letnika nadpovprečna. Izločili so le en vzorec, kar dokazuje zadovoljivo raven kletarstva.

Prvič so na to občinsko pakušnjo vin povabili tudi ženske za peko domačega kruha in potice. Res lepe izdelke — niso bili le paša za oči, temve se jih je dalo podobno kot vina tudi poskusiti — je prineslo 17 žena. Niso manjkale tako poslastice kot ocvirkove in orehove potice, ena je ponudila tudi pravo domačo čokolado (saj se v trgovinah dobi že prav redko tablice prave!). „Frajtonerica“ Branka Žiberta je kmalu postala kvartet in je poskrbela tudi za urne pete.

A. Z.

VSAK DANJA STVAR NA NEVSAK DANJEM MESTU — V veži novomeške porodnišnice so imeli 29. januarja nevsakdanjo slovesnost, ko je matičar sklenil zakon med Marjanom in Marico Hačin iz Regečce vasi. Poroko je izsilil mali Marjan, ki je sklenil, da bo prej prišel pogledat na ta svet, kot pa so računali zdravniki in starši. Ker je bilo za poroko vse pripravljeno, gostje zbrani, vzdušje veselo, sta slovesni „da“ ženini in nevesta izrekla kar v rojstni stavbi svojega sina. (Foto: Brane Kotar)

Odklenkalo bo zlorabam

Nimam izvrstnega spomina, toda sega mi tako daleč, da se še vseeno spomnim, s kakšnim zanosom, upanjem in glasnostjo smo ustanavljali samoupravne delavske kontrole. Vem, da je takrat izjavila Meta Strojnikova: „Konec bo z zavajanjem, tatvinami, zlorabami, razpisništvo, goljufijami, nekontroliranim razpolaganjem z našim denarjem.“ Jožica Repiča, prvega predsednika samoupravne delavske kontrole, smo tri dni napajali pri Razbiti buči, trepljali smo ga po ramenih in moral se je počutiti vzvišene, počaščenega.

„Obljubljam, da bomo naredili red,“ je tulil Jožič Repič, ko so bile steklenice prazne. „Pošteno izprašite hlače tem direktorjem in direktorčkom, da bodo končno spoznali, kje je moč, kje je poštenost,“ ga je podžigala Neža Metlova.

Ti izbruhi pa so bili tudi vse, kar je naredila v nekaj letih naša obetavna samoupravna delavska kontrola. No, če hočem biti natančnejši: imela je tudi dva sestanka. Na prvem so ugotovili, da so nesklepčni, na drugem pa poleg tega še to, da sploh ne vedo, kaj naj bi delali. „Nikjer

ni natančno določeno, s čim naj se ukvarjamo. Poleg tega pa smo premalo podkovani v zadevah, v katere naj bi vtikali svoje nosove,“ je bil brezvoljen Jožič Repič.

„Storimo vendar kaj! Vsak čas dobimo na vrat občinsko sindikalno komisijo, ki bo preverjala naše preteklo delo,“ je skrbelo člane samoupravne delavske kontrole.

Tovariš Sindikalič jih je zbral v sejno sobo. „Pa pogledimo, kako je vaša samoupravna delavska kontrola izpolnila letni delovni načrt,“ je pričel tovariš

Sindikalič, medtem ko so drugi prisotni ali boljčali v mize ali pa risali neumnosti v svoje rokovnike.

„Lahko rečem, da stoodstotno,“ je pljusnil Jožič Repič.

„Stoodstotno? Mi lahko pokažete vaš letni delovni načrt?“ je vrtal tovariš Sindikalič.

„Ne moremo vam ga dati, ker svojega dela sploh nismo načrtovali. Ker si torej nismo zadali naloga, nam jih tudi ni bilo treba izpolnjevati. Z drugimi besedami povedano: načrt je izpolnjen stoodstotno,“ se je odvil na Sindikaličevogo nogo kamen z Repičevega srca.

TONI GAŠPERIČ

O KRAVI, KI BI JO VSI MOLZLI!

O KRAVI, KI BI JO VSI MOLZLI!

O KRAVI, KI BI JO VSI MOLZLI!

10. 2. 83

3 PRILOGA

Lanskoletni jugoslovanski devizni izkupiček od turizma je bil daleč pod vsemi pričakovanji. Tujski turistični promet se je zmanjšal za desetinno, uradni devizni zaslužek pa je bil skoraj četrtino manjši kot leto poprej. O vzrokih za tako slabo turistično bero ne gre dvomiti. Od turistične dejavnosti, ki „pobira“ devize kar na domačih tleh, bi lahko lani iztržili od 500 do 800 milijonov dolarjev več, če bi pravočasno

poskrbeli, da police v trgovinah ne bi bile napol prazne, bencinske črpalke brez bencina, kioski brez tujega tiska; če ne bi bilo dolgega čakanja na mejnih prehodih, če se gostom ne bi bilo treba v letoviščih vsak dan že ob petih, šestih zjutraj postavljati v vrsto za kruh, mleko, zelenjavo, meso itd. Črna pika za jugoslovanski turizem je vedno večja tudi zaradi slabe kvalitete storitev, zaradi neprofesionalnega odnosa zapo-

slenih v turizmu do gostov. Ne gre, da se obnašajo, kot da so tu le zato, da gostu vzamejo denar, ko „celo kmet ve, da mu bo krava dala nekaj več mleka, če jo bo ob molži od časa do časa pogladil“.

Škoda, ki smo si jo naredili, ker nismo znali organizirati preskrbe, pa je v resnici še veliko večja od lanskega 800-milijonskega dolarskega izpada. Zaradi omajane ugleda na evropskem turističnem trgu se nam namreč tudi za letošnje sezono ne obeta nič dobrega. Najodgovornejši turistični delavci zatrjujejo, da se v zadnjih desetih letih še ni napovedovala tako slaba turistična sezona kot letos. Tudi dokazi za to so že tu. Na britanskem tržišču, kjer se je agencijska prodaja letovanj začela že pred tremi meseci, je za Jugoslavijo 30 odst. manj prednaročil kot lani, na zahodnonemškem trgu, kjer so katalogi zunaj dober mesec, pa so prednaročila doslej za petino manjša. Podobno je tudi po drugih državah, od koder prihaja k nam največ gostov. Kako bo šele z obiskom individualnih gostov (njihov delež ni bil majhen), ki jih je slaba preskrba v lanskem letu prizadela še bistveno bolj kot agencijske! Na osnovi teh podatkov seveda ne kaže dajati dokončnih ocen, so pa dovolj resno opozorilo za sprožitev alarma pri nas.

Žal vse kaže, da nas lanskoletna tako drago plačana šola ni nič naučila. Smo že v februarju, ko se večina turistov odloča, kje bodo letovali, jugoslovansko turistično gospodarstvo pa še ne ve, kako bo letos gospodarilo. V rokah nimamo trdnega zagotovila o preskrbi z izdelki za široko porabo. S preskrbo trga ne gre vse tako, kot smo si zamislili, trenutni položaj pa še grozi, da bo preslaba preskrba podrla vse letošnje načrte turističnega gospodarstva, ki ga jugoslovanska resolucija zavezuje, da mora letos v zvezno blagajno prispevati vsaj 1,15 milijarde dolarjev, kar je 35 odst. več kot lani.

Vse se torej vrti v glavnem okrog problema preskrbe. Ukrepati je treba takoj, da bi rešili, kar se rešiti še da. Kaj pomaga, da so se turistične delovne organizacije po vseh zagotovilih pripravile na letošnje sezono bolj temeljito kot kdajkoli, če na trgu ne bo pravočasno in dovolj nujno potrebnega blaga. Turistom, ki bodo le prišli k nam, ne moremo razlagati naših težav, zagotoviti jim moramo le zares prijeten oddih, kar bo tudi uspešna naložba za naprej. To pa pomeni, da moramo nemudoma zagotoviti devize za uvoz najpotrebnejšega blaga, ki ga doma ne izdelamo dovolj za redno preskrbo trga. Brez tega ne bo nič z letos načrtovanim deviznim turističnim prilivom. Več kot jasno je tudi, da bi panoga, od katere pričakujemo preko milijarde dolarjev deviznega priliva, vendarle že morala natančno vedeti, kakšne možnosti za gospodarjenje bo imela v letošnjem letu. S tem za zdaj precej zamujamo, konec februarja pa je najskrajnejši rok za rešitev vseh problemov. Do takrat naj bi zvezni izvršni svet naredil vse potrebno. Upajmo, da bo, sicer bo škoda za naš turizem, ki mu je ugled na evropskem turističnem trgu že močno padel, dejansko nepopravljiva.

Boj za turistične devize je v Jugoslaviji neusmiljen. V turizmu naravnane republike in regije zahtevajo večjo fleksibilnost vse naše družbe in vsaj enake pogoje gospodarjenja za turizem, kot jih imajo drugi izvozniki. Turizem je vendarle naš najcenejši izvoznik, če upoštevamo, da pridobiva devize kar doma. Zabloda pa je misliti, da je turistične storitve lažje izvažati kot blago. Zato turistično gospodarstvo terja svoje pravice, možnosti za obstoj, za preprosto in razširjeno reprodukcijo. Takim naporom nekaterih republik in regij nasprotujejo predvsem tisti, ki za turizem v zadnjih letih niso storili dovolj, da bi bili zanimivi za zahodne turiste. Avstrija, Španija, Italija, Grčija, Francija in še nekatere države so svojo blaginjo zgradili predvsem na izvozno usmerjenem turizmu.

Časa, da zamujeno popravimo, je še zelo malo. Najkasneje sredi marca mora biti naša vsestranska ponudba na evropskih in svetovnih turističnih borzah, seveda z vsemi rešenimi problemi. Devize, ki so za to potrebne, bo Jugoslavija morala zbrati tako ali drugače. Noben dober gospodar namreč ne bi okleval vložiti dinar ali dolar v stvar, če ve, da mu bo naložba povrnila najmanj dva. Takšna naložba pa niso drage brošure in letaki, temveč dobro založen trg in kvalitetne turistične storitve.

ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

NE ZAVRZITE STAREGA!

Kdove koliko starih in zaprašenih, morda že okrušenih predalčnikov se skriva po podstrešjih! Ob vsakokratnem pospravljanju se pridružate, da boste to šaro zakurili. Nikar! Če ste spretni, boste lahko sami ali pa z mizarjevo pomočjo obnovili stare kose pohištva in jih postavili za okras in rabo kamorkoli v stanovanje. Tako pohištvo je v svetu ta čas najbolj dragoceno. Tudi če ste našli sledove lesnega črva, ne obupajte. Danes se dobijo razna kemična sredstva, da se črvojedina uniči, les pa zaščiti.

NOVA SILHUETA

Mini krila si spet krepko utirajo pot tudi v jugoslovansko modo in da bomo na pomlad videvali v njih že prenekatero mlajše dekletke, ni nobenega dvoma. Za mrzlejša dni imajo mlade radi pleteno oblačilo, ki je videti kot daljši pulover. Značilni pa so kimono ali raglan rokavi. K debelejši tak poletni obleki se nosijo tudi volnene hlače nogavice. Zelo v časih pa so pri novi modi 10 cm nad kolena segajoča krilca iz nape ali tankega usnja. Vam je všeč?

varčujmo

zavre liter vode v 7 minutah, na hitrogrelni in avtomatski plošči pa v 5 minutah. Pogostoma pa avtomatsko ploščo nepravilno uporabljamo. Če je namreč posoda preveč vbočena, čutilo izgubi toplotni stik z njo, četudi se močno segreje in ploščo preprosto izklopi. Zaradi tega mislimo, da je plošča pokvarjena.

Smotrnejšo porabo električne energije omogoča tudi pravilna izbira temperature kuhanja oziroma pečenja. Niti avtomatska niti hitrogrelna plošča namreč ne moreta gospodarno izkoristiti električne energije, če z njima ne znamo pravilno ravnati.

Grejne plošče vklopljamo šele takrat, ko postavimo posodo nanje. Ogrevanje vnaprej je nesmotno in pri navadnih grelnih ploščah nedopustno oziroma nevarno: plošča lahko pregori ali se zvije. Ko ploščo izklopimo, še nekaj časa oddaja toploto, ki je akumulirana v odlitku plošče. To toploto lahko izkoristimo za kuhanje, ploščo izklopimo 3 do 5 minut pred koncem kuhanja. S tem zmanjšamo porabo električne energije za kuhanje za 10 do 15 odst.

Ni vseeno, ali segrevamo 1 liter ali četrt litra vode. S kuhanjem v manjših količinah precej zmanjšamo izgube pri segrevanju.

Veliko elektrike prihranimo pri kuhanju z dobro kuhhalno posodo.

Izgube bodo manjše, če uporabljamo posodo z ravnim in ojačanim dnom. Posode s tankim vbočenim dnom niso primorne za kuhanje na električnih ploščah. Zračna blazina, ki nastane med dnom posode in kuhhalno ploščo, je toplotni izolator, ki onemogoča enakomeren in hiter prehod toplote s plošče na posodo oziroma živilo. Posoda z močnim in ravnim dnom pa dobro nalega in zato tudi dobro prevzema toploto kuhhalne plošče.

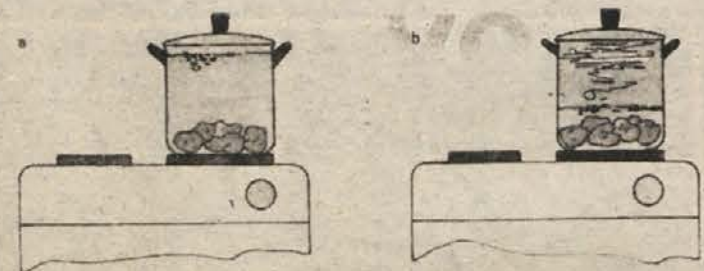
Premajhen premer dna posode v primerjavi s premerom kuhhalne plošče povzroči toplotne izgube. Del toplotne energije plošče se uporabi za nepotrebno ogrevanje prostora in ne za segrevanje oziroma kuhanje živila. Toplotno energijo plošče povsem izrabimo za kuhanje, če je premer dna posode malo večji ali enak premeru kuhhalne plošče.

Nekateri se navdušujejo tudi za kuhanje v posodi na zvišan pritisk. S kuhanjem v njej prihranimo 20 do 60 odst. energije, 20 do 80 odst. časa, biološka in hranilna vrednost beljakovin, maščob in ogljikovih hidratov se ne spremeni, ohranijo se vsi vitamini, predvsem A in D.

Prihranek energije in časa je odvisen od vrste živila, ki ga kuhamo. Največji prihranek je seveda pri jedeh, ki zahtevajo dolgo kuhanje.

KUHAJMO CENEJE!

Pri kuhanju oziroma pečenju zmanjšamo porabo električne energije z uporabo hitrogrelne in avtomatske plošče. Z njima poleg energije prihranimo tudi nekoliko časa. Na navadni plošči na primer

(lonci, sklede)
145 — 160 mm

(večji lonci, ponve)
180 — 200 mm

220 — 240 mm
(velike ponve)

145 mm

180 mm

220 mm

VOJAŠKI KOTIČEK

PODMORNICE PROTI PODMORNICAM

v kateri se ni mogla več uspešno upreti podmorniškim silam, in to predvsem jedrskim podmornicam.

Podmornici, ki ji pri opravljanju bojne operacije ni treba izpluti na površino, poleg tega pa je njena podvodna hitrost tako velika, da lahko beži pred vsako površinsko ladjo in pluje v velikih globinah, se je bilo s klasičnimi protipodmorniški silami (PP ladje, letalstvo in stacionirana sredstva) skoraj nemogoče postaviti po robu. Izhod iz tega je bil projektirati in izdelati jedrske protipodmornice oziroma podmornice postaviti proti podmornici. Tako je danes protipodmornica z jedrskim pogonom v sodelovanju z letalstvom eden najnevarnejših sovražnikov raketne podmornice, saj v največji meri ruši nje pozitivne taktične lastnosti. Velika globina potapljanja, velika podvodna hitrost, skoraj neomejen akcijski radij, najsodobnejša elektronska oprema in orožje ter brezšumnost ji omogočajo, da prva odkrije podmornico in obdrži pobudo v svojih rokah.

Ena najsodobnejših podmornic, jedrska podmornica britanske proizvodnje tipa Dreadnought, je bila grajena med leti 1959—1963. S spodrivom 3500/4000 ton in dolžino 79,72, široko 9,76 m, z eno vijačno osjo doseže podvodno hitrost 30 vozlov. Ima 6 torpednih cevi, iz katerih izstreljuje protipodmorniške torpede, ali kombinacijo rakete—torpeda. Vsakih 90 dni menja celotno posadko, ki šteje 88 ljudi. Predvsem je zanimiv trup podmornice, ki ima silhueto morskega psa. Reaktor je ameriške proizvodnje tipa S5W PWR (15.000 konjskih moči). Prav tak reaktor vgrajujejo v ameriške protipodmornice tipa Skipjack.

Podmornice tipa Skipjack so protipodmornice z enakim pogonskim sistemom kot podmornice tipa Dreadnought, večja pa je njihova podvodna hitrost (35 vozlov). Pri projektiranju trupa jim je bilo za vzor telo delfina. Na poveljniškem mostu so stabilizacijska krila, ki v veliki meri izboljšujejo manevrske lastnosti v globinah. Zgradili so 6 podmornic tipa Skipjack.

Konstrukcija trupa pri teh podmornicah je zelo zanimiva, saj trup nima odprtih izrekov. Lahko glavni tanki za potapljanje imajo krožno obliko in popolnoma objemajo čvrsti del trupa.

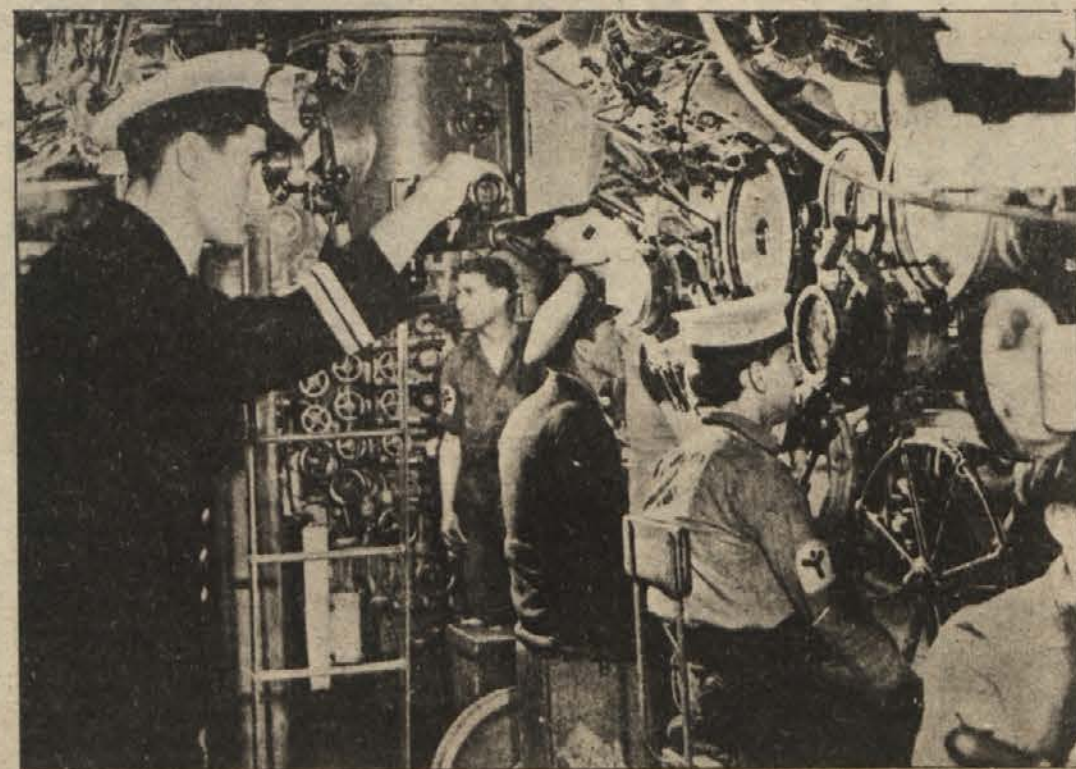
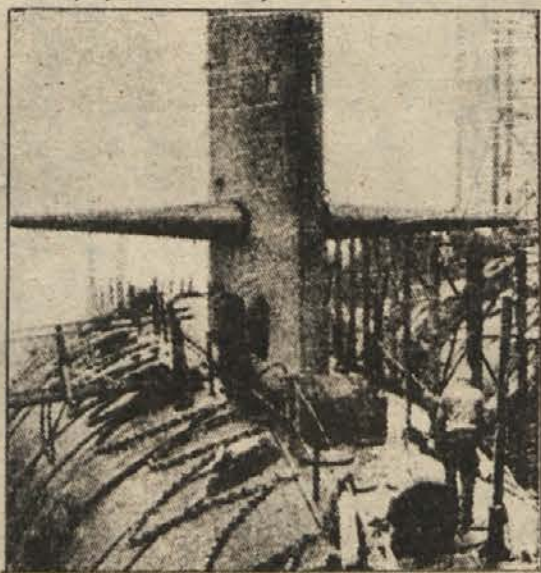
Težko pristopni deli med lahkimi in čvrstim delom trupa, ki niso vzeti v rezervno plovnost, so zaliti s poliuretansko plastiko, ki ima zelo majhno prostorninsko težo.

Podvodne plovbe trajajo do 60 dni, zato je zrak v bivalnih prostorih atomske podmornice, ki dlje časa pluje pod vodo, sestavljen iz različnih zmesi plinov in aerosolov. Zaradi tega so podmornice te vrste opremljene z izredno izpopolnjenimi sistemi za regeneracijo zraka, ki vzdržujejo koncentracijo zraka v nepredelno zaprti podmornici naravni, potrebni za človekovo normalno dihanje. To pomeni, da mora hkrati odstranjovati ogljikov dioksid, očistiti zrak toksičnih primesi in aerosolov in odstraniti neprijeten duh.

Normalen odstotek kisika v ameriških podmornicah je 20 do 21 odst. in se vzdržuje s pomočjo rezerve kisika, ki jo čuvajo v posebnih tankih za kisik pod pritiskom 20 atmosfer.

Poleg tega skrbijo za dodatno preskrbo s kisikom tudi elektrolitski generatorji, v katerih se destilirana voda v prisotnosti hidroksida kalija pod stalnim vplivom električne napetosti razkrajja v kisik in vodik. Dnevna proizvodnja kisika je 70 kubičnih metrov pri normalnem pritisku, kar je dovolj za preskrbo podmornice s 100-člansko posadko.

Posebno pozornost pa posvečajo tudi sistemom za klimatizacijo, kar je še posebej pomembno pri povečani toploti med delovanjem jedrskega reaktorja. V ta namen vgrajujejo absorpcijske bromidlitijeve hladilne sisteme.

DELOVNI ČAS ZA DELOVNO LJUDSTVO

Lani, 2. novembra, je bil z odredbo republiškega izvršnega sveta premaknjen začetek delovnega časa za vse republiške in občinske upravne organe. Okoli 10 tisoč delavcev, ki delajo v teh telesih, je začelo prihajati na delo ob 8. uri zjutraj, z dela pa so se vračali ob 16. uri. Čeprav smo to sprejeli kot veliko novost, je vendarle res, da so se pri nas prizadevanja za spremembo delovnega časa in večjo produktivnost ter izkoristek delovnih sredstev začela že z gospodarsko reformo leta 1965. Kasneje je o njih govoril tudi v zakonu o združenem delu, konkretnije tudi v novem zakonu o delovnih razmerjih. Sicer pa se je s temi vprašanji že lani v začetku leta začel ubadati tudi republiški komite za delo, ki je pripravljala družbeni dogovor o tem. Ta dogovor, ki bo neke vrste dolgoročni program za urejanje teh zadev, bo v javni razpravi do sredine drugega meseca. S podatki, ki so jih zbrali naši novinarji, želimo spodbuditi javno razpravo in tehtanje argumentov za in proti, pomagati pri izmenjavi izkušenj, ki so si jih v preteklih treh mesecih ob premiku delovnega časa pridobili v občinah, ki jih „pokriva“ naš časnik.

Problemov, na katere so naleteli že pred 18. leti, ko v korak s spremembami niso in niso mogle iti vse spremljajoče dejavnosti, kot so otroško varstvo, šole, trgovine in drugo, ne manjka tudi sedaj. Sploh pa se zdi, da smo bili tudi to pot nepripravljeni, da nikjer ne razpolagamo s temeljitimi analizami, kaj smo s tem novim delovnim časom pridobili, itd.

V brežiški občini se je za nov delovni čas odločila okoli tretjina kolektivov, ki delajo v eni izmeni. Skoraj vsi začnajo ob 7. uri zjutraj, le občinska uprava, družbenopolitične organizacije in javno tožilstvo začnajo ob 8. uri. Edina proizvodna delovna organizacija, kjer vseh 350 delavcev začnejo ob 7. uri, je Slovin. A še tam bodo delali po tem urniku le do marca, ko bodo spet vpeljali drugo izmeno in tudi delo ob 6. uri.

Pripomb, največkrat upravičenih, ne manjka. Nad pričetkom dela ob 8. uri se pritožujejo zlasti matere z majhnimi otroki, saj otroke lahko v varstvenih družinah puste le do pol štirih popoldne, ob sredah, ko delajo do 18. ure, pa sploh nimajo varstva. Tu so seveda še dodatni denarni prispevki za daljše varstvo, nezadovoljstvo je tudi zaradi prevoza.

Z novim delovnim časom so nezadovoljni tudi tisti delavci in delavke, ki v popoldanskem času obdelujejo zemljo. Teh v brežiški občini ni tako malo pa tudi njihov prispevek k pridelavi hrane ne, zato se je bati, da bodo imele te spremembe tudi nezaželene učinke. Sploh pa je slišati precej vprašanj o tem, kje se skrivajo prepričljivejši dokazi za spremembo.

PRIHRANKI NISO ZNANI

Tudi v črnomaljski občini še nimajo zbranih dokazov, kakšni naj bi bili prihranki energije in za koliko naj bi se povečala produktivnost zaradi novega delovnega časa. Dejali so, da bodo to naredili aprila, ko bomo v Jugoslaviji prešli na nov poletni čas.

Čeprav delavci tudi v tej občini niso kazali pretiranega navdušenja nad spremembo delovnega časa, se je vendarle okoli polovica delovnih skupnosti odločila zanj. Delovni čas so spremenili v GOK, Gozdnem gospodarstvu, Valjčnem mlinu in Kmetijski zadrugi. Vse delovne organizacije, ki so spremenile delovni čas, so se same dogovarjale s prevozniki, nekatere pa tako imajo svoj lasten prevoz s kombiji, kot npr. GG.

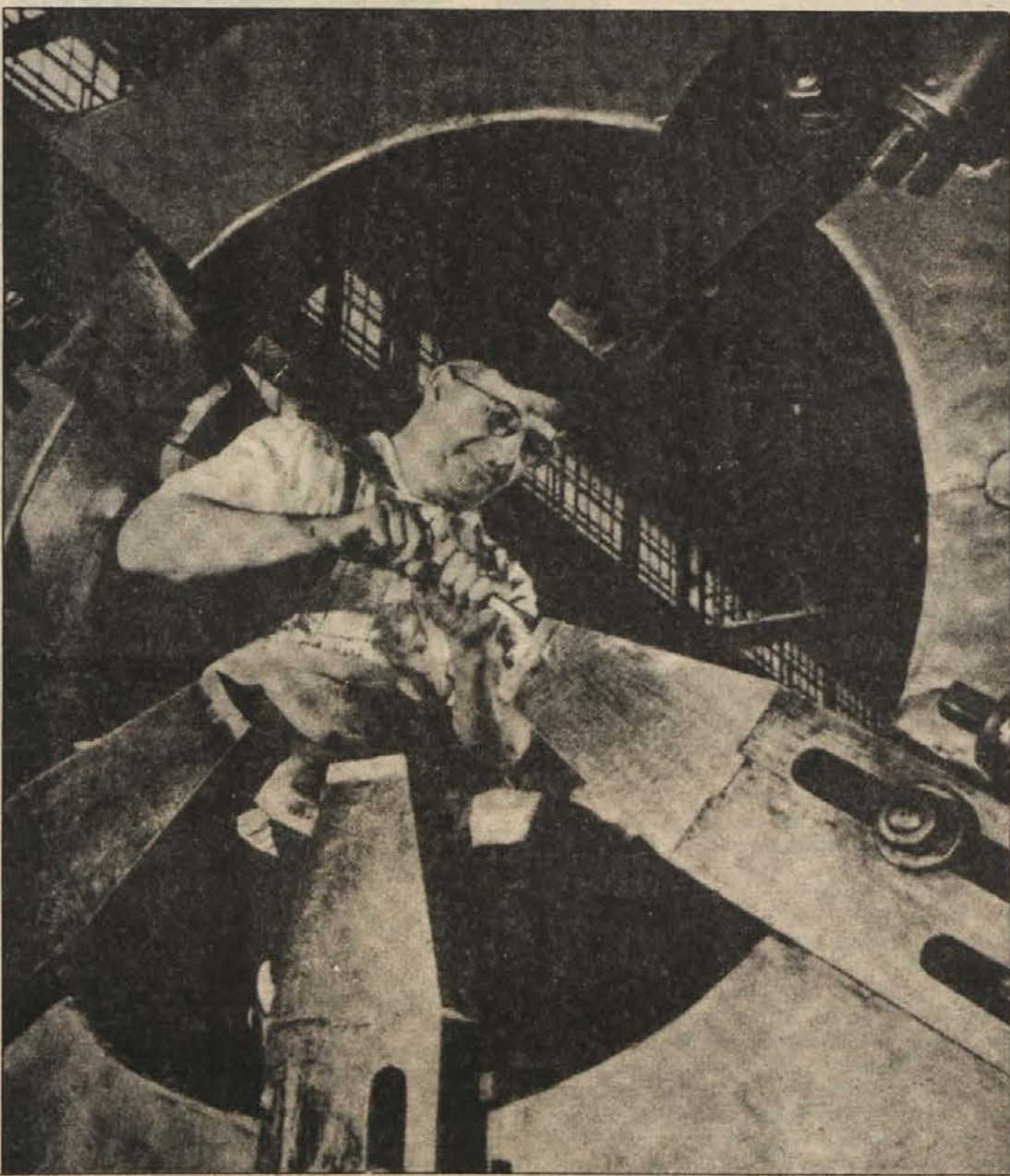
V kočevski občini ni bilo opaziti večjega nezadovoljstva zaradi novega delovnega urnika. Le v skupnih službah LIK in Tekstilne menijo, da ni nobenega razloga, da bi začeli delati po novem. Sicer pa tudi pri njih nič ne vedo o prihrankih energije. Dopisnik iz Kočevja meni, da so v družinah stroški celo večji; otrok pride iz šole ob 12. uri, oče, ki dela v proizvodnji, ob 14. uri, mati, ki dela v skupnih službah, pa ob 16. uri. In kosilo je treba skuhati dvakrat ali pa ga pogreti.

Novemu urniku so se še kar hitro prilagodili v varstvenih ustanovah, malo slabše v prevoznikih podjetjih. Obstaja pa bojazan, da bo zaradi novega delovnega časa zamrlo družbenopolitično delo žena, nazadovale pa bodo tudi družine. In če tudi ni večjih proizvodnih

učinkov, potem je vprašanje, ali se novi delovni čas izplača, še kako upravičeno.

V krški občini imajo za nov delovni čas posebno komisijo pri občinskem izvršnem svetu, ki jo vodi Igor Dobrovnik. V tej občini, kjer so o novem delovnem času veliko govorili tudi na zboru združenega dela, se nagibajo k temu, da bi se delo začelo ob 7. uri zjutraj.

Tudi v tistih delovnih organizacijah, kjer imajo izmensko delo. A tudi v tej občini menijo, da so prihranki kurjave in električne energije zanemarljivi. Kljub temu bi se v večjem številu odločali za novi delovni čas, če bi le bili prevozniki pripravljeni ponuditi boljše prevoze. Zdaj pripravljajo nove vozne ređe, ki jih bodo še uskladjali. Kar se tiče otroškega varstva, pa na občini zatrjujejo, da je to pripravljeno na novi delovni čas.

NAVDUŠENI NAD NOVOSTJO

— Tovariš Sindikalci, kdaj ste uvedli novi delovni in poslovni čas?

— S 1. januarjem. Moram poudariti, da smo bili med prvimi na Balkanu. To podčrtujem predvsem zato, da bi se videlo, kako smo pravilno naravnani, kako vestno izpolnjujemo navodila, priporočila in zahteve naše vlade.

— So se odločili za novi delovni in poslovni čas prav vsi?

— Samoumevno. Prvi so spremenili delovni in poslovni čas sivi. Ti začnajo delati zjutraj ob osmih. Občinska uprava tudi. Delavci družbenopolitičnih organizacij so se odločili pričenjati zjutraj z delom ob sedmih. Po delovnih organizacijah je to urejeno precej različno, vendar povsod smotrno.

— Je bilo čutiti med delavci kakšne odpre? Je prišlo kje morda celo do prekinitve dela?

— Prekinitve delovnega časa ni povzročila nikjer glavobolov. Nasprotno: delovni ljudje so bili nad novostjo navdušeni. Spravljeno imam celo pismo neke delavke, ki se nam zahvaljuje za potezo, ker lahko zaradi premaknitve delovnega časa zjutraj dlje spi. Ne razpolagam s podatki, da bi imeli kje zavoljo tega kakršne koli težave.

— Slišati je, da novi delovni čas še ni dovolj usklajen. Kaj lahko poveste o tem?

— To je res. Resnica pa je tudi, da prav zdaj pripravljamo javno razpravo o družbenem dogovoru o delovnem in poslovnem času. Sprejem le-tega bo uredil vse dosedanje nepravilnosti.

— Naše bralce bi, tovariš Sindikalci, zanimalo, kolikšen je prihranek energije zaradi premaknitve delovnega in poslovnega časa.

— Pri energiji nismo nič prihranili, nasprotno: poraba se je celo povečala, česar nismo pričakovali.

— Gotovo pa se je povečala produktivnost?

— Celo padla je, kar je razumljivo. Tako kratek čas je premalo, da bi se ljudje navadili na nov način življenja in na nov tempo. Kar podzavestno so odhajali domov ob 14. uri, četudi bi morali delati do petnajstih oziroma šestnajstih.

— In kaj je prinesel premaknjeni delovni in poslovni čas pozitivnega?

— Delavci so se prisiljeni voziti z avtobusi domačega prevozniškega podjetja Polž, ki je ustvarjalo, kot veste, še do nedavnega izgubo. Uvedba novega delovnega in poslovnega časa pa je to izgubo izničila, še več: pri Polžu že govorijo o dobičku.

TONI GAŠPERIČ

KORENITE SPREMEMBE V DRUŽINSKEM ŽIVLJENJU

V metliški občini dela po novem delovnem času okoli 300 ljudi ali 10 odst. zaposlenih. Vendar to še ne daje prave podobe. Za novi delovni čas so se namreč odločili v skupnih službah vseh organizacij združenega dela, razen v IMV na Suhorju. V proizvodnji pa večinoma delajo tako kot prej.

Čeprav so se najprej dogovarjali, da bi začeli delati ob 7.30, ko bi lahko uredili tudi prevoze, so se povsod odločili za 7. uro in usklajevanje prevozov je padlo v vodo. Uštelu so se tudi v Beti, največji delovni organizaciji. Najprej so načrtovali, da bi po novem delovnem času delalo okoli 300 ljudi, potem so to število zmanjšali za tretjino in končno pristali pri 100 delavcih, ki delajo po novem. Pa še zanje bi radi novi delovni čas ukinili. Podobno je bilo v Novolesovem tozdu, kjer so sprva nameravali vpeljati delovni čas ob 7. uri za vse zaposlene, a so se potem odločili, da bodo proizvodni delavci začeli ob 6. uri, administrativni pa ob 7. uri.

Večina zaradi novega delovnega časa negoduje, saj vnaša korenite spremembe v družinsko življenje, zanemarljivi pa naj bi bili tudi prihranki energije, medtem ko o večji produktivnosti sploh ni mogoče resno govoriti. Sicer menijo, da je o učinkih prezgodaj soditi. A za večje učinke bi morali premik delovnega časa opraviti temeljiteje. Najmanj dve uri kasneje naj bi začeli delati, menijo ljudje, ki se s tem podrobneje ukvarjajo, če hočemo, da bo delovni dan pri nas bogatejši.

V novomeški občini imajo celo koordinacijski odbor za uvedbo novega delovnega časa, ki ga vodi podpredsednica izvršnega sveta Marjeta Potrč. Toda podatkov o tem, koliko delavcev dela po novem, še nimajo. Soočajo pa se že s težavami pri prevozih, saj je potnikov za javna prevozna sredstva še enkrat več. In ker traja pomik delovnega časa samo eno uro, je nemogoče vse prepeljati brez motenj in godrnjanja. Tudi analiz o tem, kaj vse bi lahko v novomeški občini prihranili, če bi vpeljali nov delovni čas, za zdaj še ni. Ko pa bodo, jih bo obravnaval tudi zbor združenega dela.

NI PRAVEGA NAVDUŠENJA

V ribniški občini niso navdušeni nad novim delovnim časom, kar je videti tudi po tem, da ga upoštevajo le tisti, ki so to dolžni po odredbi. Tudi delovna storilnost po 14. uri pada, medtem ko ob sredah, ko delo traja do 18. ure, zaposleni komaj čakajo konec „šiheta“. V tem času se niso bistveno izboljšali niti javni prevozi, saj se nekateri še vedno pripeljejo na delo ob 6. uri, čeprav začno delati po novem dve uri kasneje. Za pet ljudi iz nekega kraja pa se prevozniku ne plača vpeljati nove proge.

Kjer je večina delavcev vozačev, so težave ob novem delovnem času seveda še večje. Tako je v sevniški občini, kjer zaradi teh težav počasi in z neveljo sprejemajo nov delovni čas. Menijo, da dolgoletnih navad ni mogoče spreminjati čez noč, saj se odpirajo cel sklopi vprašanj, ki korenito posegajo v že utečeno življenje. Kaj in kako se bodo vedli pri novem delovnem času v sevniški občini, poskuša z dogovarjanjem reševati tudi občinski sindikalni svet, ki tesno sodeluje z medobčinskimi svetovi za Posavje.

Spremembe delovnega časa so se temeljito lotili v trebanjski občini, kjer so pripravili celo predlog samo upravnega sporazuma o prehodu na nov delovni čas, to je na 8. uro. In še preden so začeli ponujati v podpis ta samoupravni sporazum, so uvedli nove avtobusne proge, celo vlak proti Sevnici, odkoder se vozi kar precej občanov na delo v Trebnje in drugam, pravega odziva pa ni bilo. V Trebnjem menijo, da so imeli poslovodni in samoupravni organi že od vsega začetka odklonilen odnos do novega delovnega časa. Nič bolj se niso vključile družbenopolitične organizacije. Tako so začeli delati kasneje samo tisti, ki so dolžni že zaradi odredbe, pa še strokovne službe v Iskri in nekaj drugih organizacij, med njimi tozda Montaža iz Trima. In zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi: na novo uvedene avtobusne proge so postale nerentabilne.

ARGUMENTIRANA JAVNA RAZPRAVA

Osnovni namen novega delovnega časa je povečati delovne učinke na delovnih mestih. To pa pomeni, da bi bilo manj popoldanskih dejavnosti, šušmarjenja, manj polkmetovanja in podobno. Zdi pa se, da smo tudi to pot na novi delovni čas še premalo pripravili. Predvsem nam mora biti jasno, da javni prevoz niti zdaj ne more ustreči večjemu povpraševanju, da pri nas nimamo visoko produktivnih obratov javne prehrane, kjer bi bili sposobni pripraviti veliko število obrokov cenene in kvalitetne hrane. Skratka, pomislekov je veliko, še več jih bo prišlo na dan v javni razpravi. Že zdaj pa je jasno, da smo se tega vprašanja lotili preveč nestrokovno in ne dovolj temeljito. Nismo znali izkoristiti velikega znanstvenega in strokovnega potenciala, ki se skriva po strokovnih organizacijah in inštitutih, kjer bi lahko izračunali in tudi predvideli, kako se bo na te spremembe odzivalo ljudstvo. Toda priložnost še ni zamujena, saj je temu namenjena tudi javna razprava, ki bo potekala ta in prihodnji mesec. Razprava mora biti res temeljita in vsestransko podprta z argumenti. Že zdaj se zdi, da je ključ do večjega uspeha v krajinju delovnega časa, ki pa bi bil bolj učinkovito izkoriščen. Kot govore nekatere raziskave, pri nas ponekod kljub osemurnemu delovnem času učinkovito delajo samo štiri ure. Tu pa se začneja že nova razprava o našem odnosu do dela, o odnosu do časa nasploh. Dejstvo je, da je pri nas čas zelo poceni, zlasti tisti, ki ga prebijemo na dolgovoznih sestankih ali ko čakamo v vrstah na nekatere „ključne“ artikle!

MI TAKO – DRUGI DRUGAČE

Pri nas velja mišljenje, da imajo v zahodnih državah en sam delovni čas. A to ni res, saj jih imajo več. Večina zaposlenih v eni izmeni dela od 9. do 17. ure, s premorom za kosilo. Izjeme pa so tisti, ki delajo v dveh izmenah, in posebne dejavnosti (od trgovcev do pekov). A če že večina dela tja do 17. ure, so tudi trgovine dalj časa odprte, pa gostilne tudi. V Novem mestu pa so gostilne v zadnjem času skrajšale poslovanje do 22. ure. Podobne težnje so tudi v trgovini, kjer bi radi ukinili še prodajo ob sobotah, medtem ko ob nedeljah že dolgo časa niso odprte.

JOŽE SIMČIČ

STROGO NADZOROVANI ATOMI

je. Celo več, javnosti so sporočili, da je jedrska elektrarna glede radioaktivnega onesnaževanja kar petkrat manj nevarna od klasične termoelektrarne na premog, recimo tipa Plomin I.

O okvarah na nuklearni nikoli niso radi javno govorili, vsi so se bali nepotrebne panike. Tu in

tam se je pojavila, da okvara je ali da okvare ni. Zdaj je znanih več podrobnosti, predvsem o generatorjih pare. Na samih generatorjih pare niso izvedli nobenih sprememb, dodali so samo pomožno napajalno šobo, s čimer so na glavni šobi za 30 odst. zmanjšali pretok vode in tako

zmanjšali vibracije na najbolj ogroženih delih cevi. Kar se same izrabe cevi tiče, so ugotovili, da je zanemarljiva oziroma v skladu s predvidevanji.

Od drugih okvar je treba omeniti okvare na kondenzatorskih črpalkah. Poškodovani so bili rotorji, ležaji, na statorskih lopaticah so se pojavile razpoke. Vse poškodovane dele so zamenjali.

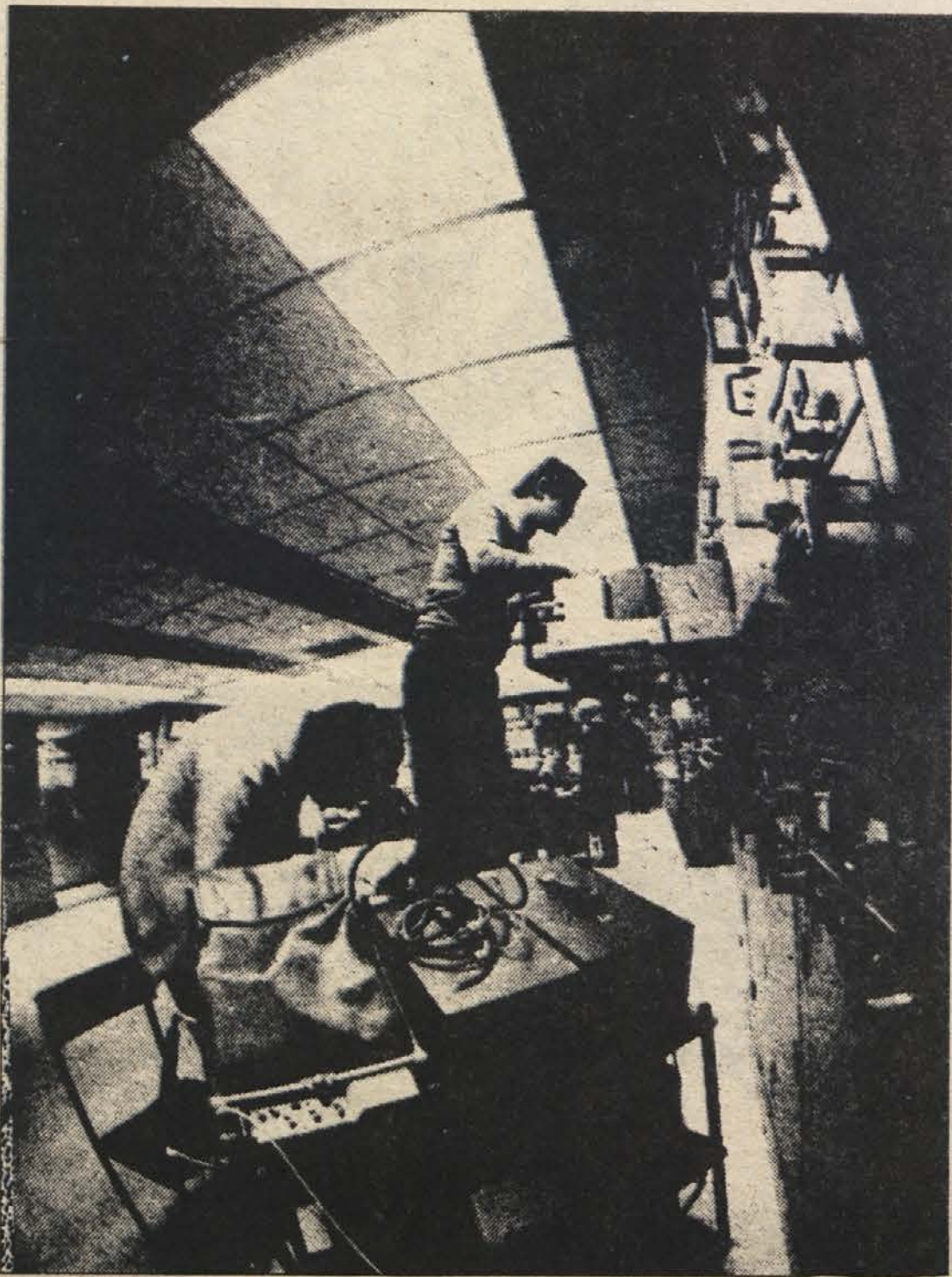
Velik problem vseh držav, ki uporabljajo jedrsko energijo, so jedrski odpadki. JE Krško ima začasno skladišče za te odpadke in izrabljeno gorivo. Do maja, ko bodo zamenjali tretjino goriva, naj bi bazen za izrabljeno gorivo še razširili, tako da bo zadoščal za varno odlaganje odpadkov v prihodnjih 17 letih. Končna rešitev to seveda ni.

Največja težava, ki jo bo morala premostiti JE Krško, pa je umazana savska voda in sploh Sava. Ekologi ne morejo mimo dejstva, da reka od elektrarne navzdol ni regulirana, kar bi lahko zastripilo polja, ki jih Sava poplavlja. Zelo kritizirani so bili tudi načrti, po katerih bi hladilno vodo, ki jo uporablja elektrarna, klorirali. Uporaba klora je trajno prepovedana, zahtevali so, naj naprave za kloriranje demontirajo. Predvideno je bilo, da bo JE Krško za večjo čistost hladilne vode vsak dan porabila več kot 4 tone klora, kar bi bila za Savo ter življenje v njej in okoli nje dokaj usodno. Precejšnja težava je tudi, da v krški Celulozi še niso zgradili vseh čistilnih naprav; računajo, da jih bodo v prvi polovici leta. Čistilne naprave so eden od pogojev za nemoteno obratovanje jedrskega prvenca.

Pogoj za redno obratovanje je tudi ureditev posebnega oddelka za zdravljenje ljudi, ki bi prejeli preveliko dozo radioaktivnih žarkov. Pooblaščen pravijo, da je oddelek tako daleč, da že lahko sprejme ponesrečence, ki bi jih potem poslali na pravo zdravljenje v Pariz ali ZDA. Žal še vedno niso zagotovljene devize za najnujnejšo opremo oddelka za sprejem ožarčenih.

Zaradi vseh naštetih in še nekaterih manjših pomanjkljivosti JE Krško še vedno obratuje poskusno. Razlog več za tako obratovanje je tudi dejstvo, da se z Westinghousom še vedno niso dogovorili o prevzemu. Sporni so namreč stroški, ki so nastali zaradi zastojev in popravil in s tem zaradi manjše proizvodnje.

Zdaj vsi čakajo na končno varnostno poročilo (FSAR), brez katerega nuklearna ne more dobiti dovoljenja za redno obratovanje. Pooblaščen tega poročila še niso potrdili, kar pomeni, da v JE Krško še ni vse storjeno za zanesljivo in varno delo. Pričakujejo, da bo končno varnostno poročilo brez pripomb sredi leta, s čimer naj bi bilo ob upoštevanju varnostnih normativov zagotovljeno zanesljivo in varno delo JE Krško v prihodnjih 30 letih.

Jedrska elektrarna Krško dela od 1. decembra lani veskozi s polno močjo, torej s 664 megavati. Vsak dan pošlje v elektroenergetski sistem Hrvaške in Slovenije 15 milijonov kilovatih ur elektrike. Meritve, ki so jih opravili med 15-mesečnim poskusnim delom elektrarne, so potrdile, da je bila elektrarna povsem varna in da ni onesnaževala okolja bolj, kot je dovoljeno. To pa seveda še zdaleč ne pomeni, da meritve niso več potrebne in da so vse pomanjkljivosti v elektrarni odpravljene.

Strokovni nadzor nad delom jedrske elektrarne in njenimi vplivi so doslej opravljali v sami nuklearni in v inštitutih Rudjer Bošković in Jožef Stefan, ki sta ju za to delo pooblastili republiko Hrvaška in Slovenija. Meritve opravljajo tudi hidrometeorološki zavod, vodno gospodarstvo in še nekatere druge institucije. Uradno je ugotovljeno in potrjeno, da jedrska elektrarna doslej nikoli in nikjer ni z radioaktivnim žarčenjem, s toploto, bakteriološkimi, biološkimi in drugimi kvarnimi vplivi prekoračila predpisane varnostne meje.

Kar se radioaktivnosti tiče, je treba povedati, da so bile v novembru lani v Savo izpuščene količine tekočih radioaktivnih odpadkov stotisočkrat manjše od količin, ki jih dovoljujejo jugoslovanski predpisi, koncentracija teh snovi pa je dosegla tri stotisočinke dovoljene koncentracije.

RESNICA O PRVI MLADINSKI DELOVNI AKCIJI

rinajstletnem fantiču tedaj nihče ni pričakoval drugega, kot to, da bo kot trobentač imel dovolj sapa za zборе brigadirjev. Bolj moti to, da se o prvi mladinski delovni akciji v naši ožji domovini „uradno“ in tudi sicer – molči.

Črtov oče je bil znani akademski slikar Ivan Črto. Bil je predvojni komunist in Italijani so ga takoj leta 1941 zaprli. „Med pretepanjem so mu zlomili roko. Ljubljanski zdravniki so ga poznali in so mu skušali lajšati bolečine. Na otroškem oddelku ljubljanske klinike je delal freske. Obsojen je bil na pet let konfinacije na Tremutih, otokih pri Bariju. Ko so ga leta 1943 osvobodili Američani, je postal kulturnik pri partizanski vojni misiji v Bariju. Od tem je šel oče na Vis...“ se spominja Črt, ki mu je bilo ob začetku druge svetovne vojne komaj deset let. „Doma smo ostali ob materi trije otroci. Bil sem najstarejši in odkrito vsaj zase lahko povem, da toplina doma pravzaprav nisem občutil niti pred vojno niti po njej, kaj šele med NOB, ko smo bili večkrat lačni. Teško je biti sin bohema. Družinski člani so ponavadi nekakšne žrtve.“ Črt prstodušno in skromno zatrjuje, da je z vrstniki iz Ljubljance nabral veliko orožja: pištol, pušk in tudi bomb, ki so jih izročali starejšim fantom. Ti so orožje očistili in pozneje je našlo pot v gozdove in med ilegalce. „To naše početje ni bilo plod organiziranosti, temveč naključja. Lovili smo ribe, gladina Ljubljance do leta 1944, ko so naredili jez, da bi imeli vodo ob požarih, pa tudi ni bila previsoka, da je ne bi prehodili po dolgem in počez. Tudi ognjeni krst sva doživela s sošolcem med napadom partizanov na Višnjo goro. Domobranci so našli proti nam in naključje ali

sreča je hotela, da so krogle švigale zelo blizu, ranile pa nikogar.“

Po vojni je Črt Črto sodeloval na vseh pomembnejših mladinskih delovnih akcijah v Jugoslaviji. Šamac – Sarajevo, Brčko – Banovići in zvezna MDA Novi Beograd so imena nekaterih akcij, kjer si je krepil telo in duha sicer na videz slaboten fantič. „Avgusta 1945 sem prišel s Trnovskim vodom – komandir tega je bil Miran Satler – na Studenc. Hoteli so nas nastaniti v baraki, kjer so bili poprej Nemci in je kar mrgolelo uši. Naposled so le našli skedenj nasproti gostilne. Nekateri brigadirji, med njimi tudi dekleta, so dobili streho nad glavo v župnišču. Hiše na Studencu so bile bolj kot ne prazne, saj so ljudi med vojno izselili. Brigadirji so pomagali pri pobiranju poljščin in drugem, sam pa nisem imel težkega dela, saj sem bil trobentač. Imeli smo tudi tako imenovani kontrolni vod, to je bilo deset fantov s puškami. S Studenca smo videli, ko so se ponoči valile kolone vojakov. V Leskovcu v šoli je bil štab celotne akcije na Krškem polju, kjer so sodelovali še Bežigrjanci in drugi. Imeli smo konja, črnega zrebca. Z njim smo hodili po kruh v Sevnico. Vseposod ob Savi je bilo veliko orožja. Streljali smo in metali bombe v Savo, tako da so nas sevniki komandanti poštno okarali, češ zakaj se gremo vojsko. A bili smo pravzaprav otroci, saj so bili naši poveljniki komaj polnoletni. Ko sem prvič ugledal Sevnico, je bila to ena sama razvalina. Bila je lesena baraka namesto železniške postaje, nekdo pa je na svo moč vlekel po violini. Prigod je bilo še veliko. Nekaj je o tej akciji v Posavju pisal Miran Satler, ker pa je to prva slovenska mladinska delovna

akcija, bi to morali priznati. Septembra 1943 sem sodeloval v mladinski delovni brigadi v Bohinju, ko smo hodili pod Savico in sekali dreve, ki so nam ga odkazali gozdarji. To je bila šele druga MDA na Slovenskem, čeprav je „uradno“ še vedno prva. Sprašujem se, zakaj se o tem molči,“ razmišlja Črto.

Zavoljo mladostnih težav je zmeraj čutil bolečino, čeravno je bil rad v veseli družbi. Igral je nogomet za ljubljanski Krim, ko se je oženil s Krčanko, je bil cenjen pri krškem nogometnem klubu. V sekstetu Celuloze, ki mu ni bilo para tja do Litije, je igral kitaro. Ta inštrument je igral celo v velikem mariborskem orkestru. Že 15 let se ljubiteljsko ukvarja s fotografijo in je urednik prav te v glasilu Obveščevalec. Uspešno je sodeloval na številnih razstavah. Ob tem se pojavlja s fotografijami v Delavski enotnosti, piše pa tudi humoreske in aforizme. Eden značilnih in odmevnih je tudi tale: Bodočnost je za nami, toda preteklost je pred nami. „Moti me najbolj to, da posamezniki, ne vem, ali je to neotesanost ali primitivnost, pogrevajo stare grehe. Moti me, da bi radi bili ljudje po vsej sili duhoviti. Eni so prav nevoščljivi, če se nekdo ujame, razume. Radi imajo nekaj spektakularnega, da se celo kdo ubije. Seveda pa je večina mojih sodelavcev odličnih, kar še zlasti velja za Francija Planinca,“ malce prizadeto pove Črto, nato pa vstane in s kolegom naravnata inštrument. Vsi kazalci kažejo, da so v tem sobotnem večeru napetosti in frekvence v redu in ga Celuloza dobiva iz omrežja 18, sama pa ustvarja 15 megavatom energije. Dovolj elektrike, da se vse vrti, kot je potrebno.

PAVEL PERC

DVESTO SUNKOV BREŽIŠKEGA POTRESA

V hotelu tik zraven nas so izpraznili prostore za ranjence, to je bilo v poslopju današnjega sodišča. Koliko je bilo ranjenih, ne vem, rekli so, da

veliko. Otroci smo bili zaradi njihovih krikov močno preplašeni. Starejšim so pripovedovali, da jih na fronti ni bilo nikoli tako strah kot takrat,

ko se je stresla zemlja. Bilo je res grozljivo. Bobnelo in grmelno je pod nami, vsakič v smeri proti Krški vasi in Čatežu. Posledice potresa so prebivalci teh vasi tudi najbolj občutili.

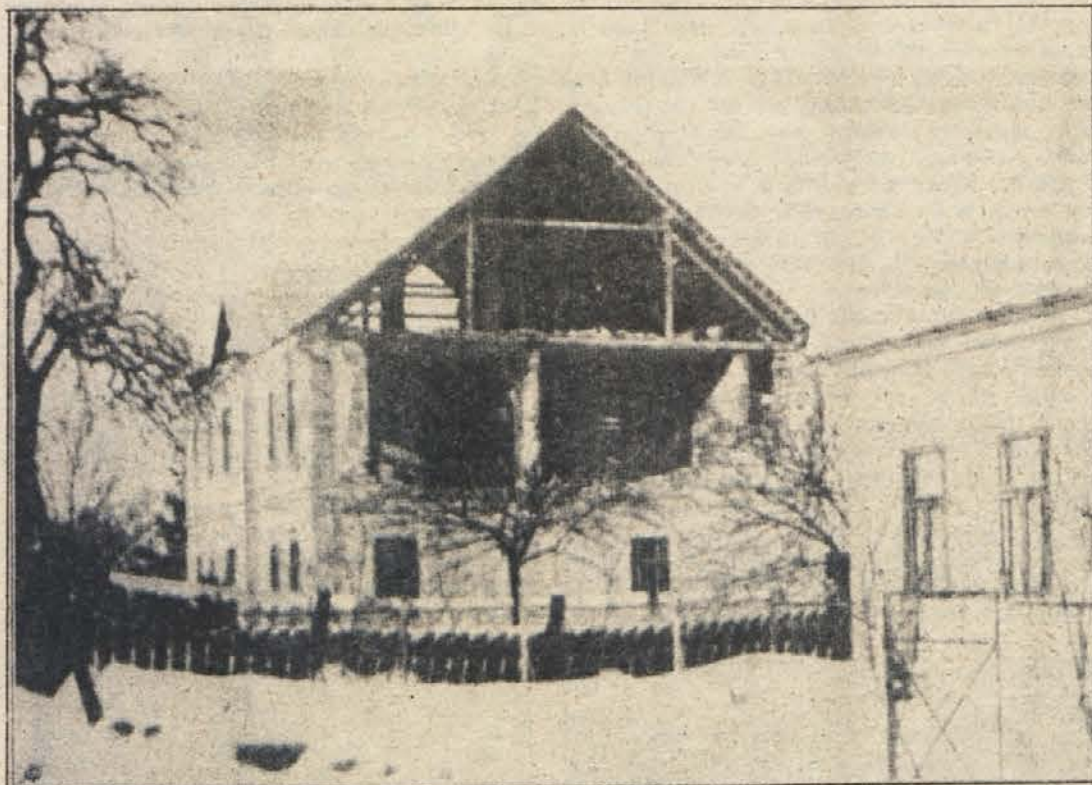
Bila je vojna in potres je samo še poslabšal življenjske razmere. Otroci kar nismo mogli verjeti, da ne smemo doma nič kuhati. Dokler se zemlja ni umirila, so ognjišča v hišah samevala brez ognja. Želeli smo si toplote, vendar nismo smeli nikjer zakuriti. Po čaj in po hrano smo hodili v Hrastino, kjer je vojska postavila šorote, da je v sili pomagala civilnemu prebivalstvu.

Iz tistih januarjskih dni hrani Predaničeva več fotografij in razglednic. Žal ji je, da nima slike frančiškanskega samostana v ruševinah. Potres ga je popolnoma uničil. Morali so ga podreti. Močno je bila poškodovana tudi samostanska cerkev, vendar so jo lahko obnovili. Novi samostan še stoji. To je sedanje staro gimnazijsko poslopje.

Potres 1917. leta na Spodnjem Štajerskem je močno razmaja tudi zidove brežiške bolnišnice. Prvo nadstropje so morali zaradi nevarnih razpok izprazniti. Šele po temeljiti obnovi so bolnike spet preselili nazaj. Sledovi takratnega potresa so še danes vidni na vodovodnem stolpu v Brežicah. Počil je, zato so ga opasali z jeklom. Tako so ga utrdili, da bi laže ključoval novim zemeljskim sunkom ter brez nevarnosti nosil sebe in težo vode v bazenu.

Podoba Brežic je bila v tistih mrzlih januarjskih dneh nadvse žalostna. Malokatera hiša je ostala cela. Zidovi so se sesedali tudi na pritličnih zgradbah in delavnicah. Ljudje si po nesreči dolgo niso opomogli.

J. TEPPEY

Porušena Horvatova hiša, v kateri je imel po drugi vojni dolga leta svoj sedež brežiški zdravstveni dom.

Podrte stene Mastnakove lončarije v Ulici stare pravde v Brežicah.

Pogled na razdejanje v podstrešni sobi današnjega sodišča v Brežicah.

Dne 29. januarja je minilo 66 let, odkar je mesto Brežice prizadejal močan potres. Starejši meščani se dogodka še spominjajo. Strahu spomin ne izbriše, posebej ne tistega pred naravnimi nesrečami, ko se ljudje zavedajo, da so brez moči in da jih ne morejo preprečiti. Kadar se zatrese zemlja, lahko v nekaj trenutkih uniči delo desetletij ali stoletij, pod ruševinami pa pokoplje nešteto ljudi.

Brežičanka Mila Predanič ve povedati, da je 29. januarja 1917 prvič zagrmelo med 9. in 10. uro dopoldne. Takrat so oblasti pozvale ljudi, naj vsi zapustijo hiše in si tako obvarujejo življenje. Napovedali so nove sunke in res se jih je zvrstilo nič koliko. Pravi, da so jih našli več kot dvesto. „Starejši brat nas je plašil,“ se spominja Predaničeva, „da se bo odprla zemlja in da bomo vsi popadali v ognjene globine. Po tistem smo res slišali, da je v Vrbinu kilometer dolga razpoka, za katero so govorili, da smrdi po žveplu. V hišo tudi ponoči nismo smeli. Spali smo v čebelnjaku na dvorišču.“

Hrastina z Žabjekom. V šotorih se je utaborila vojska. Prebivalci so hodili tja po čaj in toplo hrano.

Pri starih Novomeščanih

PEPCA NA ODRU ZGODOVINE

Kot oglje črne oči ji še vedno živahno švigajo, jezik še vedno urno vrtil in še vedno z njim zbode, če se ji zdi potrebno. Taka je bila in je ostala Pepca Zupančič iz Žabje vasi v svojem 91. letu starosti. Drobna je bila vedno, kajti sama pravi, da se rediti ni imela časa, ker je vse življenje trdo delala, jedla pa ni nikdar veliko.

Najraje se pogovarja o partizanstvu. Čeprav so bila medvojna leta zanjo huda in naporna preizkušnja, je bil to vendarle čas, kot je poprej vselej potisnjena v ozadje, stopila na oder, kjer so se dogajale velike stvari. „Ne morem si pomagati,“ je rekla, ampak z dogodivščinami od 1941 do 1945 in še nekaj let potem živim noč in dan. Samo o tem premišljam in to me oživlja. „Ure in ure bi lahko pravila, kaj vse je doživela in pretrpela in s kakšnim zanosom so žabjevaške žene in dekleta pa iz okoliških vasi v narodnih nošah, z zastavo in harmoniko prihajale na proslave, mitinge, volitve in manifestacije v prvih povojnih letih. Kot da bi se čas zanjo takrat ustavil. Še vedno po televiziji, radiu in časopisih spremlja današnja dogajanja, vendar ji niso tako blizu, in ker je vsepovsod slišati toliko kritike, pravi: „Samo da ne bi vsega, kar smo pridobili, ‚zafurali‘. In če bi bilo potrebno, bi še imela moč in še bi šla v partizane...“

Resda ji pravzaprav še nikdar ni bilo tako lepo kot zdaj, ko v lepo urejenem domu živi s hčerko Milo, najstarejša, Iva, ima hišo zraven, pa tudi Anča često pride s svojimi iz Zagreba in vnukov je kar sedem, pravnukov pa deset. Vse ima rada, ne more in ne more pa preboleti smrti edinega sina Janeza, ki ga je bolezen lani strla in je bil ljubljenec številne družine. Zupančičeva gre vsak

dan na sprehod čez hrib, hodi vsaj tri kilometre, da se dodobra razgiba. Muči pa jo nespečnost in v dolgih nočeh se ji kot film obnavlja spomin.

Doma je z Male Cikave, v družini Kastelic. Odraščala je v razmerah, ki se jih spominja s tugo. Imela je očima, v šolo je hodila k nunam v Šmihel, in to peš s Cikave. Pred šolo pa je morala še na pašo in že z osmimi leti je na njivah delala kot odrasli. Poročila se je šele v svojem 30. letu s strojevodjem Janezom Zupančičem. Takrat je obrnila nov list v knjigi svojega življenja. Kupila sta hišico v Žabji vasi. Ona je gospodinjala, redila po 4 prašiče, delala na njivi, mož pa je hodil v službo. Kot je bila takrat navada, so železničarjem svojci nosili vsak dan kosilo. In Zupančičeva Pepca je leto za letom ob vsakem vremenu iz Žabje vasi nosila hrano možu v Bršljin na železniško postajo. Šele ko so bili otroci večji, so jo pri tem začeli nadomeščati.

Njen mož je bil med naprednjaki že dolgo pred zadnjo vojno, bil pa je tudi eden prvih, ki so začeli 1941 organizirano delovati zoper okupatorja. Bil je nosilec spomenice. On je bil tisti, ki je leta 1943 čez porušeni železniški most zapeljal vlak v Krko. Leta 1943 je šel mož v partizane, ona pa je kot že vsa leta okupacije nadaljevala s prenašanjem pošte, sodelovala v zbiralnih akcijah in podobno. Tudi Pepca Zupančič ima priznano aktivno delovanje v NOB od leta 1941.

Zanjo so bila tla na robu mesta vedno nevarnejša, zato se je 1944 z mladoletnimi otroki vred umaknila na Rigelj, na osvobojeno ozemlje. Hčerki Iva in Mila sta šli v tiskarno Rog, sin Jože še ni imel 15 let, ko je šel peš čez Madžarsko v Beograd v šolo, najmlajša Anča pa je bila sprva pri mami, ki je bila kuharica pri narodni zaščiti. Tako je bila dobrosrčna, da je ob pomanjkanju hrane pri polnem kotlu največkrat ostajala lačna. Smilili so se ji fantje in dekleta, ki so prihajali kot kurirji ali partizani mimo, pa je vsakomur dala jesti in zanjo ni ostajalo. V tistih časih je imela 32 kilogramov, bila je tako oslabela, da so jo poslali z avionom v Dalmacijo. Hčerko Ančo so že prej dali k dobrim kmetom na Cerovec.

Vsi pa so srečno prestali vojno gorje in se leta 1945 začeli zbirati v povsem opuščeni in praznem domu v Žabji vasi. Vse je bilo treba začeti znova, ampak Pepci kot da tega ni bilo mar. Spet se je vsa družina zagnano udeleževala raznih akcij, tovarišice Pepce pa se iz tistih časov zagotovo še mnogi spominjajo. Kako je znala organizirati žene iz svoje in sosednjih vasi! Po domovih so zbrale moko, mast in druge dobrrote pa po cele dneve peklo pecivo, ki so ga potem delile bodisi borcev iz brigad ali ljudem na mitingih. Glasna pa je bila zlasti na sestankih. „Nikogar se nisem bala, ker nikdar nikomur nisem storila nič zlega. Če sem kje zapazila tudi

najmanjšo nepoštenost, sem skočila ko gad,“ pravi.

„Bili so primeri, ko je hotela katera od žensk iz polnih jerbasov, namenjenih brigadam, kaj zase spraviti v cekar, pa niti koščka nisem pustila vzeti. Na poštenost smo včasih nekaj dali!“

Okrog zdravnikov kljub lepi starosti Zupančičeva malo hodi. Ima svoj način življenja in gabez je njeno zdravilo za vse vrste bolezni in tegob. „Če me v želodcu kaj daje, kanem žličko gabeza v pol kozarca vode, spijem in je dobro. Če me bolijo noge, jih mažem z gabezom.“

Njenih vrstnikov iz mladih let ni več. V Žabji vasi je najstarejša krajanka, zagotovo pa ena najstarejših tudi v vsem Novem mestu. In če bi upoštevali še umsko in telesno čilost, bi Zupančičeva verjetno odnesla prvo nagrado. Kot sama pravi, pa ji za „kolajne“ in priznanja nikdar ni bilo dosti, „saj se nismo zanje borili“. S kančkom zagrenjenosti pa vendarle pove, da lahko za vs. družbi darovana leta pokaže samo medaljo IV. reda.

Kot posebno zanimivost iz davno minulih let hčerki omenjata še mamino kito, ki je bila dolga več kot meter, in pa slovesno zlato poroko na magistratu, ko je bil oče še živ. „Takrat mi je bilo šele 80 let. Tako sem bila pri močeh in živahna, da bi še čez streho skočila...“

RIA BAČER

ZA LAMUTA, „KAKRŠEN PAČ JE!“

drugačni, kot sta. Če dodam zanj značilno hitrost ustvarjanja, prekomerno plodnost (okrog 400 kosov v treh letih!), mi postane „lamutizem“ razumljiv.“ Je morda ta „lamutizem“ tista ovira, prek katere ne „vidi“ znanje razsodniških likovnih razumnikov in se pri njej ustavi tudi pripravljenost za resno strokovno obravnavo Lamuta, „kakrašen pač je“? Morda, pravimo, vendar s tem nikakor nočemo zatistiti oči pred trudom, ki ga je v obravnavo Lamutovega opusa in razvozlavanje „lamutizma“ vložil umetnostni zgodovinar Milček Komelj. Nasprotno, prav temu novomeškemu rojaku gre priznanje in z njim zasluga za to, da je bil Lamut rešen drsenja v pozabo, aktualiziran in prikazan (z zadnjo razstavo v Dolenjski galeriji) tako, kakor se to spodobi vsaj za dolenjske razmere.

Kljub temu pa ostaja Lamut — spričo ravnani in gluhosti zanj drugod — še naprej predvsem oziroma zgolj dolenjski umetnik. Če že Slovenija odvrta pogled nanj, pa tega ne bi mogli reči za Novo mesto, kjer smo prav zdaj priča povečanemu zanimanju za njegova dela. Za Lamuta samega, ki je prav Novemu mestu dal največ in ga s tem trajno zadolžil. Še zlasti je razveseljivo, da se je zganil Dolenjski muzej.

S pomočjo sredstev republiške in občinske kulturne skupnosti je muzej lani ob dvajsetletnici Lamutove smrti odkupil 52 Lamutovih del in

povečal zbirko tega umetnika na kakih 80 del. Pred kratkim pa je Lamutova zbirka narasla na nič manj kot 140 del in postala največja tovrstna zbirka v umetnostnozgodovinskem oddelku Dolenjskega muzeja. 62 del je muzeju pred dnevi podarila Lamutova družina. To so risbe s svinčnikom, tušem in ogljem, skice, akvareli, gvaši ter nekaj temper.

Gre za likovno gradivo, ki bi ga glede na tematično razdelili na tri tematska področja.

Prvo, najobsežnejše (31 kosov), vsebuje risbe, gvaše in skice s poti 4. in 5. ofenzive iz leta 1946. Drugo področje so skice in druga dela iz italijanskih taborišč Moniga in Gonarsa (23 kosov). Tretje področje pa predstavljajo likovni zapisi iz časov obnove Novega mesta (6 kosov). Gradivo ima predvsem dokumentarno vrednost, saj so v njem pretežno zapisi, na podlagi katerih je Lamut kasneje ustvaril umetniška dela.

V Dolenjskem muzeju ne skrivajo zadovoljstva ob tem darilu. Ravnatelj prof. Ludvik Tončič pravi, da je bio s tem muzeju naloženo, da odkupi še več Lamutovih del in še poveča zbirko tega umetnika.

Vse tovrstno Lamutovo gradivo bo šlo v oddelk NOB in ljudske revolucije, kamor po tematici tudi sodi. Že do zdaj je gradiva toliko, da bi mogli pripraviti posebno razstavo. V muzeju gledajo z enim očesom proti Ljubljani in ne skrivajo

upanja, da bi iz Muzeja ljudske revolucije preselili v Novo mesto še kakih 300 Lamutovih stvaritev. Vsekakor se bodo poskušali s tem ljubljanskim muzejem pogoditi, da bi jim „svojega“ Lamuta vsaj posodil za daljši čas, če se že ne bi posrečil lastninski prenos. Ravnatelj Tončič omenja, da ima Dolenjski muzej z Lamutom pomembne načrte. Upa, da se bo prej ko slej posrečilo pripraviti razstavo, ki ne bo samo obsežna, ampak bo pomenila tudi kritični izbor tovrstnega Lamutovega likovnega opusa.

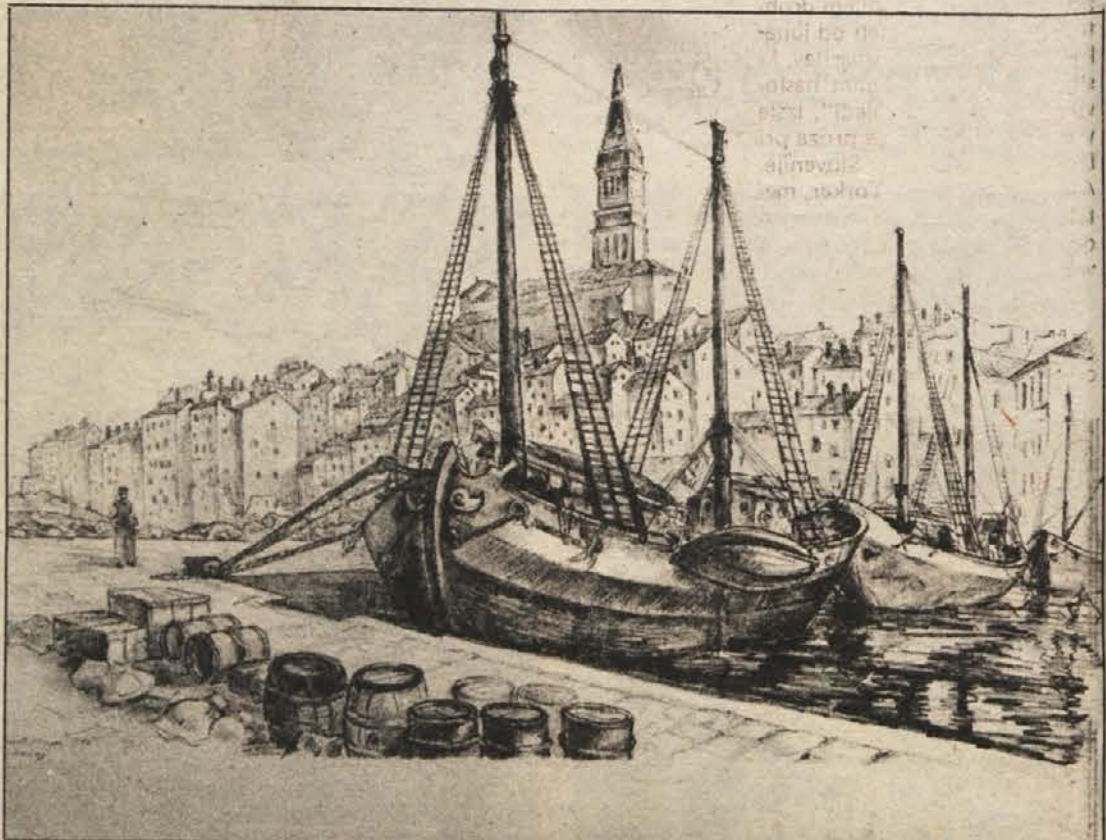
Kot je videti, se stvari v „zadevi Lamut“ premikajo vsaj v Novem mestu. Kar je bilo storjehga v zadnjem času, pomeni prav gotovo velik korak in dober začetek „odplačevanja dolga“ do Lamuta. Kaže, da bo moč že kmalu kaj več povedati tudi o Lamutovi monografiji, ki naj bi v naslednjih letih izšla v novomeškem založništvu. Neuresničena pa ostaja zamisel, da bi v Novem mestu izdali Lamutovo grafično mapo. To pa ni vse, o čemer se je na Dolenjskem že govorilo v zvezi z obsežno in bogato Lamutovo likovno zbirko. Zastavljena je veliko, kaj in koliko bo uredništvu, pa ni samo vprašanje dolga do tega umetnika, marveč tudi vprašanje naše skupne zavesti in vesti. Čez leta bi moralo biti vsaj toliko opravljenega, da bi nam ne bilo treba pred nikom zardevati. Še posebej ne od sramu.

I. ZORAN

Čim hitreje se odklikajo leta od smrti Vladimira Lamuta, tem trpkjeje postaja spoznanje, da si ta bard Dolenjske in Gorjancev pri muzah slovenske umetnosti nikakor ne more izprostiti naklonjenosti in naposled dobiti priznanje za vse, kar je prispeval v našo skupno kulturno zakladnico. Še več, Lamut ne le da še ni ustrezno in dokončno ovrednoten, ampak moramo, žal, vedno znova ugotavljati, da je tudi zapostavljen in odrinjen za obrobje slovenskega zanimanja. Ob dejstvu, da so bila njegova dela v vseh dvajsetih letih, kar je preminil, razstavljena vsega trikrat ali štirikrat — in še to zgolj na Dolenjskem — ter da tudi po tolikem času še ni monografije o njem, so take trditve, četudi morda za marsikoga pretirane, povsem upravičene.

Nikakor se ni mogoče znebiti vtisa, da se z Lamutom godi tako tudi zategadelj, ker umetnostni zgodovinarji in kritiki, z njimi pa tudi galeristi, pri označevanju Lamutove ustvarjalnosti ne najdejo pravih „predalčkov“, da je zato boljše skupaj pustiti pri miru in se ne „smešiti“ v strokovnih krogih. Velja pritruditi ugotovitvi, ki jo je o Lamutu izrekel Stefan Eržen, ko je v katalog ob razstavi Lamutovih, Borčičevih in Moletovih del v novomeški Križatiji (sedanjem Dolenjskem muzeju) pred tridesetimi leti zapisal:

„Nočem sicer psihologizirati o vprašanju, zakaj je Lamut tak, kakršen je, in zakaj kritiki zmerjajo njegovo delo z „lamutizmom“, kljub temu pa vendarle ne morem mimo neke misli, ki se mi neprestano vsiljuje. Kadar pogledam njegov obraz, ostro zarisane gube od nosu do obeh koncev ust — skoraj spačene so te gube, njegov veliki v stran porinjeni nos, ravno obokane oči, kadar se spomnim njegovega posmehljivega nasmeha in končno prebavne bolezn, se mi zazdi, da niti inija niti barva, ki ju uporablja, ne moreta biti

GLASBENI ROD NAPOLEONOVEGA VOJAKA

popevajo. Res, nikoli nas delo ni moglo tako zdelati, da bi se odpovedali glasbi,“ pripoveduje danes 78-letni Janez Totter. Ob večerih je bilo mesto za harmonijem rezervirano za očeta, čez dan za muziko ni bilo časa, in če je hotel takrat 16-letni Janez igrati, je moral vstajati navsezgodaj. In je vstajal.

Glasba je Tottrom prirojena. Ta naravni dar imajo po svojem predniku, ki je pobegnil iz Napoleonove vojske in se zatekel v Belo krajino, na Krupo, kjer je služil na gradu. „Od tu imamo ta nebelokranjski in neslovenski priimek, pa smo Tottri kljub temu pravi Belokranjci, Gribeljci. Jaz sem v tej vasi rojen, tu veskozi živim in tu bom umrl. In na grobu mi bojo zapeli gribeljski pevci.“

Že Janezov oče in dva strica so bili vaški muzikantje. „Igrali so na dve violini in na berdo; še danes je pri hiši ena tistih violin,“ pripoveduje Janez Totter. Vendar od glasbe noben Totter ni imel nikakršne koristi, veselja pa, veselja. „Oče je bil star 25 let, pa se zaradi revščine ni mogel oženiti, zato se je odpravil v Ameriko, kjer je trdo delal trinajst let. Ko je prišel nazaj, je izplačal grunt in se oženil s sosedovim dekletom. Mi se ženimo v sosesčini, tudi jaz imam sosedovo, pa tudi eden mojih sinov si je ženo poiskal v neposredni sosesčini. Oče je šel potem še trikrat

v Ameriko, nazadnje tik pred prvo vojno, za stalno pa se je vrnil 1921. Kljub temu da smo bili doma sami mama in otroci in je bilo dela na posestvu več kot dovolj, sem z dvanajstimi leti začel hoditi h kaplanu v Podzemelj, da me je učil orglati. Ko je prišel oče domov, mi je bilo šestnajst let in sem ga prosil, da bi me pustil v orglarsko šolo. Čeprav je imel oče še tako razumevanje za glasbo, mi tega ni mogel dovoliti, saj sem bil določen, da bom ostal doma na zemlji. Najbrž je tudi zato, da bi mi omilil razočaranje, kupil harmonij. No, muzike pri nas res ni manjkalo, oče je tudi orglal, k nam pa so iz vasi hodili otroci in smo peli.“ Še danes se Janez, na pragu 80 let, rad spominja dne, ko je prvič videl harmoniko, to čudo božje, iz katerega prihaja muzika. „Mamo sem prosil, naj mi jo kupi. Kje bo kupila, reva, še za druge potrebnejše stvari ni bilo denarja. Ja, ja, k peku v Črnomelju bomo šli, tam tržijo harmonike, me je skušala v šali potolažiti.“

Vseskozi pa je Totter pogrešal pri svojem ukvarjanju z glasbo teoretičnega znanja. „Po koliko daljši poti sem moral iti, da sem se dokopal do večkrat enostavnih rešitev in zakonitosti. Ker v Adlešičih niso imeli organista, so rekli meni, da bi ob nedeljah orglal. Tam sem po končani rani maši dal nekemu fantu po dva

denarja in mi je gonil meh do desete maše, da sem se v tem času učil. Iz Adlešičev sem šel za organista v Podzemelj. Seveda nisem bil poklicni organist, čeprav sem bil tam cele dneve in sem vodil tudi moški in mešani pevski zbor.“

„Nikoli od te muzike ni imel nič,“ se oglasi žena Neža. „Za tisto, kar je on igral, sem morala jaz več delati.“ To dandanes prizna tudi Janez. „Najprej sem mislil, da sem poročil pevko, kmalu pa se je izkazalo, da družina ne bi imela ne kruha ne žganecv, če bi se tudi žena tako predala glasbi kot jaz.“ Tottrova družina pa je res številna, kot se je za takratne slovenske čase spodobilo. „Deset otrok imava, šest fantov in štiri dekleta in vsi so živi, zdravi in pridni,“ se pohvalita zakonca, ki jima teče že 53. leto zakona. Če bi danes prišli vsi Tottrovi otroci, vnuki in pravnuki v domačo hišo, bi bila prostorna kuhinja premahna. „Koliko je vseh vnukov, niti ne vem,“ pravi Janez. „Jaz še svojih let več ne štejem, pa bi vnuki!“ Bolj natančna Neža pa le pove, da imata 30 vnukov in dva pravnuka. Pa se zgodi, da ob kakšnem pomembnem družinskem dogodku pride večina otrok domov. Tako je bilo ob 50-letnici poroke, ko je prišel tudi sin iz Kanade. „Avtomobilov se kar tare na dvorišču in jaz imam občutek, da je vse to moje,“ se postavi Janez.

Velika družina pa je bila tudi velika skrb. „Po vojni nas je bilo 13 pri hiši, poleg najinih 10 otrok še moja mati, in vse to je bilo treba prehraniti. Imeli pa smo eno kravo in obvezno oddajo. Takrat pa tudi za glasbo skoraj ni bilo časa. No ja, ob večjih proslavah je naš pevski zbor seveda nastopil.“

V partizanih, kamor je kot večina Belokranjcev tudi Janeza Tottra peljala pot, so ga poslali na pevovodski tečaj v Semiču, kjer je imel učitelje, da bi si boljših tudi na akademiji ne mogli najti: Kozino, Cvetka, Kuharja. „Koliko smo se tam naučili! In trije Belokranjci se še danes ukvarjamo s pevovodstvom: Franc Milek, Evgen Cestnik in jaz.“

Po vojni je Totter v Gribljah zbral pevke in pevce in tako je nastal zbor, ki še danes deluje, vodi pa ga Tatjana Mihelčič iz Metlike. Ne samo da v Gribljah deluje zbor, ta kraj že več let prireja srečanja obkolpskih pevskih zborov. Takrat Tottri zasedejo eno mizo.

„Do 1978. leta sem vodil zbor jaz, potem ga je prevzel Milek, zadnja leta pa ga vodi Tatjana Mihelčič. Z okoli 20 pevci pa še enkrat na teden vadim jaz, vendar vadimo le nagrobnice. To bom držal, dokler bom mogel. Ko pa ne bom več mogel, bodo pesmi, katere sem jih naučil, zapeli meni na grobu...“

A. BARTELIJ

obzorja

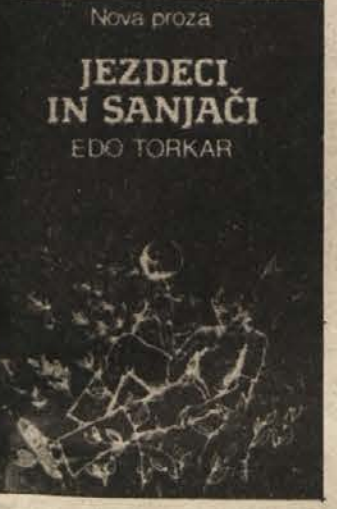
iz izložbe

recenzija

razklana življenja

„Kako to, da jaz, ki sem zmeraj hotel vse od življenja, pravzaprav ne morem dobiti niti malo. Sanjam o velikih poztijah, zraven pa zobljem drobtinice,“ premišlja eden od junakov krajših prozih stvaritev, ki so, zbrane pod skupnim naslovom „Jezdec in sanjači“, izšle v knjižni zbirki Nova proza pri Državni založbi Slovenije. Avtor knjige je Edo Torkar, metalurški tehnik, ki se je javnosti doslej predstavil z eno knjigo in več objavami kratke proze v slovenskih literarnih revijah.

Zapisani citat predstavlja eno od značilnosti Torkarjeve no-

vejšje knjige, kot je razvidno že tudi iz samega naslova, saj v novelah izrisuje vsakdanost, razklano med sanjarijami, hotenji in tistim, kar se z junaki oz. ljudmi zares dogaja. V življenju se rušijo sanje, življenje postavlja sanjarije in fantaziranje na laž. Torkar, zvest tej osnovni misli, niza drobce iz vsakdanjega življenja in z dokajšnjo pisateljsko močjo kaže, kako junak od namišljenega velikega človeka izjemnih moči in sposobnosti razpada v prestrašeno, neobgleno, samotno človeško bitje, ki le hrepeni in sanjari o drugačem, nima pa ne dovolj volje ne pravih moči, da bi sanje uresničil.

To osnovno napetost Torkar izriše na različnih plasteh člo-

vekovega doživljanja. Lahko je to srečanje z volkovi, lahko pa to pripoved o fantu, ki hoče postati pisatelj, pripoved o poročenem moškem, ki spodletele osvajalske podvige na debelo preliwa z lažmi v zakonski postelji, lahko so to izkušnje telesne ljubezni itd. Torkarjevi junaki v teh izkušnjah nastopajo kot nekakšni novi „odvečni“ ljudje. To so ljudje, ki jih avtor opredeljuje tako: „Vse en drek mu je, ali živi v Spodnjem Kašiju ali v Honoluluju... Ne ve od kod, ne vem kam, ne ve zakaj, pa tudi sprašuje se ne o tem. Ne zna se ne veseliti ne žalostiti, prav vseeno mu je, kje in kako bo končal svojo pot.“ Da bi bila teža bivanja še toliko težja in dokončna, avtor svojim junakom odreče poslednjo tolažbo — za drsenje življenja ne morejo kriviti niti usode, saj je usoda „tisto, kar sam izbereš, ker veš, da ne moreš nikamor zbežati.“

M. MARKELJ

knjige

iz antike še štiri knjige

Ob Aishilovih tragedijah smo onkrat zapisali, da se slovenska prevodna književnost v zadnjem času pogosto spogleduje z antiko. To spogledovanje gre razumeti kajpak le v dobrem pomenu; da pa o njem nismo govorili na pamet, potrjuje tale podatek: v treh letih smo v prvič ali ponatisnjeno dobili Pindarja, izbor rimske lirike, dva Platonova dialoga, Apulejevega „Zlatega osla“, Plutarhovo „Življenje velikih Rimljanov“, Aristotelovo „Poetiko“, omenjenega Aishila, tokrat pa bomo opozorili še na štiri knjige.

Homerjevi „Iliada“ in „Odiseja“, ki pomenita začetek ne samo antične, temveč evropske književnosti sploh, se po prvi celoviti slovenski objavi (pred tremi desetletji pri Državni založbi Slovenije) kot po nekakšnem nepisanem pravilu na tukajšnjem knjižnem trgu pojavljata v domala zaokroženih presledkih 15 let. Torej sta izšli

zdaj že v tretje, morebiti nič manj pričakovani kot poprej, nič manj vredni vnovične pozornosti bralstva. Za napotilo k znamenitima epoma je odveč celo zgoščeno povzemanje šolskega znanja o njiju, dodajmo le, da je škoda, ker so v prevodnem življenjskem delu Antona

Sovreta spet umanjale izvrstne slikovne priloge Marija Preglja, ki so krasile prvo izdajo.

Zgodovinske in druge posebnosti Plutarhovi „Vzporednih življenjepisov“ smo podrobneje predočili pred letom ali kaj, ko smo pisali o ponatisu „Življenja velikih Rimljanov“, to je A. Sovreta izboru desetih Plutarhovi besedil iz omenjenega dela. Nedavno tega je Državna založba Slovenije pripravila tudi drugi natis „Življenja velikih Grkov“. Vzporedno rimljanskim je Sovre za to knjigo izbral deset grških osebnosti, prevajalčevi so tudi uvod, opomnje in vsebinski pregled.

Za dostopnost antičnih piscev na Slovenskem je veliko storila založba Obzorja. V njeni zbirki Iz antičnega sveta so kot

23. knjiga izšli Platonovi „Zakoni“. Ti so zadnje in najboljširne delo velikega filozofa, čigar pojmovanje države je izhajalo iz prepričanja, da je država človek v velikem. V znamenitem spisu „Država“ je predvidel vse, kako naj bi delovala idealna državna ureditev, a zamislil ni mogel udejaniti. Zato so se mu „Zakoni“ razrasli v osnutek za drugo najboljšo, laže uresničljivi-

„Zbirka leksikonov Cankarjeve založbe vas z besedo in sliko hitro in zanesljivo seznanja s temeljnimi in najnovejšimi strokovnimi dogajanjem in je hkrati neizčrpen vir podatkov z vseh področij znanosti in kulture.“ Tale stavek bi kaj lahko zvenel kot ceneno oglašanje, ako ne bi bil, včasih malce spremenjeno, zapisan že na enajstih knjigah — v teh pa je s tisoči gesli povzeto ogromno bogastvo človekovega duha. Večina dozodajšnjih malih leksikonov je za slovenske potrebe prirejena v glavnem po zahodnonemških predlogah, ledino pa so slovenski poznavalci zaorali s knjigo o družboslovju. Tej se je pred kratkim pridružil leksikon o slovenski književnosti.

Pričujoče delo je po abecedi urejen leksikon slovenskih književnikov in je sploh prvo tovrstno delo na Slovenskem. Izdelalo ga je 16 avtorjev (pri pripravi so sodelovali še štirje več), na enoten način pa blizu 1100 gesel podaja dokaj izčrpen opis življenjske in literarne poti posameznega književnika, v dodatku h geslu je zbrana bibliografija pa literatura o njem, obdelana so tudi brezimna dela iz starejših obdobj, knjigo pa zaključuje več preglednic.

Glede na posamezna obdobja je leksikon tako rekoč popoln do 19. stoletja, saj upošteva (razen latinistov in nemških piščočih avtorjev) domala vse leposlovne ustvarjalce pa tudi druge pisce, ki so kakorkoli prispevali k jezikovni, idejni in kulturni podlagi novejšje književnosti. Nekaj zanemarljivih „lukenj“ je zaslediti pri obravnavi prejšnjega stoletja, pri katerem so sestavljalci leksikona upoštevali celo manj pomembne, a za narodne, splošno kulturne in še kakšne tokove vseeno značilne pisce (četudi so pisali v tujih jezikih). Za zdajšnje stoletje se izbor do povojnega časa zvečine omejuje le na izrazite literarne ustvarjalce pa na tiste literarne zgodovinarje, teoretike, kritike, tudi filozofe in nasploh publiciste, ki so tehtneje vplivali na literarna dogajanja ali o njih razmišljali z raznovrstnih gledišč. Leksikon zajema tudi proletarske pisce in ustvarjalce iz enobeja, iz tega časa celo književnike, ki so sodelovali s sovražnikom ali po vojni ušli na tuje, a upošteva le njihovo predvojno literarno tvornost. In slednjič, knjiga dokaj na široko obravnava sodobno slovensko književnost, pri čemer tudi zamejski pisce niso zapostavljeni, pri najmlajših pa je bilo zadostno merilo za uvrstitev v leksikon že to, da so izdali vsaj en pesniški list, ako ne prave knjige.

Pričujoči leksikon je zagotovo delo, ki bo zadostilo dolgoletni potrebi različnih uporabnikov, tudi po vsebini je knjiga tako bogata, da ob njej izgubi veljavo naslednje prepričanje ameriškega filozofa S. Johnsona izpred dveh stoletij: „Vsak drug avtor lahko pričakuje po hvalo, a leksikograf se lahko nadeja le, da se

bo izognil graji.“ Kot grajo zato ne gre jemati naslednje pripombe (navsezadnje se sestavljalci sami zavedajo morebitnih pomanjkljivosti in bodo hvaležni za vse pripombe, ki jim bodo v pomoč pri nadaljnjem delu). Ne iščem dlake v jajcu, a zdi se mi, da bi že pri zdajšnji obdelavi slovenskih književnikov morali biti obdelani tile pisci: Jože Cvelbar (tankočuten lirik, čigar literarne načrte je prekrizala prva svetovna vojna; imamo dve knjižni izdaji njegovih pesmi); Evgen Cestnik in Lojze Žabkar (oba izvirna tvorca partizanske poezije, pesništvo prvega je podrobno obdelano v Matični zgodovini slovenskega slovstva, „Brevir v travi“ drugega pa je pravcato pesniško odkritje); Marjanca Kočevar—Colarič (sodelavka Sodobnosti in drugih revij, avtorica zbirke „Ki mimo greš“); ne nazadnje pa bi šlo za lažno skromnost, ako bi dejali, da v tak leksikon ne sodita tudi dva novinarja Dolenjskega lista: Ivan Zoran, avtor zbirke „Dediščina“, pred leti sodelavec več slovenskih revij, v zadnjem času pa pomembni oblikovalec pesniškega prispevka Dolenjskih razgledov (mimogrede, te leksikon po pravici uvršča med literarne časopise), slednje pa velja tudi za Milana Marklja, avtorja „Obrobni pesmi“, uvrščenega v antologijski izbor pesmi iz Tribune, tudi pripovednika (objavljal je v Problemih, je sodelavec Sodobnosti). D. RUSTJA

vo državo, iz katere bi odsevalo stvarno stanje dobro urejene družbe, temelječe kajpak na starogrških aristokratskih družbenih danostih. Slovenitev, uvod in opombe so delo Jožeta Košarja.

D. R.

prebrali smo mortymerjevi

Kot nagradno knjigo je v redni knjižni zbirki za leto 1982 Prešernova družba izdala pona-

tis romana „Mortymerjevi“ Alexandra Cordella (v prevodu Tatjane Srebot). Roman prikazuje ljudi in razmere ob koncu preteklega stoletja po rudarskih naseljih in tovarniških mestih „črnega“ Walesa na zahodu Velike Britanije. Tipične predstavnike takratnega delavskega razreda je pisatelj strnil v družini Mortymerjevih, kjer vlada pohlevni, gospodarju in trpljenju vdani oče, kjer mati tako rekoč nima nobene besede, otroci pa si krojijo življenje po svoje, največkrat tako, da njihovo obnašanje nasprotuje normam, ki jih priznava družinski poglavar.

V delu je čutiti utrip tokratnega življenja, od ljubezni v vseh njenih razsežnostih in sle v vsej njeni pretkanosti do globokih družinskih čustev v njihovi zapletenosti in razpoloženskih odtenkih. A hkrati tudi izkoriščevalski pohlep, lakoto in gospodarske krize, ki so nenehno burili revolucionarnega duha tamkajšnjega delavskega prebivalstva, ki pa je ob vsej bedi ohranilo svojo radoživost in pogumno vedrost. Tako protestna zborovanja prehajajo v prešerna veseljačenja, na katerih pogosto pride do korenjaških prepov, na katerih se spopadejo od pija-

štiri desetletja na odrskih deskah

Se preden sem se začela prav pogovarjati z njo, me je opozorila, da ne želi nobene hvale ter da je gotovo še kdo od nje bolj zaslužen za to, da bi ga pred-

stavili v časopisu. Skromno in vedno pripravljeno, da priskoči na pomoč, jo poznajo tudi sovaščani, sodelavci, predvsem pa člani kulturnoumetniškega društva Oton Župančič iz Gradca v Beli krajini, kjer je tajnica in ena vodilnih amaterskih igralcev v igralski skupini. Malči Plut, referentka za promet pri odseku za notranje zadeve skupščine občine Metlika, že malodane 40 let stopa po odrskih deskah. Ko je kot tretješolka prvič nastopila v Zupančičevi igrari „Trije bratje, vsi bedaki“, jo je posebna sila gnala naprej: nobenega odrskega dela niso učenci več predstavili brez nje. Pred gledalca pa so stopili vsako leto, saj njihovemu učitelju in režiserju, sicer pa pisatelju Lojzetu Zupancu ni bilo žal časa za vaje. Želja po igralskem poklicu je bila takrat pri Malči tako močna, da je želela študirati igrilstvo, a žal za to ni imela možnosti. Zato pa se je s šestnajstimi leti vključila v takrat še neregistrirano gradaško Kulturnoumetniško društvo ter že takoj na začetku odigrala eno vidnejših vlog v Nušičevem „Navadnem človeku“. „Prav ta vloga, četudi je bila prva prava, mi je najbolj ležala. Igrala sem Zorico, navidno dekletce. Najtežja med vsemi vlogami, ki jih je bilo nešteto, pa je bila mini-

strica v „Gospe ministrici“, ki je imela kar 580 odstavkov,“ se spominja Plutova. Sicer pa ima najraje razgibane, vesele vloge, ki jih je tudi največ odigrala, meni pa, da bi zmogla tudi tragične, čeprav jih še nikoli ni poskusila. V Gradcu so vsako leto pripravili vsaj eno gledališko delo, včasih celo dve, letos pa bodo verjetno ponovili le lansko predstavo „Poročil se bom s svojo ženo“. Z osnovnošolci in srednješolci bi radi pripravili igro za domači oder, ki bi bila predvsem eksperimentalnega značaja in v kateri bi odkrili mlade nadarjene igralce in jih vključili v igralsko skupino. „Z vajami smo navadno začeli pozimi, torej tudi letos še nismo pozni. Vendar si ne bi upala trdit, da se bomo predstavili belokranjski publiko z novim delom. Skoraj vse igralce namreč pesti novi delovni čas, zaradi katerega smo zdoma takoj rekoč ves dan. Časa za družbeno udejstvovanje ne ostane nič, četudi je človek še tako pripravljen delati. Ze prej smo imeli nemogoče pogoje za vaje, saj smo namesto v kulturnem domu, v katerem nas je zeblo, večkrat vadili pri Bogomiru Jakšetu, našem režiserju, ali pri meni doma. Družila nas je trdna volja, pošttrvovalnost, predvsem

pa sloga, toda danes nam tudi vse to ne more nadomestiti pomanjkanja delovnega časa,“ se je razburila Malči Plutova. Mar to pomeni, da bo presahnila še ena belokranjska gledališka skupina? Da bodo Belokranjci še ob tisto malo domače kulture, ki so jo imeli doslej, saj denarja za „uvoženo“ tako in tako ni? Upajmo, da ne, saj bodo Gradčani gradili na mladih močeh, ki pa jih ne bodo vključili le v igralsko skupino, ampak gotovo tudi v pevski zbor, recitatorska skupina pa je že sedaj njihova. Naj tudi mladi rod okusi zadovoljstvo ob največji nagradi, ki se jo lahko nadeja amaterski igralec: uspešen nastop in iskreno ploskanje gledalcev. „Publika, pred katero sem igrala, to pa je bila predvsem belokranjska, je bila zares zelo dobra. O tem sem se ponovno prepričala po predstavi zadnje igre, ko so me mladi Metličani poklicali po telefonu ter me pohvalili. Tega sem bila toliko bolj vesela tudi zato, ker sem isto vlogo z istim igralcem odigrala že pred 20 leti. Vsi dvomi, da sem za glavno vlogo v „Poročil se bom s svojo ženo“ že prestara, so bili takoj porušeni,“ je zaključila Malči Plut.

MIRJAM BEZEK

če in različnih govorov razgreti rudarji in delavci v težki industriji, a se na koncu pobratijo, da bi si skupaj izbojevali zaslužen pravico. Tega upanja niso izgubili niti takrat, ko so jih „rdeči škrici“ peljali v zapore, saj so vedeli, da se čas, ko so stoletja prenašali globoke krivice brez upanja, izteka ter da čas, ko bodo začeli boj za svobodo, ni več daleč.

M. BEZEK

po sledih napredka

Še malo in ujel nas bo drugi val mikroelektronske revolucije. Prvi so bili osebni računalniki, ki so že preplavili svet, počasi prihajajo tudi k nam. Kaj še prinaša mikroelektronska bodočnost? Med drugim obeta pomembne spremembe na številnih področjih našega življenja — pri delu, učenju, igranju ter zabavi. Napovedujejo knjižnico z nekaj tisoč knjigami, ki bodo „spravljene“ v napravi, veliko kot stroj za kopiranje ali večja škatla za čevlje. Ko na tastaturi odtipkate prave znake, se zahtevana stran dotične knjige pojavi na ekranu, še hipec in iz odprtine pade fotokopija. Obetajo tudi, da bo vednost zajetne enciklopedije zbrana na disku, velikem kot gramofonska plošča. Disk boste samo vstavili v bralno napravo, izbrali področje, ki vas zanima, in že se bo na zaslonu pojavilo besedilo s slikami, filmom, govorom in glasbo. Eden od dosežkov drugega obdobja mikroelektronske revolucije bo tudi osebna zdravstvena kartica z vsemi podatki o vašem zdravju. Na ploščici, ki ne bo večja od kreditne kartice, bodo zabeleženi rezultati laboratorijskih preiskav, rentgenski posnetki, EKG zapisi, zdravnikova opažanja in pripombe itd. Nekaj podobnega bo osebna kartica s splošnimi podatki, na kateri bo za okoli 500 tipkanih strani dejstev, dokumentov in slik. Skoraj nemogoče je verjeti, da lahko o povprečnem človeku zberemo toliko podatkov! Vendar nas tokrat ne zanima, kaj vse bodo zbrali o nas, ampak kako toliko reči spravijo na tako malo prostora.

Med dosežki mikroelektronike je morebiti najbolj impresivna laserska plošča, ki na eni strani vsebuje toliko besed, kot jih je v 173.000 knjigah. Seveda bi želela tako knjižnico vsaka šola. Treba je počakati samo leto ali dve in zadeva bo na tržišču za ceno, ki ne bo preseгла milijon dinarjev. Knjižnica bo imela več terminalov, tako da jo bo lahko naenkrat „obiskalo“ več bralcev. Reč sploh ni draga. Samo zamislite si, da bi morali kupiti 173.000 knjig po najmanj 300 din. Zmnožek da 52 milijonov, kar je 50-krat več kot bo stala elektronska knjižnica.

Prvi del mikroelektronske revolucije je minil v znaku mikrop procesorja, vsemogočnega čipa, ki izvrši v delčku časa na milijone matematičnih operacij, manj uspešen pa je na področju shranjevanja informacij. Prav zato je drugo obdobje mikroelektronike posvečeno povečevanju spomina, shranjevanju podatkov.

Prav zato je drugo obdobje mikroelektronike posvečeno povečevanju spomina, shranjevanju podatkov.

Poznamo dva vrsti elektronskega spomina: mikroelektronski in magnetski. Prvi je podoben mikrop procesorjem, vendar lahko hrani bolj malo podatkov. Magneti trakovi hranijo za razliko od mikroelektronskega spomina celo gore informacij, vendar je pot do njih

dokaj dolga. Preprosto zato, ker mora računalnik prevrteti dobršen kos traku, da najde zahtevani del podatkov.

Mikroelektronski spomin, tako imenovani ROM ali RAM, dela na povsem drugačnem načelu. Vsak podatek v spominu ima svoj „naslov“, ki ga računalnik „ve“ — informacija je dostopna v delčku sekunde. Mikroelektronski spomin je več sto milijonkrat hitrejši od magnetskega. Sodoben RAM čip vsebuje 65.536 bitov. Bit je kratica za binarni znak 0 ali 1. Da bi zabeležili katerikoli pisani znak, potrebujemo 8 bitov. Z drugimi besedami: v RAM spominu, ki ima površino nekaj kvadratnih milimetrov, je prostora za okoli 1300 besed, kar je nekaj več kot jih vsebuje ta zapis. Še letos pa se bo pojavil nov rod mikroelektronskih skladišč podatkov s kapaciteto 262.144 bitov ali okoli 5300 besed. To pa je že okoli 25 tipkanih strani besed.

Naslednja stopnica v rodoslovlju računalniških spominov so naprave z magnetnimi mehurčki. Njihovo delo za razliko od ROM ali RAM čipov ne temelji na drobcenih tranzistorjih in kondenzatorjih na delčku kristalne silicija, ampak na majhnih magnetnih območjih, mehurčkih, v koščku sintetičnega granata, ki je sicer znan kot drag kamen. Vsak mehurček predstavlja en bit, torej znak 0 ali 1. Poskusni spomini z magnetnimi mehurčki lahko že danes na enem samem čipu shranijo 8 milijonov bitov, kar je z drugimi besedami vsebina romana s 600 stranmi. Prednost granatnega pred RAM spominom je, da se vsebina čipa ohrani kljub izključitvi tokokroga, pomanjkljivost pa je enaka kot pri magnetnem traku — podatek ni na voljo v delčku sekunde.

Diski naslednjih generacij bodo imeli laserski zapis in branje. S tem se bo gostota informacije na enoto ploskva še povečala. Primer: določena površina magnetnega oksida na kreditni kartici sprejme 1700 bitov ali 200 besed. Če isto magnetno površino šifriramo in potem beremo z laserjem, dobimo fantastično kapaciteto 5 milijonov bitov. Torej tritisočkrat več. Šolska knjižnica iz začetka naše zgodbe temelji na načelih laserskega branja.

To pa še ni največji domet tehnologije elektronskega spomina. Ne tako kmalu bo v uporabi tudi spomin na temelju tako imenovanih Josephsonovih vezi. Gre za električna stikala, ki delujejo samo pri zelo nizkih temperaturah. Kovine postanejo pri nekaj stopinjah nad absolutno ničlo superprevodne. Elektronski računalnik, narejen na temelju Josephsonovih vezi, bo trošil zelo malo energije (pri superprevodnosti skorajda ni upora), računalnik se praktično ne bo grel, zato bodo lahko elementi nameščeni zelo na tesno. To bo omogočilo hitrejše delo, saj bodo signali premoščali manjše razdalje. Vsekakor bodo to najhitrejši računalniki na svetu.

Kako daleč smo že od dobrega starega šolskega računalna na kroglice.

NA ŽENI DOM STOJI

Trditev iz naslova ni nikakršna provokacija pred bližajočim se 8. marcem, ampak le ugotovitev, stara zgodovinska resnica, ki žal, velja marsikje še dandanes. Zmotno je namreč mišljenje, da so se narodne tradicije prenašale na poznejše rodove preko starih, izkušenih očakov. Ti, če so taki že bili, so se bolj malo ukvarjali z vzgojo in s prirastkom, radi pa so pokukali k sosedom in se po njihovo nosili in dičili, pa tudi po njihovi govorici so radi zavijali. Ženski pa, ki je bolj rada ostajala doma — in kaj ji je pri kopici otrok in revščini tudi sicer preostalo? — je bil glavna skrb dom. V njem je vladala, vzgajala svoje in otroke svojih otrok, jim pripovedovala in jih učila izkušnje svojih dedov in babic. Tako je mnogokje še danes, zlasti na kmetih, kjer je zaradi ekonomske nuje ali zgrešenih pojmovanj, ki smo jih še pred leti imeli o vlogi kmetijstva v naši družbi, marsikateri mož stopil na delavski avtobus in se zaposlil v tovarni ali pa celo v tujini, hlev, živino, hišo in polje skupaj z otroki pa je prepustil v oskrbo ženi.

Tako, kot je bilo včasih, pa vendarle ni. Na vasi so vezi pretrgane bolj, kot so bile kdajkoli v zgodovini, zato so kmečke žene še bolj odmaknjene od ljudi in napredka, povrhu je pa še večina moževih bremen padla na njihova pleča. Časa je vse manj, za eno in za drugo, in le z napredkom, s tehničnimi pripomočki, z racionalizacijo in s strokovnim delom se bo kmečka žena zopet razbremenila. Saj vendar ni stroj, da bo garala na njivi, pokladala živino in prašičem, kuhala in prala, vzgajala in bila vedno prijazna. V zadruzah so že zdavnaj sprevideli, v kakšnem nemogočem položaju so kmečke žene, vendar se stvari dolgo niso premaknile na boljše. Problematika je bila preobširna, saj je zadevala socialno skrbstvo, zakonodajo, zdravstvo, vzgojo, strokovno gospodinjstvo in kmetijsko delo in ne nazadnje, ugotavljanje in varstvo narodnih tradicij, ki so na teh zadnjih domačih okopih še ostale. Kako se teh mnogoterih stvari lotiti tako, da bodo kmečke žene, po naravi plahe in manj zainteresirane, prišle in se same začele zanimati za napredek?

Na nekaj takih vprašanj so znali dobro odgovoriti aktivni kmečkih žena, ki so začeli v prejšnjem desetletju vznikat po vsej domovini. V

novomeški okolici jih je pet, zadnja leta pa je njihova mentorica Zalka Rkman, ki je imela na moje zgornje misli tudi nekaj pripomb: „Predvsem kmečke žene niso plahe. Rade bi se izobraževale, zanimajo se za napredek in za sodobno kmetijstvo. Da gre pri njih bolj počasi naprej, za to je pač kriv čas, ki ga vedno manjka, pa tudi težave pri organizaciji izobraževalnih tečajev. Naši tečaji so bili do sedaj vedno dobro obiskani, pa naj so bili s kateregakoli strokovnega področja, prirejamo pa jih le pozimi, januarja in februarja, preden se prične delo na polju, poleti pa se odpravimo na enodnevne izlete, ki jih izkoristimo za pouk, delno pa tudi za razvedrilo, saj ga kmečke žene le redko uživajo. Vesele so bile, ko so svoje delo lahko pokazale tudi na razstavah, tako na novomeški Cvičkariji, kot na Kranjskem sejmu, kjer so naše potice postale tako popularne, da smo jih morale namesto en dan, kot je bilo to predvideno, dovažati kar en teden. Taki uspehi, ki pokažejo, da je tudi naše domače znanje nekaj vredno, dajejo kmečkim ženam samozavest in jih spodbujajo k nadaljnjemu delu.“

Tako pravi Zalka Rkman, ki se že nekaj let poleg svoje redne službe trudi, da bi naš dolenski kmečki dom ostal živ in da bi v njem ostala kmečka žena še vedno gospodarica, vendar ne kot sužnja svojih del, ampak kot gospodarica s strokovnim znanjem in izobrazbo. Sicer pa ni čudno, da prav Zalko topel, trden dom tako privlači, saj ga sama nikoli ni imela. Komaj nekaj mesecev ji je bilo, ko so jo Nemci iz Vrhovske vasi pri Krškem izselili v Šlezijo. Od tam ima le medle spomine. Po vojni se je družina vrnila na Krško polje in našla hišo porušeno in poslopja razdejana. Tako se je za Krumarjevo družino iz Vrhovske vasi začelo dolgo romanje. Najprej na Razkrižje nad Vrhovsko vasjo, kjer je oče umrl za posledicami nosečnosti, nato pa v Šentvid pri Ljubljani in končno v vas Berok v Sremu. Od tam se je osemnajstletna Zalka sama odpravila za kruhom nazaj v Slovenijo. Služila je kot pomočnica pri raznih družinah v Novem mestu in Semiču in se ob delu izobraževala. Končala je srednjo šolo, dobila pisarniško službo, se poročila z Božom, tudi naturaliziranim Sremcem, in si v bližini Novega mesta postavila dom. Zalka ve, kaj je delo. Ve, da je treba zanj veliko žrtvovati, vedno pa ima pred očmi tudi usodo svoje begajoče družine, ki jo je vojna za vedno odrezala od domačega ognjišča. Zato toliko raje pomaga, da bi v številnih domačijah po širni Dolenjski še tlel tihi oganj domače kmečke kulture, oplemeniten s spoznanji modernega časa.

TONE JAKŠE

